TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

122'nci Birleşim
7 Ağustos 2026 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyiğit'in, Van Gölü'nün karşı karşıya bulunduğu tehlikelere ve alınması gereken tedbirlere ilişkin gündem dışı konuşması

2.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Mersin'in sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

3.- Erzurum Milletvekili Fatma Öncü'nün, Erzurum'a yapılan yatırımlara ilişkin gündem dışı konuşması

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, AK PARTİ'nin 25'inci kuruluş yılına ilişkin açıklaması

2.- Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'in, "Terörsüz Türkiye" hedefine ilişkin açıklaması

3.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın, Diyarbakır'ın ve çevre illerin kamu sağlık sistemine ilişkin açıklaması

4.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, Türkiye Cumhuriyeti'ne ve üniter devlet yapısına ilişkin açıklaması

5.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy'un, Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi ile Sivas Cumhuriyet Üniversitesine ilişkin açıklaması

6.- Mersin Milletvekili Faruk Dinç'in, Muhammed Kavi ile eşine ilişkin açıklaması

7.- Aydın Milletvekili Evrim Karakoz'un, çiftçinin ve hayvancının durumuna ilişkin açıklaması

8.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, gençleri korumanın yoluna ilişkin açıklaması

9.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, "Terörsüz Türkiye" hedefine ilişkin açıklaması

10.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Türkoğlu ilçesinde yapılacak taş ocağına ilişkin açıklaması

11.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, Meclise sunulan çerçeve yasa teklifine ilişkin açıklaması

12.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

13.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, bugün Komisyonda görüşülecek olan çerçeve yasa teklifine ilişkin açıklaması

14.- Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in, bugün Komisyonda görüşülecek olan çerçeve yasa teklifine ilişkin açıklaması

15.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdur'daki eski devlet hastanesinin yerine tam teşekküllü bir sağlık kuruluşu yapılması taleplerine ilişkin açıklaması

16.- Antalya Milletvekili Aliye Coşar'ın, Manavgat Oymapınar Baraj Gölü üzerinde planlanan GES projesine ilişkin açıklaması

17.- Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyiğit'in, dağ keçilerine ilişkin açıklaması

18.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, adil yargılanma ilkesine ilişkin açıklaması

19.- İstanbul Milletvekili Elif Esen'in, akaryakıt fiyatlarına ilişkin açıklaması

20.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, açıklanan fındık alım fiyatlarına ilişkin açıklaması

21.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Uşak'ın hak ettiği yatırımları alamadığına ilişkin açıklaması

22.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, öğrencilerin barınma krizi yaşadığına ilişkin açıklaması

23.- Diyarbakır Milletvekili Adalet Kaya'nın, Hevsel Bahçeleri'ne ilişkin açıklaması

24.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın açıklamalarına ilişkin açıklaması

25.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, açıklanacak mısır alım fiyatına ve sübvansiyonlu kredi limitlerine ilişkin açıklaması

26.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, emlak vergisine ilişkin açıklaması

27.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, Denizli Çivril'de başlayan şeftali hasadına ilişkin açıklaması

28.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, 19 Mayıs Stadyumu'na ilişkin açıklaması

29.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan USHAŞ'a ilişkin açıklaması

30.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin, Avrupa ülkelerinden sınır dışı edilenlere ilişkin açıklaması

31.- Mardin Milletvekili George Aslan'ın, Simele katliamına ilişkin açıklaması

32.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, tahliyesi ertelenen mahpuslara ilişkin açıklaması

33.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, NATO'yu protesto eden paylaşımlar yaptığı için dava açılan vatandaşlara ve Haymana'daki olaya ilişkin açıklaması

34.- Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz'ın, sayıları artan yaban domuzlarına ilişkin açıklaması

35.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, açıklanan fındık alım fiyatlarına ilişkin açıklaması

36.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, boşanmaların, yalnız yaşayanların ve intiharların sayısındaki artışa ilişkin açıklaması

37.- Ağrı Milletvekili Nejla Demir'in, Ağrı ilinde halkın söylediklerine ve taleplerine ilişkin açıklaması

38.- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın, bugün Komisyonda görüşülecek olan çerçeve yasa teklifine ilişkin açıklaması

39.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın, Bingöl Karlıova'da yaşanan sürece ilişkin açıklaması

40.- Çanakkale Milletvekili İsmet Güneşhan'ın, Çanakkale'nin devlet hastanesi ihtiyacına ilişkin açıklaması

41.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Gaziantep'te Nizip Organize Sanayi Bölgesi'nde kesilen cezaya, NATO Zirvesi'ni protesto edenlere, er gazilere ve er şehit ailelerine, tarladaki ve pazardaki fiyat farklarına, Yunanistan Hükûmetinin Batı Trakya'daki Türk okullarını kapatma kararına ilişkin açıklaması

42.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Osmanlı'nın son dönemlerinde kurulan terör örgütlerine, terörle mücadelenin yollarına ve gündemdeki yasa teklifine ilişkin açıklaması

43.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, yarın son yolculuğuna uğurlanacak olan Bilgesu Erenus'a, açıklanan fındık alım fiyatlarına, CİMER'e yansıyan başvurulara ilişkin açıklaması

44.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, küresel oyun kuruculara ve hedeflerine, Milliyetçi Hareket Partisinin ve Cumhur İttifakı'nın sahaya sürdüğü iradeye, "terörsüz Türkiye" hedefine ilişkin açıklaması

45.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Adalet Komisyonunda görüşülmeye başlanan yasa teklifine, cezaevindeki Hüseyin Bilecan'a ve Pınar Yalçınkaya'ya, pozitif bir barış sürecinin ekonomiye önemli yansımaları olacağına ilişkin açıklaması

46.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ege Üniversitesinde alınan karara, emekli ve işçi maaşlarına, akaryakıt fiyatlarına ve Akdeniz'deki mikroplastik atıklara ilişkin açıklaması

47.- Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu'nun, güvenlik güçlerinin 71 ilde eş zamanlı gerçekleştirdiği operasyonlara, Gabar'daki günlük petrol üretimine, kentsel dönüşüm ve afetlere hazırlık süreçlerine, dış politikadaki başarılara ilişkin açıklaması

48.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in Yeni Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

49.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in Yeni Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

50.- İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut'un, Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

51.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının; Akdeniz Parlamenter Asamblesi (AKDENİZ-PA), Akdeniz İçin Birlik Parlamenter Asamblesi (AİBPA), Asya Parlamenter Asamblesi (APA), Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (AGİT PA), Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM), Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (EİTPA), Güneydoğu Avrupa İş Birliği Süreci Parlamenter Asamblesi (GDAÜ PA), İslam İşbirliği Teşkilatı Parlamento Birliği (İSİPAB), Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA), NATO Parlamenter Asamblesi (NATO PA), Parlamentolar Arası Birlik (PAB), Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA), Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu (KPK) ile gözlemci statüsüyle üye olunan Latin Amerikan ve Karayipler Parlamentosu (PARLATINO), And Parlamentosu (PARLANDINO) ve ASEAN Parlamentolar Arası Asamblesi (AIPA) üyelikleri için Başkanlık Divanı kararıyla uygun bulunan milletvekillerinin isimlerine ilişkin tezkeresi (3/1426)

VI.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 milletvekili tarafından, kamu bankalarınca kullandırılan kredilerin tahsis süreçlerinin, bu kredilerin geri ödeme performansının, kredi tahsislerinde objektif ve hukuki kriterlere uyulup uyulmadığının, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlardan hibe alan sivil toplum kuruluşlarının mali yapılarının, faaliyetlerinin ve denetim mekanizmalarının etkinliğinin araştırılması amacıyla 7/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 7 Ağustos 2026 Cuma günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Antalya Milletvekili Uğur Poyraz ve Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez tarafından, AK PARTİ iktidarları döneminde uygulanan terörle mücadele politikalarının yetersizliği, "açılım" ve "çözüm" süreçlerinin etkilerinin sonucunda hasıl olan, terör örgütü mensuplarına yönelik özel hukuki uygulama ihtiyacının neden ve sonuçlarının değerlendirilmesi amacıyla 7/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 7 Ağustos 2026 Cuma günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- CHP Grubunun, Uşak Milletvekili Ali Karaoba ve arkadaşları tarafından, Türkiye'de doğum hizmetlerinde yaşanan yapısal sorunların, sezaryen oranlarının yüksekliğinin gerçek nedenlerinin, normal doğumun güvenli biçimde artırılamamasının, özel sektördeki yüksek sezaryen oranlarının, ebe ve kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarının çalışma koşullarının, performans sistemi ve malpraktis baskısının, yenidoğan bebeklerin korunmasındaki eksikliklerin araştırılması ve anne-bebek sağlığını önceleyen kalıcı çözümlerin belirlenmesi amacıyla 7/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 7 Ağustos 2026 Cuma günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4.- DEM PARTİ Grubunun, Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın ve arkadaşları tarafından, uyuşturucu bağımlılığıyla mücadele yollarının araştırılması amacıyla 7/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 7 Ağustos 2026 Cuma günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

5.- Yeni Parti Grubunun, Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent ve arkadaşları tarafından, ülkede giderek derinleşen barınma krizinin nedenlerinin ekonomik ve sosyal sonuçları ile çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla 5/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 7 Ağustos 2026 Cuma günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut ve Antalya Milletvekili Mustafa Köse ile 98 Milletvekilinin Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3771) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 286)

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Milli Birlik Hükümeti Arasında Kolluk İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3030) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 237)

3.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 28 Nisan 1992 Tarihinde Bişkek'te İmzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasını Tadil Eden Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2996) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 242)

VIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın, iade edilen bir soru önergesine,

İade edilen bir soru önergesine,

İlişkin soruları ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/47076), (7/47077)

2.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, TBMM Yerleşkesi'ne giriş yasağı uygulanan kişilere ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/47131)

7 Ağustos 2026 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.05

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), İshak ŞAN (Adıyaman)

----- 0 -----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 122'nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

İlk söz talebi, Van Gölü'nün karşı karşıya bulunduğu tehlikeler ve alınması gereken tedbirler hakkında Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyiğit'e aittir.

Buyurunuz. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyiğit'in, Van Gölü'nün karşı karşıya bulunduğu tehlikelere ve alınması gereken tedbirlere ilişkin gündem dışı konuşması

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sevgili Yaşar Kemal Van Denizi'nin eşsiz güzelliği karşısında duygularını şu sözlerle ifade ediyordu: "Dünyada hiçbir göl, hiçbir deniz, hiçbir su Van Gölü'nün maviliğinde olamaz. Masmavi, deli eden bir mavilik. Ne gökyüzünde vardır öyle bir mavi ne de başka bir yerde. Bir tek mavi uyar bu maviye, Diyarbakır Ovası'ndaki çiçeklerin mavisi, bir de bir camı kırıp kesitine bakın işte, o mavi." İşte bu mavi solup gitmesin diye, milyonlarca insanın ve canlının temiz ve sağlıklı çevre hakkı gasbedilmesin diye konuşuyoruz, uyarıyoruz, çağrıda bulunuyoruz. İklim krizi hem yerel hem de küresel ölçekte kendini her geçen gün daha fazla hissettiriyor. Buna antiekolojik ve yanlış politikalar da eklenince bir gölün, bir akarsuyun kurumaması, bir ormanın yok olmaması mümkün değil. Bu nedenle buradan haykırıyor ve diyoruz ki: Van Gölü nefesimizdir, Van Gölü ve çevresini koruma kanun teklifimiz kabul edilsin.

Sayın milletvekilleri, Van Gölü dünyanın en büyük sodalı gölü, Türkiye'de ise en büyük göl konumunda, Uluslararası Uzay İstasyonu'ndan dahi güzelliği fark edilen eşsiz bir doğa harikası. Endemik bir balık türü olan inci kefali ve içerdiği sazlıklarda yüzlerce kuş türüne ev sahipliği yapıyor Van Gölü havzası, birçok yurttaşımız için de geçim kaynağı. Küresel iklim krizinin bir yansıması olarak Van Gölü de maalesef yok olmayla karşı karşıya. Elbette "Koskoca bir göl nasıl yok olur?" diye düşünebilirsiniz fakat insanlığın varoluşundan bugüne birçok felaketin yaşandığı, birçok doğal güzelliğin ortadan kalktığı bir gerçeklik var. Orta Asya'da Aral Gölü yok oldu gitti, hemen yanı başımızda İran'da Urmiye Gölü tamamen yok olmanın eşiğinde. Göle dökülen nehirlerin üzerine birden fazla baraj yapıldı, yollar inşa edildi. Bu sebeple, hiç kimse "Van Gölü yok olmaz." diyemez. Bazı dönemlerde Van Gölü'nde yatay çekilme 200 metreyi buluyor, su seviyesi ciddi oranda düşüyor. Uzmanlar, önlem alınmazsa bunun yıllar içerisinde süreklileşen bir hâl alacağı uyarısında bulunuyorlar, dolayısıyla yanlış politikalarda ısrar edildiğinde ve iklim krizinin de derinleşmesiyle birlikte önümüzdeki süreçte Van Gölü'nün yok olmayacağının maalesef hiçbir garantisi yok çünkü her geçen gün Van Gölü'nü besleyen kollar hidroelektrik santrallerle, jeotermal santrallerle ve barajlarla kesiliyor. Zilan Çayı, Koçköprü Barajı, Çatak ve Muradiye ilçelerindeki santrallerle halkın ve tüm canlıların çevre hakkı yok sayılırken şirketlerin kasası dolmaya devam ediyor. Buna karşın siyasi iktidar son yıllarda Van Gölü Havzası Koruma Eylem Planı üzerinden bir propaganda yapmaya başladı, elbette bunu da geçici bir çözüm kapsamında önemsediğimizi buradan ifade edelim ama bunun sürekli Van halkına bir sus payı olarak kullanılmasını asla ve asla kabul etmediğimizi de buradan bir kez daha ifade edelim.

Eğer AKP iktidarı Van Gölü'yle ilgili gerçekten bir şey yapmak istiyorsa öncelikle Kıyı Kanunu ve Çevre Kanunu hükümlerine rağmen göl havzasında bulunan kamu kurumlarına ait hizmet binaları ve sosyal tesislerin yarattığı kirliliğin önüne geçsin, eğer AKP iktidarı Van Gölü için gerçekten bir şey yapmak istiyorsa, Van'da çevre hakkı gibi bir dertleri varsa öncelikle gölün doldurulması suretiyle yapımına izin verilen kaçak otelin inşaatını durdursun. Buradan tekrar tekrar ifade ediyoruz: Başka bir Van Gölü yok, Van Gölü de sadece Vanlıların değil, tüm Türkiye halklarının mirasıdır. Van Gölü'nü kirletmeyelim, Van Gölü'nü bir kanunla korumaya alalım, bu zor bir şey değil. Deli eden bu maviliği gelecek kuşaklara aktaralım, deli eden bu maviliği gelecek kuşaklar da görsün diyorum.

Genel Kurulu, herkesi; saygıyla ve sevgiyle buradan selamlıyorum. (DEM PARTİ ve Yeni Parti sıralarından alkışlar)

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İkinci söz talebi, Mersin'in sorunları hakkında Mersin Milletvekili Gülcan Kış'a aittir.

Buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Mersin'in sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mersin'imiz 321 kilometrelik sahiliyle, eşsiz koyları ve bereketli deniziyle Akdeniz'in en güzel kentlerinden biridir. Bu güzelliği de korumak, gelecek kuşaklara karşı sorumluluğumuzdur ancak Mersin Körfezi ciddi bir kirlilik tehdidiyle karşı karşıya.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına 3 Haziran 2025 tarihinde verdiğim soru önergesinde deniz suyundaki bozulmayı, sanayi ve tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirliliği, halk sağlığına yönelik riskleri ve Seyhan Nehri'nin körfeze taşıdığı kirletici yükü gündeme getirdim, "Mersin Körfezi alarm veriyor." dedim. Bakanlığın cevabı şudur: "İzliyoruz, denetliyoruz, takip ediyoruz." Aradan tam bir yıl geçti, Mersin'in sahillerine baktığımızda plastik atıklar kıyılarımıza vuruyor, mikro plastikler denizimize yayılıyor, vatandaşlarımız plastik atıkların arasında yüzmek zorunda kalıyor. O hâlde, soruyorum: Bir yıldır neyi izliyorsunuz? Denetliyorsanız bu kirlilik nasıl bu noktaya geldi? Önlem aldıysanız sonucu nerede, Mersin'in sahilleri neden bu hâlde? Daha vahimi, Bakanlığın resmî cevabında Mersin Körfezi'ndeki çevresel bozulmayı durdurmaya ve geri çevirmeye yönelik herhangi bir ekosistem restorasyon planının bulunmadığı da açıkça belirtilmektedir yani sorunu biliyorsunuz ama çözüm planınız yok.

Değerli milletvekilleri, burada birkaç plastik şişeden, birkaç poşetten söz etmiyoruz, sistematik bir çevre sorunuyla karşı karşıyayız. Çin'in plastik atık ithalatını büyük ölçüde yasaklamasının ardından Avrupa'nın plastik atıklarının rotası Türkiye'ye çevrildi. Türkiye, Avrupa'nın başlıca plastik atık varış noktalarından biri hâline gelmiştir. 2018 yılında 437 bin ton olan plastik atık ithalatı, 2024 yılında yaklaşık 1 milyon 290 bin tona ulaştı.

Peki, "Bu atıklar ülkeye girdikten sonra ne oluyor?" asıl sorulması gereken soru budur. Mersin ve Adana; ithal plastiklerin işlendiği en önemli merkezler olmuştur. Bilimsel çalışmalarda, geri dönüşüm tesislerinin aşağısındaki sulama kanallarında

mikroplastik yoğunluğunun yukarıdaki noktalara göre 132 kat daha arttığı, su sistemlerine saatte 5,3 milyardan fazla mikroplastik parçacığın karışabildiği de ortaya konulmaktadır. Üstelik bu kirlilik olduğu yerde de kalmıyor; drenaj kanallarına, tarımsal sulama sistemlerine ve Seyhan Nehri'ne karışıyor, oradan Akdeniz'e ve Mersin Körfezi'ne ulaşıyor. İşte, bu nedenle Seyhan Nehri'nin taşıdığı kirletici yükü gündeme getirdim. Elbette Mersin Körfezi'ndeki bütün mikroplastik kirliliğin tek bir kaynaktan geldiğini söylemiyoruz. Liman, tarım, balıkçılık ve sera faaliyetleri de kirlilik yaratıyor ama ortada araştırılması, denetlenmesi ve kaynağında durdurulması gereken ciddi bir karasal kirlilik yükü de olduğu oldukça açıktır. Denize ulaştıktan sonra plastik toplamak çözüm değildir. O plastiğin denize ulaşmasını engellemek Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığının asli görevidir. Devlet Su İşleri sorumluluğundaki kanallar ve geri dönüşüm tesisleri denetlenmelidir. Filtre ve arıtma sistemlerinin çalışıp çalışmadığı kontrol edilmelidir. Mevzuatı ihlal edenlere caydırıcı yaptırımlar uygulanmalıdır ve ithal edilen plastik atığın ülkeye girdikten sonra ne olduğunun da hesabı tutulmalıdır çünkü bu mesele Mersin Körfezi'yle de sınırlı değildir; Adana'dan Mersin'e, Alanya'dan Antalya'ya kadar Akdeniz kıyıları ayrı ayrı aynı tehditle karşı karşıya.

Değerli arkadaşlar, bu coğrafya Türkiye turizminin vitrinidir. Milyonlarca insan bu kıyılara geliyor, yüz binlerce insan geçimini bu denizden ve turizmden sağlıyor. Türkiye milyarlarca dolarlık turizm geliri için dünyayla rekabet ederken sahillerimizin plastik atık görüntüleriyle dünya basınına taşınmasının ekonomik bedelini hesaplıyor musunuz? Bir taraftan turist gelsin diye milyonlar harcayacak, diğer taraftan o turistin yüzdüğü denizi koruyamayacaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

GÜLCAN KIŞ (Devamla) - Teşekkür ederim.

Böyle turizm politikası da olmaz, çevre politikası da olmaz. Bu konuyu Mecliste konuşuyor, önergelerle de takip ediyorum. Artık "İzliyoruz." cevabını kabul etmiyorum. Mersin Körfezi için somut önlemler alındı mı? Seyhan Nehri ve drenaj kanallarındaki mikroplastik yükü ölçüldü mü? Kaç geri dönüşüm tesisi denetlendi, kaçında uygunsuzluk tespit edildi? Güncel mikroplastik analizleri nerede? Bir an önce kamuoyuyla paylaşılmalıdır. Acilen plastik atık ithalatını yeniden gözden geçirmelisiniz, kirliliği kaynağında durdurmalısınız ve Akdeniz için bölgesel bir eylem planını hayata geçirmelisiniz. Avrupa kendi çöpünden kurtulacak diye Türkiye'nin denizlerini, toprağını ve suyunu feda edemezsiniz; Akdeniz'in cennet koylarını kaderine terk edemezsiniz. Artık izlemeyi bırakıp somut adımlar atmalısınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLCAN KIŞ (Devamla) - Mersin Körfezi plastik ve mikroplastik kirliliğinden kurtulmalı, Akdeniz'in doğası, halk sağlığı ve gelecek kuşakların yaşam hakkı korunmalıdır diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Ağzınıza sağlık Sayın Vekilim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Üçüncü söz talebi, Erzurum'a yapılan yatırımlar hakkında Erzurum Milletvekili Fatma Öncü'ye aittir.

Buyurunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- Erzurum Milletvekili Fatma Öncü'nün, Erzurum'a yapılan yatırımlara ilişkin gündem dışı konuşması

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Gündem bu kadar yoğunken bizlere söz vermiş olmanız bizim için çok değerli, çok teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, yatırıma geçmeden önce bir söylem hatasını düzeltmemiz gerektiğine inandığım için tekrar etmek istiyorum. Sürekli şöyle bir ifade kullanıyor milletvekili arkadaşlarımız: "Memleketimiz sahipsiz, memleketimiz sahipsiz; Erzurum sahipsiz." Değerli arkadaşlar, Erzurum'daki kıymetli hemşehrilerime de buradan sesleniyorum: Siyasetçi memleketinin sahibi değildir, hizmet edenidir. Memleketimizin sahibi şehirlerimizde yaşayan çok kıymetli vatandaşlarımız, milletimiz, aziz milletimizdir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) O yüzden, bu söylemden vazgeçilmesi gerektiğine inanıyorum.

Şimdi, gelelim Erzurum genelindeki yatırımlara. Kıymetli kardeşlerim, buradan, hakikaten Erzurum'daki tüm siyasi temsildeki arkadaşlarıma, başta Sayın Millî Eğitim Bakanımız Yusuf Tekin Bakanımıza, Efkan Ala Bakanımıza, önceki dönem İçişleri Bakanımız Selami Altınok Bakanımıza, Mehmet Öz Vekilimize, Abdurrahim Fırat Milletvekilimize, Kamil Aydın Milletvekilimize ve Meral Danış Beştaş Milletvekilimize hassaten teşekkür ediyorum çünkü biz memleketimizde hakikaten çok demokratik bir siyaset çalışması gerçekleştiriyoruz, onlara buradan teşekkürü bir borç biliyorum. Siyasette en önemli şey diyalog, iletişim.

Şimdi, Büyükşehir Belediyemiz olarak hakikaten hiçbir ilçemize ayrım gözetmeksizin... Çünkü değerli arkadaşlar, 25 bin kilometrekare yüzölçümü olan, 20 ilçesi olan, 21 belediyesi olan, coğrafyası son derece büyük bir şehirden, Erzurum'dan bahsediyoruz; dolayısıyla, her ilçemize eşit, adil bir hizmetin gitmesi için gayretle çalışıyoruz. Büyükşehir Belediye Başkanımız bugüne kadar 85 milyar liralık yatırımı tamamlamış, 9 milyarlık yatırımı da bu yıl gerçekleştirilecek inşallah. İl genelinde 1.580 kilometre sıcak asfalt, 5.890 kilometrelik sathi kaplamayı gerçekleştirmiş. Ayrıca, 825 gölet, 350 sulama tesisi, 6.189 kilometre içme suyu hattı, 2.714 kilometre kanalizasyon hattı ve 200 içme suyu deposu hizmete sunulmuştur. Horasan geneline -son zamanlarda bahsedilmişti, onun için açıklama gereği duyuyorum- 283 kilometre içme suyu hattı, 219 kilometre kanalizasyon hattı, 21 içme suyu deposu, 46 depo onarımı, 10 terfi binası ve enerji nakil hattı ile 1 içme suyu arıtma tesisi yapılmıştır. Bu yıl da bu yılın genelinde de 4 yeni kuyu ve 4 kilometrelik yeni hat gerçekleştirmek üzere çalışmamızı başlattık; inşallah, yıl sonuna Horasan'daki içme suyu problemi tamamen ortadan kaldırılmış olacak arkadaşlar. Horasan genelinde 660 milyonluk yatırım gerçekleştirmişiz.

Yağan Mahallesi'ndeki okul problemi... Orada bulunan ortaokulumuz depreme dayanıklılık problemi yaşadığı için bir başka kurumun binasını geçici olarak kiralamıştık. Bu yılın sonunda da çocuklarımız yeni okulla inşallah bir araya gelecekler ve 2026-2027 eğitim döneminde yeni okullarında eğitimlerini devam ettirecekler. Dolayısıyla, o anlamda da bir sorunumuz kalmamış olacak.

Millî eğitim genelinde toplamda 53 eğitim merkezi inşasını gerçekleştirdik; bunlardan 13 tanesi tamamlandı, diğer projelerimizin hâlihazırda inşaatları devam etmekte.

Efendim, malumunuz, biliyorsunuz, okul konusunda daha önceki derslik sayıları ile şimdiki derslik sayıları kıyaslanamaz bir noktaya geldi. Şu anda ilkokullarda 15 kişilik, ortaokullarda 17 kişilik dersliklerde çocuklarımıza 12.500 öğretmenimizle hizmet etmeye devam ediyoruz.

Yanı sıra, Ulaştırma Bakanlığının Erzurum'a yapmış olduğu yatırımlara da buradan söz etmeden geçmek doğru olmayacak çünkü hakikaten dev gibi yatırımları gerçekleştirdi. Toplamda 49 kilometre olan bölünmüş yolumuz bugün 626 kilometreye yükselmiş bulunmakta, BSK yol uzunluğumuz da 629 kilometre. Toplam 117 milyar 383 milyonluk yatırım gerçekleştirdi sadece Ulaştırma Bakanlığımız. Dallıkavak Tüneli'mizin çalışma işlemleri yüzde 100 bitti, yüzde 93 de açılma seviyesine gelmiş durumda. Kısa bir süre sonra da buranın açılışı yapılarak vatandaşımızın hizmetine sunulacak. Keza, Kınık Tüneli'miz de devam ediyor, Çirişli Tüneli'miz de devam ediyor, Kop Tüneli'miz de devam ediyor. Söylemez Barajı'mız da 350 bin dekar tarım arazisi ve 1,5 milyar metreküp su depolayacak bir baraj kapasitesine sahipken onu da tamamlamış durumdayız. Devlet Su İşlerimize hakikaten teşekkür ediyorum çünkü inanılmaz bir hizmet ağını ördü bizim Erzurum coğrafyasına.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Teşekkür ediyorum.

78 milyarlık yatırımı gerçekleştirdi Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğümüz, 391 tesisimiz de hizmete alınmış durumda. 13 barajımız, 10 göletimiz, 24 sulama tesisimiz, 309 taşkın koruma işlemimiz gerçekleştirildi. Hayvancılık ve tarım konusunda da özellikle son yıllarda Erzurum gerçekten ama gerçekten büyük bir atağa geçti; 15 milyon dekar mera varlığımız var, biliyorsunuz, Türkiye'nin 3'üncü büyük merası bizde ve buna bağlı olarak 44.786 büyükbaş hayvancılık konusunda 2,2 milyar yatırım, 3 milyar lira üzerinde de vatandaşımıza teşvik kredisini gerçekleştirmiş olduk.

Kıymetli kardeşlerim, bölgemizde coğrafya şartları ağır olsa da hizmeti eşit ve adil bir şekilde tüm ilçelerimize hiçbir siyasi parti ayrımı gözetmeksizin gerçekleştirmeye gayret ediyoruz.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, şimdi sisteme giren sayın milletvekillerine birer dakika söz vereceğim.

Sırayla başlayacağım.

Sayın Çakır, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, AK PARTİ'nin 25'inci kuruluş yılına ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) - Sayın Başkan, 25'inci kuruluş yılını kutlamaya hazırlandığımız AK PARTİ'nin başarı hikâyesi siyasi tarihimizin başlı başına incelenmesi gereken bir mücadele hareketidir. İmzasını attığı her güzel işin arkasında milletimizin inancı ve sahiplenmesi vardır. Nice sınama ve sınavlardan, kapatma davasından, muhtıra ve kanlı darbeden yine milletin omuz vermesiyle salimen çıkılmış, yarınlara ümitle bakabilmeyi başarabilmiştir. Recep Tayyip Erdoğan'ın riyasetinde çıkılan bu uzun, meşakkatli yolculuğun hedefi ülkenin refahı, doğusuyla batısıyla, kuzeyiyle güneyiyle ülkede kardeşliğin tesisi ve teminatı olma ideal ve hevesiydi. Muhakkak eksiklikler olmuştur, daha güzelini yapma niyeti zihnimizde hiç azalmadan hep var olacak. Milyonlarca üyesiyle ülkenin yarınlarına sahip çıkma mücadelesinde 25'inci kuruluş yılını kutluyor, her şartta millete olan borcumuzun bilinciyle Genel Kurulu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Özer...

2.- Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'in, "Terörsüz Türkiye" hedefine ilişkin açıklaması

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Terörün ülkemize yüklediği bedel yalnızca güvenlik harcamalarıyla sınırlı kalmamış, engellenen yatırımlar, ertelenen kalkınma hedefleri ve kaçırılan fırsatlar da milletimizin ortak kaybı olmuştur. Bugün ise ülkemizde güçlenen huzur ve güven ortamı sayesinde enerjimizi ve kaynaklarımızı artık terörle mücadeleye değil, üretime, yatırıma, istihdama, eğitime ve gençlerimizin geleceğine yönlendireceğiz. Cumhurbaşkanımızın da ifade ettiği gibi, terörsüz Türkiye hedefi yalnızca güvenliğin değil, kardeşliğin, millî dayanışmanın ve ortak geleceğimizin en güçlü teminatıdır. İnşallah bu hedefe ulaştığımızda, 86 milyon vatandaşımızla ayrışmadan, kenetlenerek Türkiye Yüzyılı hedeflerine kararlılıkla yürüyen bir Türkiye'yi hep birlikte inşa edeceğiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Kamaç...

3.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın, Diyarbakır'ın ve çevre illerin kamu sağlık sistemine ilişkin açıklaması

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Diyarbakır ve çevre illerimizin can damarı olan kamu sağlık sisteminin alarm veren durumuna dikkatinizi çekmek istiyorum. Kayapınar'da yapımı süren şehir hastanesi projesinin kaba inşaatının bittiği söyleniyor. Ancak gerçek şu ki o hastane kapılarını açana

kadar önümüzde koskoca bir buçuk yıllık belirsiz bir süre var. Sırf yeni hastane yapılacak diye mevcut kamu hastanelerimiz âdeta kaderine terk edildi, atıl bırakıldı. Bölgenin yükünü sırtlayan Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi başta olmak üzere tüm sağlık kurumlarımız hijyen ve kapasite krizinin eşiğindedir. Yurttaşlarımız koridorlarda sedye bekliyor, temizlik yetersizliğinden hastaneler enfeksiyon yuvasına dönmüş durumda. MHRS'den aylar sonraya bile gün alınamıyor. Mevcut hastanelere nasılsa taşınacak diye bütçe ayırmamayı, temizlik personelini ve tıbbi donanımı eksik etmeyi derhâl bırakın. Diyarbakır halkı şantiyelerin gölgesinde, niteliksiz sağlık hizmetine mahkûm edilemez diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Durmaz...

4.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, Türkiye Cumhuriyeti'ne ve üniter devlet yapısına ilişkin açıklaması

KADİM DURMAZ (Tokat) - Türkiye Cumhuriyeti dili, kültürü, inancı, kökeni ne olursa olsun her bireyimizin ortak vatanıdır. Üniter devlet yapımız bu birlikteliğin ve yaşama irademizin temelidir. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir." tanımı ortak paydamızdır. Atalarımız Çanakkale'de, Kurtuluş Savaşı'nda omuz omuza vererek cumhuriyeti birlikte kurdu. Bugün de tarihî sorumluluğumuz farklılığımızı çatışmanın değil zenginliğimizin kaynağı yapmak ve cumhuriyetimizi geleceğimize taşımaktır. Unutmayalım, kardeşliğimiz güçlenirse ülkemiz kazanır. Çocuklarımıza kavga eden değil, bağımsız, eşit, onurlu ve kardeşçe yaşayan bir Türkiye bırakmalıyız. Bu, siyasi bir tercih değil, Gazi Meclisin tarih önünde taşıdığı büyük bir sorumluluktur. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Toy...

5.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy'un, Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi ile Sivas Cumhuriyet Üniversitesine ilişkin açıklaması

RUKİYE TOY (Sivas) - Sivas köklü akademik birikimiyle yenilikçi vizyonu aynı şehirde buluşturan 2 güçlü devlet üniversitesine sahiptir. Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitemiz yüzde 100 İngilizce mühendislik eğitimi, laboratuvar odaklı yaklaşımı ve sanayi iş birlikleriyle kısa sürede büyük başarılara imza atmış, dünya finalinde "Network" kategorisinde birincilik kazanarak ülkemizi gururlandırmıştır.

Öte yandan, yarım asırlık geçmişe sahip, 50 binden fazla öğrenciye eğitim veren Sivas Cumhuriyet Üniversitemiz ise Yükseköğretim Kalite Kurulu kurumsal akreditasyonuyla eğitim kalitesini tescillemiştir.

Güvenli ve huzurlu şehir yaşamı, güçlü yurt imkânları, gastronomisi, tarihî eserleri, coğrafi zenginlikleri ve gelişen sosyal hayatıyla Sivas önemli bir eğitim merkezidir. Üniversite tercih dönemindeki tüm gençlerimizi sultan şehir Sivas'ımıza davet ediyor, her birine sağlık, başarı ve huzur diliyorum.

BAŞKAN - Sayın Dinç...

6.- Mersin Milletvekili Faruk Dinç'in, Muhammed Kavi ile eşine ilişkin açıklaması

FARUK DİNÇ (Mersin) - Bismillahirrahmanirrahim.

NATO Zirvesi sürecinde Ankara'nın Haymana ilçesinde Muhammed Kavi ile eşinin hayatını kaybettiği operasyona ilişkin ciddi soru işaretleri sürmektedir. Partimizin daha önce etkin soruşturma çağrısı yaptığı olayda Muhammed Kavi'nin babası resmî açıklamalarla çelişen iddialar ortaya koymuştur. İddialara göre gece saat üçte düzenlenen baskında çatışma yaşanmamış, evde silah bulunmamasına rağmen güvenlik güçleri yatak odasına ateş açmıştır. Ayrıca, Muhammed Kavi'nin IŞİD'le bağlantısı olmadığı, aksine örgüte karşı olduğu ve operasyonun polis kameralarınca kaydedildiği belirtilmektedir. Bu iddiaların bağımsız ve etkili bir soruşturmayla aydınlatılması, tüm delillerin kamuoyuyla paylaşılması zorunludur. Partimizin İnsan Hakları ve Hukuk İşleri Başkanlığı bünyesinde kurulan araştırma komisyonu süreci takip edecek, elde edilen bulguları kamuoyuyla paylaşacaktır. Hayat hakkının korunması ve adaletin sağlanması için sürecin takipçisi olacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Karakoz...

7.- Aydın Milletvekili Evrim Karakoz'un, çiftçinin ve hayvancının durumuna ilişkin açıklaması

EVRİM KARAKOZ (Aydın) - Aydın'da zeytinci zarar etti, zeytinyağı üreten zarar etti. Darı eken, buğday eken, pamuk eken zarar etti. Domates, karpuz, biber eken zarar etti. Hayvancılar zarar etti. Kim ne ekti, kim ne diktiyse zarar etti. Kim kâr etti? Aracı ve ithalatçı kâr etti. Çiftçi, hayvancı üreterek ve çalışarak bakıyor, AKP iktidarıysa çiftçinin ve hayvancının bu zor durumunu sadece seyrediyor. Buradan tüm çiftçilerimize, üreticilerimize söz veriyoruz, Yeni Parti iktidarında çiftçimizin, hayvancımızın yüzünü güldüreceğiz.

BAŞKAN - Sayın Hun...

8.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, gençleri korumanın yoluna ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (Iğdır) - Sayın Başkan, Türkiye'de milyonlarca genç diplomasıyla iş arıyor, bulduğu ise yoksulluk, güvencesizlik ve umutsuzluk oluyor. Umudun tükendiği yerde ise uyuşturucu baronları, suç örgütleri ve bağımlılık gençlerin hayatını kuşatıyor. İktidar uyuşturucuyla mücadele ettiğini söylüyor, oysa gençleri işsizliğe ve çaresizliğe mahkûm eden politikalarıyla yüzleşmelidir. Gençleri korumanın yolu baskıyı artırmak değildir. Adaleti, eşitliği, nitelikli eğitimi ve güvenceli istihdamı büyütmek gerekir. Gençler için acilen güvenceli istihdam politikaları hayata geçirilmelidir. Liyakati esas alan bir istihdam politikası sistemi kurulmalıdır. Uyuşturucuyla mücadele yalnızca güvenlik politikalarıyla değil, sosyal, ekonomik politikalarla da yürütülmelidir. İstihdam ve atama önündeki en büyük engel olan torpil ve mülakat uygulamalarından vazgeçilmelidir. Gençlerin umudunu büyütecek adımlar daha fazla geciktirilmeden hayata geçirmelidir.

BAŞKAN - Sayın Özcan...

9.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, "Terörsüz Türkiye" hedefine ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; terörsüz Türkiye hedefi siyasi hesapların değil, devlet aklının, millet iradesinin ve ortak vicdanın eseridir. Bu süreçte Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın ortaya koyduğu güçlü irade, Sayın Devlet Bahçeli'nin sergilediği kararlı duruş ve Cumhur İttifakı'nın birlik ruhu ülkemizin geleceği adına tarihî bir sorumluluğun ifadesidir. Bu meselede kazanan ya da kaybeden siyasi partiler olmayacaktır, kazanan huzur içinde yaşayan 86 milyon vatandaşımız, güçlü demokrasimiz ve Türkiye Cumhuriyeti olacaktır. Farklı görüşler elbette olacaktır ancak söz konusu olan milletimizin birliği, devletimizin bekası ve evlatlarımızın geleceği olduğunda hepimizin ortak paydası Türkiye olmalıdır. Gelin, terörün tamamen tarihe gömüldüğü, demokrasinin güçlendiği ve kardeşliğin pekiştiği Türkiye Yüzyılı'nı hep birlikte inşa edelim.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Öztunç...

10.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Türkoğlu ilçesinde yapılacak taş ocağına ilişkin açıklaması

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Maraş Ovası Türkiye'nin en verimli ovalarından biridir. Türkoğlu ilçemizin Yeniköy ve Kelibişler Mahallelerinde 943 dönümlük taş ocağı yapılacak. Üstelik burası büyük ova koruma alanının tam ortasında. Ayrıca, burada 1.500 dönüm sera alanı var, 2.000 dönüm de açık sebze üretimi gerçekleştiriliyor. 25-30 arasında ile buradan sebze gönderiliyor ve ayrıca deprem bölgesi, çok sayıda konut az hasarlı durumunda. Burada yapılacak olan patlamalar bu konutların belki de -Allah korusun- yıkılmasına sebep olacak. Köy muhtarı Kenan Yılmaz iadeli taahhütlü gönderilen evrakı almıyor, sahte imzayla "Aldın." diye gösteriyorlar. Büyük bir hata yapılıyor, yanlış yapılıyor. Bu ruhsatın iptal edilmesi gerekiyor. Bu sebze alanının mahvedilmemesi için ruhsatın iptalini talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Aksakal...

11.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, Meclise sunulan çerçeve yasa teklifine ilişkin açıklaması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Devletimizin yıllardır süren terörle mücadelesinin eseri ve yurttaşlarımızın can ve mal güvenliğinin kalıcı bir şekilde sağlanması için, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki Komisyon çalışmalarının sonucu olarak, terör örgütünü tümüyle tarihin tozlu raflarına bırakmak üzere, ortak akılla hazırlanan bir çerçeve yasa teklifi her partiden milletvekillerinin imzasıyla yüce Meclise sunulmuştur. Şimdi yönümüzü toplumsal barışa, kaynaşmaya, demokrasimizi daha da yüceltmeye, geliştirmeye ve ekonomide yaşanan sıkıntıları en kısa sürede aşarak milletçe şahlanışa geçme zamanıdır.

Sadece ülkemiz değil içinde bulunduğumuz coğrafya küresel emperyalizmin ağır tehdidi altındadır. Yüz yedi yıl önce yurdun dört bir yanını fiilî olarak işgal etmiş emperyalist devletlere karşı, yedi düvele meydan okumuş asil Türk milleti elbette bu işgalci, soykırımcı siyonist, evanjelistlerin oyununu da bozacak, onların planlarını ters yüz edecek tarihsel tecrübeye ve sarsılmaz iradeye de sahiptir. Gün o gündür.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Çömez'in söz talebi var.

Buyurun.

12.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Aksakal "her partiden" dedi ama ben küçük bir düzeltme yapmak istiyorum. Bahse konu süreçle ilgili bizim herhangi bir imzamız yok. İmzalarımız olan şeyler de zaten Parlamentoya iletildi, itirazlarımız iletildi. O bakımdan, İYİ Partinin bu süreçle ilgili tutumunun kayda geçmesi bakımından küçük bir düzeltme yapıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkürler, kayda geçti.

Sayın Bozan...

13.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, bugün Komisyonda görüşülecek olan çerçeve yasa teklifine ilişkin açıklaması

ALİ BOZAN (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bugün Meclis tarihî bir gün yaşıyor. Toplumsal barışın en önemli adımlarından birisi olan çerçeve yasa bugün Komisyonda görüşülecek. Bu tarihî adımı güçlendirmek için teklifte imzası olsun olmasın tüm siyasi partilerin ve toplumsal kesimlerin yapıcı tüm öneri ve eleştirilerinin hem Komisyon görüşmelerinde hem Genel Kurul görüşmelerinde dikkate alınması toplumsal barışı daha da güçlendirecektir. Bu şekilde, önümüzdeki günlerde meselenin temel sebeplerinin ortadan kaldırılması için tartışmaların demokratik zeminde yürütülmesinin önü açılacaktır. Gün bu tarihî adıma sahip çıkma ve güçlendirme günüdür. Bu tarihî adım tüm halkımıza hayırlı olsun.

BAŞKAN - Sayın Düşünmez...

14.- Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in, bugün Komisyonda görüşülecek olan çerçeve yasa teklifine ilişkin açıklaması

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Bugün tüm bölgenin yakın tarihinde önemli bir dönüm noktası olma potansiyeli taşıyan bir güne tanıklık ediyoruz. Yıllardır konuşulan ve toplumun büyük bir özlemle beklediği barış arayışının hukuki zeminini oluşturması belirlenen çerçeve yasa ilk kez Meclis komisyonunun gündemine geliyor. Tüm eksiklik ve yetersizliklerine rağmen bu adımın halklarımıza ve ortak geleceğimize hayırlı olmasını diliyorum. Bu iradenin ortaya çıkmasına katkı sunan, sorumluluk alan ve emek veren tüm muhataplara ve sürecin mimarlarına teşekkür ediyorum. Hiç kuşkusuz bu yasa tek başına yeterli olmayacaktır. Kalıcı barışın güvencesi yalnızca silahların susmasıyla sağlanamaz. Kalıcı barış ve gerçek toplumsal uzlaşının yolu demokratikleşmenin kararlılıkla ilerletilmesinden, hukuki güvencelerin güçlendirilmesinden, temel hak ve özgürlüklerin eksiksiz güvence altına alınmasından ve demokratik siyasetin önündeki tüm engellerin kaldırılmasından geçmektedir. Toplumun adalet, eşitlik ve özgürlük beklentisini karşılayacak kapsamlı reformlarla bu sürecin taçlandırılmasını talep ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akbulut...

15.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdur'daki eski devlet hastanesinin yerine tam teşekküllü bir sağlık kuruluşu yapılması taleplerine ilişkin açıklaması

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; tutanaklara geçmesi adına bir kez daha hatırlatmak istiyoruz. Sağlık Bakanımıza Burdurlu hemşehrilerimizin sesini bir türlü duyuramıyoruz. Burdur'umuzun il merkezinde 1 tane devlet hastanesi var, hastalarımıza da yetişemiyorlar, doktorlarımıza da yazık, hastalarımıza da yazık. Randevu talepleri hâliyle bu kadar kalabalık olunca ve tek bir hastane olunca çok sonralara veriliyor. Bundan dolayı birçok kişi muzdarip oluyor. Tıp fakültesi onaylandı çok şükür ama tabii, onun da belli bir süreci var; en az altı, yedi yıl sonra belki böyle bir sağlık hizmetlerinden yararlanmaya başlayacaklar. Eski devlet hastanesinin olduğu bölüme çok acil bir şekilde, şehir hastanesi mi olur, devlet hastanesi mi olur, eğitim araştırma mı olur ama böyle tam teşekküllü bir sağlık kuruluşunun muhakkak getirilmesi gerekiyor. Oradaki esnaflarımız da zaten hastane taşındıktan sonra can çekişiyorlardı, hem onların kurtarılması adına hem Burdurlu hemşehrilerimizin sesinin duyulması adına talep ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Coşar...

16.- Antalya Milletvekili Aliye Coşar'ın, Manavgat Oymapınar Baraj Gölü üzerinde planlanan GES projesine ilişkin açıklaması

ALİYE COŞAR (Antalya) - Manavgat Oymapınar Baraj Gölü üzerinde daha önce içme suyu havzasının güvenliği ve sulak alan statüsü gözetilerek iptal edilen Yüzer GES Projesi'nin ardından aynı şirket bu kez karada GES ve depolama tesisi kurmak için yeniden ÇED sürecini başlattı. Oymapınar, Iğrışlar ve Bucakşeyhler Mahallelerimizi doğrudan ilgilendiren bu proje ASAT'ın içme suyu mutlak koruma alanına yönelik uyarısı neticesinde şirket alan revizyonuna gitmiştir. Su kaynaklarımızı ve tarım arazilerini riske atan bu GES projesine geçit vermeyeceğiz. 8 Eylülde yapılacak inceleme değerlendirme komisyonu toplantısını ve süreci Manavgat halkı adına yakından takip edeceğiz. Manavgat'ımızda doğamızı ve su kaynaklarımızı koruma mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz.

BAŞKAN - Sayın Kaçmaz Sayyiğit...

17.- Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyiğit'in, dağ keçilerine ilişkin açıklaması

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Sayın Başkan, Kürt halkı dağ keçilerine "..."[1] der, kendi mitolojisinde kutsal sayar, kültürel bir sembol olarak görür çünkü "..."[2]ler yalçın dağlarda gezerek Kürt'ün özgürlük aşkını da simgeler. Dağ keçileri yıllardır coğrafyamızda "av turizmi" adı altında bir gelir kalemi olarak görülüyor, resmî izinlerle katlediliyor. Bugün de Van ve Hakkâri'de Doğa Koruma ve Millî Parklar 14'üncü Bölge Müdürlüğünün 2 milyon 100 bin bedelle 4 dağ keçisinin öldürülmesi amacıyla ihale açtığı haberini aldık. Nesli tükenme tehlikesi altındaki dağ keçilerinin yasal bir çerçeveyle istisna yaratılarak katledilmesini kabul etmiyoruz. "..."[3]ler gelir kalemi değil halkımızın simgesel değeridir. Bu bir av turizmi de olamaz, olsa olsa açık bir cinayet olur. İhalelerin iptal edilmesini buradan ifade ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Tanhan...

18.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, adil yargılanma ilkesine ilişkin açıklaması

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde adil yargılanma ilkesinin en çok ihlal gördüğü ülkelerin başında gelmektedir. Mazlum İçli'ye 140 kilometre uzaklıkta olmasına rağmen ceza verildi, yine Zaim Hişman Ali'ye 17 yaşındayken yaşı büyütülerek ceza verildi. Hüseyin Muhammed'e de 15 yaşındayken ceza verildi yani bir adil yargılanma ilkesi bunlar için göz önünde bulundurulmadı.

Yine, Nusaybin öz yönetim dosyalarında mahkeme tutanaklarına geçen ve gerekçelerde bu eylemleri gerçekleştirdiği belirlenemediği hâlde müebbet hapis ağır ceza alan yüzlerce tutsak bulunuyor. Ülkeyi hukuktan, barıştan, demokrasiden âdeta dev adımlarla uzaklaştıran bu tutumdan bir an önce vazgeçilmesi gerektiğini, Mazlum İçli, Hişman Ali Zaim ve Hüseyin Muhammed'in bir an önce adil yargılamalarının yapılarak beraat etmelerini talep ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Esen...

19.- İstanbul Milletvekili Elif Esen'in, akaryakıt fiyatlarına ilişkin açıklaması

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bugün vatandaş akaryakıtta çok çarpıcı bir tabloyla karşı karşıya. Benzinde 4 lira 35 kuruşluk bir indirim hesaplandı ancak vatandaş bu indirimi pompada göremedi çünkü tamamı ÖTV'ye gitti. Şimdi ise benzinde 1 lira 43 kuruşluk yeni bir artış bekleniyor. Bunun yaklaşık 1 lira 6 kuruşu vatandaşın cebinden çıkacak. Yani fiyat düşünce indirim vergiye, yükselince artışın dörtte 3'ü vatandaşa. Üstelik akaryakıt, yalnız otomobil kullananların meselesi de değil. Akaryakıt; servis ücretidir, nakliye maliyetidir, pazardaki domatestir, marketteki süttür. Üstelik eşelmobil sistemi de 1 Ekimde tamamen sona erecek.

Soruyoruz: Hazinenin bütçesini koruyan bu sistemde vatandaşın bütçesini kim koruyacak? Akaryakıtta adil ve kalıcı bir vergi düzenlemesi gerekiyor.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Ertuğrul...

20.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, açıklanan fındık alım fiyatlarına ilişkin açıklaması

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Toprak Mahsulleri Ofisi 2026-2027 yılı için kabuklu fındık alım fiyatlarını açıkladı ve alımların 24 Ağustosta başlayacağı duyuruldu. Giresun kalite fındık için kilogram başına 255 lira, Levant kalite fındık için ise 250 lira tavan fiyat belirlendi. Bu fiyatlar, millî ve stratejik ürünümüz fındığa ve fındık üreticisine âdeta bir ihanettir. Geçen sene piyasada 350 liraları bulan bir ürün için 250 lira taban fiyatı açıklamanın hiçbir mantığı yoktur ki kilogram başına maliyet 300 liralara dayanmıştır. Toprak Mahsulleri Ofisini bu hatadan dönmeye ve bir an önce bu fiyatı tekrar revize etmeye davet ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Karaoba...

21.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Uşak'ın hak ettiği yatırımları alamadığına ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Kamu kaynağına, milletin hakkına sahip çıkmak bir siyasetçinin asli görevidir. Uzun yıllardır hak ettiği yatırımları alamayan ve vizyonsuz siyasetçiler yüzünden mahkûm edilen Uşak tersine işliyor. Üniversite hastanemize liyakatsiz satın alma müdürü atanıyor, 10 milyon zarar ediliyor, "Konuşmayın." diyorlar. Afyon'daki Sağlık Üniversitesi 14 milyon araştırma bütçesi alıyor, Uşak Üniversitesi 425 bin lira alıyor, soran yok. Bir çevre yolunu on yılda bitiremediler, "Neden bitiremediniz?" deniyor, "Eleştirmeyin." diyorlar. "Millet bahçesi neden bu kadar uzun sürdü? Paralar kime aktarıldı?" diyoruz, "Niye bunları dile getiriyorsunuz?" diyorlar. Yüksek hızlı tren, otogar, sanayi, baraj, verdikleri sözleri saymıyorum bile, şehrin göbeğindeki havalimanına tarifeli uçuşlar yok, "Bunu

---

1. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.
2. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.
3. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

dile getirmeyin." diyorlar. İktidar partisinde 3 dönem milletvekilliği yapan benim konuşmamdan rahatsız oluyor. Ben de diyorum ki: Uşak hakkını alacak, Uşak hakkını alacak.

BAŞKAN - Sayın Aygun...

22.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, öğrencilerin barınma krizi yaşadığına ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Başkanım.

Öğrenciler büyük bir barınma krizi yaşıyor. Biliyorsunuz, YKS sonuçlarına göre öğrenciler tercih yapacak ve yerleştirme gerçekleşecek. Ne var ki barınma krizi tercihlerde neredeyse birinci kriter çünkü öğrenci devlet üniversitesini kazansa bile ayrı şehirdeki kira, gıda ve yol masraflarını dikkate alarak kendi ilindeki yüzde 50 burslu veya tamamen paralı vakıf üniversitesini tercih etmekteler. Burs rakamları kuş gibi, yeterli yurt yok. Öğrenciler diyor ki: "Ya fahiş fiyatla eve çıkacağız ya da çok yüksek fiyatlı özel yurtta kalacağız. O zaman kendi ilimizdeki vakıf üniversitesinde de okuruz." Daha önce böyle bir sorun yoktu. KYK yurt sorunu ülkenin en önemli sorunu hâline gelmiş, sağa sola kaynak ayıracağınıza geleceğimizin güvencesi gençlere kaynak ayırın. Büyükşehirdeki öğrenciler kamu yurtlarının üniversite kampüslerine uzak kalmasından dertli. İki saate uzayan bir yol var, öğrencilerimize yazık. Yap-işlet-devretten verilen geçiş garantili projelere ayırdığınız kaynağın binde 1'ini ayırsanız bugün barınma ve ulaşım sorunu kalmaz. Barınma krizi var! Barınma krizi var! Barınma krizi var!

BAŞKAN - Sayın Kaya...

23.- Diyarbakır Milletvekili Adalet Kaya'nın, Hevsel Bahçeleri'ne ilişkin açıklaması

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan binlerce yıllık tarihin ve ekosistemin kalbi Hevsel Bahçeleri bugün büyük bir tehdit altında. PETAR petrol şirketine verilen ruhsat ve "ÇED Gerekli Değildir" kararıyla 15 bin hektarlık alan petrol sahasına dönüştürülmek isteniyor. Bu rant projesi hem Dicle Nehri'ni ve Hevsel'i hem su kaynaklarını, tarım arazilerini hem de Tılalo Höyüğü gibi arkeolojik sit alanlarını yok edecektir. Ayrıca, acele kamulaştırmalarla yurttaşların mülkiyet hakkı gasbedilmekte ve yurttaşlar mağdur edilmektedir. Amed Barosu Hevsel'de petrol arama ruhsatının iptali ve yürütmeyi durdurma kararı için başvuru yaptı. Baronun hukuki mücadelesini destekliyoruz. Kültürel ve doğal mirasımızı sermayenin çıkarları uğruna kaybetmeyeceğiz. Bu yıkım projesinden derhâl vazgeçilmesi gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kara...

24.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın açıklamalarına ilişkin açıklaması

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ederim Başkanım.

Ticaret Bakanı Ömer Bolat, Amerika-İran-İsrail arasında yaşanan savaşın Körfez ülkelerinin ekonomisini zorladığından, Karadeniz'deki gemilere yönelik saldırılardan bahsediyor, navlun ve sigorta bedellerindeki artışa atıfta bulunuyor. Ticaret diplomasisine de bu arada önem verdiklerini, resmî görüşmeler, heyetler ve imza attıkları anlaşmalarla övünüyor. Fakat Hatay ilimde Suriye, Irak, Arabistan, Ürdün, Katar, Bahreyn, Umman'a giden tır şoförlerinin sektörde yaşadığı vize sorunlarından hiç bahsetmiyor. Sektördeki haksız rekabetten, Avrupa Birliği ülkelerine girişte vize alımı noktasında ve sınır kapılarında bekleyen şoförlerden hiç bahsetmiyor. 2025'te Ukrayna'nın Odessa Limanı'nda saldırıya uğrayan 62 araca ne oldu, bunların kredileri ne oldu; hiç bahsetmiyor.

BAŞKAN - Sayın Şevkin...

25.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, açıklanacak mısır alım fiyatına ve sübvansiyonlu kredi limitlerine ilişkin açıklaması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kendi bölgemde olduğu gibi, ülkenin birçok yerinde mısır hasadı başladı ancak hâlen Toprak Mahsulleri Ofisi alım fiyatını açıklamadı. Bu da tüccarın hem fiyatı düşük tutmasına neden oluyor hem de mazot, gübre, ilaç, tohum ve işçilik maliyetleriyle boğuşan çiftçi sel, dolu, don, kuraklık ve aşırı sıcaklarla mücadele ederken bir de tüccarla uğraşıyor. O nedenle, mısırın kilogram alım fiyatının bir an önce en az 17 lira olarak açıklanması önem arz ediyor.

Yine, tarla, bağ, bahçe alımlarına yönelik sübvansiyonlu kredi limitleri yaklaşık iki yıldır artırılmıyor. Enflasyon karşısında eriyen limitler Çukurova başta olmak üzere Türk çiftçisinin yatırım yapmasını engelliyor. Bugün piyasada satan var ancak alan yok. İhracatçı üreticimiz yüksek maliyetler nedeniyle dünya pazarında rekabet gücünü kaybediyor. Kredi limitleri acilen güncellensin, finansmana erişim kolaylaşsın, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu yeniden etkin hâle gelsin.

BAŞKAN - Sayın Akay...

26.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, emlak vergisine ilişkin açıklaması

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

2027'de vatandaşın emlak vergisi yükü ciddi biçimde artacak. Emlak vergisi hesabında kullanılan inşaat maliyetleri meskenlerde metrekare başına yüzde 27,26'ya yükseltildi. Bu artış vergi matrahını doğrudan yukarı çekecek. Üstelik bununla da bitmiyor, 2027-2029 döneminde yeniden değerleme oranının tamamı emlak vergisine yansıtılacak. Yani vatandaş 2027'de hem yüzde 27,26'lık matrah artışı hem de yeniden değerleme oranının oluşturacağı yükle karşı karşıya kalacak. Ev almak hayal oldu, şimdi ev sahibi olmak da giderek ağır bir maliyete dönüşüyor. İktidar bütçedeki açığı kapatmanın yolunu yine vatandaşın cebinde arıyor. Ekonomideki yanlışlıkların bedeli yine vergilerle vatandaşa ödetiliyor. Vergide adalet sağlanmalı, vatandaşın sırtındaki yük artık hafifletilmelidir. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kırkpınar... Yok.

Sayın Arpacı...

27.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, Denizli Çivril'de başlayan şeftali hasadına ilişkin açıklaması

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Denizli Çivril ilçemizde şeftali hasadı başladı. 30 lira olan fiyat ne yazık ki 15 liraya düştü. Tamam, bolluk, bereket var ve halkımız ucuza meyve yiyebilecek ama maliyet enflasyonu sebebiyle çiftçimizin de zararı çok. Talep enflasyonuna kafayı takan Merkez Bankası artık maliyet enflasyonuyla ilgili bir şeyler yapmaz ise ne tarlada ne sanayide üretim kalır, Türkiye ithalata mahkûm kalır. Buradan tekrar haykırıyorum: Ülkemizin geleceği ihracatta ve üretimdedir, üreticimize acilen destek olunması gerekiyor Sayın Başkanım.

Teşekkür ederim. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Timisi Ersever...

28.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, 19 Mayıs Stadyumu'na ilişkin açıklaması

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Teşekkür ederim Başkanım.

19 Mayıs Stadyumu 1936 yılında dönemin Başbakanı İsmet İnönü tarafından açılmıştır. 19 Mayıs sadece bir spor tesisi değil cumhuriyetin ve başkentin hafızasıdır. Millî bayramlarımız bu statta büyük bir coşkuyla kutlanmış, milyonların heyecanına ve 28 millî maça ev sahipliği yapmıştır. Kamuoyunda 19 Mayıs Stadyumu'nun adının değiştirileceğine ilişkin iddialar bulunmaktadır. "19 Mayıs" adını silmek sadece bir tabelayı değiştirmek değildir; cumhuriyetin hafızasını, Ankara'nın kent belleğini ve başkentlilerin anılarını yok saymaktır.

İktidara soruyorum: 19 Mayıs Stadyumu'nun adının değiştirilmesine yönelik bir çalışma var mıdır? Stat ne zaman hizmete açılacaktır?

BAŞKAN - Sayın Dinçer...

29.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan USHAŞ'a ilişkin açıklaması

TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Başkan, iş dünyasının bugüne kadar kamu kurum ve kuruluşlarının ticaretten elini çekmesiyle ilgili yoğun bir müracaatı vardı. Ancak geldiğimiz noktada ekonomi bu kadar sıkıntıdayken kamu kurumları maalesef esnafın, iş dünyasının ticaretine gözünü dikti.

Sağlık Bakanlığı bünyesinde "USHAŞ" diye bir şirket kuruldu. Bu şirket uluslararası sağlık hizmetleri verebilecek bir şirketti, sağlık turizmini öne çıkarması gerekiyordu. Ancak geldiğimiz noktada maalesef USHAŞ şirketi tüm hastanelerdeki kantinlerin işine son vererek, sözleşmesi biten kantinlerin sözleşmesini yenilemeyerek ve USHAŞ altında yeni şirketler kurarak esnafın işine ortak oldu.

Sağlık Bakanlığı burada sağlık hizmetleri vermeli, randevu düzenini düzeltmeli; buradan esnafın işine ortak olup esnafı bitirme yönünde faaliyet yürütmemeli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Saki...

30.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin, Avrupa ülkelerinden sınır dışı edilenlere ilişkin açıklaması

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Teşekkürler.

AB Göç Paktı'nın kabul edilmesinden sonra Avrupa ülkelerinden en çok sınır dışı edilenler Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları. Örneğin Bella Demhat Aksoy Kürt trans bir aktivist olarak İsveç'te hakkında verilen sınır dışı kararı nedeniyle geri gönderilme tehdidi altında. Daha iki gün önce Bahar Yalçınkaya İsviçre makamlarınca sınır dışı edildi 2 çocuğuyla birlikte ve şimdi 15 aylık bebeğiyle Bakırköy Kadın Hapishanesine gönderildi. Gerekçe ne? Kürt özgürlük hareketiyle bağlantılı propaganda suçlaması gösterildi ve şimdi Bakırköy Kadın Hapishanesinde yatıyor. Bunların hepsi Cenevre Sözleşmesi'nin geri gönderme ilkesine ihlal, bu ihlale burada Türkiye de suç ortağı oluyor. Artık yurt dışından gelenlerin hapsedilmesi kabul edilemez.

BAŞKAN - Sayın Aslan...

31.- Mardin Milletvekili George Aslan’ın, Simele katliamına ilişkin açıklaması

GEORGE ASLAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Süryani halkı tarih boyunca kimliği, dili ve inancı nedeniyle Orta Doğu'nun farklı coğrafyalarında birçok katliama maruz bırakılmıştır. Bu katliamlardan biri de Simele katliamıdır. 7 Ağustos 1933'te Irak'ın Simele kasabası ve çevre köylerinde Irak ordusu ile ona bağlı silahlı gruplar tarafından Asuri-Süryani halkına yönelik büyük bir katliam gerçekleştirildi. Binlerce sivil yaşamını yitirdi, yüzlerce köy yağmalandı ve insanlar yaşadıkları topraklarından zorla göç ettirildi. Tarihe Simele katliamı olarak geçen bu olay Asuri-Süryani halkının hafızasında bugün de acısını korumaktadır. Bu katliamı gerçekleştiren zihniyeti lanetliyor, yaşamını yitirenleri saygıyla anıyorum. Tüm katliamlara rağmen Asuri-Süryani halkı kendi ana vatanında, diliyle, inancıyla, kültürüyle varlığını sürdürmeye devam edecektir.

BAŞKAN - Sayın Gergerlioğlu...

32.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu’nun, tahliyesi ertelenen mahpuslara ilişkin açıklaması

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yarım milyona yakın mahpusun bu sıcak havalarda koğuş kapasitesinin çok üstünde yattığı cezaevleri ve onları içeride tutmak için uğraşan bir iktidar. Cezaevlerinde süresi dolsa da mahpusları tutmak için bu hevesiniz neden ey Adalet Bakanlığı? Espiye Cezaevinde Abidin Kabişen'in temmuzda hak ettiği tahliyesi verilmedi. Bolu F Tipi Cezaevinde Zana Mazak ise 31'inci yılında yine serbest bırakılmadı, onun da tahliyesi altı ay daha ertelendi. Edirne L Tipi Cezaevinde İbrahim Halil Al, kanser hastası ve beş aydır tomografi çekilemedi ki sağlık kuruluna gelebilsin. Asıl cezayı ise yirmi yedi saat ötedeki Urfa'daki ailesi çekiyor. Bir an evvel sevkinin Urfa veya Diyarbakır'a yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN - Sayın Çalışkan...

33.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan’ın, NATO'yu protesto eden paylaşımlar yaptığı için dava açılan vatandaşlara ve Haymana'daki olaya ilişkin açıklaması

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, NATO'yu protesto eden paylaşımlar yaptığı için birçok vatandaşımız hakkında TCK 216'dan, halkı kin ve nefrete, düşmanlığa tahrik suçuyla dava açılıyor. Hiçbir şiddet eylemine karışmayan, sadece NATO'ya tepkisini koyan vatandaşlarımıza yapılan bu muamele ancak sömürge devletine yakışır. Düşünce özgürlüğünü, protesto hakkını gasbetmek, toplantıdan önce akademisyenleri, gazetecileri, aktivistleri gözaltına almak yetmezmiş gibi bugün yeni eylemlerle bu insanlar hakkında yapılan işlem İsrail ve Amerika için yapılan bir tehdittir, gözdağıdır. Geçmişte İsrail'e giden petrolü protesto için gözaltına alınan Filistin dostlarına yapılan muamele bugün ne yazık ki artarak devam ediyor. Memur Suçları Bürosu tarafından yürütülen soruşturma derhâl son bulmalı. Haymana'daki olay acilen aydınlatılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - 2 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Muhammed Kavi ve eşine rahmet diliyorum.

BAŞKAN - Sayın Kocamaz...

34.- Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz’ın, sayıları artan yaban domuzlarına ilişkin açıklaması

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Teşekkürler.

Ülkemizde yaban domuzlarının sayısı iyice artmış, bulundukları illerde çevreye, bağ, bahçe ve ekili alanlara çok büyük zararlar vermektedir. Sayıları artan ve oldukça güçlenen yaban domuzlarına karşı çiftçilerimiz ekili alanlarını koruyamaz hâle gelmiştir. Yaban domuzlarına karşı tarla ve bahçe kenarlarına yapılan çitler bile artık fayda vermemektedir. Her gün bu konuda bizlere onlarca şikâyet gelmektedir, daha bu sabah zeytin bahçesi ve üzüm bahçesi yaban domuzları tarafından talan edilen bir üreticimiz aradı. Bu konuyu daha önce de defalarca dile getirdik. Buradan iktidara bir kez daha seslenmek istiyorum: Yeter artık, üreticilerimizi yaban domuzlarının gazabından kurtarın ve zor şartlarda yetiştirdikleri alanları koruyabilmeleri için yeterli düzenlemeleri yapın diyorum.

Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Gürer...

35.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer’in, açıklanan fındık alım fiyatlarına ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

İktidar fındık alım fiyatını açıkladı, üreticiler için büyük bir şok oldu. Tarım Komisyonu üyesi olarak bölge Milletvekilimiz Mustafa Adıgüzel'le birlikte yaptığımız bir çalışmada girdi maliyetlerini dikkate alarak kilo fiyatının 370 lira olarak açıklanmasını talep etmiştik. Verilen 250 liralık fiyat enflasyonun da altında bir fiyat oldu. "Yüzde 80'i ihraç edilen fındığın sonunu getirmek adına yapılabilecek uygulama ne?" derseniz bu olmalı çünkü üreticinin girdi maliyeti artıyor, üreticiden çıkan üründen para kazanan yabancı tekeller var ama ülkemizin üreticisi bu bağlamda boğuluyor. Onun için, mutlaka fiyat yeniden güncellenmeli, girdi maliyeti artı makul kâr üzerinden belirlenmeli ve 370 liralık bir kilo alım fiyatı açıklanmalıdır yoksa fındığın, dünya markası olan ürünün geleceği karanlıktır diyorum.

BAŞKAN - Sayın Öztürkmen...

36.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen’in, boşanmaların, yalnız yaşayanların ve intiharların sayısındaki artışa ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

TÜİK verilerine göre 2002'de intihar sayısı 2.301'di, 2025'te bu sayı 4.599'a yükseldi; artış tam yüzde 100. En çok intihar 20-29 yaş arasında yaşandı, gençliğimiz yanıyor. Türkiye'de tek kişilik hane halkı sayısı da sürekli yükseliyor, yalnız yaşayanların sayısı 2016'da 3 milyon 316 binken 2025 yılına gelindiğinde bu sayı 5 milyon 523 bine çıkmış durumda. Böylece son on yılda yalnız yaşayanların sayısı yüzde 66,5 oranında artış göstermiş duruyor. Boşanma sayısı 2002 yılında 95 binken 2025'te bu sayı 193.793'e yükselmiş, veriler böyle. "Aile yılı" dediler, boşanmalar patladı, tek yaşayan hane halkı sayısı katlandı, intiharlar yüzde 100 arttı. AKP'nin iktidara geldiği 2002'den bu yana, işte, onların "Türkiye Yüzyılı."

BAŞKAN - Sayın Demir...

37.- Ağrı Milletvekili Nejla Demir’in, Ağrı ilinde halkın söylediklerine ve taleplerine ilişkin açıklaması

NEJLA DEMİR (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

563 köyü olan 500 bin nüfuslu Ağrı ilinde halkın söylediklerini ve taleplerini direkt aktarıyorum: "Ağrı ili ve ilçelerinde sağlık hizmetine ulaşım işkenceye dönüşmüş durumda. Hastane sıralarında beklemek dert iken şimdi kapısında sıra oluşturacak doktor bile bulamıyoruz. Alanında uzman doktora muayene olmaktan geçtik, en azından köyümüzdeki sağlık ocağına ilaçlarımızı reçete edecek, kan numunesi alabilecek, basit bir iğneyi yapabilecek bir hemşire, bir sağlık personeli olsun bari." diyorlar. Soruyorum: Ağrı'daki köylerin kaçında sağlık ocağı vardır? Kaçı faal, kaçı atıl durumdadır? Kaçı her yıl ihalelerle onarımdan geçiyor ama kapısı sürekli kilitlidir? Sağlıktaki benzer soru ve sorunları önerge olarak da verdik, Sağlık Bakanlığından mantıklı ve vicdanlı cevapları bekliyoruz.

BAŞKAN - Sayın Güneş Altın...

38.- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın’ın, bugün Komisyonda görüşülecek olan çerçeve yasa teklifine ilişkin açıklaması

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Politika, mümkün olanın sanatıdır ve mümkün olanı sağlayacak yol da demokratik siyasetten geçer. Bu sebeple, bugün Komisyonda görüşülecek olan yasa teklifinin kapı araladığı mümkünleri iyi okumak, büyüttüğü barış ihtimalini görmek gerekir. En az iki yüz yıllık köklere sahip, yüz yıllık somut bir tarihi olan, elli yıldır çatışmanın sebebi olan Kürt meselesinin hukuk çerçevesinde çözümüne dönük atılmış tarihî bir adımdır bugün görüşülen yasa teklifi.

Turgut Uyar'ın dediği, bütün mümkünlerin kıyısında barışı mümkün kılanlara, barış umudunu büyütenlere binlerce selam olsun.

BAŞKAN - Sayın Akın...

39.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın’ın, Bingöl Karlıova'da yaşanan sürece ilişkin açıklaması

İBRAHİM AKIN (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bingöl Karlıova'dan yurttaşlarımız bizi arayarak Mecliste çığlıklarının duyurulmasını arzu ettiler, ben de onların sesi olmaya çalışıyorum.

Bingöl Karlıova'da olan dünyanın ve Türkiye'nin birçok yerinde uygulanıyor ama burada çok vahşi bir durumla karşı karşıyayız. Orada -geçici ruhsat almış şirket- doğrudan askerler ile yurttaşların birbirine düşmesine sebep olan bir süreç yaşanıyor, şu anda orada ciddi bir kavga hâli var. Buradan hem Valiye hem de İçişleri Bakanına sesleniyorum: Geçici ruhsat alınarak Türkiye'nin talan edilmesine; ormanların, meraların, tarlaların işgal edilmesine itiraz ediyoruz. Bu konudaki şirketlerin vahşi saldırısına engel olun, askerler ile halkımız arasındaki sürdürdüğünüz bu kavgaya engel olun. Bu, toplumsal barışın oluşmasına, ekolojik barışın oluşmasına, yaşamın savunulmasına engel olmak anlamına geliyor.

Buradan bir kez daha sesleniyorum, Meclisten sesleniyorum: Yurttaşımızın yanındayız.

BAŞKAN - Son olarak, Sayın Güneşhan...

Buyurun.

40.- Çanakkale Milletvekili İsmet Güneşhan’ın, Çanakkale'nin devlet hastanesi ihtiyacına ilişkin açıklaması

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çanakkale'mizin çok önemli bir ihtiyacı var, devlet hastanesi ihtiyacı var. Aslında, mevcutta bir devlet hastanesi var fakat Çanakkale kentini tam ortadan bölen Atikhisar Çayı'mız vardır; bu, çayımızın sağ tarafında kalmaktadır oysa kentin önemli bir nüfusu da sol tarafındadır. Dolayısıyla yeni hastaneye, mevcut olan hastaneye ulaşmak gerçekten

çok zor ve güç. Onun için, daha önce hastane olarak kullanılan ve Cumhuriyet Dönemi yapıtlarından olan devlet hastanesinin bir an önce tam teşekküllü devlet hastanesi olarak açılmasını istiyoruz, Çanakkale'nin öncelikli ihtiyacı bu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz sayın milletvekilleri.

Şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İlk olarak, YENİ YOL Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Muğla Milletvekili Sayın Selçuk Özdağ.

Buyurun.

41.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Gaziantep'te Nizip Organize Sanayi Bölgesi'nde kesilen cezaya, NATO Zirvesi'ni protesto edenlere, er gazilere ve er şehit ailelerine, tarladaki ve pazardaki fiyat farklarına, Yunanistan Hükûmetinin Batı Trakya'daki Türk okullarını kapatma kararına ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün Dünya Temiz Nefes Günü'ydü. Geçtiğimiz hafta Gaziantep'te Nizip Organize Sanayi Bölgesi'nde atık su arıtma tesisi kurma yükümlülüğünü yerine getirmediği için, atık suyunu arıtmadan dereye ve baraja deşarj ettiği tespit edilip yaklaşık 3 milyona yakın bir ceza kesilmiş. Bu cezalarla fabrikalar arıtma tesisleri kurmazlar. Cezanın maliyeti ne zaman ki arıtma tesisi kurmaktan daha yüksek hâle getirilir, işte o zaman fabrikalar bunu yapmak zorunda kalırlar. İstanbul'da ise arıtılmış atık suyun yeniden kullanım oranı yüzde 1,95'te kalırken baraj doluluk oranı bu yılbaşında son beş yılın en düşük seviyesi oranındadır, o da yüzde 18,71'dir. Türkiye'nin en büyük sıkıntılarından bir tanesi arıtma tesislerinin olmamasıdır, olan arıtma tesislerinin yetersizliğidir değerli arkadaşlar. Katı atık tesisleri veyahut da tuvalet ve mutfak sularının arıtma tesisleri, yağmur suyu arıtma tesisleri noktasında Türkiye sınıfta kalmıştır ve Avrupa Birliği standartlarının çok gerisindedir. Köylerimizdeki bütün bu arıtma suları tamamen derelere akıtılmakta veyahut da toprağa akıtılıp oradan da sularımıza karışmakta, tarlalarımıza gelmekte ve ardından da yiyecek olarak, sebze ve meyve olarak da bizlere dönmekte, bu da hastalıklara sebebiyet vermektedir. Aynı zamanda organize sanayiler ve buralar bulundukları yerlerde arıtma tesisleri kurmuyorlar, kuruyorlarsa bile zaman zaman bunu istismar ederek geceleri bunları çalıştırmıyorlar, tekrar yeniden nehirlerimize karışıyor buradaki atıklar ve bu atıklar, kimyasal atıklar. Bununla ilgili olarak Hükûmetin çok ciddi şekilde çalışması gerekmekte ki Avrupa Birliği kendilerine kredi verdiği hâlde bu noktada sınıfta kalmışlardır.

Önemli bir konu arkadaşlar, biliyorsunuz, Türkiye'de 7-8 Temmuz tarihlerinde 36'ncı NATO Zirvesi yapıldı ve bu NATO Zirvesi öncesinde NATO Zirvesi'ni protesto edebilecek kapasitede olan herkes toplandı, âdeta bir toplama kampına dönüştürüldü Türkiye. Hele ki belli şehirlerde bunlar yapıldı ve bunları yaparken de çok ayıplı şekilde yapıldı; evlerin kapıları kırıldı, çocuklarının yanında anne ve babaları taciz edildi ve çocuklar korku iklimi içerisinde "Ne oluyor?" diyerek travmalar yaşadılar arkadaşlar. Ardından şimdi ne oluyor biliyor musunuz -hani şimdi "Trump" diyorsunuz ya, "dostum Trump" diyorsunuz- ve bunlara ne yapıyorsunuz? Bunlar, çeşitli yerlerde protesto yapmak için, gösteriler yapmak için, toplantı yapmak için çeşitli broşürler dağıtmışlar ve buralarda toplanmak istemişler. Türkiye'de Anayasa'da toplantı, gösteri yürüyüşü hakkı yok mu? Var. Bu insanlar da onu kullanmak istemişler ve siz ne yapmışsınız şimdi? TCK 216'dan soruşturma açılmış. Sebep neymiş peki? Facebook platformundan yayınladığı bir afiş bu insanların veyahut da bu tür toplantılara katılmak. Peki, ne var bu afişte, ne yazıyor? "NATO ve soykırımcı Trump defol!" Suçu neymiş bunların? Halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek. İktidar mensubu arkadaşlar, siz iyice muvazeneyi kaybetmiş vaziyettesiniz anlaşılan. Soykırımcı İsrail'in tasmalı emir eri Trump'ı Müslüman memleketinde şatafatlı törenlerle ağırlayıp taltif etmenin utancını duymadınız diyelim hadi, üstüne bir de bu soykırımcılara hakkı haykıran vatandaşlara bedel mi ödeteceksiniz? Bu nasıl bir aymazlıktır, bu nasıl bir Trump sevdasıdır sizdeki? Daha dün gönderdiği mektuplarla Sayın Cumhurbaşkanına hakaret yağdırıp âdeta aşağılayan, kendini bilmez bu şahsa neden bu kadar muhabbet duyuyorsunuz? Hele söyleyin bakalım, bu Trump efendi sizi neyle tehdit ediyor, gelgit aklıyla sağa sola tehdit yağdıran bu densiz adamdan neden bu kadar korkuyorsunuz, Trump'ın hatırı için niye kendi vatandaşlarınıza soruşturma açıyorsunuz? Bakın, bu yaptığınız millet vicdanını yaralıyor. Netanyahu ve Trump'ın başını çektiği bu soykırımcı şebeke Gazze'de hâlâ katliamlarına devam ediyor arkadaşlar. Size bir çağrıda bulunmak istiyorum: Sözde Gazzeli mazlumlardan yana olup özdeyse Trump'ın dostu gibi davranarak ortaya koyduğunuz bu -tırnak içinde söylüyorum, yanlış anlamayın- amelen münafık duruşunuzu bu millet asla affetmez.

Buradan cumhuriyet savcılarına da sesleniyorum: Katile "katil" demek, soykırımcıya "soykırımcı" demek, zalime "zalim" demek ne zamandan beri halkı kin ve düşmanlığa sevk etmek oldu? Herkes kendine gelsin ve hangi ülkede yaşadığını, hangi ülkenin savcısı, hâkim ve siyasetçisi olduğunu iyi bilsin. Bu saçma ve utanılası soruşturmaların derhâl son bulmasını, bu konunun takipçisi olacağımızı da ifade etmek istiyorum.

Şehit yakınları ve gaziler Meclise gelmek istediler. Neydi? Günlerdir bunlar burada protesto ediyorlar, bir talepte bulunuyorlar. Kim bunlar? Er gaziler ve er şehit aileleri. "Bizim özlük haklarımızda problemler var. Bu özlük haklarımızla ilgili ekonomik düzeltmeler, hukuki düzeltmeler yapılması lazım." diyerek burada eylem yapıyorlardı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Buraya bir kanun geldi, çok geç olmakla beraber bir kanun geldi. Bu kanunla ilgili olarak da burada, Komisyonda görüşmeler yapılacaktı. Bu gaziler Türkiye Büyük Millet Meclisine geldiler ve İYİ Partinin grup toplantısına katıldılar, oradan da Komisyona katılmak istediler. Ya, Komisyona sokmadınız ya! Bu insanlar hiç olmazsa konuşarak... Evet, kalabalık olabilir, Komisyon salonu dar olabilir; hiç olmazsa sembolik olarak 9-10 kişiyi böyle konuşarak alamaz mıydınız? Burada milletvekillerinin ısrarı üzerine neden sadece 1 kişiyi aldınız? O milletvekilleri ısrar etmese siz bu duyarlılığı göstermeyecek misiniz o insanlara? Bu Komisyonlar milletin arkadaşlar, bize emanet verildi, millet istediği zaman gelir ve girer buraya. Hele ki bu insanlar bacaklarını, kollarını kaybetmişler, uzuvlarını kaybetmişler. Hatırlayın lütfen: Genelkurmay Başkanı bir eri ziyaret etmişti -iki gözünü

kaybetmişti- "Ne istiyorsun?" diye sordu. Genelkurmay Başkanına dönüp o er, "Bana gözlerimi geri verebilir misiniz komutanım?" diye seslenmişti. O insanlar buraya gelmişler, alın bu insanları içeriye, hatta mümkünse milletvekilleri yerlerini versin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Ben orada -iktidar partisinde- çok önemli görevlerde bulundum, bu komisyonlarda çok krizler çözdüm ben. Hayvan haklarında olsun gerekse Çevre Komisyonunda olsun, bu insanlarla hep beraber oldum arkadaşlar ve konuşarak hallettim bunu. O nedenle, bu şehit er yakınlarına ve gazilerine yapmış olduğunuz muameleyi ben kınıyorum. Bu kanun teklifinin de bir an önce buraya getirilerek bir an önce geçmesini temenni ediyorum.

Arkadaşlar, bu yıl soğan ağlattı; bir ay önce tarlada 15 liraya satılan kuru soğanın kilosu bugün pazarda 50-70 lira bandında, üretici fiyatlarında artış yüzde 77,2'ye ulaştı. Değerli iktidar yetkilileri, değerli Hükûmet yetkilileri, değerli AK PARTİ yetkilileri; bakın, tarlada 5 lira olan neden pazarda 50 lira? Bu aracılar kimler? Ben çiftçiyim arkadaşlar; hakikaten kiraz tarlada 20 lirayken niye pazara geldiği zaman 100 lira oluyor, bu kadar 5 misli artıyor? Domates için böyle, salatalık için böyle, soğan için böyle, sarımsak için böyle; bununla ilgili düzenlemeler yapamaz mısınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamamlıyorum efendim.

Yaparsınız, haller oluşturursunuz, böylece vatandaşımız sağlıklı bir şekilde sebzeye ve meyveye ulaşmış olur diyorum. Bununla ilgili olarak da mutlaka çalışma yapmanız gerekmektedir, vatandaşlar da bu konuda oldukça bizardırlar.

Değerli arkadaşlar, Batı Trakya'daki Türk okulları, maalesef "azınlığın okulları" diyerek 8 okulu kapatma kararı aldı Yunanistan Hükûmeti. Lozan Barış Anlaşması var, burayla ilgili sıkıntı nedir, söylüyorum sizlere, burayla ilgili sıkıntı şudur: Oralarla ilgilenmiyorsunuz, sözde ilgileniyorsunuz oradaki soydaşlarınızla, oradaki Müslüman Türk soydaşlarınızla beraber. Oralara çok rahat bir şekilde badem fidanları gönderttirebilirsiniz, ceviz fidanları, zeytin fidanları ve kirazlar gönderirsiniz, özellikle badem ve cevizler gönderilir, oradaki gençler de İskandinav ülkelerine gitmezler, bu okullar da kapatılmamış olur. Türkiye 50 bin ton ceviz ithal ediyor arkadaşlar. Bu ithalatı onlar üzerinden yapabilirsiniz, Bulgaristan'daki Türkler üzerinden, Yunanistan'daki Türkler üzerinden, Kosova'daki, Makedonya'daki Boşnaklar veya Türkler üzerinden, Arnavutlar üzerinden yapabilirsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen Sayın Özdağ.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

O nedenle Yunanistan'daki bu Müslüman Türklerle ilgili, Bulgaristan'la ilgili ve Batı Trakya'dakilerle ilgili daha doğru politikalarla doğru bir şekilde ilgilenin ki oradaki göçleri de engelleyin ve insanlar bulundukları topraklarda kalsın ki ileride buralarda hak talebinde bulunsunlar, Lozan Anlaşması da anlamsız hâle gelmesin diyorum. O nedenle, ben buradan Dışişleri Bakanına da sesleniyorum: Bu Lozan Anlaşması'nı deldirtmeyin. Deldirtmemenin yolu da akıldan geçer, akılla beraber bilimden geçer diyorum, bilimle beraber diplomasiyle geçer. Daha çok diplomasi, daha çok diplomasi, daha çok diplomasi diyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Balıkesir Milletvekili Sayın Turhan Çömez.

Buyurun.

42.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Osmanlı'nın son dönemlerinde kurulan terör örgütlerine, terörle mücadelenin yollarına ve gündemdeki yasa teklifine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Saygıdeğer milletvekilleri, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Osmanlı'nın son dönemleri, yaklaşık yüz otuz, yüz kırk yıl önce terör örgütleri kuruldu veya kurduruldu; arkasında emperyalistler var, İngilizler var, Fransızlar var, Ruslar var. Ermeni terör örgütleri kurduruldu, Hınçak ve Taşnak terör örgütleri; büyük katliamlar yaptılar, büyük kıyımlar yaptılar. Osmanlı mücadele etti, zaman zaman başa çıktı, zaman zaman başa çıkamadı, bir kısmını aldı, içeriye attı, bu örgütlerin arkasındaki irade devreye girdi, "Reform yapmanız lazım." dedi, "Onlar siyasi tutuklular." dedi, "Serbest bırakın." dedi ve Osmanlı dinledi bunları ve serbest bıraktı. Ardından bu mahkûmların bir kısmı milletvekili oldu. Bunlardan bir tanesi mesela Erzurum Mebusudur; Karekin Pastırmacıyan. Ve bunlar daha sonra Osmanlı'da yine eylem yapmaya başladılar, Osmanlı Bankasını bastılar ve Osmanlı'nın dağılış süreci böyle başladı. Aslına bakarsanız birçok sebep vardı ama bu sebeplerden bir tanesi de Osmanlı coğrafyasında kurdurulmuş olan terör örgütleriydi ve arkasındaki emperyalist iradeydi.

Meclis kayıtlarına geçmesi için söylüyorum: PKK terör örgütünün arkasında emperyalist bir irade vardır. 50 bin kişiyi katleden bu terör örgütü, çoluğumuzu çocuğumuzu katleden, polisimizi, Emniyet görevlilerimizi, askerimizi, öğretmenimizi katleden bu narkoterör örgütünün arkasında emperyalist irade vardır. Terörle mücadelenin yolları bellidir. Terörü besleyen hangi ortam varsa kurutulmalı ve terörün arkasındaki irade yok edilmelidir. Defalarca söyledik, yıllardan beri; yirmi üç, yirmi dört yıldan beri iktidardasınız, terörü bitirebilmek için ekonomik önlemler aldınız mı, demokratik önlemler aldınız mı, hukuki önlemler aldınız mı, kültürel adımlar attınız mı, arkasındaki iradeyle pazarlık yaptınız mı, onları zorladınız mı, diplomatik adımlar attınız mı, askerî ve istihbari önlemleri yeterince aldınız mı? Yirmi dört yıldır iktidardasınız ve şimdi bir yasa teklifi getiriyorsunuz buraya. Bütün bunları yapmadan ya da yaptıysanız da beceremeden, sanki savaş kaybetmiş gibi bu ülkeyi bir terör örgütünün karşısında diz çöker vaziyette bir pazarlık masasına oturtuyorsunuz ve yasa teklifini Kandil biliyordu, Kandil'deki baronlar biliyordu, İmralı biliyordu, Millî İstihbarat Teşkilatı biliyordu, saray biliyordu ama siz bilmiyordunuz. Son ana kadar neye imza attığınızı bilmeden boş bir kâğıda imza attınız ve o yasa teklifi buraya geldi. Nihayet çarşamba günü kapalı grup toplantısında dendi ki: "Yasa teklifi şudur." ve elinize o zaman da verilmedi o

yasa teklifi. Neyi nereden kaçırıyorsunuz Allah aşkına? 50 bin kişinin katili bir terör örgütünü ve 9 bin militanını affedeceksiniz. Kendiniz altına imza attığınız kâğıdın veyahut da yasa teklifinin ne olduğunu bilmiyorsunuz. Nihayet size kısacık bir bilgi verildi, sonra da bir panik başladı aranızda, bir telaş başladı "Acaba bir gün yargılanır mıyız? Acaba bir gün hesap vermek zorunda kalır mıyız?" Acaba bölgemize gittiğimizde ne söyleriz, ne cevap veririz, milletin tepkisi ne olur?" İşte, bütün bunlardan korktuğunuz için de gizli saklı iş yapmaya, milletin gözünün önünden gerçekleri kaçırmaya devam ettiniz. 9 bin kişiyi affediyorsunuz, rakamlar belli. Diyeceksiniz ki "Nereden biliyorsunuz?" Sizden öğrenmedik, İngiliz yayın kuruluşundan öğrendik, Reuters'tan öğrendik. Başka? Bu iradenin arkasındaki Amerikan Büyükelçiliğinden öğrendik. Neler yapmak istediklerini onlardan öğreniyoruz, sizden değil ve siz böylesine bir ihanet sürecinin altına imza atıyorsunuz, sonra da tir tir titriyorsunuz kapalı grup toplantılarında "Acaba başımıza bir iş gelir mi?" Hiç tarihten ders almıyor musunuz Allah aşkına? Başınıza bir iş gelir mi diye korkacağınıza dönün tarihe bakın, 12 Eylül Anayasa'sına bakın, darbe anayasasına bakın. 15'inci maddesi... Kendilerini korumak için o darbeciler 15'inci maddeyi eklediler, geçici maddeyi; yıllar sonra siz kaldırdınız ve o darbeciler yargılandı. Bugün 9 bin teröristi affedecek olan bu adımların arkasında duranlara hesap sorulmayacağını mı zannediyorsunuz? Niye böyle bir adım atıyorsunuz? Yirmi dört yıldan beri neyi beceremediniz de neyi halledemediniz de hangi adımları atmayı bilemediniz de bugün terörün karşısında diz çökmüş bir görüntü veriyorsunuz? Koskoca Türkiye Cumhuriyeti devletine yakışıyor mu bu görüntü? İmralı'yla pazarlık yapacak insan mıydınız siz Allah aşkına? Yola çıkarken böyle mi söylüyordunuz? Bu ülkenin birçok meselesi var, ısrarla ve altını çizerek söylüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bu meselelerin tamamının çözüleceği yer burasıdır, demokrasidir, insan haklarıdır, demokrasinin kurum ve kurallarının işlemesidir, insan hakları ve özgürlüklerdir, hukukun üstünlüğüdür, bu ülkenin refahıdır, bu ülkedeki bütün insanların, herkesin, aziz Türk milletinin kucaklaşmasıdır, bir ve beraber olmasıdır, bu ülkenin şeffaf yönetilmesidir, çalınmayışıdır çırpılmayışıdır, devlet kurumlarının hesap vermesidir. Bütün bunları yapmadınız, yirmi dört yıldan beri atmanız gereken hiçbir adımı atmadınız. Bugün koskoca Türkiye Cumhuriyeti devleti terör örgütünün karşısında sanki diz çökmüş gibi pazarlık yapıyorsunuz.

Baktım yasa teklifine, gelecek buraya, hepsini tek tek konuşacağız, tek tek konuşacağız hepsini, neler yaptığınızı ve neler yapmak istediğinizi. Affediyorsunuz, affederken de korkuyorsunuz, korktuğunuz için de 10'uncu maddeyi eklediniz, diyorsunuz ki: "Aman, Komisyona dokunmasınlar, bir kurul kurulacak, bu kurula kimse dokunmasın."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Dokunulmazlık veriyorsunuz onlara çünkü yaptığınızın ne olduğunu biliyorsunuz, attığınız adımın nelere mal olacağını biliyorsunuz. Yetmemiş gibi, eli kanlı o katilleri buraya sokmak için yasayı değiştiriyorsunuz, onlara infaz ertelemesiyle ilgili, olması gereken sürenin dışında diyorsunuz ki: "Kurul karar versin, iki yıl içerisinde Parlamentoya gelsinler, siyaset yapsınlar." Bunun altına imza atıyorsunuz. Buradan aziz Türk milletine sesleniyorum: Bu ülkenin meseleleri vardır, bu ülkenin problemleri vardır, bunların çözümünün adresi burasıdır ve bu ülke ancak ve ancak buradan yönetildiğinde, atılan adımların arkasında emperyal kültür ve irade olmadığında ayağa kalkar. Bu ülkede Kürtlerin de sorunu var, Türkmenlerin de sorunu var, Alevilerin de sorunu var, Sünnilerin de sorunu var, hepimizin sorunu var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Ama bu sorunların çözümünün arkasında bir terör örgütü ve onların yularını tutan emperyalist irade olamaz. Kendinize gelin diyorum, bu attığınız adımın nelere mal olacağını şimdiden öngörün diyorum. Anayasa'ya aykırı yaptığınız iş, çok net ve İYİ Parti olarak bir önerge verdik "Anayasa'ya aykırıdır, çekin bunu." dedik, işleme almadınız. "Anayasa Komisyonunda görüşülsün -çünkü Anayasa'ya aykırı- Anayasa Komisyonunda ele alınsın." dedik, işleme almadınız. "Tali komisyonlar kurulsun." dedik, işleme almadınız. "İçişleri Bakanı gelsin, Millî Savunma Bakanı gelsin, Dışişleri Bakanı gelsin, MİT Başkanı gelsin." dedik, işleme almadınız. "Bütün millet ne yaptığınızı görsün, televizyonlarda canlı yayınlayalım." dedik, işleme almadınız. "Ufak tefek salonlarda değil büyük salonlarda yapalım bunları." dedik, işleme almadınız. Almayın ama bu millet sizin ne yaptığınızı, hangi adımı attığınızı görüyor ve günü geldiğinde hesap soracak size. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve İzmir Milletvekili Sayın Sevda Erdan Kılıç.

Buyurun.

43.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, yarın son yolculuğuna uğurlanacak olan Bilgesu Erenus'a, açıklanan fındık alım fiyatlarına, CİMER'e yansıyan başvurulara ilişkin açıklaması

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sözlerime başlamadan önce, 5 Ağustosta kaybettiğimiz çok değerli bir sanatçıyı, Bilgesu Erenus'u anmak istiyorum. Misafir, El Kapısı, Kelaynaklar ve daha nice eserleriyle edebiyatımıza ve tiyatromuza iz bırakan Bilgesu Erenus yalnızca bir yazar, bir şair ve müzisyen değildi, o sanatını hayatın tam ortasında kuran, sözünü susandan değil konuşandan, güçlüden değil emekçiden, savaştan değil barıştan yana kullanan bir kadındı. Seksen üç yıllık ömrü boyunca kalemini, işçi sınıfının, emeğin, eşitliğin ve insanca bir yaşam mücadelesinin yanında tuttu çünkü onun için sanat itiraz etmek, dayanışmak ve daha adil bir dünyanın mümkün olduğunu hatırlamaktı. Onun dizeleriyle "Gökten düşer mi hiç elma/ Kökü toprakta üç elma/ Biri emek, biri barış ve insanca dayanışma." Bilgesu Erenus'un bize bıraktığı miras da tam olarak budur, tam da belki de günümüzün konusu; emek, barış ve dayanışma. Yarın son

yolculuğuna uğurlanacak olan Bilgesu Erenus'a rahmet, ailesine, yakınlarına, sanat dünyamıza ve tüm sevenlerine başsağlığı ve sabır diliyorum.

Değerli milletvekilleri, evet, az önce Niğde Milletvekilimiz de bahsetti. İktidar dün 2026 yılı fındık alım fiyatlarını açıkladı; Giresun kalite fındık 255 lira, levant kalite 250 lira, sivri fındık 245 lira. Şimdi, buradan iktidara açıkça söylüyorum: Üreticinin aklıyla alay etmeyin! Geçen yıl Giresun kalite fındık 200 liraydı, bu yıl 255 lira; artış yüzde 27,5, oysa 2023'te yaklaşık yüzde 58, 2024'te yüzde 57,5, 2025'te ise yüzde 50 artmıştı. Ne oldu da bu yıl artış bir anda yüzde 27'ye düştü? Mazot mu ucuzladı, gübre mi ucuzladı, zirai ilaç mı ucuzladı, işçilik mi yarı yarıya düştü? Hiçbiri düşmedi. Çiftçinin bütün maliyetleri yükselirken siz fındığın fiyatını baskıladınız. Bir de hasat öncesinde yüksek rekolte rakamları dolaşıma sokuldu; Bakanlık başka rakam söyledi, ihracatçılar başka rakam söyledi, daha fındık dalından inmeden üreticinin ürününün fiyatı aşağı çekilmeye çalışıldı.

Değerli milletvekilleri, Türkiye dünya fındığının merkezi, dünya pazarında fiyat belirleme gücüne sahip olması gereken ülke Türkiye ama biz ne yapıyoruz? Dünyanın fındığını üretiyoruz, fiyatını birkaç büyük alıcının belirlemesine seyirci kalıyoruz; Türkiye Büyük Millet Meclisi de seyirci kalıyor buna. Fındıkta ülke olarak sahip olduğumuz stratejik üstünlüğü kullanmak yerine üreticimizi tekelci şirketlerin karşısında yapayalnız bırakıyoruz. Buradan uyarıyoruz: Bu ülkenin fındığını da üreticisini de birkaç şirketin insafına terk etmeyin; Türkiye'nin stratejik ürününü tekellere peşkeş çekmeyin. Cumhuriyet Halk Partisi olarak söyledik; Ordu Milletvekilimiz Mustafa Adıgüzel bu kürsüde açıkladı, Genel Başkan Yardımcımız, Bursa Milletvekilimiz Orhan Sarıbal açıkladı, az önce Niğde Milletvekilimiz Ömer Fethi Gürer açıkladı; fındığın kilogramı en az 375 lira olmalı. Yüzde 6'nın üzerindeki eğilimli arazilerde üreticiye ayrıca 25 lira destek verilmeli çünkü fındık üreticisi bizden sadaka istemiyor, bir yıllık emeğinin, alın terinin ve bahçede bıraktığı ömrünün karşılığını istiyor. Hasat çiftçinin bayramıdır, siz o bayramı her yıl üreticinin matem gününe çevirdiniz ve çevirmeye de devam ediyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bugün CİMER'e yansıyan başvurular üzerinden de birkaç örnek vermek istiyorum. Türkiye'nin derinleşen ekonomik buhranının, toplumsal çöküşünün ve büyüyen çaresizliğinin kaydı bunlar çünkü bu ülkede yurttaşlar artık yalnızca geçim sıkıntısı yaşamıyor, o eşik çoktan uçtu gitti, çoktan aşıldı; artık yurttaşlar duyulmamanın, görülmemenin ve yirmi beş yılı aşkın yanlış ekonomi ve sosyal politikalar sonucunda yalnız bırakılmanın ağırlığı altında inim inim inliyorlar. İsteyene konuşmam bittiğinde de verebilirim tek tek örneklerini. Bu başvurular CİMER'e Ankara'dan son dört ay içinde yapılan başvurular. Ne yazıyor biliyor musunuz? Yurttaşlar yaşadığı çaresizlik nedeniyle ya Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde ya Kızılay'da ya hastane önünde ya AK PARTİ Genel Merkezi önünde ya da Cumhurbaşkanlığı önünde yaşamlarına son vereceklerini yazmışlar tek tek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Toparlıyorum Başkanım

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Bir yurttaş, ekonomik nedenlerle kendisini yakacağını söylüyor; bir emekli, aylığı yetmediği için eşiyle birlikte intihar edeceğini söylüyor; bir terörle mücadele gazisi, yıllardır çözüm bulamadığı için yaşamına son vereceğini söylüyor; bir evlat, annesinin ilacını yazdıramadığı için hastane önünde intihar edeceğini söylüyor. Bunlar bizim ulaşabildiğimiz birkaç örnek. Sadece dört ayda, sadece Ankara'dan bu örnekler verilmişse, düşünün ki Türkiye'de insanlar nasıl inim inim inliyor bu zorlu yaşam koşulları altında. Şimdi, tabii, hiçbir insan durup dururken ölümü konuşmaz, hiç kimse durup dururken "Kendimi yakacağım." demez, kimse artık "Yaşamak istemiyorum." demez. Bu insanları bu noktaya bu iktidar getirdi. Yirmi beş yıldır ülkeyi yönetiyorsunuz, yirmi beş yıldır sorunları görmezden geliyorsunuz ve yoksulluğu yönetmeye devam ediyorsunuz ve bu anlayışla da doğru bir ekonomik düzen de kuramıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Asgari ücret daha insanların cebine girmeden kiraya, faturaya ve kredi borçlarına gidiyorsa, emekliler markette peynirin gramını hesaplıyorsa, gençler bir kafede oturup çay içip içmeyeceğini düşünüp onu lüks görüyorsa, üniversite öğrencileri barınamadığı için eğitim hayatını yarıda bırakıyorsa ve öğretmenler "Çocukların aç geldiğini biliyorum ama elimden bir şey gelmiyor." demeye başlamışsa bunun adı artık ekonomik kriz değildir, bu ağır bir sosyal yıkımdır. Fakat buna rağmen her zaman bir umut vardır, bir çıkış yolu vardır; bu ülkenin görünmeyenlerinin, duyulmayanlarının, yoksullaştırılanların ve çaresiz bırakılanların yanında dün olduğu gibi bugün de yarın da Cumhuriyet Halk Partisi vardır diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Nevşehir Milletvekili Sayın Filiz Kılıç.

Buyurun.

44.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, küresel oyun kuruculara ve hedeflerine, Milliyetçi Hareket Partisinin ve Cumhur İttifakı'nın sahaya sürdüğü iradeye, "terörsüz Türkiye" hedefine ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri takip eden yüce Türk milleti; yüzyıllardır aslında hep aynı filmi izliyoruz, sahneler değişse de yıllar geçse de ana senaryo hiç değişmiyor. Kurmuş olduğumuz o büyük devletler ne zaman başını kaldıracak olsa, ne zaman bölgesinde kendi sözünü söylemeye kalksa bir şekilde dikkati dağıtılıp kendi içine döndürülüyor. 1980'lerden, 1990'lardan bu yana enerjimizi nereye harcadığımıza şöyle bir geriye dönüp bakalım: Hep içerideki gerilimlerle, toplumsal fay hatlarımızdaki sarsıntılarla uğraşmak zorunda bırakıldık. Oysa devlet aklının ve binlerce yıllık o tecrübemizin bize fısıldadığı çok net, çok basit bir gerçek var: Sivrisineklerle oyalanarak, sürekli günü kurtaran hamleler yaparak vakit kaybetmek yerine o sinekleri üreten küresel bataklığı kökünden kurutmamız gerekiyor. Coğrafyamızı on yıllardır bir kan gölüne çevirenler bizi kendi içimizde meşgul etmek için akla hayale gelmedik tuzaklar kurdular; hedefleri başından beri belliydi, Anadolu kalesinde bir gedik açmak ve Türkiye'nin,

etrafına, özellikle de sınır ötesindeki güç oyunlarına müdahil olmasını engellemek fakat hesap edemedikleri bir şey var; bu millet Çanakkale'de yedi düvele karşı direnirken de Sakarya'da, Dumlupınar'da küllerinden doğarken de asıl kudretini silahından ziyade doğulusuyla, batılısıyla omuz omuza vermesinden almıştı. Son günlerde bütün konuşmalarımda bu hususu özellikle belirtiyorum, altını özellikle çiziyorum. İşte, bugün kavgamızın asıl muhatabı bizi kendi içimizde yormaya çalışan o küresel oyun kurucularıdır. Etrafımıza şöyle bir dikkatlice bakalım, okyanus ötesinden bölgemize nizam vermeye kalkanlarla, Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi üzerinden bizi Akdeniz'in bir kısmına hapsetmeye çalışanlarla yüzleşiyoruz. Hele ki Gazze'yi yaşanmaz hâle getirip o arzımevut hayaliyle gözünü adım adım bizim topraklarımıza diken siyonist akılla doğrudan doğruya karşı karşıyayız. Doğu Akdeniz'de kurdukları o enerji forumlarını, Türkiye'ye karşı imzaladıkları savunma anlaşmalarını sayın milletvekillerim, bir düşünün, bir aklınıza getirin; neden bu kadar telaşlılar, neden sürekli dördüncü, beşinci ülkeleri de yanlarına çekip Türkiye'ye karşı cepheyi genişletmeye çalışıyorlar? Sayın milletvekilleri, çünkü en büyük korkuları, kendi iç meselelerini tamamen çözmüş, bin yıllık kardeşlik hukukunu yeniden güçlü bir şekilde tesis etmiş bir Türkiye'dir. Çok iyi biliyorlar ki silahların tamamen devreden çıktığı, sorunların konuşularak kardeşçe çözüldüğü ve gönüllerin birleştiği bir ülkeyi dışarıdan hiçbir güç yıkamaz.

Yunanistan eski Maliye Bakanı Yanis Varoufakis, ülkesinin İsrail'den milyarlarca euroluk "Aşil Kalkanı" hava savunma sistemi almasına tepki göstererek bu hamlenin gerilimi tırmandırdığını, "Türk füzelerinin yarısını düşürseniz bile Ankara 2 katını fırlatır." diyerek bütçenin silaha değil halka harcanması gerektiğini savunurken aslında ülkemizin kudretini ve bu şer ittifakının tek umudunun bizim içeride birbirimize düşmemizden ibaret olduğunu çok net bir şekilde ortaya koymakta. Bunları iyi okumamız gerekiyor, bunları çok iyi takip etmemiz gerekiyor.

İşte, Milliyetçi Hareket Partisinin ve Cumhur İttifakı'nın bugün sahaya sürdüğü bu muazzam iradenin kalbinde yapılmak istenen şey son derece berrak, son derece açık: Yabancı başkentlerin elindeki en büyük kozu, o suni ayrılıklar üzerinden bizi içeriden kilitleme fırsatını onlardan ebediyen almak. Bazılarının gündelik siyasi polemiklerle anlamakta zorlandığı bu tarihî kucaklaşma dışarıya karşı "Benim sizin o kirli, karanlık senaryolarınıza harcayacak tek bir saniyem bile yok." diyen büyük bir devletin kudret beyanının da ta kendisidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Bizim için terörsüz Türkiye hedefi sadece bir güvenlik meselesi değildir. Asıl mesele, yabancı istihbarat servislerinin, İsrail'in veya küresel sömürü düzeninin bu topraklarda müdahale aracı olarak kullanabileceği tek bir zayıf noktanın bile kalmaması demektir. İç cepheyi öyle sağlamlaştıracağız, öyle bir tahkim edeceğiz ki dışarıdan bırakın operasyon çekmeyi, kimse bu milletin arasına nifak sokmaya cüret bile edemeyecek. İçeride safları sıklaştırdığımızda dışarıda dengelerin nasıl altüst olacağını aslında hepimiz çok iyi biliyoruz. Düne kadar bizim iç meselelerimizle meşgul olmamızdan cesaret alıp Doğu Akdeniz'de ve Ege'de bize karşı efelenenler, karşılarında et ile tırnak gibi kenetlenmiş, tek ses olmuş bir millet bulduklarında ne yapacaklar?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - O sırtlarını dayadıkları siyonist ağları onları kurtarabilecek mi? Elbette panikleyecekler, etekleri tutuşacak, masadaki bütün kuşatma planları bir anda çöpe gidecek. Artık ufkumuzu genişletme ve vites büyütme zamanıdır değerli milletvekilleri. İçerideki tüm engellerinden kurtulan Türkiye'nin bir sonraki ve kaçınılmaz adımı terörsüz bölge vizyonunu tam anlamıyla hayata geçirmektir. Kendi içindeki meselelerle kucaklaşarak kardeşlik hukukuyla çözen bu devlet, sınır ötesindeki dış müdahale zeminlerini de ortadan kaldıracak; Suriye'de, Irak'ta, Doğu Akdeniz'de adalet ve istikrarın yegâne garantörü olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Bize dışarıdan örülmeye çalışılan o husumet çemberini çelikleşmiş iç birlikteliklerimizle paramparça edip atacağız.

Değerli milletvekilleri, uzun lafın kısası, başkalarının yazdığı, başrollerini emperyalistlerin oynadığı oyunlarda bu milletin enerjisini harcama dönemi sonsuza dek artık kapanmıştır. Türkiye'ye dışarıdan zincir vurmaya kalkanlar karşılarında, kendi içinde yorgun düşmüş bir ülke değil Kızılelma ufkuna kilitli kilitlenmiş, tam bağımsız ve bölgesinde kendi kurallarını koyan güçlü bir devlet bulacaktır. Kardeşlik kazanacak, dış güçlerin beslendiği müdahale bataklığı ne pahasına olursa olsun kurutulacak ve emperyalizmin tüm kirli hesapları tarihin o karanlık sayfalarına sonsuza dek gömülecektir diyor, Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Muş Milletvekili Sayın Sezai Temelli.

Buyurun.

45.- Muş Milletvekili Sezai Temelli’nin, Adalet Komisyonunda görüşülmeye başlanan yasa teklifine, cezaevindeki Hüseyin Bilecan’a ve Pınar Yalçınkaya’ya, pozitif bir barış sürecinin ekonomiye önemli yansımaları olacağına ilişkin açıklaması

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tam şu saatlerde Adalet Komisyonunda "çerçeve yasa" diye nitelendirilen ama kamuoyunda çokça "barış yasası" olarak bilinen yasa teklifi görüşülmeye başlandı. Hepimize hayırlı olsun diyorum. Hayırlı olacağına inanıyorum çünkü Türkiye çok önemli bir süreçten geçiyor ve bu süreç açısından da belki de en kritik eşiklerden birini geçiriyor. Bu eşiğin geçilmesinde bu adımın atılmasını önemli buluyoruz. Tabii, eleştirilerimiz var, eksiklikleri var ama bu adımla beraber bir yolun açılacağını ve bu yolda hep birlikte ortak duyguyla hareket edeceğimize inanıyorum çünkü barış hepimiz için iyi olandır, hayırlı olandır, siyaset ancak bir barış ikliminde var olabilir. Siyasetin o sözü kurabilmesi için ancak ve ancak bir barış iklimine sahip olması gerekir.

Yoksa orada siyaset yoktur; orada şiddet vardır, silah vardır, savaş vardır, diktatörler vardır ama siyaset yoktur. Siyasetin var olabilmesinin yegâne koşulu barış zemininde sözünü kurabilmesidir. İşte bu sözü kurabilmek için şimdi bir adım atılıyor. Geriye dönüp baktığımızda, bugün bu yasaya karşı olanlar güvenlikçi politikaları savura geliyorlar ama dönüp geriye, onlarca yıla baktığımızda, güvenlikçi politikalardaki ısrarın bizlere neler kaybettirdiğini hep birlikte yaşadık, biliyoruz. Şimdi, emperyalizmi suçluyoruz. Evet, suçlayacağız, emperyalizme karşı olacağız tabii. Emperyalizme karşı direnişi tarihimiz boyunca vermiş olan bir siyaset adına konuşuyorum. Tabii, karşı olacağız ama iğneyi de kendimize batıracağız. Bu fırsatları vermeye devam ettiğiniz sürece tabii ki bu boşluğu gelir emperyalist akıl doldurur. Eğer ona karşı mücadele etmek istiyorsanız içeride barışınızı kuracaksınız, dayanışmanızı var edeceksiniz. Kürt meselesinin demokratik çözümü işte bu dayanışma ruhuna muhtaçtır. Kürt meselesinin demokratik çözümü gerçekten demokratik bir toplumu inşa etmeye ihtiyaç duyar. Şimdi, bu yolun başındayız. Evet, eleştiri yapalım; evet, birbirimize karşı sözümüzü kuralım ama barış duygusundan vazgeçmeyelim. Şiddetin bizi çektiği yere savrulmadan hep birlikte bu siyasetin de ötesinde bu meseleye doğru bir yerden yaklaşalım. Evet, bu birkaç gün gerçekten bütün Türkiye hatta bölge ve dünya Meclisimizi seyredecek, buradaki tartışmaları seyredecek. Eğer emperyalizme karşıysanız işte gelin, onu burada gösterin, şimdi gösterin. Öyle hamasetle emperyalizme karşı çıkılmaz. Eğer karşıysanız burada o dayanışmayı, barış konusundaki iradenizi ortaya koyun. Yoksa sabahtan akşama kadar emperyalizme karşı olursunuz, Ankara'nın göbeğinde NATO'yu toplarsınız, NATO'ya da bir çift laf edemezsiniz. Eğer o askerî güce, şiddete, o emperyalist akla karşıysanız o zaman burada barışı konuşmalısınız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii, "barış" deyince sadece bir yasayla halledebileceğimiz bir şey değil, zihniyetleri değiştirmemiz lazım. Onlarca yıldır bütün zihniyetimizin üzerinden tankla, tüfekle, silahla, güvenlikçi söylemlerle, nefret söylemiyle, ayrımcılıkla geçmiş bir tarihimiz var. Şimdi, bunu düzeltebilmek için zihinlerimizi de aslında ikna etmemiz lazım ama bunun için de gerçekten siyaset inisiyatif almalıdır. Bakın, günlerdir burada -Sayın Başkan, değerli milletvekilleri- cezaevlerinden konuşuyoruz, hiçbir düzelme olmuyor; barış konuşuyoruz, hiçbir adım atılmıyor, kayyumları konuşuyoruz, hiçbir adım atılmıyor; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını konuşuyoruz, hiçbir adım atılmıyor. İşte bütün bu sorunları aşmak için gerçekten önemli bir eşikte olduğumuzu düşünüyorum. Evet, bu uygulamalara da son verecek, bu zihniyetten de kurtulmamızı sağlayacak bir adım atabiliriz.

Otuz iki yıldır cezaevinde olan birisinden bahsedeceğim size; Hüseyin Bilecan, Ankara Sincan 2 No.lu S Tipi'nde hasta bir tutsak. İdare ve Gözlem Kurulu sürekli erteliyor, infazını yakmaya devam ediyor ama mesele sadece hukuksuzluk değil. Bakın, hukuksuzluk artık o kadar olağanlaşmış ki ne diyorlar biliyor musunuz? Mide kanaması geçirmiş, durumu çok kötü, oradaki idare ona ne diyor? "Ölmeden seni buradan bırakmayacağız." Bu ne hukukudur biliyor musunuz? Düşman hukukudur. İşte, bu zihniyete karşı şimdi konuşmamız gerekiyor; bu zihniyeti sonlandırmak, bunlardan kurtulmak için konuşmamız gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Bir başka örnek: Bahar Yalçınkaya, İsviçre'den iade edildi Türkiye'ye, gelir gelmez tutuklandı. Ne yapmış? Sosyal medyada bir paylaşım yapmış, bir paylaşım, bakın; sosyal medyada bir paylaşım, Türkiye'ye iade ediliyor -bu arada, İsviçre'nin bu Cenevre Sözleşmesi'ne yaklaşımını da buradan kınıyorum- gelir gelmez tutuklanıyor; kucağında bir buçuk aylık bebeğiyle ve yanında 5 yaşındaki kızıyla beraber cezaevine konuluyor. O iki çocukla beraber şu anda cezaevinde, bir sosyal medya paylaşımı mesele. İşte, bu anlayış aslında barışı sabote eden anlayıştır. Bunun gibi binlerce örnek verebiliriz. Bu çocuklar cezaevinde olmamalı, anneleriyle beraber cezaevinde olmalarını sağlayacak ya da gerektirecek hiçbir durum yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Tamamen bir keyfî uygulama, tamamen bir nefret anlayışının bir sonucunu yaşıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; barış, hep barışı konuşuyoruz, pozitif bir barış süreci ve buna bağlı bir hukuk. Bütün bunların toplumda ne gibi yansımaları olacağını aslında günlerdir burada tartışıyoruz. Bir önemli yansıma alanının da ekonomi olacağını dün de dile getirdik, bugün de bir kez daha dile getiriyoruz çünkü Türkiye aslında savaştığı yıllar boyunca, çatışma dönemi boyunca kaynaklarını o denli çarçur etti ki biz bir yoksulluk girdabına sıkıştık kaldık, içinden çıkamıyoruz. Bakın, bugün tarımdan bahsedeyim, il il dolaşalım. Giresun, fındık. Fındığa verilen fiyata bakın, 250 lira. Fındığın minimum olması gereken fiyat eğer enflasyonu bile baz alsanız 300 lira ama fındık 250 lira. Aradaki 50 lira nerede? Silahta, ürettiğiniz kurşunda, mermide, tankta, helikopterde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Trilyonlarca doları silaha aktarırsanız fındık üreticisi mağdur olmaya devam eder. Kaçınılmaz bir sonuç bu çünkü bütçede kaynağınız yok. Bütçe ya askerî harcamalara gidiyor ya sermayeyi desteklemeye gidiyor. Başka bir il, Malatya; kayısı. Kayısıda dünyanın merkeziyiz fakat kayısı üreticisine öyle bir fiyat veriliyor ki âdeta "Artık git, ağaçları sök." deniyor. Zaten doğal afet nedeniyle o denli çok ağaç yitirmiş ki. Neden? Destekleyemiyorsunuz, sübvanse edemiyorsunuz çünkü barıştan yoksunsunuz. Şimdi, işte, o nedenle kayısı üreticisi de fındık üreticisi de emekçi de dönmüş yüzünü, Meclise bakıyor, artık kaynakların kendisine ayrılmasını istiyor. Rize; çay üreticisi, perişan. Geçen sene de dile getirdik, her sene dile getiriyoruz, hiçbir iyileşme yok.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Nerede perişan ya, ne zaman perişan olmuş?

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Ve Muş, süt üreticisi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - İnanın, sütü artık satmıyor, döküyor; damızlık hayvanları da kesime gönderiyor. Bütün illeri böyle size dolaşabilirim. Bütün illerdeki üreticilerin, çiftçilerin aynı sorunlarını size anlatabilirim. Esas mesele, bu sorunların palyatif çözümlerle geçiştirilmesi değil; esas mesele, kaynağına dönüp bakmaktır. Kaynağında, işte, bugüne kadarki yanlış bir ekonomi anlayışı, siyasete yanlış yaklaşım ve bugün sürüklendiğimiz durum. İşte, bugün bu yasaya tekrardan dönüp baktığımızda, bütün eksikliklere rağmen bizi umutlandıran, toplumun her kesimine ulaşacak bir adımın atılıyor olmasıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Yeni Parti Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Mersin Milletvekili Sayın Ali Mahir Başarır.

Buyurun.

46.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ege Üniversitesinde alınan karara, emekli ve işçi maaşlarına, akaryakıt fiyatlarına ve Akdeniz'deki mikroplastik atıklara ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Ege Üniversitesinde Anayasa'nın askıya alındığını görüyoruz. Vereceğim örnek Ege Üniversitesinden de aslında tüm üniversiteler benzer uygulamaları maalesef gösteriyor. 24 Temmuz 2026'da Rektörlük kararıyla gösteri, yürüyüş ve basın açıklaması benzeri etkinlikler önceden izne bağlandı. Bilmediğimiz bir durum mu var, sıkıyönetim mi var; ben merak ediyorum. Anayasa 34 çok net: "Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir." Ama buna rağmen, ne yazık ki Ege Üniversitesi böyle bir uygulama, böyle bir davranış gösteriyor.

Şimdi, daha acı bir durum var, 1995-2000 arası üniversitelerde okurken -ki "28 Şubat süreci" diyerek o gün alınan kararları çok sert bir şekilde eleştirdiniz, bazı eleştirilerinizde hakkınız da vardı ama- o gün Belediye Başkanı olan Cumhurbaşkanı bizim okula gelip söyleşi yapabiliyordu, bazı belediye başkanları derse gelebiliyordu, milletvekilleri gelip okulda konuşma yapabiliyordu. Şimdi, birçok üniversitede okula öğrenci kulüpleri bizi davet ettiği zaman "Hayhay." diyoruz, bir saat sonra "Rektörlük size izin vermiyor." diyor. Ülke bu karanlık iklimi, bu baskıyı hak etmiyor, üniversiteler hak etmiyor. 90'lı yıllarda eleştirdiğiniz o süreçten çok daha geride bir demokrasiyi getirdiniz ülkeye. Neden öğrencilerin yürüyüş hakkını, toplantı hakkını, gösteri hakkını bir rektör Anayasa'ya rağmen alabiliyor? Bu gösteri yapılırsa orada alınması gereken öğrenciler mi yoksa bu kararı veren rektör mü? O rektör o koltukta oturmamalı. Ülke bu durumu gerçekten hak etmiyor.

Şimdi, salı günü çalışmaya başladık, önümüzdeki salıya kadar kesintisiz olarak çalışacağız. Ben, her konuşmamda olduğu gibi bugün yine ülkenin ekonomik ve sosyal sorunlarını gündeme getirmeye devam edeceğim. Bakın, "Kazan, kazan, kazan." dediniz ama emeklinin, işçinin maaşı taban, taban yaptı. Bugün, üzülerek söylüyorum, en düşük emekli maaşı alan 5,5 milyon insan var; 5,5 milyon aile en düşük emekli maaşı alıyor, 7 milyonun üzerinde aile 25 bin liranın altında emekli maaşı alıyor yani 12 milyon 500 bin aile, insan bu ülkede -üzülerek söylüyorum ki- açlık sınırının çok altında maaş alıyor. Beyler, salıdan salıya yedi gün çalışacağız, hiç emeklinin "e"si aklınıza geliyor mu? Eğer bir ülkede 12 milyon 500 bin aile açlık sınırı 37 bin lirayken 25 bin liranın altında maaş alıyorsa bu Meclisin en büyük problemi budur, ülkenin en büyük problemi budur; bundan utanmalıyız, bundan sıkılmalıyız, bunu konuşmalıyız, bununla ilgili karar almalıyız. Bunu söylemekten dilimizde tüy bitti ama kulaklarınızı tıkadınız. Bugün, nereden bakarsanız bakın, hangi ölçekten bakarsanız bakın, açlık sınırı kimine göre 35 bin lira, kimine göre 37 bin lira, kimine göre 36 bin lira ama 25 bin liranın çok üstünde. Bunu hep beraber düşünelim. Meclis kapanmadan önce bununla ilgili en azından bir komisyon kurulsun, bir rapor hazırlasın, bu gerçeği Beştepe'ye bir yollasın. Meclisin asli görevidir bu.

Şimdi, ekonomi diyorum. Gerçekten akaryakıt fiyatları sinir bozucu bir hâl aldı artık. Dün 3,97 indirim bekleniyordu, ÖTV'ye gitti; 4,35'lik bir indirim daha gelecek, o da ÖTV'ye gidecek çünkü eşelmobil sistemi önce, savaştan dolayı -çok doğru bir uygulamaydı- gelen zamların yüzde 75'ini ÖTV'den karşıladı, bu daha sonra yüzde 50'ye düştü, daha sonra yüzde 25'e düştü; şimdi, ekim ayında bu kalkacak. Peki, kalktığı zaman gelen zamlarla mazot 100 lirayı görecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın, bu bir felakettir; hem bu ülkede çalışanlar için, aileler için, şirketler için, tarım için, çiftçi için bir felakettir.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Herkes için... Herkes için...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Herhâlde hiçbiriniz hayal ve murat etmiyordunuz mazotun, 1 litre mazotun 100 lira olacağını. "1 litre mazot -yıllar önce- 1 dolar olacak." diyenleri yargıladınız, "Yalan bilgi yayıyorsunuz." dediniz. Şimdi 2 doların üzerine çıkıyor, bakın; 2 euroya doğru gidiyor, bakın. O yüzden, ekim ayı gelmeden önce bu zamlarla ilgili ÖTV'yi, eşelmobil sistemini tekrar değerlendirip tekrar bir uygulama getirmelisiniz. Eğer akaryakıt fiyatlarının önünü alamazsanız ülke bir felakete gider; zaten büyük bir felaketin içerisindeyiz, çok daha büyük bir felaketi görürüz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, günlerdir konuşuluyor, Akdeniz mikroplastikle kaplanmış durumda. Nedir bu? Plastik artıkların sahilden, derelerden denizle buluşması ve denizi bir anlamda yok etmesi. Akdeniz'de, Mersin'de, Antalya'da, Konyaaltı'nda yurttaşlarımız mikroplastik atıklar içerisinde yüzmek zorunda kalıyor. Hem doğayı hem çevreyi hem insan sağlığını ciddi şekilde tehdit ediyor. Bakın, günlerdir bunu konuşuyoruz, günlerdir bu anlatılıyor ve maalesef ki bu, birden olmuyor. Ama her konuda olduğu gibi, çevreye duyarsız olduğunuz gibi; bu ülkenin yaylalarına, meralarına, ormanlarına, denizine gözünüzü kapattığınız gibi bugün Antalya böyle bir tehlikeyle karşı karşıya, Mersin böyle bir tehlikeyle karşı karşıya.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN - Devam edin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Çevre, bu ülke, denizlerimiz, dağlarımız, yaylalarımız hepimizin, bu milletin; onu korumak iktidarın ve Meclisin en önemli görevi. Hepinizi duyarlı olmaya davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Manisa Milletvekili Sayın Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu.

Buyurun.

47.- Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu'nun, güvenlik güçlerinin 71 ilde eş zamanlı gerçekleştirdiği operasyonlara, Gabar'daki günlük petrol üretimine, kentsel dönüşüm ve afetlere hazırlık süreçlerine, dış politikadaki başarılara ilişkin açıklaması

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz günlerde kahraman güvenlik güçlerimizin 71 ilimizde eş zamanlı gerçekleştirdiği kararlı operasyonlar kapsamında 1.302 zehir taciri yakalandı ve bunlardan 844'ü de tutuklandı. Ele geçirilen 832 kilo uyuşturucu madde ve yüz binlerce uyuşturucu hap yürütülen bu mücadelenin ne denli amansız, hayati olduğunu bir kez daha ortaya koyuyor. Unutulmamalı ki uyuşturucu belası yalnızca bireysel yaşamları söndürmekle kalmaz, toplumsal kökleri sarsarak bir ülkenin geleceğini tamamen karartabilecek bir tehdit oluşturur. Gözümüzün nuru masum evlatlarımızın hayatını mahveden, aile ocağını yıkan ve toplumsal huzuru tehdit eden bu zehir ağlarına karşı asla merhamet göstermeyeceğiz, gençliğimizi ve istikbalimizi bu karanlık güçlerin ellerine asla teslim etmeyeceğiz. Evlatlarımıza güvenli, sağlıklı ve temiz bir gelecek inşa etmek adına devletimizin tüm imkânlarıyla gereken neyse hiç tereddüt etmeden kararlı adımları atacağız. Sokaklarımız bu zehir tacirlerinden tamamen temizlenene ve bataklık kurutulana dek mücadelemiz tavizsiz sürecektir. İçişleri Bakanımız Sayın Mustafa Çiftçi'ye ve kahraman güvenlik güçlerimize bir kez daha şükranlarımızı sunuyor, çalışmalarında başarılar diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin içinde bulunduğu istikrar, huzur ve güven ortamı kalkınmanın, üretimin ve ekonomik refahın teminatıdır. Bir zamanlar terör karanlığına hapsedilen Gabar Dağı bugün millî üretimin ve geleceğe duyulan umudun merkezine dönüşmüştür. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ortaya koyduğu güçlü irade ve vizyoner liderlik sayesinde Türkiye son yıllarda enerjide devasa atılımlara imza atmaktadır. Kararlılıkla sürdürülen yeni sondajlar ve keşifler neticesinde Gabar'daki günlük petrol üretimimiz 83.300 varile ulaşarak tarihî bir rekor kırmıştır. Gabar'da ulaşılan bu seviye enerjide tam bağımsız Türkiye hedefimizin ne kadar gerçekçi olduğunu gösteren somut bir başarıdır. Kendi doğal kaynaklarımızı ekonomimize kazandırarak, dışa bağımlılığımızı azaltarak ülkemizin küresel gücünü ve finansal bağımsızlığını pekiştireceğiz. Enerjide tam bağımsız hedefimiz doğrultusunda durmaksızın üretecek, milletimizin geleceğine değer katmaya da devam edeceğiz. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Alparslan Bayraktar'a ve sahada çalışan kardeşlerimize bu vesileyle bir kez daha teşekkür ediyor, başarılı çalışmalarının da devamını diliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; afetlere karşı dirençli ve güvenli şehirler inşa etmek ülkemizin geleceği, huzuru ve millî bekası adına stratejik bir zorunluluktur. Devletimiz vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğini doğrudan teminat altına alan kentsel dönüşüm ve afetlere hazırlık süreçlerine en üst düzeyde önem ve öncelik vermektedir. Bu vizyonun sahadaki somut bir yansıması olarak Kahramanmaraş ve birçok ilimizde gerçekleştirilen Dirençli Şehirler Zirvesi hem deprem bölgesindeki yeniden inşa sürecini hem de geleceğin güvenli şehircilik anlayışını kapsamlı bir şekilde masaya oturtmuştur. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın bu hayati konuya gösterdiği özel ehemmiyet ve bizzat liderlik ettiği vizyon doğrultusunda ülkemizin dört bir yanında kentsel dönüşüm ve güvenli konut seferberliğimizi aralıksız sürdüreceğiz. Aziz vatandaşlarımızın can güvenliği, yüksek refahı ve yarınlara güvenle bakabilmesi adına gece gündüz demeden çalışmalarımızı kararlılıkla sürdüreceğiz. Zira asıl amacımız yalnızca beton ve çelikten yapılan inşalar değil; amacımız, insanımızı merkeze alan, estetik ile emniyeti buluşturan ve asırlara meydan okuyan ihya edilmiş şehirlerimizi geleceğe taşımaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum'a teşekkür ediyor, başarılı çalışmalarının devamını diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın geçtiğimiz günlerde Lübnan Cumhurbaşkanıyla gerçekleştirdiği üst düzey temaslar ve diplomasi trafiği Türkiye'nin bölgesel barış ve istikrar adına sergilediği kararlı duruşun en somut ve güncel örneklerinden birini oluşturmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Bölgede tırmanan gerilimin gölgesinde atılan bu yapıcı adım ülkemizin kriz hatlarında üstlendiği kritik rolü bir kez daha teyit etmektedir. Bugün, tüm dünyanın küresel istikrarsızlık ve derinleşen krizlerle sarsıldığı son derece zorlu bir dönemden geçtiğini hepimiz çok iyi biliyoruz. Bu süreçte, Türkiye Sayın Cumhurbaşkanımızın dirayetli liderliğinde bir pozisyonu reddederek dış politikada büyük başarılara imza atmaktadır.

Ülkemizin geliştirdiği özgün diplomasi yeteneği sayesinde bugün küresel ara buluculuğun ve kriz çözme mekanizmalarının en güvenlikli merkezi ülkemizdir. Ukrayna-Rusya savaşından Orta Doğu'daki gerilimlere kadar çatışan tüm taraflarla güvene dayalı bağ kurabilen tek aktör Türkiye'dir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Elde ettiğimiz bu tarihî başarı adil bir dünya düzeni ve küresel huzur adına geleceğe yapılan köklü, stratejik yatırımlardan biridir. Türkiye Yüzyılı vizyonumuz doğrultusunda bölgemizde istikrarın teminatı olmaya ve aziz milletimizin yüksek çıkarlarını ve haklarını her platformda en güçlü şekilde savunmaya kararlılıkla devam edeceğiz diyor, yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi vardır, okutup bilgilerinize sunacağım.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının; Akdeniz Parlamenter Asamblesi (AKDENİZ-PA), Akdeniz İçin Birlik Parlamenter Asamblesi (AİBPA), Asya Parlamenter Asamblesi (APA), Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (AGİT PA), Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM), Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (EİTPA), Güneydoğu Avrupa İş Birliği Süreci Parlamenter Asamblesi (GDAÜ PA), İslam İşbirliği Teşkilatı Parlamento Birliği (İSİPAB), Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA), NATO Parlamenter Asamblesi (NATO PA), Parlamentolar Arası Birlik (PAB), Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA), Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu (KPK) ile gözlemci statüsüyle üye olunan Latin Amerikan ve Karayipler Parlamentosu (PARLATINO), And Parlamentosu (PARLANDINO) ve ASEAN Parlamentolar Arası Asamblesi (AIPA) üyelikleri için Başkanlık Divanı kararıyla uygun bulunan milletvekillerinin isimlerine ilişkin tezkeresi (3/1426)

7/8/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2'nci, 3'üncü ve 4'üncü maddesi uyarınca; Akdeniz Parlamenter Asamblesi (AKDENİZ PA), Akdeniz İçin Birlik Parlamenter Asamblesi (AİBPA), Asya Parlamenter Asamblesi (APA), Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (AGİT PA), Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM), Ekonomik İş Birliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (EİTPA), Güney Doğu Avrupa İşbirliği Süreci Parlamenter Asamblesi (GDAÜ PA), İslam İşbirliği Teşkilatı Parlamento Birliği (İSİPAB), Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA), NATO Parlamenter Asamblesi (NATO PA), Parlamentolar Arası Birlik (PAB), Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA), Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu (KPK) ile gözlemci statüsüyle üye olunan Latin Amerika ve Karayipler Parlamentosu (PARLATINO), And Parlamentosu (PARLANDINO) ve ASEAN Parlamentolar Arası Asamblesi (AIPA) üyelikleri için, aynı Kanun'un 12'nci maddesi uyarınca 5/8/2026 tarih ve 94 sayılı Başkanlık Divanı Kararı'yla uygun bulunan milletvekillerinin isimleri Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Numan Kurtulmuş
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

PARLAMENTOLAR ARASI BİRLİK GRUPLARI
TÜRK DELEGASYONU ÜYELİKLERİ LİSTESİ

AKDENİZ PARLAMANTER ASAMBLESİ (AKDENİZ-PA)

Ednan Arslan İzmir

AKDENİZ İÇİN BİRLİK PARLAMENTER ASAMBLESİ (AİBPA)

Bülent Tezcan Aydın
Nurten Yontar Tekirdağ

ASYA PARLAMENTER ASAMBLESİ (APA)

Mahmut Tanal Şanlıurfa

AVRUPA GÜVENLİK VE İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI PARLAMENTER ASAMBLESİ (AGİT PA)

Asıl üye
Ali Öztunç Kahramanmaraş
Seyit Torun Ordu

Yedek üye
Mustafa Sezgin Tanrıkulu Diyarbakır
Vecdi Gündoğdu Kırklareli

AVRUPA KONSEYİ PARLAMENTER MECLİSİ (AKPM)

Asıl üye
Özgür Özel Manisa
Namık Tan İstanbul
Gökçe Gökçen İzmir
Yedek üye
Yunus Emre İstanbul
Ümit Özlale İzmir
Veli Ağbaba Malatya
Cem Avşar Tekirdağ

EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ TEŞKİLATI PARLAMENTER ASAMBLESİ (EİTPA)

Mustafa Erdem Antalya

GÜNEYDOĞU AVRUPA İŞ BİRLİĞİ SÜRECİ PARLAMENTER ASAMBLESİ (GDAÜ PA)

Asıl Üye
Hasan Öztürk Bursa
Yedek Üye
Elvan Işık Gezmiş Giresun

İSLAM İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI ÜYESİ ÜLKELER PARLAMENTER BİRLİĞİ (İSİPAB)

İsmail Atakan Ünver	Karaman

KARADENİZ EKONOMİK İŞBİRLİĞİ PARLAMENTER ASAMBLESİ (KEİPA)

Sibel Suiçmez	Trabzon

NATO PARLAMENTER ASAMBLESİ (NATO PA)

Asıl Üye	
Utku Çakırözer	Eskişehir
Fethi Açıkel	İstanbul
İlhan Kesici	İstanbul
Süreyya Öneş Derici	Muğla
Yedek Üye	
Yunus Emre	İstanbul
Gökçe Gökçen	İzmir
Seda Kâya Ösen	İzmir
Barış Bektaş	Konya

PARLAMENTOLAR ARASI BİRLİK (PAB)

Evrim Rızvanoğlu	İstanbul
Mahir Polat	İzmir

TÜRK DEVLETLERİ PARLAMENTER ASAMBLESİ (TÜRKPA)

Cemal Enginyurt	İstanbul

TÜRKİYE-AVRUPA BİRLİĞİ KARMA PARLAMENTO KOMİSYONU (TR-AB KPK)

Özgür Erdem İncesu	Ardahan
Mehmet Güzelmansur	Hatay
Mehmet Salih Uzun	İzmir
Yüksel Taşkın	İzmir
Fahri Özkan	Kırklareli

LATİN AMERİKAN VE KARAYİPLER PARLAMENTOSU (PARLATINO)

Uğur Bayraktutan	Artvin

AND PARLAMENTOSU (PARLANDINO)

Gamze Taşcıer	Ankara

ASEAN PARLAMENTOLAR ARASI ASAMBLESİ (AIPA)

Elvan Işık Gezmiş	Giresun

BAŞKAN - Bilgilerinize sunulmuştur.

Sayın milletvekilleri, YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VI.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 milletvekili tarafından, kamu bankalarınca kullandırılan kredilerin tahsis süreçlerinin, bu kredilerin geri ödeme performansının, kredi tahsislerinde objektif ve hukuki kriterlere uyulup uyulmadığının, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlardan hibe alan sivil toplum kuruluşlarının mali yapılarının, faaliyetlerinin ve denetim mekanizmalarının etkinliğinin araştırılması amacıyla 7/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 7 Ağustos 2026 Cuma günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

7/8/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 7/8/2026 Cuma günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Mehmet Emin Ekmen
Mersin
Grup Başkanı

Öneri:

Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 milletvekili tarafından, kamu bankalarınca kullandırılan kredilerin tahsis süreçleri, bu kredilerin geri ödeme performansı, kredi tahsislerinde objektif ve hukuki kriterlere uyulup uyulmadığı, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlardan hibe alan sivil toplum kuruluşlarının mali yapıları, faaliyetleri ve denetim mekanizmalarının etkinliğinin araştırılması amacıyla 7/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 7/8/2026 Cuma günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Muğla Milletvekili Sayın Selçuk Özdağ.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamu bankalarının kredi tahsisleri hakkındaki grup önerimiz üzerine söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kamu bankalarının kredi tahsis süreçlerinin araştırılmasına ilişkin verdiğimiz önerge üzerine konuşacağım ama biliyorum ki "ret" oyu vereceksiniz ve vebal altında kalacaksınız. Devletin en önemli sorumluluklarından biri, milletin emanet ettiği kaynakları adaletle, şeffaflıkla ve hesap verilebilirlik anlayışıyla yönetmektir. Kamu adına kullanılan her kuruşun hesabı millete verilmelidir. "Ben yaptım oldu" anlayışıyla, "Ben istediğim kuruma, kuruluşa, şirkete, şahsa istediğim kadar kredi ve teşvik veririm" anlayışıyla adaletli bir düzen inşa edilemediği gibi, mevcut düzen de yerle yeksan olur. Milletimizin devlete emanet ettiği bu kaynakların sahibi ne hükûmettir ne de herhangi bir siyasi iktidardır. Bu kaynakların gerçek sahibi 86 milyon vatandaşımızdır. Ziraat Bankasının kuruluş amacı çiftçiye kredi vermekti, Halkbank adının içinde "halk" yazan bir bankaydı ve esnafa, küçük işletmelere destek olsun diye kurulmuştu. Vakıfbank da öyle. Bu 3 banka milletin tasarrufuyla, milletin güvencesiyle ayakta duruyor. Peki, bugün geldiğimiz noktada bu bankalar gerçekten çiftçinin, esnafın, dar gelirlinin bankası mıdır yoksa iktidarın bazı kişilere milletin kesesinden kıyak çektiği bir fonlama kurumuna mı dönüştürülmüştür?

Sayıştayın Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğu 2024 yılı Denetim Raporu'na bakıyorum. Vakıfbankın 2024 sonu itibarıyla yakın izlemeye aldığı riskli kredi tutarı 177 milyar lira arkadaşlar. Takibe düşen kredi ise bir yılda yüzde 85 artmış, 36 milyar 667 milyon liraya fırlamış. Kredi kartı alacağından artış yüzde 307 yani 3 kat. Bir bankanın kredi kartı batığı bir senede 3 katına çıkıyorsa orada bir şeyler ciddi şekilde ters gidiyor demektir. Yalnız Vakıfbank değil 3 kamu bankasının 2003'ten bugüne yüzlerce firmaya kullandırdığı ve tahsil edemediği kredi tutarı tam tamına 224 milyar lira. Bunun karşılığında tahsil edilen tutar ise sadece 38 milyar lira yani battığı iddia edilen paranın altıda 1'ine bile tekabül etmiyor. Vatandaş üç kuruş taksiti bir gün geciktirdiğinde icra memurları kapısına dayanıyorken tutarı 200 milyarın üzerinde olan bu kredilerin peşine niye düşülmüyor? Kimdir bu milletin bankalarına borcunu ödemeyenler? Gariban vatandaşın üç kuruşluk borcu için yüzlerce avukatla gırtlağına çöken bu bankalar milyarlarca borcu geri ödemeyen kişi ve kuruluşlara ne yapıyor Allah aşkına?

Somut bir örnek vereyim: Ziraat Bankası, 412 milyon liralık kredi alacağına karşılık Next Level AVM'ye el koymuş, sonra bu gayrimenkulü iktidara yakınlığıyla bilinen bir gruba satmış; peşin ödeme 667 milyon lira, geri kalanı on iki ay vadeli ama Banka bu alacağı 2019'da zaten kur karşılığıyla 73 milyon dolar yazmışken satış ancak 48 milyon dolar ediyor. Aradaki fark TL bazında 1 milyar liraya yakın bir zarar. Bu zararı kim ödüyor? Elbette Bankanın sahibi olan millet ödüyor yani 82 milyon vatandaş.

Bir başka dosya, Sayıştayın Ziraat Bankasına ilişkin 2024 Raporu'nda yer alan bir yapılandırma var: 2018'de bir medya grubu satışında kullandırılan kredi altı yıl içinde faiziyle birlikte 161 milyon dolara büyümüş. O dönemin Banka Genel Müdürü bu krediyi savunurken "Adamın petrolü var, gazı var, sadece medya işi yapıyor." diye anlatmıştı kamuoyuna. Milletin parasıyla Ali'nin külahını Veli'ye, Veli'nin külahını da Ali'ye giydiriyorsunuz.

Pandemi döneminde hatırlarsanız "ilave istihdam desteği" diye bir kredi paketi çıkarmışsınız. Amaç, firmalar yeni işçi alsın, o işçiyi kredi vadesi boyunca işten çıkarmasın diye kamu bankalarından düşük maliyetli krediler verilmişti. Ziraat ve Vakıfbank üzerinden sadece 9 bin küsur firmaya 9,5 milyar lira kredi dağıtıldı. 3 bankanın toplamı ise 67 milyar lirayı buluyordu. Sayıştay inceleme raporu milletin parasının nasıl çarçur edildiğini gösteriyor. İlave istihdam şartına uyulup uyulmadığı takip edilmemiş, şartı yerine getirmeyen 3.900 müşteriden kesilmesi gereken 60 milyon liralık cezai faiz kesilmemiş. Yani hem işçi işten çıkarılmış hem de ceza tahsil edilmemiş, devletin parası gitmiş ama devletin şartı yerine getirilmemiş. Kimse de bunun hesabını sormamış. O dönemde yapılan bu işlerin ne olduğu Sayıştay raporlarında yazıyor değerli arkadaşlar.

Bu konuda, eminim, yüzlerce, binlerce örnek vermek mümkün ama iktidarın bu konuda millete hesap vermeye niyeti yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Milletin malıyla kendinize yakın gördüklerinizi haksız şekilde zengin ediyorsunuz, millete hesap vermeye gelince bin türlü bahane ileri sürüyorsunuz. Kredi tahsisinde ölçü Bankacılık Kanunu'nun öngördüğü risk analizi mi, teminat yeterliliği mi yoksa kredi almaya gelenin hangi kapıdan girdiği mi önemli? "Bu batık krediler kime ait?" diyoruz, "Ticari sır." diyorsunuz. Bununla ilgili kanun teklifi verdim. Gelin, bunu hiç olmazsa Meclise karşı ticari sır olarak kabul etmeyin dedim ama kabul ettiniz.

Değerli arkadaşlar, biz burada bu grup önerisini verirken bir mahkeme kurmuyoruz, kimseyi suçlu ilan etmiyoruz, sadece Türkiye Büyük Millet Meclisinin anayasal denetim görevini yerine getirmesini istiyoruz. Kamu bankalarının kredi politikalarının objektif ölçülere göre yürütülüp yürütülmediği araştırılsın, takibe düşen kredilerin sebepleri ortaya çıkarılsın, kamu zararına yol açabilecek uygulamalar varsa bunlar tespit edilsin. Risk yönetimi ve iç denetim mekanizmalarının yeterliliği denetlensin ve denetim mekanizması çalışsın istiyoruz.

Lütfen, gelin, buna "evet" oyu verin, milyarlarca liranın nasıl çarçur edildiğini hep beraber görün; sonra da onlara gereğini yapın, o bürokratlara, o iş adamlarına ve böylece milletin hukukunu koruyun diyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Biliyorum, yine ret oyu vereceksiniz ama bir de ölüm var, öldükten sonra da hesap var "velbasübadelmevt"e eğer inanıyorsanız tabii.

Teşekkür ederim. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Tokat Milletvekili Sayın Kadim Durmaz.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA KADİM DURMAZ (Tokat) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri ve bizleri izleyen esnafımız, sanatkârımız, emeklimiz, aziz yurttaşımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'de bankacılık sistemindeki kredi hacmi artık onlarca trilyon lirayı bulmuş durumdadır, bunun çok büyük bölümünü ticari kredileri oluşturmaktadır, bugün takipteki kamunun alacağı 800 milyar liranın üzerine çıkmıştır. Şimdi buradan soruyorum: Bu paranın ne kadarı tahsil edilememiştir, ne kadarı icra takibindedir, ne kadarı varlık yönetimi şirketlerine devredilmiştir, ne kadarı yeniden yapılandırılmıştır? Ve daha önemlisi, bu krediler kimlere hangi kriterlerle verilmiştir? Küçük esnaf, çiftçi, KOBİ'ler, emekli, işçi, memur, vatandaş bankaya gittiğinde gelir vergisi, kefil, ipotek teminat istiyor; çiftçinin ahırındaki hayvanının küpesine kadar sayıyor; esnafın dükkânını, çiftçinin tarlasını, vatandaşın ineğini teminat alıyorsunuz. Peki, milyarlarca liralık kredilerde aynı titizlik gösteriliyor mu? Üzgünüm; vicdanınız var, sorumluluğunuz var, vebaldesiniz. Yurt dışından iktidara yakın şirketlere, derneklere, vakıflara imtiyazlı hibeler veriyorsunuz. Bunların ben yeterince denetlendiği konusunda endişeliyim. Elinizi vicdanınıza koyun, vebaldesiniz. Sizin kredi dağıttığınız kamu bankalarının kaynağı da bilesiniz ki aziz milletindir. Kamu bankaları zarar ettiğinde veya tahsil edilemeyen kredilerin bedeli kamuya kaldığında fatura yine vatandaşa yükleniyor. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak bizler "Ayrıcalık varsa adalet yoktur, şeffaf denetim yoksa güven yoktur." diyoruz, "Kredi tahsisinde torpil değil kriter, yakınlık değil liyakat, siyasi nüfuz değil hukuk esas olmalıdır." diyoruz. Küçük esnafın, çiftçinin, KOBİ'nin borcunda sonuna kadar hukuk işletilirken büyük bir şirketin borcuna özel ilişkiler ve siyasi müdahalelerle yeniden yapılandırma yapılıyorsa burada AK PARTİ iktidarının milletin vicdanına verecek bir cevabının olması lazımdır.

Şunu da özellikle söylüyorum: Cumhuriyet Halk Partisi olarak hiçbir şirketin batmasını, hiçbir işletmenin çalışanıyla birlikte mağdur olmasını istemiyoruz. Tam tersine, üreten, yatırım yapan, istihdam sağlayan işletmelerin yanında devletin olması gerektiğine inanıyor ve savunuyoruz ama kamu kaynağı kullanılıyorsa bunun karşılığında şeffaf ve hesap verilebilirliğin olması gerektiğini de söylüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

KADİM DURMAZ (Devamla) - Teşekkür ederim başkanım.

Kredi verilirken hangi kriter uygulandı? Geri ödemede riskin nasıl hesaplandığı, teminat yeterli miydi, risk yönetimi için ne yapıldı, iç denetim ne söyledi, kredi geri dönmediyse yeniden yapılandırıldı mı, kamu zararı oluştuysa kim hesap verdi; işte, Meclis olarak bunların takipçisi olmalıyız çünkü mesele sadece bankacılık meselesi değil, mesele milletin alın teridir; mesele 23 bin lirayla geçinmeye mahkûm bıraktığınız emeklinin, esnafın, çiftçinin, KOBİ'lerin, sanayicilerin, çocuğunun geleceğini düşünen, yaşam mücadelesi veren insanların sorunudur ve kuruluş amacı çiftçi olan Ziraat Bankasından, küçük esnaf ve KOBİ'nin olması gereken Halk Bankasından lütfen elinizi çekiniz. Bunun için kişi ve şirketler bazında kredi yoğunluğunun özenle takip edilmesi gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KADİM DURMAZ (Devamla) - Bizim istediğimiz, gizlilik değil şeffaflık; bizim istediğimiz, adalet, beytülmalin korunmasıdır çünkü kamu kaynağının hesabı verilmezse güven kaybolur, güven kaybolursa devlete olan güven zedelenir, devlete olan inanç zedelenirse ekonomik krizden çok daha büyük adalet krizi doğar. Bu nedenle, gelin, bu öneriyle, el birliğiyle kamu bankalarında her kredi dosyasının arkasındaki kriteri, yeniden yapılandırma gerekçelerini ve milletin zararına yol açan her işlemin hesabını birlikte soralım çünkü bu para bizim değil aziz milletin Türkiye Büyük Millet Meclisine, Gazi Meclise emanetidir. Emanete sahip çıkmak bu Gazi Meclisin de ettiğimiz yemine, anda uygun en asli görevidir. Dikkate almazsanız enflasyonu kontrol edemezsiniz, pahalılığı durduramazsınız.

Önergeyi Türkiye'nin kurucu partisi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak destekliyor, olumlu oy vereceğimizi buradan beyan ediyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili Sayın George Aslan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA GEORGE ASLAN (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Partisinin grup önerisi üzerinde DEM PARTİ adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de uzun yıllar uygulanan ekonomi politikaları toplumun büyük çoğunluğu ile ayrıcalıklı küçük bir kesim arasındaki gelir ve servet uçurumunu her geçen gün daha da derinleştirmektedir. Bir yanda büyük şirketlere sağlanan vergi teşvikleri, kamu ihaleleri, kredi kolaylıkları ve çeşitli mali destekleri bulunurken diğer yandan, geçim mücadelesi veren milyonlarca insan en temel ihtiyaçlarını karşılamak için bile binbir soruna maruz bırakılmaktadır. Bu adaletsiz ekonomik düzenin önemli ayaklarından birini bankacılık sistemi oluşturmaktadır. Kamu kaynaklarıyla faaliyet gösteren bankalar özellikle büyük şirketlere her türlü finans imkânı sunmaktadır ancak konu dar gelirli yurttaşlara kredi vermeye geldiğinde aynı kolaylık gösterilmemektedir; aksine, insanların önüne yüksek faiz oranları ve ağır teminat şartları getirilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Türkiye'de milyonlarca kişi temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kredi kartına ve tüketici kredilerine mahkûm hâle gelmiştir. İnsanlar borcunu ödeyebilmek için yeniden borçlanmak zorunda kalmaktadır. Resmî verilere göre Türkiye'de icra ve iflas dairelerinde yaklaşık 25 milyon icra dosyası bulunuyor, icralık olan kişi sayısı ise 4 milyondan fazladır. Bu sayı tek başına milyonlarca yurttaşın nasıl ağır bir borç yükü altında yaşadığını gösteriyor. Bankaların özellikle kredi tahsislerinde eşitlik, şeffaflık ve hesap verilebilirlik olmalıdır. Hiçbir kişi ya da şirket siyasi yakınlığı nedeniyle ayrıcalıklı muamele görmemelidir. Kredi süreçleri denetlenmeli ve kamu zararına yol açabilecek uygulamalar engellenmelidir. Ülkede milyonlarca insan geçim sıkıntısı çekerken eğer bankaların finansman kaynaklarını kullanma konusunda bir kesime öncelik tanınacaksa bunun büyük

şirketler yerine düşük gelirli vatandaşlara tanınması hem daha adil hem daha hakkaniyetli olacaktır. Bu nedenle YENİ YOL Partisinin önerisine "evet" diyeceğimizi belirtiyor ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Yeni Parti Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Cavit Arı.

Buyurun. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

YENİ PARTİ GRUBU ADINA CAVİT ARI (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle şunu söyleyeyim: Verilmiş olan Meclis araştırması önergesini desteklediğimizi peşinen ifade etmek istiyorum çünkü önemli bir konu. Bu vesileyle, özellikle Antalya'da, Kumluca'da değerli üretici hemşehrilerimizin o zor koşullarda üretmiş olduğu seralardaki domatesini, biberini, salatalığını para ettirmeye çalışan, ihracat yapan değerli arkadaşlarımızın bir talebini de iletmek istiyorum. İhracat yapan hemşehrimiz diyor ki: "Kullanmakta olduğumuz kredileri geriye ödüyoruz ancak yenisini almakta zorlanıyoruz. Kredimiz var ancak bu kredi tarafımıza ödenmiyor; ödenmediği için de son üç yıldır çekleri ödemekten yorulduk, batmaktan ve zor duruma düşmekten kurtulmak için mücadele ediyoruz, ayakta kalmaya çalışıyoruz." Buradan yetkililere sesleniyorum: Üreticimizin malının para edebilmesi için ihracat yapanların da desteklenmesi gerekir ve destekle ayakta kalmaları sağlanmalı ve o kredilerinin geriye ödenmesi de garanti altına alınmalı.

Bu vesileyle, verilmiş olan önergede iki önemli konu var; kredi tahsis süreçlerinde siyasi nüfuz, ayrımcılık ve farklı gerekçelerin olduğu iddiası. Evet, gerçekten çok önemli bir iddia çünkü bu ülkede iktidara yakın olan kişilerin kullandığı büyük montanlı krediler olduğu ve bu kredilerin ısrarla sorulmasına rağmen bir kısmının ödenmediği bilinmekte. Bu nedenle tekrar söylüyoruz: Siyasi iktidara yakın olanlara bir ayrımcılık tanındığı iddiası var ve geri ödenmeyen, yeniden yapılandırılan ve takip hesaplarına atılan bu kredilerin tahsilinde yaşanan gecikmeler olduğu da yine diğer bir iddia. Böylelikle kamu zararına yol açıldığı da ortadadır değerli arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Devamla) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

CAVİT ARI (Devamla) - İlgili kamu kurumlarının yeterli bir şekilde denetlenmesi gerekmekte. Zaten denetlendiğinde de şunu göreceğiz: Örneğin, iktidara yakın medya gruplarına birçok kamu şirketinden ilan ve reklam harcamalarının yapıldığını, büyük miktarda rakamların oraya aktarıldığını da göreceğiz yani şimdi buradan tek tek saymayayım ama ülkemizin çok önemli kamu kurumları aracılığıyla yandaş medyaya çok büyük ilan ve reklam giderlerinin verildiğini görüyoruz, duyuyoruz. O nedenle, ayrımcılıkların önüne geçilmeli; kamu kaynaklarının doğru ve adil kullanılmasının sağlanması gerektiğini ifade ediyorum, önergeyi destekliyorum. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

İYİ Parti Grubu adına Edirne Milletvekili Sayın Mehmet Akalın. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET AKALIN (Edirne) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, kamu bankaları milletimizin tasarruflarını ve kamu sermayesini yöneten kurumlardır. Bu nedenle, kullandırılan her kredinin hangi kriterlerle tahsis edildiği, hangi teminatların alındığı, geri ödeme performansının ne olduğu ve kamu zararının doğup doğmadığı açık biçimde ortaya konulmalıdır. Son yıllarda bazı yüksek tutarlı kredilerin yeterli teminat alınmaksızın kullandırıldığı, kredi tahsis süreçlerinde objektif bankacılık kriterleri yerine, siyasi, ekonomik veya kişisel nüfuz ilişkilerinin etkili olduğu, bazı kredilerin yeniden yapılandırıldığı ya da takip hesaplarına aktarıldığı yönünde kamuoyuna yansıyan iddialar vardır. Bakın, şimdi size bir örnek göstermek istiyorum. Bu, Sayıştay raporudur. Sayıştay raporunda, Yıldız Holding bir kamu bankasından 480 milyon dolar kredi kullanmıştır ve bu kredi için teminat olarak da hazine arazisini vermiştir.

Değerli milletvekilleri, bu iddiaların Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından araştırılması zorunludur. Bu, iddiaların bir tanesidir.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu risk analizi, mali yeterlilik, teminat yapısı ve kredi değerliliği gibi ölçütleri esas almaktadır. Meclis, kamu bankalarının bu kurallara uygun hareket edip etmediğini denetlemelidir. Ayrıca, kamu kurumlarından, belediyelerden, uluslararası kuruluşlardan ve yabancı devlet destekli fonlardan hibe alan sivil toplum kuruluşlarının mali şeffaflığının, kaynak kullanımının ve denetim mekanizmalarının incelenmesi gereklidir. Kimin, hangi kaynağı, hangi şartlarla kullandığı açıklığa kavuşmalıdır. Kamu kaynağı hesap sorulmaz bir alan olamaz ve milletin hakkıdır. Şeffaflık, hesap verebilirlik ve kamu yararı ilkeleri doğrultusunda tüm süreçlerin detaylı incelenmesi gerekmektedir. Ayrıca, elde edilecek bulguların kamuoyuyla paylaşılması demokratik denetimin bir gereğidir. Bu nedenle, Meclis araştırması komisyonu kurulmasını ve önergeyi desteklediğimizi belirtiyor, aziz Meclisi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Karabük Milletvekili Sayın Durmuş Ali Keskinkılıç.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Karabük) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'de bankacılık sektörü, kredi tahsisi, yönetimi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun belirlediği kriterler doğrultusunda yapılır. Bu kriterler uluslararası kriterlerle de aynıdır, burada özel sektör bankaları ile kamu bankaları arasında da bir fark yoktur. Şimdi, Türk bankacılık sektörünün büyüklüğüne baktığımız vakit 53 trilyon lirayı bulan ve reel sektöre büyük bir güç veren bir sektördür. Şimdi, tabii, burada birtakım iddialarda bulunuldu, biz de bu iddialara rakamsal olarak bir bakalım. Türkiye'de kullanılan kredilerin toplam büyüklüğü 27,4 trilyon, bunun yaklaşık 20 trilyonluk kısmı ise ticari nitelikte kredi. Bu kredilerin yüzde 47'si yani 12 trilyonluk bölümü kamu bankaları tarafından kullanılmış. Yine, ticari kredilere baktığımızda bu kamu bankalarının buradaki payı yüzde 53.

Peki, Türkiye'deki bütün bankaların kredi dönüş oranları nedir? Yüzde 3. Peki, kamu bankalarının oranı ne? Yüzde 2,8. Peki, ticari kredilerin takibe düşenlerinin miktarı ne kadar? 819 milyar lira. Peki, burada kamu bankalarının payı ne kadar? Yüzde 37, yaklaşık 305 milyar lira. Az önce bu 819 milyar liranın tamamının kamu bankalarının olduğu söylendi, böyle bir şey yok, bunun 305 milyar lirası kamu bankalarına ait. Yine, baktığımızda, EXIMBANK kredileri... Yaklaşık 18 milyar dolar civarında EXIMBANK kredisi

kullandırmışız, buradaki takip oranımız binde 1. Yine, bakıyoruz, esnaf kredileri... Burada kullandırdığımız rakam ciddi bir rakama ulaşmış. Burada takip oranımız ne? Binde 3.

Arkadaşlar, kamu bankalarının risk oranlarına baktığımızda, kamu bankalarının risk oranları özel bankalardan daha düşüktür ve Türkiye'de kamu bankalarının dünyanın hiçbir yerinde olmadığı kadar dezavantajlı, finansal dezavantajlı kesimleri destekleyen, sosyal bankacılık yaptığı bir ülkeden bahsediyoruz. Buna rağmen oranlarımıza baktığımızda özel sektörden daha iyiyiz. Yine, bunun yanında, baktığımızda, kamu bankalarının denetimine baktığımızda, kendi sektörel denetimlerinin, iç denetimlerinin yanında Türkiye Büyük Millet Meclisi KİT Komisyonu denetimine tabidir kamu bankaları ve Sayıştay raporları üzerinden de kamu bankalarının bütün hesapları KİT Komisyonunda denetlenir.

Yine, muhalefet burada bir şey söylüyor, diyor ki: "Uluslararası hibeler aldınız, bu hibeler..." Evet, uluslararası hibeler alıyoruz çünkü kredi notlarımız çok iyi, bu hibeleri veren kuruluşlar da bu hibeleri denetliyorlar, uluslararası denetime bu konuda da açıktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Devamla) - Sayın Başkan, tamamlayabilir miyim?

BAŞKAN - Evet, tamamlayın.

DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Devamla) - Nihayetinde şunu ifade etmek istiyorum: Kamu bankalarımızın, Türkiye ekonomisinin en önemli motorunun burada birtakım mesnetsiz iddialarla gündeme gelmesi doğru değildir.

Bu önergeye katılmadığımızı AK PARTİ Grubu adına da beyan ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Antalya Milletvekili Uğur Poyraz ve Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez tarafından, AK PARTİ iktidarları döneminde uygulanan terörle mücadele politikalarının yetersizliği, "açılım" ve "çözüm" süreçlerinin etkilerinin sonucunda hasıl olan, terör örgütü mensuplarına yönelik özel hukuki uygulama ihtiyacının neden ve sonuçlarının değerlendirilmesi amacıyla 7/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 7 Ağustos 2026 Cuma günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

7/8/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 7/8/2026 Cuma günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Turhan Çömez
Balıkesir
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Grup Başkan Vekili Antalya Milletvekili Uğur Poyraz ve Grup Başkan Vekili Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez tarafından, AK PARTİ iktidarları döneminde uygulanan terörle mücadele politikalarının yetersizliği, "açılım" ve "çözüm" süreçlerinin etkilerinin sonucunda hasıl olan, terör örgütü mensuplarına yönelik özel hukuki uygulama ihtiyacının neden ve sonuçlarının değerlendirilmesi amacıyla 7/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 7/8/2026 Cuma günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Balıkesir Milletvekili Sayın Turhan Çömez.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Terörsüz Türkiye... Evet, Türkiye'nin terörsüz olmasını inanıyorum ki herkes ister, istemeyen ihanet içerisindedir. Sadece terörsüz Türkiye değil teröristsiz Türkiye ve ihanetsiz Türkiye olsun istiyoruz. Bir yasa teklifi getirildi, şu anda Komisyonda görüşülüyor, sonra da Genel Kurula gelecek ve burada bütün siyasi partiler tarihe not düşecek şekilde ve ilerleyen on yıllarda hesap verecek şekilde kanaatlerini, görüşlerini paylaşacaklar. Fakat burada bizim ihmal ettiğimiz veya üzerinde durmadığımız bir şey var. Öncelikle bu ülkede terör niye var? Bununla ilgili kim bugüne kadar ne yaptı? Yirmi dört yıldır iktidardasınız değerli arkadaşlar, terörü bitirebilmek için, terörün kökünü kurutabilmek için hangi önlemleri aldınız, hangi adımları attınız ve bugüne kadar hangi neticeyi aldınız? Bunları kamuoyuna anlatmak mecburiyetindesiniz. Ne oldu da bugün diyorsunuz ki: "Yapacak bir şey yok, canibaşıyla oturalım, pazarlık yapalım, şu yasayı geçirelim." Sizi bu hâle ne getirdi? Terörü bitirmek için yıllardan beri hangi ekonomik adımları attınız? Hangi hukuki adımları attınız -bir tanesini atmışsınız, şimdi onu paylaşacağım- hangi siyasi adımları attınız? Hangi demokratik, hangi kültürel adımları attınız, hangi diplomatik adımları attınız? Hangi istihbari, askerî adımları attınız da netice aldınız veya alamadınız? Yirmi dört yıldır bu ülkeyi siz yönetiyorsunuz, bununla ilgili bu ülkeye hesap vermeniz gerekmiyor mu? Şimdi karşımıza çıkmış diyorsunuz ki: "E, ne yapalım, teröre 3 trilyon dolar para harcadık, beceremedik bu işi; oturalım, pazarlık yapalım, 9 bin teröriste af getirelim, bu iş bitsin." Bu iş bu kadar ucuz mu? Bu iş bu kadar kolay mı? O 3 trilyon da sizin 3 trilyonunuz değil zaten, aziz Türk milletinin 3 trilyonu; şehit olanlar da bu toprakların, bu vatanın evlatları. Bu kadar basit, bu kadar yetersiz, bu kadar

çiğ ve sığ argümanlarla milletin karşısına çıkıp "Hadi şu yasayı geçirelim, bu işi halledelim." mi diyeceksiniz? Neden yirmi dört yıldır bu işi beceremediniz, neden? Hangi adımları attınız, hangi adımları atmadınız? Bunun hesabını vermeniz lazım.

Şimdi, sizi, yine iktidarınız döneminde geçmiş, kabul edilmiş bir yasaya götüreceğim. Yıl 2014. Yasa burada. Bu yasayı bu Parlamentoda siz oyladınız. Nedir yasanın adı? "Terörün Sona Erdirilmesi ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun Teklifi" Kabul ettiniz bunu, on iki yıl oldu. Bütün yetki Sayın Erdoğan'a verilmiş, Kabineye verilmiş, Bakanlar Kuruluna verilmiş; on iki yıldır bu Parlamento size bu yetkiyi vermişken neden beceremediniz? Hangi adımları attınız? Niye başaramadınız? Bunun hesabını vermeniz lazım. Bu yasayla bütün yetkiyi Sayın Erdoğan'a vermişsiniz, "Bu işin başında Sayın Erdoğan var, Cumhurbaşkanı var." demişsiniz, yasa çıkmış Parlamentodan ve aynı zamanda, bugün tekrar getirdiğiniz yasa teklifi örneğinde olduğu gibi "Bir komisyon kuralım, bir kurul kuralım." demişsiniz ve o zaman da varmış bu korku, "Bu kurul herhangi bir şekilde yargılanmasın, sorumsuz olsun, hesap vermesin." demişsiniz. Tam on iki yıl önce yapmışsınız bunu. Şimdi soruyorum: On iki yıldan beri bu yetki elinizdeyken neden bu adımları atmadınız, neden atamadınız? Elinizden tutan mı vardı? Neden beceremediniz? Bunun hesabını aziz Türk milletine vermeniz lazım.

Şimdi, bu yasa çıktıktan sonra, tam bir yıl sonra Sayın Erdoğan'ın Balıkesir'de yaptığı bir konuşmayı size okuyacağım: "Hâlâ bakıyorsun, varsa yoksa Kürt sorunu. Kardeşim, ne Kürt sorunu ya! Artık böyle bir şey yok. Türk'ün de sorunu var, Laz'ın da sorunu var, Abaza'nın da sorunu var, Boşnak'ın da sorunu var; hepsinin sorunu var. Kardeşim, senin neyin eksik? Bir Kürt olarak bu ülkede Cumhurbaşkanı oldun mu? Oldun. Başbakan çıkardın mı? Çıkardın. Bakan çıkardın mı? Çıkardın. Silahlı Kuvvetlerde var mısın? Varsın. Ne istiyorsun daha? Yol yoktu, yolunuzu yaptık." Bu yasa çıktıktan sonra Sayın Erdoğan'ın meseleye bakışı bu. Şimdi sormak lazım size: Yirmi dört yıldır bu meseleyle ilgili neden bir adım atmadınız, atamadınız? Meseleye bu şekilde bakan siz ne oldu da bugün terör örgütüyle bir masanın etrafında oturup onunla pazarlık yapar hâle geldiniz? Daha bitmedi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) - Sayın Başkanım, bir dakika istirham ediyorum.

BAŞKAN - Tamamlayın, buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) - Sizin Bakanınız söylemiş, İçişleri Bakanı "Meclise gelirler, belki silah bırakacaklarını söylerler. Neyi bırakacaklar? 86 tane terörist kalmış zaten Türkiye'de, adım atamıyorlar zaten. Neyi bırakacaklar?" Bunu söyleyen sizin İçişleri Bakanınız, tarihi de burada. Bir kere olsun hesap vermeniz gerekmiyor mu? Ne oldu; "Neyi bırakacaklar?" diyen İçişleri Bakanınız neden koştur koştur gitti, bu yasa teklifine imzayı attı? Yine, aynı İçişleri Bakanı, cumhuriyetin 99'uncu yılında diyor ki: "Cumhuriyetin 100'üncü yılı geldiğinde bir tek terörist kalmayacak, hiçbir terörist kalmayacak." Ne oldu? Yine, Sayın Erdoğan 2025'in başında demiş ki: "PKK'yı ülke içinde eylem yapamaz, sınırlarımıza yaklaşamaz hâle getirdik." Bunu da söyleyen Sayın Erdoğan. Ne oldu Allah aşkına, ne oldu sizi terör örgütüyle masaya oturtup bu pazarlığı yaptıran? Bu önergeye "evet" deyin, bütün bu soruların cevabını beraber araştıralım. "Evet" demezseniz sizin bu gerçeklerden korktuğunuz, milletin gözünden bütün gerçekleri kaçırdığınız anlamı çıkacak ki bu aziz millet size bunun hesabını soracak.

Teşekkür ederim. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan.

Buyurun.

YENİ YOL GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde barışın, huzurun egemen olmasını herkes ister. Elli yıllık yaşanan sürecin bitirilmesi için müteaddit girişimler oldu, hepsi başarısız oldu. Bugün de yeni bir girişimle baş başayız, çerçeve yasa şu an Komisyona geldi. Tam bir yıl önce başlayan sürecin bugün gelip birkaç saat içerisinde bitmesi hedefleniyor. Elbette burada çerçeve yasanın lehinde düşünenler de aleyhinde olanlar da bu milletin insanları, bu ülkenin geleceğini, iyi sonuçlar almasını bekliyor. Elbette böyle bir önemli yasada evet diyenlerin endişeleri olduğu kadar hayır diyenlerin tereddütleri de mutlaka giderilmeli. İçeride barış ortamıyla beraber kuşku dolu durumlar doğal olarak ortada. Bunun bu Mecliste çözülmesi elbette bu Meclise düşen önemli bir görev. Ama benim gelmek istediğim başka bir husus var, o da şu: Bu çerçeve yasanın adı "Millî dayanışma." Eğer bir yasa millî dayanışmayı sağlayacaksa bu ülkenin 86 milyonunu da kucaklamalı. Şu anda 15 Temmuz darbe girişimi sonrası 2 milyon insan terör soruşturmasından geçti; şu anda, stajyer teğmenler, erbaşlar; eline silah almamış, 13 yaşında askeriyeye teslim edilmiş evlatlar müebbet hapis cezası aldı. Elbette, gerçekten dayanışma sağlanması isteniyorsa bunun sadece bir kesimle sınırlı tutulmayıp bütün masum insanları da kapsayacak şekilde ele alınması gerekir. AK PARTİ'liler, sizler de çok iyi biliyorsunuz ki yaşla beraber kuru yandı; birçok insan, binlerce, on binlerce insan zulme uğradı, haksız yere görevden ihraç edildi; kaldı ki mahkeme iade kararı verdiği hâlde göreve iadesi sağlanmadı. Onun için de eğer gerçekten dayanışma isteniyorsa bunun çok daha kapsamlı olması, darbeye bulaşmayan herkesi kapsayacak şekilde düzenleme yapılması gerekir.

Tüm bunlarla beraber, bir başka husus da şu NATO meselesi. Ya, Allah aşkına, şu AK PARTİ'nin NATO aşkını anlamak mümkün değil. Trump geldi; Ankara'nın göbeğinde, İran'ın, Tahran'ın bombalanması talimatını verdi; olmadık hakaretler etti, hepsini yuttunuz. Şimdi de ne başladı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - NATO toplantısı öncesi protestocular gözaltına alınmıştı; sosyal medyada paylaşım yapanlar hakkında 216'dan, halkı kin ve nefrete teşvik, aşağılamak, tahrik suçundan dava açılıyor. Bunu anlamak hiçbir şekilde mümkün değil. Bu kadar baskıcı, bu kadar zulüm, bu kadar NATO heveslisi kesilmeyi anlamak mümkün değil. Talebimiz; derhâl yetkili makamlara talimat verin çünkü bunlar talimatınızla iş yapıyor, bu soruşturmaları durdursun. Bu ülkede protesto etmek bu milletin en tabii hakkıdır, NATO gibi bir katil sürüsünü protesto etmekten daha doğal bir hak yoktur.

Bütün bunlarla beraber, millî dayanışma 86 milyonun hepsini kucaklamalı, zulmü tümüyle ortadan kaldırmalı. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Mahir Polat. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MAHİR POLAT (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Partinin grup önerisi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugünün aslında tarihî bir gün olduğunu düşünüyorum ben kişisel olarak; ülkemizin on yıllardır insan kaynağını, kendisinin bütün ekonomik kaynaklarını, yaşam alanlarını tehdit eden bir sürecin sonunu getirmesini umduğumuz bir yasa Adalet Komisyonumuzda görüşülüyor. Dolayısıyla Türkiye'de yaşayan Güneydoğulu bir yurttaş olarak bundan mutlu olmamak mümkün değil. Umarım bu yasa daha pozitif yasalarla desteklenerek birlikte gönüllü yaşamın önünü de açar ve Türkiye'de istediğimiz o kardeşliği ve barışı tesis edebilir diyoruz.

Daha önce biz bu süreci yaşadık, 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti birinci çözüm sürecini yaşadı. Birinci çözüm sürecinde Cumhuriyet Halk Partisinin tutumu belliydi; Türkiye'nin bütün sorunları, Türkiye'nin Meclisinde, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, seçilmiş milletvekillerinin huzurunda tartışılabilir; onlardan, milletten kaçırılarak bir süreç yönetilemez. Yani milletin gözü önünde şeffaf bir şekilde bir süreç yönetmemiz gerektiğini söylemiştik; on üç yıl sonra yine çatışma ortamlarından geçerek geldiğimiz bu süreç aslında bundan sonrası için iyi şeylerin olması açısından önemli. Geçmişi düzeltmemiz mümkün değil değerli milletvekilleri ama güçlü ve güzel bir gelecek hep beraber bu ülkede tesis edebiliriz diye düşünüyorum.

Şimdi, "terör" dediğiniz olayın insan kaynaklarımızı tükettiğini, 8 binden fazla şehit verdiğimizi, insanların köylerini, evlerini, yurtlarını boşalttığını ve 2,3 trilyon doların üzerinde bir kaynağı heba ettiğini görüyoruz. Sürecin başladığı günden bugüne herhangi bir şehit haberinin ve çatışmanın bölgeden gelmemesi bu sürecin ne kadar değerli olduğunu ortaya koyuyor. Birileri için sadece bir güvenlik olabilir ama bölgede yaşayan tüm insanlar için geleceklerinin ve yeni bir yaşamın müjdecisi olarak görüldüğünü biliyorum bu yasanın. Dolayısıyla biz bu yasaya pozitif katkı vermek için elimizden geleni yapıyoruz. Biz, şehitlerimizin bizim mukaddes tarihimizde mukaddes birer hatıralarının olması gerektiğine, onların onurlarının yaşatılması gerektiğine inanıyoruz. Bizim gazilerimizin de yaşamları boyunca onurlandırılması gerektiğini düşünüyoruz. Ama hep beraber yeni bir Türkiye'yi kuracaksak eğer, buna hep birlikte güçlü bir şekilde katkı vermek istiyoruz.

Bugüne kadar bu yasa tartışıldığı süreç boyunca katkı veren tüm milletvekillerini, bu süreci başlatan Değerli Genel Başkanları buradan saygıyla anarken sürece Cumhuriyet Halk Partisi olarak olumlu katkı vereceğimizi kadrolarımızla, Genel Başkan Yardımcılarımızla ve Grup Başkan Vekillerimizle ilan etmiş idik, bu tutumumuzu devam ettiriyoruz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Yeni Parti Grubu adına Zonguldak Milletvekili Sayın Eylem Ertuğ Ertuğrul. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

YENİ PARTİ GRUBU ADINA EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve ekranları başında bizi izleyen halkımızı saygıyla selamlıyorum.

Hem Türkiye'nin gündeminde hem Meclisimizin gündeminde bir çerçeve yasa teklifi söz konusu. Teklifin adı Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun Teklifi; tekliften önce oluşturulan Komisyonun adı Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu. Bu gizli yürütülen kanun çalışmalarından önce de Komisyon aşamasında da egemen olan anlayış, sorunu sadece terör meselesi ve bu çerçevede silahların bırakılması ve eve dönüşle sınırlı bir şekilde ele alma gayretinde oldu maalesef, oysa toplumsal barışın eşit yurttaşlık temelinde sağlanması tüm vatandaşlarımızın beklentisiydi.

Türkiye'de demokratikleşmeyi gerçekleştirmek ve adalet sorununu çözmek üzere atılması gereken adımlar; her vatandaşın devlet ve adalet önünde eşit olması, kanunların her vatandaşa eşit uygulanması, ifade özgürlüğünün ve adil yargılanma hakkının önündeki engellerin kaldırılması, hukukun üstünlüğünün yeniden tesis edilmesi ve bunları sağlayacak olan bir bakış açısıyla planlamalar yapılması, tek çözüm yolu buydu. Yani hem Komisyonun adında hem de getirilen teklifin adında olduğu gibi, millî dayanışma ve toplumsal bütünleşmenin güçlendirilmesi için Anayasa'da düzenlenen hak ve özgürlüklerin kullanılmasını engelleyen idari ve siyasi uygulamalara son verilmesi gerekmekteydi en öncelikli olarak. Yerel yönetimlerde kayyumlar devam ederken demokratikleşmeden nasıl söz edebiliriz? Adalete, hukuka güven düzeyini bu kadar düşürmüşken hangi sorunu kalıcı olarak çözebileceksiniz, merak ediyorum; kaldı ki getirdiğiniz kanun teklifinde sizler de hukuki olarak koruma endişesi duyuyorsunuz, bunun önlemini alıyorsunuz.

Sayın milletvekilleri, kayyum uygulaması tüm seçilmişlerin meşruiyetini sağlayan sandığı ve halk iradesini yok saymak, cumhuriyetin taşıyıcı kolonlarını kesmektir. Bugün, bu çerçeve yasanın temelini hazırlayan Sayın Bahçeli "Öcalan umuda, Ahmetler göreve, Demirtaş evine dönmeli." demişti ancak Ahmetler hâlâ görevde değildir, halkın oylarıyla seçilmiş milletvekili Can Atalay, hakkındaki Anayasa Mahkemesi kararına rağmen hâlâ Meclise döndürülmemiştir.

Sayın milletvekilleri, cumhuriyetimiz kurulduğundan bu yana Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerindeki sorunların tespiti ve çözüm yollarının ortaya konması için pek çok hükûmet tarafından komisyonlar oluşturulmuştur. Bunlar yerinde tespitler yapmış ve raporlar hazırlamıştır. Bu raporların çok az bir bölümünde sadece askerî önlemler ve güvenlikçi politikalarla bu işin çözülebileceği söylenmiştir ancak raporların ekseriyetinde bu terör olaylarına, silahlı gruplara karşı müdahale yetersiz görülmüş, beraberinde mutlaka ve mutlaka bölgedeki devlet yatırımlarının artırılması ve gerçek demokrasinin inşasının sorunların çözümü için gerekli olduğu raporlarda ortaya konmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Devamla) - Tamamlıyorum Başkanım.

BAŞKAN - Tamamlayın.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Devamla) - Türkiye'de hiçbir sorunun çözümü gerçek bir demokrasinin inşasından bağımsız düşünülemez. Bu nedenle, meşru siyaset alanının daraltılmasına yönelik uygulamaların hızla geri alınması ve demokratik siyasal zeminin güvence altına alınması için gerekli adımların atılması çözüm için gereklidir.

Örneğin, ana muhalefet partisinin cumhurbaşkanı adayının, Yargıtay içtihatlarında hakaret olarak kabul edilmeyen "ahmak" kelimesini kullanması nedeniyle siyasi yasak talebiyle yargılanması ve belki de siyasi yasakla cezalandırılması söz konusuyken, herhangi bir terör eylemine katılmış olsa dahi, eylemi sırf kasten adam öldürme kapsamına girmediği için terör örgütü üyelerine

siyaset yolu açılıyor. Bu durumu demokratik bakış açısıyla açıklamak mümkün değildir, hukuki olarak açıklamak mümkün değildir. Bu kanun teklifi hazırlanırken bir ortak çalışma maalesef yürütülmemiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Devamla) - Hatta öyle ki kanun teklifinin içeriğinden de iktidar milletvekillerinin bile son ana kadar haberi olmamıştır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Rize Milletvekili Sayın Harun Mertoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HARUN MERTOĞLU (Rize) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubunun vermiş olduğu genel görüşme önergesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

2002 yılından bu yana, yaklaşık çeyrek asırdır ülkeyi Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde yöneten AK PARTİ'mizin 25'inci kuruluş yıl dönümünü haftaya kutlayacağız. Şimdiden hayırlı olsun diyor, nice çeyrek asırlar temenni ediyorum.

Değerli milletvekilleri, keşke ülkemiz on sene önce terörsüz Türkiye sürecini başarıyla sonuçlandırsaydı da bugün başka şeyleri konuşuyor olsaydık. Bu önerge, Türkiye'nin bugün geldiği noktayı değil geçmişin ezberlerini esas alan bir değerlendirmedir çünkü bugün Türkiye'nin hedefi, terörü yönetmek değil onu tamamen Türkiye'nin gündeminden çıkarmaktır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ifade ettiği gibi, terörsüz Türkiye hedefimizdir, bu süreç bir müzakere değildir, bir pazarlık süreci değildir; devletin kendi iradesiyle yürüttüğü, milletimizin huzurunu ve güvenliğini esas alan bir devlet politikasıdır. Bir taraftan terörsüz Türkiye hedefini desteklediğinizi söylüyorsunuz; diğer taraftan bu hedefe ulaşmak için atılan her adımı peşinen pazarlık, taviz ve müzakere olarak nitelendiriyorsunuz oysa gerçek bunun tam tersidir. Meclis Başkanlığına sunulan ve bugün Komisyonda görüşülmeye başlanan kanun teklifinin 1'inci maddesi, bu iddiaların hiçbirinin doğru olmadığını açıkça ortaya koymakta ve kanunun amacını şu şekilde belirlemektedir: Kanunun uygulanabilmesi; terör örgütünün ve onunla bağlantılı bütün oluşumların fiilî varlığına son vermesi, kontrolü altındaki tüm silahları teslim etmesi, bunun güvenlik kurumlarımız tarafından tespit edilmesi ve bu tespitin Millî Güvenlik Kurulu kararıyla teyit edilerek Resmî Gazete'de yayımlanmasına bağlanmıştır ancak bundan sonra kanunun öngördüğü hukuki süreçler işletilebilecektir. Dolayısıyla burada iddia edildiği gibi bir af yoktur, pazarlık yoktur, devletin egemenliğinden taviz yoktur; tam tersine, devletin bütün kurumlarının denetimine bağlanmış, güvenlik esaslı ve hukuk devleti ilkeleri içerisinde yürütülecek bir süreç vardır. İşte tam da bu yüzden bugün konuştuğumuz mesele, terörle mücadeleden vazgeçmek değil terörün tamamen sona erdiği bir dönemin hukukunu oluşturmaktadır.

Değerli milletvekilleri, şehitlerimizi ve gazilerimizi incitmeden ve emanetlerine sahip çıkarak fedakârlıklarını unutmadan, milletimizin birlik ve beraberliğini esas alarak bu süreci başarıyla sonuçlandırmakta kararlıyız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

HARUN MERTOĞLU (Devamla) - Sınırlarımız içerisinde terör örgütü hareket kabiliyetini kaybetmiştir, sınır ötesinde güvenlik kuşakları oluşmuştur. Devlet güçlü olduğu için bu adımları atmaktadır, devlet güçlü olduğu için hukuku işletmektedir, devlet güçlü olduğu için inisiyatif almaktadır. Bizim için ölçü de ilke de bellidir: Tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet. Bu ilkelerden taviz verilmesi hiçbir zaman söz konusu olmamıştır; bugün de değildir, yarın da olmayacaktır. Bu nedenle, varsayımlar, ön yargılar ve siyasi ithamlar üzerine kurulu bu genel görüşme önergesini doğru bulmuyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

3.- CHP Grubunun, Uşak Milletvekili Ali Karaoba ve arkadaşları tarafından, Türkiye'de doğum hizmetlerinde yaşanan yapısal sorunların, sezaryen oranlarının yüksekliğinin gerçek nedenlerinin, normal doğumun güvenli biçimde artırılamamasının, özel sektördeki yüksek sezaryen oranlarının, ebe ve kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarının çalışma koşullarının, performans sistemi ve malpraktis baskısının, yenidoğan bebeklerin korunmasındaki eksikliklerin araştırılması ve anne-bebek sağlığını önceleyen kalıcı çözümlerin belirlenmesi amacıyla 7/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 7 Ağustos 2026 Cuma günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

7/8/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 7/8/2026 Cuma günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Sevda Erdan Kılıç
İzmir
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Uşak Milletvekili Ali Karaoba ve arkadaşları tarafından, Türkiye'de doğum hizmetlerinde yaşanan yapısal sorunların, sezaryen oranlarının yüksekliğinin gerçek nedenlerinin, normal doğumun güvenli biçimde artırılamamasının, özel sektördeki yüksek

sezaryen oranlarının, ebe ve kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarının çalışma koşullarının, performans sistemi ve malpraktis baskısının, yenidoğan bebeklerin korunmasındaki eksikliklerin araştırılması ve anne-bebek sağlığını önceleyen kalıcı çözümlerin belirlenmesi amacıyla 7/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (1950 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 7/8/2026 Cuma günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Uşak Milletvekili Sayın Ali Karaoba. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. Bir de birlikte görev yaptığımız tüm hekimlere ve özellikle kadın doğum uzmanlarına selam olsun diyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Bakın, Antalya Tabip Odasının yaptığı bir açıklama var. Primer sezaryen oranlarının yüksek olduğu gerekçesiyle 5 kadın doğum uzmanını görevden alarak meslekten menedip eğitime gönderdiler. Kürsüye çıkmadan önce otuz altı yıllık bir kadın doğum uzmanını aradım, Etlik Kadın Doğumda ihtisas yapmış; ihtisas yaparken günlük 110 normal doğum yaptıran bir arkadaş, bugün cezalandırılmış sezaryen oranı yüksek diye; diploması askıya alınmış, iş yeri hekimliği sertifikası iptal edilmiş, sanki lise mezunu gibi kendisini eğitime göndermişler, şu an doğumhanede oturuyor ve sezaryen oranını bu yöntemle düşüreceğini düşünerek ceza veriyorlar. Hangi akla, hangi mantığa, hangi vicdana sığar; hepinizin takdirine sunuyorum. Gebelik risk profili; önceki sezaryen öyküleri, hastanın sevk merkezindeki durumu, ebe sayısı, doğumhanenin koşulları, nöbet yükü ve en önemlisi de malpraktis üzerinden değerlendirilir. Bugün, malpraktis davalarında en çok ceza alanlar kadın doğum uzmanlarıdır ve tazminatlar ortalama 50 ile 70 milyon arasıdır. Yani yirmi yıllık, otuz yıllık hekimin birikiminin tamamını yanlışı yüzünden on yıl geriye döndürerek normal doğumda oksijensiz kalan çocuk için tazminat olarak ödetenler bugün normal doğum kursuyla bunu çözeceklerini sanıyorlar.

Bakın, sezaryen oranı nasıl Türkiye'de? 10 doğumdan 6 tanesi sezaryenle oluyor. Bunlar nasıl? Özel hastanelerde yüzde 78, üniversite hastanelerinde yüzde 74, kamuda yüzde 46. Ya, hiç sormaz mısınız: Devletteyken normal doğum yaptıranlar neden özel hastaneye geçince sezaryen yaptırıyorlar? Siz bu hekim dostlarımızı, arkadaşlarımızı kursa alarak bu oranı düşüreceğinizi mi sanıyorsunuz? Bakın, bu ülkede AK PARTİ iktidarı sağlıkla ilgili şunu yaptı: Otuz altı saat süren bir doğum süresinde kapıda bekleyen hasta yakını "Bak, bebeğime bir şey olursa kafana sıkarım." diyorsa, AK PARTİ milletvekilleri "Gidin, doktorun yakasına yapışın, boğazını sıkın." diyorsa, Sağlık Bakanı para işareti yaparak doktorları hedef olarak gösteriyorsa, sağlıkta şiddette doktorlar öldürülüyorsa sadece kadın doğumcular üzerinden bu işi çözemeyeceğinizi lütfen bilin. Sağlık sistemini parasallaştırdınız, merkeze parayı koydunuz, insanı bir kenara itip sadece oy potansiyeli üzerinden işleri yapmaya devam ediyorsunuz. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Bakın, saatler süren doğum için yeterli ebeyi sağlamayan sizsiniz. Doğumhaneleri hasta mahremiyetine ve insan onuruna uygun hâle getirmeyen sizsiniz. Hekimi bir yandan "Sezaryen yaptırma." diye baskı altına alıp diğer yandan en küçük komplikasyonda malpraktis çıktığında yalnız bırakan sizsiniz. "Yenidoğan çeteleriyle mücadele ediyoruz." deyip özel hastanedeki yatak oranlarını artırıp, üniversitedeki yatak oranlarını düşük tutup, sonra "Biz bununla mücadele ediyoruz." deyip yalan atan sizsiniz. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Hastaneleri performans, hız, ciro, işlem sayısıyla yönetip özel hastaneleri, doğumu ticaret hâle getiren sizsiniz. Öyle mi? Bunun cezasını sadece kadın doğum uzmanları verecek, hadi oradan! Bakın, bu kadın doğumculardan ve hekimlerden elinizi çekin. Her konuda olduğu gibi bu konuda da sorumlulukların hepsinden kaçarak bir günah keçisi arıyorsunuz ve zamanında Türkiye'nin en yüksek puanıyla girilen kadın doğum uzmanlıklarının, çocuk kadrolarının -son TUS'a baktığınızda- ne kadar boş kaldığına bakmadan ceza yöntemiyle bunu çözmeye çalışıyorsunuz öyle mi? Bu, akıl tutulmasıdır.

Sayın milletvekilleri, hekimlerin önerileri çok açıktır. Tıbbi endikasyonu bulunanlarda sezaryen doğum gerekli ve yaşam kurtarıcı bir uygulamadır. Biz de normal doğum istiyoruz. Düşük riskli gebeliklerde ebe temelli bakım ünitelerinin geliştirilip normal doğumun teşvik edilmesini tabii ki istiyoruz ama epiduralle ağrı eşiğinin düşürüldüğü doğumların yaygınlaştırılmasını istiyoruz. Özel hastaneleri şeffaf denetleyin diyoruz. Eski Sağlık Bakanına ait özel hastaneler olduğu sürece siz bu konuyu yapamayacaksınız, net. Anne ve fetusun bireysel riskleri doğrultusunda karar verilir. Kalkıp ham oranlar üzerinden buna karar verenler yanlış yapıyor. Bu yanlıştan dönün diyoruz.

"Oran" diyorsunuz, "oran" diyorsunuz, ben size şimdi oran soracağım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ALİ KARAOBA (Devamla) - Madem oranlar üzerinden eğitim alıyorsunuz, çok basit bir şey sorayım: Dünyada ortalama enflasyon oranı birçok ülkede yüzde 10, gelişmiş ülkelerde yüzde 3, bizim ülkede sizi üzmeyen İstatistik Kurumuna göre bile yüzde 40. O zaman, başta Sayın Cumhurbaşkanı, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ve AK PARTİ milletvekillerinin tamamını eğitime alalım. Hatta Hazine Bakanını Anadolu'nun bir köy bakkalına gönderelim çünkü yurt dışından eğitim aldı, enflasyon yüzde 40! Bir bakkal gibi yönetse bile emin olun bu ülke sizin yönettiğinizden çok daha iyi ekonomik bir seviyede olacak. Normal doğum, hekime korku salarak değil doğuma yeterli zaman, güçlü ebe desteği, hukuki güvence ve kadın merkezli bir bakım sağlayarak mümkündür. Bakın, yarın bir gün elinde mızrak, önünde yapraklı kadın doğumcular bulacaksınız. O açıdan, kadınların vücudundan da elinizi çekin; onların bedeni onların kararıdır.

Mutlaka normal doğum onam formunu çıkarın diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP, Yeni Parti, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Medeni Yılmaz.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MEDENİ YILMAZ (İstanbul) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin grup önerisi üzerine grubum adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, biraz önce konuşan kıymetli meslektaşımın sözlerine ve gerekçelerine tamamıyla katıldığımı ifade etmek istiyorum. (Yeni Parti, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sezaryenle doğum oranlarının son yıllarda artış göstermesi uzun süredir tartışılan bir konu hâline gelmiş. Değerli milletvekilleri, olayları, durumları hep sonuçlar üzerinden tartışmak gibi genel bir alışkanlığımız ne yazık ki var. Sonuçları tartışırken

sebeplere yeteri kadar eğilmediğimiz gerçeği hemen her konuda kendini gösteriyor. Sonuçlara baktığımızda, evet, son yirmi yıl istatistikleri sezaryenle doğumların sağlık sektörünün bütün bölümlerinde artış gösterdiği ortada. 2003 yılında sezaryenle doğum oranı yüzde 20'lerde iken günümüzde yüzde 60'lar oranına çıkmış ve 3 kat artmıştır. Normal doğum ise 2003 yılında yüzde 80 gibi bir orandayken şimdi yüzde 40'ların altına düşerek neredeyse yarı yarıya azalmıştır. Ayrıca sektörler olarak baktığımızda ise özel hastanelerde 2000'lerin başında sezaryenle doğum oranı yüzde 40 iken günümüzde yüzde 80'lere yaklaşmış ve 2 kat artmıştır. Devlet hastanelerinde bu oran yüzde 20'lerden 40'lara, üniversite hastanelerinde yüzde 36'dan 70'lere çıkmış, neredeyse burada da 2 kat bir artış gözlemleniyor. Bu sonuçlara baktığımızda görülen oranlarda özel ve kamu hastaneleri bakımından nispeten dengeli bir artış gözlenmekte, bu durumda sezaryenle doğumlardaki artışın sebeplerinin enine boyuna araştırılması gerekir. Hekimlerimiz normal doğumda yaşanabilecek komplikasyonlar nedeniyle cezai veya hukuki davalarla karşılaşma endişesi olarak nitelediğimiz "malpraktis korkusu" ve "defansif tıp" dediğimiz yasal riskleri en aza indirmek için daha az öngörülebilir olan normal doğum yerine sezaryenle doğum modelini tercih etmekte, bu sebeple ayrıca hem anne hem de hekim açısından sezaryenin planlanabilir bir cerrahi işlem olması bu oranlarının yükselmesinde etkili olmaktadır. Aile hekimliği sistemindeki konuyla ilgili aksamalar da öncelikle araştırmalıdır. Kadın doğum uzmanlarının nöbet, iş yükü, malpraktis ve idari baskı sorunları, ebelerimizin sayısı, görev tanımı, çalışma koşulları, doğum sürecindeki rolü, hastanelerin doğumhane altyapısı, yeni doğan bakım ünitelerinin denetimi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MEDENİ YILMAZ (Devamla) - Teşekkür ederim.

...doğum sonrası anne ve bebek izlemleri, kırsal doğum hizmetlerine erişim gibi konuların derinlemesine araştırılması gerektiği düşüncesiyle araştırma önergesine destek verdiğimizi ifade ediyor, heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Balıkesir Milletvekili Sayın Turhan Çömez. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Buyurun.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Saygıdeğer milletvekilleri, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

"Anneciğim başardık." Görmüş müydünüz bu resmi, bu videoyu görmüş müydünüz? Görmediyseniz lütfen bu videoyu inceleyin, izleyin çünkü bu video milyonlarca lira para harcanarak Sağlık Bakanlığı tarafından iki buçuk yıl önce yayınlandı, bir dünya para verdiler. Şikâyet ediyordu Sağlık Bakanlığı o zaman "Sezaryen oranları çok pahalı, çok yüksek. Dolayısıyla önüne geçmemiz lazım." diye. Bir videoyla bu işin önüne geçeriz... Video yayınladı. Peki, arkasından ne oldu? Bir yıl sonra "Sezaryen doğal bir süreç değildir, gerekli olduğunda yapılması gereken bir ameliyattır. Bizim istediğimiz, ebe eşliğinde doğal olan normal doğumun yapılması." dedi. Sağlık Bakanı şikâyet ediyor, sızlanıyor, "Beceremedik bu işi." diyor ama "Ebeler yaptırsın." diyor. Aradan bir yıl geçiyor yine, Sağlık Bakanı bir kere daha açıklama yapıyor: "Türkiye, bu sezaryen sorununu çözmek zorunda." Bunu ben söylemiyorum, Sağlık Bakanı kendisi söylüyor, "Türkiye, bu sezaryen sorununu çözmek zorunda." diyor, Sağlık Bakanı sızlanıyor. Milyonlarca lira harcadınız, videolar hazırladınız, "Anneciğim başardık." falan filan; işiniz gücünüz zaten propaganda ama sezaryen oranı artmaya devam etti.

Şimdi, net olarak bir rakam vereceğim size. AK PARTİ iktidara geldiğinde bu ülkede sezaryen oranı kaçtı biliyor musunuz? Yüzde 20, yani her 100 hanımefendinin 20'si hamileliğini sezaryenle sonuçlandırıyordu, yüzde 20. Peki, bugün kaç? Yüzde 60. Niye arttı bu kadar biliyor musunuz? Ben biliyorum, siz biliyor musunuz? Sağlık Bakanı biliyor mu? Zannetmiyorum, bilse üstüne gider. Birincisi, oradaki hastanelerin yoğunluğu, birinci problem bu. İkincisi, Malpraktis yasası, doktorlar ne yapacaklarını bilmiyorlar, panik hâldeler. Üçüncüsü, yardımcı sağlık hizmetlerinin yetersizliği, ebelerimiz yetersiz. Dördüncüsü, performans; sezaryen yaparsan 100 lira, normal doğum yaparsan 50 lira, performans uygulaması. Beşincisi; bir standart yok, bir denetleme mekanizması yok. Dolayısıyla bütün bunları beceremediğiniz için diyorsunuz ki: "Anneciğim başardık." Neyi başardınız Allah aşkına? Dünyanın parasını birilerine boca ettiniz, ondan sonra -böyle reklamlarla- Sağlık Bakanı kalkmış, bu reklamlarla, bu, kadınların videolarıyla vesaireleriyle reklam yapıyor "Başardık..." Hiçbir şeyi başaramadınız siz. İktidara geldiğinizde yüzde 20'ydi, bugün yüzde 60; kalkıp hesap vermeniz lazım neden arttı diye. Sezaryen meselesine sadece bir para meselesi olarak bakmayın, sezaryen bir ameliyattır -cerrah olarak söylüyorum- bunun komplikasyonları var, zorlukları var, ameliyat sonrasında ortaya çıkan bir sürü problemi var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) - Dolayısıyla bu meseleye reklam olarak bakmayın. Bu mesele önemli bir meseledir çünkü sadece maliyet açısından değil sağlık açısından da büyük bir problemdir ve siz bu meseleye reklam olarak bakıyorsunuz; geldiğinizde yüzde 20 olan sezaryen oranını yüzde 60'lara çıkardınız. Dünya Sağlık Örgütü diyor ki: "Yüzde 15 olmalı."

Şimdi, Sayın Sağlık Bakanı bizi izliyorsa, bir de geçtiğimiz günlerde yaptığı açıklamaya temas edeceğim. MR çekilmesinden sızlanıyor, feryat ediyor Sağlık Bakanı, diyor ki: "25 milyon MR çekilmiş, 30 milyon tomografi çekilmiş bu ülkede." Baktım rakamlara, Türkiye'nin istatistik rakamlarına, Avrupa Birliği ile diğer ülkelerle mukayese ettim, uzun yıllar yurt dışında çalışmış bir hekim olarak söylüyorum; Avrupa Birliği ülkelerinden 4 kat daha fazla, OECD ülkelerinden 3 kat daha fazla.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) - Sağlık Bakanımız sızlanıyor "MR çok fazla." Oturdum, hesap ettim, MR ve tomografi parası için bütçeden harcanan para 30 milyar liraya yakın bugün çünkü hastanelerde kurduğunuz özel hizmet şebekelerine bu parayı peşkeş çekiyorsunuz. Durduramazsınız, bu kafayla bunların önüne geçemezsiniz. Hekim arkadaşlarım beni çok daha iyi anlıyorlar; bu mesele memleket meselesidir, politize edilecek bir mesele değildir. Bilim adamı kimliğimle söylüyorum, ne olursunuz bu konuyu bir reklam malzemesi yapmaktan çıkarın, kalkın bu mesele üzerinde ciddi olarak çalışın, gereğini yapın. Beceremiyorsanız veya hakikaten anlamıyorsanız, bilmiyorsanız söyleyin, size yardımcı olalım.

Teşekkür ederim. (İYİ Parti, Yeni Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Sayın Sevilay Çelenk. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben öncelikle partime teşekkür etmek isterim, kadınların bedeni, doğurganlığı, kadın hakları ve kadın kazanımları çerçevesinde ele alınması gereken bir konuda bir kadın milletvekiline söz verdikleri için. Açıkçası dinlerken bunu düşünmemek elde değil, konuşmamda hiç böyle bir yer yoktu ama CHP grup önerisi, öneriyi sunan da erkek, diğer konuşmacılar da erkek ve konu kadınlar. "Kadınların bedeninden elinizi çekin." diyen çok güzel, vurgulu bir konuşma dinledik CHP'den ama kadınların bedenlerinden el çekerken bazen belki de bu söylemi de çekmek gerekiyor. Açıkçası konuşmacıyı dinlerken anladım ki doğru bir yerden bakmaya davet ediyor ama okurken anlamamıştım çünkü yanlış terminoloji sürdürülüyor; normal doğum, sezaryen gibi bir ikilik içinden ele alınıyor. Oysaki bu meselede bugün dünya kadın hareketi, kadın örgütleri ve bu meseleyi en sağlıklı bir biçimde ele almayı öneren yaklaşımlar öncelikle doğumu "normal" ya da işte, "cerrahi müdahale" gibi, "normal" "anormal" diye ayırmamak gerektiğini söylüyor ve bugün uluslararası kuruluşlara baktığımız zaman da Türkiye'ye baktığımız zaman da ben bunun ancak sınırlı bir yerinden bu konuyla ilişki kuruyorum. Kadının kazanımları çerçevesinde, kadınların bedensel özerklikleri çerçevesinde, bedensel hakları çerçevesinde bu konu nasıl ele alınmalı ve bu çerçevede de ben Avrupa Parlamentosu Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Hakları Forumu'nun bir üyesiyim, bir anlamda Meclisteki irtibat noktasıyım. Bu konudaki yaklaşımlarını da bu çerçevede katıldığım çeşitli toplantılarda görme şansı buldum. En başta itiraz edilen şey, bunu bir başarı-başarısızlık hikâyesi gibi de kodlayan bu dilden uzak durmak gerektiği. Bugün dünyada şunu vurguluyorlar: Türkiye'de de var bu (CİSÜ) Cins Sağlık ve Üreme Sağlığı Hakları Platformu. Burada vurguladıkları temel şey şu: Dünyada her gün milyonlarca doğum meydana geliyor, milyonlarca doğum yapılıyor, bunların bir kısmı da cerrahi müdahaleyi gerektiriyor. Bu konuda dolaşıma giren söylemler tümüyle yanlış demiyorlar. Gerçekten de gereksiz, bir tıbbi gerekçe olmaksızın yani bir kutuplaşma içinde ele almadan çok makul bir dil, etik bir dil nasıl olabilir; öncelikle bunun üzerinde durarak politikaları da bu çerçevede ele almayı öneriyorlar buralarda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

SEVİLAY ÇELENK (Devamla) - Hem uluslararası platformlarda hem ulusal platformlarda öncelik kadınların kendi doğurganlıklarını, kendi haklarını, kendi bedenleriyle ilgili kararlarını almakta hem gerekli donanıma hem kapasiteye sahip olmalarını sağlamak hem onlara bu anlamda yolu açacak bütün sosyal ve siyasal politikaları teşvik etmek hem de sağlıktaki bu ticarileşmenin yarattığı sağlık çalışanları, hekimler, ebeler, hemşireler üzerindeki ağır baskıyı kaldırarak bütün bunlar içinde bu sorunu ele almak gerekliliğine işaret ediyorlar ve bu konuyu da aslında büyük bir dezenformasyonun kuşattığını söylüyorlar ki biz de bunu görebiliriz. Bugün istatistiklere baktığınızda çok farklı sonuçlar da görebilirsiniz, bu kadar yüksek olmayabileceğini görebilirsiniz oranların. Bu konuda esas olarak makul, etik ve adil bir yaklaşımı öneriyoruz.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Yeni Parti Grubu adına Osmaniye Milletvekili Sayın Asu Kaya. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

YENİ PARTİ GRUBU ADINA ASU KAYA (Osmaniye) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, OECD ülkeleri arasında sezaryen doğum oranı, evet, en yüksek ülkedir; 2022 verilerine göre sezaryen doğum oranı yüzde 60 iken OECD ortalaması ise yaklaşık yüzde 28. Evet, aramızdaki fark birkaç puan değil tam 2 katından da fazla.

Peki, şimdi sormak lazım: Türkiye'yi bu duruma getiren kadın doğum uzmanları mı yoksa yirmi dört yıldır sağlık sistemini çökerten sizin iktidarınız mı? Bugün Sağlık Bakanlığı çözüm üretmek yerine hekimleri hedef alıyor, sezaryen oranlarını gerekçe göstererek kadın hastalıkları ve doğum uzmanları hakkında soruşturmalar açıyor, "Mesleki yeterlilik eğitimi" adı altında aylarca mesleklerini yapmalarını fiilen sınırlandıran yaptırımlar uyguluyor.

Tabii, bu sadece bir sağlık politikası değil; bu, resmen iktidarın çökerttiği sağlık politikalarının sonucundan, sorumluluğundan kaçma siyasetidir. Peki, şimdi sormak lazım: Bir hekimin ameliyathaneye, doğumhaneye soruşturma korkusuyla girdiği bir ülkede anne ve bebeğin güvenliğini nasıl sağlayacaksınız? Sizin sadece istatistik olarak gördüğünüz doğum bir annenin ve bir bebeğin yaşamıdır aslında. Sezaryen oranlarını tek başına hekimin tercihine bağlamak bilimi açıkça inkâr etmektir. Kadınlar doğum ağrısı, epizyotomi korkusu, doğum yırtıkları, idrar kaçırma, rahim sarkması, cinsel yaşam bozukluğu ve yaşam kalitelerini ömür boyunca etkileyecek hasarlardan korunma kaygısıyla sezaryen tercihini artırmıştır. Sezaryen oranlarını artıran diğer nedenler de aslında hepimizce, başta Sağlık Bakanlığınca bilinmektedir. Asıl neden, yıllardır uyguladığınız çökmüş olan sağlıkta dönüşüm politikanızdır. Koruyucu sağlık hizmetlerini zayıflattınız, aile hekimliğini ve gebelik izlemlerini güçsüz bıraktınız. Sayıları zaten yetersiz olan ebeleri sistemin dışına attınız. Hastaneleri performans puanlarıyla yönetmeye başladınız, hekimleriyse malpraktis davalarıyla baş başa bıraktınız. Sağlığı kamusal bir hak olmaktan çıkarıp özelleştirdiniz, âdeta serbest piyasanın -tırnak içinde- kurallarına teslim ettiniz. Şimdi de dönüp "Sezaryen oranları neden arttı?" diye hekimleri suçluyorsunuz. Artan sezaryen oranlarının sorumlusu sağlık emekçileri değil sizin sağlığı ticarileştiren anlayışınızdır.

Bakın, biz hekimlerin çatı meslek örgütü olan Türk Tabipleri Birliği çok açıkça uyardı; "Sezaryen kararına idari baskıyla müdahale etmek hekimlerin klinik bağımsızlığını zedeler, tıbben gerekli sezaryenlerin gecikmesine ve anne ve bebek sağlığı açısından telafisi olmayan sonuçlara yol açabilir." diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

ASU KAYA (Devamla) - Doğum, yalnızca sezaryen oranları üzerinden değil anne ve bebek sağlığının yaşam boyu sonuçları açısından da ele alınmalıdır.

Çok önemli bir gerçeği unutuyorsunuz: Tıbben gerekli sezaryen bir tercih değildir, hayat kurtaran bir tedavidir. Hekim, kararını sağlık bakanını memnun etmek için vermez, anne ve bebeği yaşatmak için verir. Normal yolla doğumu gerçekten artırmak

istiyorsanız önce güvenli doğum ortamını kuracaksınız, ebe sayılarını artıracak ve güçlendireceksiniz, gebelik takibini nitelikli hâle getireceksiniz, ağrısız doğuma erişimi yaygınlaştıracaksınız, hekimlerin soruşturma tehdidini bırakıp onları hukuk güvencesiyle koruyacaksınız.

Yeni Parti olarak biz, suçlu arayan değil çözüm üreten bir sağlık sistemi istiyoruz. Annelerin kendini güvende hissettiği, bebeklerin sağlıkla hayata başladığı ve hekimlerin baskı altında olmadan mesleklerini icra edebildiği bir sağlık sistemi istiyoruz. Anne ve bebeğin hayatının istatistiklere değil bilime emanet edildiği bir Türkiye istiyoruz.

Teşekkür ediyorum. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Elâzığ Milletvekili Sayın Erol Keleş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Anne sağlığı, bebek sağlığı ve güvenli doğum hizmetleri hepimizin hassasiyetle yaklaşması gereken önemli bir halk sağlığı meselesidir. Her anne adayının güvenli şartlarda doğum yapması bir bebeğin hayata sağlıklı başlaması temel önceliğimizdir. Bu anlayışla, Sağlık Bakanlığımız tarafından hazırlanan ve Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde yürütülen normal doğum eylem planı son derece kıymetlidir. Bu proje, anne ve bebek sağlığı adına ulusal bir seferberlik ruhuna dönüşmüştür. Elbette tıbbi gereklilik bulunan durumlarda sezaryen anne ve bebek hayatı için kurtarıcıdır. Bu nedenle kararlar oran hedeflerine göre değil bilimsel, tıbbi gerekçelere göre verilmelidir. Bizim önceliğimiz gereksiz sezaryenleri önlemek, normal doğumu teşvik etmek ve bu süreci bilimsel protokollerle takip etmektir. Bu kapsamda kurumlarımız ve özel sağlık kuruluşlarımız denetlenmektedir. Bu yıl 1.075 özel hastane tıbbi endikasyon denetimi yapılmış ve 2.400 dosya bilimsel kurul tarafından değerlendirilmiştir. Şunu açıkça ifade etmek isterim: Sezaryen oranlarının yüksekliğini tek bir nedene ya da tek bir aktöre indirgemiyoruz, hekimlerimizi hedef gösteren bir yaklaşımı asla kabul etmiyoruz. Amacımız suçlu aramak değil sistemi bütüncül olarak güçlendirmektir.

ASU KAYA (Osmaniye) - Ama hedefte hekimler ver, cezalandırılan hekimler şu anda.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Niye men ediyorsunuz hocam o zaman, altı ay niye men ediyorsunuz, para vermiyorsunuz? Niye men ediyorsunuz? Ona karşıyız biz.

EROL KELEŞ (Devamla) - Bu kapsamda, Ebelik Yönetmeliği ve ebelerimizin görev ve yetkileri genişletilmiş, rehber ebe ve sorumlu ebe modeli hayata geçirilmiş, 81 ilimizde kamu hastanelerine ebe poliklinikleri açılmıştır. Biraz sonra açıklayacağım Ali Hocam.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Altı ay maaş vermeden ha! Bademcik ameliyatı yapanları da gönderelim hocam oranlara göre.

EROL KELEŞ (Devamla) - Her Gebeye Bir Ebe Projesi'yle anne adaylarımıza gebelik süresince bire bir rehberlik edilmekte, gebe okulları, doğum sonrası anne-bebek izlemleri, anne dostu hastanelerimiz ve "Annelik Yolculuğu" mobil uygulamasıyla süreç desteklenmektedir.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ya, kaç kişi gebe okuluna gidiyor? Açıyorsunuz, iki yastık koyuyorsunuz sadece.

EROL KELEŞ (Devamla) - Bu süreçte hekimlerimizin hakkını ve mesleki güvencesini de önemsiyoruz. Kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarımızın komplikasyon durumunda Mesleki Sorumluluk Kurulu değerlendirmesi ve onayı olmadan herhangi bir cezai süreçle karşı karşıya kalmasını asla istemiyoruz.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Adamına göre veriyorsunuz onu da.

EROL KELEŞ (Devamla) - Hekimlerimizin bilimsel kararlarının malpraktis kaygısıyla değil tıbbi gerekçelere göre verilmesini güvence altına alıyoruz. Kamuoyuna yansıyan bazı hekimlerimizin eğitimlerinin güncellenmesine ilişkin süreç de kişisel bir cezalandırma anlayışıyla değil bilimsel izleme ve değerlendirme mekanizmasıyla yürütülmekte.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Altı ay para vermeden, öyle mi? Türkiye'nin en iyi okulunda yetişmiş insanlardan bahsediyoruz.

KADEM METE (Muğla) - Dinle Hocam, dinle ya! Sen konuştun, biz dinledik.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yazıklar olsun size ya!

KADEM METE (Muğla) - Dinle, dinle!

EROL KELEŞ (Devamla) - Ali Hocam, lütfen dinle, lütfen saygılı ol.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Bir hekim olarak utanıyorum vallahi sizden. Hekim olarak utanıyorum sizden!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen dinleyelim.

EROL KELEŞ (Devamla) - Bak, biz seni dinliyoruz.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ne demek altı ay para vermeden göndermek ya! Hangi aklı yaşıyorsunuz!

KADEM METE (Muğla) - Dinle, dinle! Dinla ya!

EROL KELEŞ (Devamla) - Düzenli denetimler...

BAŞKAN - Dinleyelim lütfen.

KADEM METE (Muğla) - Saygısızlık yapma!

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sus, terbiyesiz sensin! Ne konuşuyorsun be!

KADEM METE (Muğla) - Sen konuştun burada, biz dinledik seni. Saygısız herif!

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ne dinledin! Ne bağırıyorsun! Terbiyesiz sensin!

KADEM METE (Muğla) - Terbiyesizsin sen! Önce dinlemesini öğren! Saygısız adam!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yaşına uygun konuş! Terbiyesiz sensin! Terbiyesiz herif!

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayın lütfen! Bu ne böyle ya!

ALİ KARAOBA (Uşak) - Önce "terbiyesiz" diyen o, tamam mı!

KADEM METE (Muğla) - Pis adam!

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ahlaklı davransın!

KADEM METE (Muğla) - Ahlaksız sensin!

ALİ KARAOBA (Uşak) - Terbiyesiz!
KADEM METE (Muğla) - Sensin terbiyesiz!
ALİ KARAOBA (Uşak) - Yürü oradan!
KADEM METE (Muğla) - Yürü sen!
BAŞKAN - Ya, hiç yakışıyor mu gerçekten bu! Yakışıyor mu arkadaşlar ya?
ALİ KARAOBA (Uşak) - "Terbiyesiz" diyen o Sayın Başkanım. Niye "terbiyesiz" diyor?
KADEM METE (Muğla) - Koskoca adamsın! Sen oradan konuştun, biz buradan dinledik; söz atmadık sana, laf atmadık sana.
BAŞKAN - Karşılıklı böyle birbirinize hakaret etmek yakışıyor mu size ya?
(AK PARTİ sıralarından laf atmalar, gürültüler)
ALİ KARAOBA (Uşak) - Sesini kes ya! Sana ne ya!
KADEM METE (Muğla) - Seni dinledik biz, seni dinledik buradan biz; laf atmadık sana, bir kelime söylemedik. Bırak, dinle o zaman sen de.
BAŞKAN - Sayın Keleş...
ALİ KARAOBA (Uşak) - Söyleseydin, ne fark eder? "Terbiyesiz" mi dedim ben sana?
KADEM METE (Muğla) - Kürsüye saygın olsun! Kürsüye saygın olsun!
ALİ KARAOBA (Uşak) - Ben sana "terbiyesiz" dedim mi? Evet, terbiyesizsin o zaman, şimdi söylüyorum. Terbiyesiz herif! Hadsiz!
KADEM METE (Muğla) - Hâlâ "terbiyesiz" diyor...
BAŞKAN - Sayın Keleş, ben sürenizi vereceğim tekrar.
Lütfen karşılıklı konuşmayalım arkadaşlar.
Buyurun, devam edin.
EROL KELEŞ (Devamla) - Ali Bey, bakın, ben bir hekim olarak ve hekim meslektaşım olarak sizi burada sesim çıkmadan sonuna kadar dinledim.
ALİ KARAOBA (Uşak) - Canı acıyan sen değilsin ki hocam!
EROL KELEŞ (Devamla) - Lütfen... Niye "Canı acımayan sen değilsin..." Kimin canı acıyor?
ALİ KARAOBA (Uşak) - Para vermeden kursa göndermeyi doğru buluyor musun, onu söyle.
BAŞKAN - Sayın Keleş, siz devam edin lütfen.
EROL KELEŞ (Devamla) - Ben onu anlatıyorum, dinlersen anlarsın.
ALİ KARAOBA (Uşak) - Anlıyorum ben, çok iyi anlıyorum.
EROL KELEŞ (Devamla) - Ben de onu anlatıyorum.
EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Anlayamaz, anlayamaz; ne anlatırsan anlat, onlar anlayacağını anlıyor.
BAŞKAN - Siz konuşmanızı yapın lütfen.
Buyurun.
EROL KELEŞ (Devamla) - Kamuoyuna yansıyan...
ALİ KARAOBA (Uşak) - Anlasan sen anlarsın değil mi? IQ'ya bak!
EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Çok iyi anlıyorsunuz, her şeyi çok iyi anlıyorsunuz(!)
EROL KELEŞ (Devamla) - Müsaade eder misiniz Başkanım?
BAŞKAN - Buyurun.
EROL KELEŞ (Devamla) - Kamuoyuna yansıyan bazı hekimlerimizin eğitimlerinin güncellenmesine ilişkin süreç de kişisel bir cezalandırma anlayışı değil bilimsel izleme ve değerlendirme mekanizmasıyla yürütülmektedir. Düzenli denetimler, uç değer analizleri ve kök neden incelemeleri sonucunda hazırlanan raporlar bilim kurulu tarafından değerlendirilmekte, tespit edilen uygunsuzluklar kuruma ve hekim arkadaşa iletilmekte, eğer bu uygunsuzluk devam ediyorsa ve tekrar ediyorsa o zaman mesleki süreçler işletilmektedir.
(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)
NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Başkanım, toplantı yeter sayısını talep ediyoruz.
BAŞKAN - Buyurun, devam edin.
EROL KELEŞ (Devamla) - Peki, tüm bu çabaların sonucunda ne oldu? 2024'ten 2025'e, bir yıl içerisinde bebek ölüm hızımız binde 9'dan binde 7,8'e geriledi, 5 yaş altı ölüm hızımız yüzde 14,4 oranında azaldı. Yaptığımız etki analizlerinde hekimlerimizin yaklaşık yüzde 81'i, ebelerimizin yüzde 87'si bu eylemleri desteklediğini ve gerekli bulduğunu ifade etmiştir.
Değerli milletvekilleri, bizim yaklaşımımız nettir; anne ve bebeği koruyan, hekimlerimizin bilimsel kararlarını güvence altına alan, ebelerimizin doğum sürecindeki rollerini güçlendiren ve normal doğumu güvenli şekilde teşvik eden anlayışı daha da ileriye taşımaktır.
Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)
BAŞKAN - Teşekkür ederiz.
NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Karar yeter sayısı...
İRFAN ÇELİKASLAN (Gaziantep) - Ya, bırak, ne karar yeter sayısı? Ya, çocukça Necmettin, bu ne karar yeter sayısı ya? Ayıp ya! Çocuk oyuncağı yaptınız burayı ya!
BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.
Öneriyi kabul edenler... Kabul etmeyenler...
SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Zaten biz kalabalığız Başkanım.
ALİ KARAOBA (Uşak) - Kabul edildi aslında.
SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Kabul edildi Başkanım, daha kalabalığız. Elektronik...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Karar yeter sayısı...
BAŞKAN – Karar yeter sayısı vardır, öneri kabul edilmemiştir.
Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.25

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 17.42
BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN
KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar)
----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 122'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

4.- DEM PARTİ Grubunun, Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın ve arkadaşları tarafından, uyuşturucu bağımlılığıyla mücadele yollarının araştırılması amacıyla 7/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 7 Ağustos 2026 Cuma günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

7/8/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 7/8/2026 Cuma günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Sezai Temelli
Muş
Grup Başkan Vekili

Öneri:

7 Ağustos 2026 tarihinde Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın ve arkadaşları tarafından, uyuşturucu bağımlılığıyla mücadele yollarının araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan -19.365 grup numaralı- Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 7/8/2026 Cuma günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Mardin Milletvekili Sayın Beritan Güneş Altın.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında Genel Kurulun çok aşina olduğu bir konu üzerine grubum adına söz aldım. Bugün uyuşturucuyu ve toplumda ulaştığı boyutları konuşmak üzere bir aradayız. Uzun zamandır bu meseleyi konuşuyoruz, ısrarla, üzerinde durarak bu meseleye dair aslında söylenmedik hiçbir söz de kalmadı; politik olarak, ekonomik olarak, sosyolojik olarak, psikolojik boyutlarıyla gençleri, kadınları, çocukları nasıl hedef aldığına yönelik bütünlüklü bir konuşmalar, siyasetler silsilesi geçiyor buralardan fakat bir türlü iktidarı bu konuda bütünlüklü bir mekanizma oluşturmaya, uyuşturucuyla mücadele mekanizmalarını araştıracak bir komisyon kurmaya ne yazık ki ikna edemiyoruz. İkna edemediğimiz için bugün daha acı bir hakikatle yüzleşmek durumundayız çünkü Meclisin görev ve sorumluluk almadığı ve yapıp edemedikleri sebebiyle bugün uyuşturucu kullanım yaşı her geçen yıldan daha düşük seviyelere ulaşmış durumda, çocuklara kadar inmiş durumda ve ne yazık ki bu çarpıcı gerçek bize şunu ifade ediyor: Türkiye'de artık çocuklar da ne yazık ki uyuşturucu bağımlısı. Bu parlak ambalajların altında sürekli yapılan operasyonların ardından ne yazık ki büyük büyük rakamlar açıklansa da her gün "drone" görüntüleri paylaşılsa da Bakanlık, videoların arkasına müzikler ekleyerek ne kadar büyük narkotik operasyonlar, uyuşturucuyla mücadele operasyonları yaptığını ifade etse de ne yazık ki bunu bir kenara bıraktığımızda, uyuşturucu kullanımının, satışının ve erişiminin tarihin en vahim boyutlarında olduğu gerçeğiyle karşı karşıya kalıyoruz. Çünkü bu hakikatin arkasında şöyle bir gerçek var ki Türkiye küresel uyuşturucu trafiğinde artık sadece bir transit ülke değil kilit bir pazar ve âdeta narkomerkez hâline gelmiş durumda. Bilindiği ama bilinmezden gelindiği üzere, bağımlılık sadece bir halk sağlığı sorunu değil bugün bütün toplumsal krizlerin de en ağır sonuçlarından biridir. Altını çizerek ifade etmek istiyoruz ki bu mesele yalnızca güvenlik bürokrasisine ve adli süreçlere de sıkıştırılamaz çünkü Emniyette, adliyede nedenler değil, sonuçlar konuşulur oysa politikacının işi sonuçlarla değil nedenlerin araştırılmasındadır. Her gün övünülen büyük operasyonlarla eş zamanlı olarak bağımlılık yaygınlaşıyor, kullanım yaşı düşüyor, uyuşturucuya erişim daha da kolaylaşıyor. Ortada hakiki bir mücadele değil sonuçları idare eden bir anlayış görüyoruz ne yazık ki. Sebep-sonuç ilişkisini görmezden gelerek yapılan hiçbir politika başarıya ulaşmaz. Mesele ciddiyetle ele alınsaydı eğer "Şu kadar kişiyi gözaltına aldık." demeden evvel ülkenin dört bir yanında nitelikli AMATEM'lere, ÇEMATEM'lere ve onların sayısına bakmak gerekirdi ama biz baktığımızda karşımızda vahim bir tablo görüyoruz. Verilere göre, kullanım yaşı düşmüyor oysa Diyarbakır Barosunun raporlarından biliyoruz ki uyuşturucu kullanım yaşı 12'ye kadar düştü. SAMER diyor ki: "5 yaşındaki bir çocuk bugün uyuşturucuya erişebiliyor." Peki, buna karşın Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu bize ne söylüyor? Diyor ki: Sadece 8 tane yataklı ÇEMATEM'im var, 8 tane de ayakta tedavi eden ÇEMATEM'im var, tedavi ve koruma mekanizmalarım bu kadar. Peki, bu korkunç tablo karşısındaki AMATEM'lerin ve ÇEMATEM'lerin mevcut durumunu, sayısını, yataklı merkez sayısını bize hangi ciddiyetle açıklayacaksınız merak ediyoruz çünkü biz karşımızda uyuşturucuyla mücadele etmek istemeyen bir iktidar görüyoruz; eğer gerçek böyle olmamış olsaydı Sağlık Bakanlığı tedavi merkezleri olan AMATEM ve ÇEMATEM'lerin sayısını, bölgesel eşitsizliği dengeleyecek çalışmalar yapardı ama ne yazık ki bundan da oldukça uzak. Gençler insanca bir yaşama erişemezken, geleceğe

korku ve endişeyle bakarken, çocuklar çok boyutlu ihmalin cenderesinde büyümeye çalışırken ne yazık ki bağımlılık bitirilemez çünkü bağımlılık tam da bu zeminlerde büyür, bu zeminlerde kendini var eder.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Devamla) - Türkiye'nin ihtiyacı olan daha fazla gösterişli operasyonlar değil bilimsel verilere dayanan, koruyucu, önleyici ve onarıcı, iyileştirici, tedavi edici sosyal politikalardır. Yoksulluğu azaltan, gençlere gelecek kuran, çocukları kamusal hizmetlerle buluşturan, rehabilitasyonu güçlendiren ve toplumun bütün kesimlerini sürece dâhil eden bütüncül bir mücadele programına ihtiyaç vardır. Bugün bu Meclisin üzerine düşen de gereken görevi ve sorumluluğu yapıp uyuşturucuyla mücadeleyi merkeze alan teklif önerimizi kabul etmek ve bunun gerekliliklerini yerine getirmektir diyeyim. Eğer bu olmazsa ısrarla bu konuyu konuşmaya devam edeceğiz, bu konuda atmadığımız her bir adımın bir çocuğu, bir genci ve toplumun tamamını tehdit etmeye devam ettiği gerçeğini de her gün her fırsatta hatırlatmaya devam edeceğimizi söylüyorum.

Bütün Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Elif Esen. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uyuşturucu meselesini yalnızca bağımlılık, asayiş, hele yalnızca torbacı üzerinden konuşursak bu zincirin en görünür halkasına bakmış oluruz. Karşımızda halk sağlığı, çocuk koruma, organize suç ve millî güvenlik krizinin iç içe geçtiği devasa bir yapı var aslında.

Emniyet Genel Müdürlüğünün 2025 Türkiye Uyuşturucu Raporu'na göre kolluk birimleri 2024'te 309 bin uyuşturucu olayına müdahale etti, yaklaşık 375 bin şüpheli kayda girdi. Olay sayısı bir yılda yüzde 22,7 arttı. Bu tabloya sadece operasyon sayısına indirgeyerek baktığımızda yanılmış oluruz; daha kapsamlı ve sorunun ulaştığı ölçek ve büyüklük olarak okumak zorundayız.

Suça sürüklenen çocukları araştıran komisyonda Emniyetin verdiği rakamlar çarpıcıydı. Uyuşturucu suçlarında aylık ortalama suça sürüklenen çocuk sayısı 2022'den 2025'e yüzde 45'e yakın artış göstermişti. İçişleri Bakanı da aynı toplantıda narkotik suç ağlarının çocukları ve gençleri uyuşturucu dağıtımında kullandığını söylüyordu yani uyuşturucu krizi aynı zamanda bir çocuk adaleti kriziydi. Günlerdir bu Mecliste çocuklara verilecek cezaların artırılmasını konuşuyoruz. Peki, bu çocukları kim buluyor, kim kullanıyor, kim tehdit ediyor, kim sattırıyor uyuşturucu maddeyi? Zincirin sonundaki torbacıyı, çocuğu daha ağır cezayla karşı karşıya bırakmak, başındaki ağı, baronu yerinde bırakmakla biz acaba doğru yapıyor muyuz? Yalnızca o çocuğu budatıp, yerine yeniden yeni bir çocuğun gelmesine mi sebep oluyoruz yoksa? İşte, Çocuk Koruma Kanunu'nda çocukların suça sürüklenmesini konuşurken itirazımız tam da burada; çocuğu suça sürükleyen yapılar ayaktayken cezayı çocuğun sırtına yüklemek çözüm değildir. Çeteler çökertilmeli, mafya ve uyuşturucu ağları dağıtılmalıdır, terör bunun finansman kanallarıyla birlikte bitirilmelidir.

Üstelik, meselenin millî güvenlik boyutu da var. Türkiye Cumhuriyeti kurumları yıllardır uyuşturucu ticaretinin terör örgütlerinin finansman kaynaklarından biri olduğunu söylüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

ELİF ESEN (Devamla) - Teşekkürler.

O hâlde, terörsüz Türkiye hedefinden söz ederken, uyuşturucudan beslenen suç ekonomisini ve kara para ağlarını görmezden gelemeyiz. Terörün silahını susturmak kadar onu finanse eden yasa dışı gelirin damarını kesmek de devletin ve iktidarın görevidir. Biz çerçeve yasayı da tam bunun için istiyoruz; terör gerçekten ve kalıcı biçimde bitsin, silahın yanında onu besleyen yasa dışı ekonomi de tasfiye edilsin. Uyuşturucu ticareti, kara para, kaçakçılık ve organize suç bağlantıları ayakta kalırken sürecin tamamlandığını söyleyemeyiz. Çerçeve yasa terör örgütünün bu yasa dışı finansman bağlantılarının tasfiyesini açık ve denetlenebilir biçimde güvence altına almalıdır. Uyuşturucu ticaretiyle bağlantılı hiçbir örgütsel yapı, hiçbir finansman kanalı geride kalmamalıdır; bunun garantisi de verilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ELİF ESEN (Devamla) - Bu nedenle, mücadele torbacıda bitmemeli; barona, paraya, mal varlığına ve uluslararası bağlantılara kadar gitmelidir. DEM PARTİ tarafından yeniden gündeme gelmesini kıymetli buluyoruz.

Önergeyi desteklediğimizi ifade ederek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, DEM PARTİ, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Edirne Milletvekili Sayın Mehmet Akalın.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET AKALIN (Edirne) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'de uyuşturucuyla mücadeleyi konuşurken meseleyi yalnızca operasyon ve yakalama sayıları üzerinden değerlendiremeyiz çünkü uyuşturucu kullanımı bir sonuçtur, ülkemizin ve gençlerimizin en önemli sorunlarından biridir ve uyuşturucu kullanım yaşı alarm vermektedir. Öncelikle insanları uyuşturucuya götüren nedenlerle mücadele etmek zorundayız. Gençlerimizi uyuşturucuya iten nedenlerin başında merak, akran baskısı, aile içi sorunlar, sosyal çevre, ekonomik ve psikolojik problemler, umutsuzluk ve kolay erişim gelmektedir. Dolayısıyla mücadele yalnızca güvenlik politikasıyla değil eğitim, aile, sosyal politika, psikolojik destek ve etkin denetim mekanizmalarıyla birlikte yürütülmelidir. Evet, bu sadece Türkiye'nin sorunu değildir. Dünya genelinde uyuşturucu üretimi, kaçakçılığı ve kullanımı yeni yöntemlerle büyüyen küresel bir tehdittir. Türkiye de coğrafi konumu nedeniyle uyuşturucu kaçakçılığı açısından önemli güzergâhlardan birinin üzerinde bulunmaktadır.

Başka bir tehlikeye de dikkat çekmek isterim: Son dönemde, magazin dünyasında uyuşturucu operasyonları ve uyuşturucu iddiaları üzerinden yürüyen tartışmalar kamuoyunun gündemindedir ve burada çok hassas bir çizgi vardır. Kamuoyunun yakından takip ettiği kişilerin uyuşturucu kullanımıyla ilişkilendirilmesi özellikle gençler üzerinde iki farklı etki yaratabilir. Bir taraftan, özenti ve normalleştirme riski doğabilir. Diğer taraftan, uyuşturucunun bir magazin unsuru hâline getirilmesi toplumdaki algıyı bozabilir çünkü burada asıl korunması gereken kesim çocuklarımız ve gençlerimizdir. Bir çocuğun veya gencin kamuoyunda tanınan bir kişinin

uyuşturucu kullanımıyla ilişkilendirildiğini görmesi uyuşturucunun sıradan, ulaşılabilir veya hayatın doğal bir parçası olduğu yönünde yanlış bir algıya kapılmasına neden olabilir. Özellikle sosyal medyanın etkisi düşünüldüğünde bu içeriklerin çocuklara ulaşması çok daha kolaydır. Bir kez normalleştirilen her davranış zamanla özentiye ve meraka dönüşebilir. Bu sebeple, mücadelemiz, kişiler üzerinden algı oluşturmaya değil uyuşturucunun kendisine, kullanımın altında yatan nedenleri araştırmaya, onu pazarlayanlara ve bu düzeni finanse eden suç ağlarına karşı olmalıdır diyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

MEHMET AKALIN (Devamla) - Yüce Meclisi ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Ali Öztunç. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, 90'lı yıllarda mesleğe yeni başlamış bir gazeteci olarak Türkiye'nin o dönemki pek çok büyük televizyonlarında, gazetelerinde görev yaptım. O dönem gazeteler ayda yılda 1 tane uyuşturucu haberi yapardı, uyuşturucuyla ilgili haber olurdu; bugün bakıyoruz, neredeyse her gün sayısız haber yayınlanıyor uyuşturucuyla ilgili. Her gün sanatçılar, tanınmış kişiler gözaltına alınıyor; testler, negatifler, pozitifler derken gündemde bu arkadaşlar oluyorlar. Peki, onların itiraflarıyla ne oluyor? Torbacılar alınıyor. Peki, baronlara gidiliyor mu? Baronlara gidilmiyor yani kullanan alınıyor, tek tekçi satan alınıyor, ton ton getirip satan gözaltına alınmıyor, dokunulmuyor, keyfini sürmeye devam ediyor.

AK PARTİ, Adalet ve Kalkınma Partisi hep övünür şununla; "2002 yılında biz Hükûmeti aldığımızda şu idi -konuyla ilgili- 2026'ya geldik, şu durumdayız, biz şunları yaptık." diye anlatır, rakamlar verirler. Peki, uyuşturucu kullanımında niye hiç konuşmazlar? Uyuşturucu kullanımında... Adalet ve Kalkınma Partisi yirmi beş yıldır Hükûmet, yirmi beş yıldır Türkiye'yi yönetiyor, yirmi beş yıl önce ile bugünü karşılaştırdığınız zaman uyuşturucu kullanımı yüzlerce kat artmış durumda.

Değerli arkadaşlar, 2002 yılında uyuşturucu kullananların nüfusa oranı yaklaşık binde 7,86; dikkatinizi çekerim değerli milletvekilleri, binde 7,86. Peki, bugün ne kadar? Bugün uyuşturucu kullananların nüfusa oranı yüzde 3,1. O kadar artmış, o kadar artmış ki savcılıklarda dosyalara bakın; 2023 yılı, uyuşturucuyla ilgili savcılıklara gelen dosya sayısı 674 bin, 2024 784 bin, 2025'te milyonu bulmuş, milyonu. Yani 1 milyon uyuşturucuyla ilgili dosya cumhuriyet savcılıklarına gitmiş. Artık uyuşturucu kullanımı küçük yaşlara düştü, okul önlerinde çocuklara maalesef uyuşturucu satıyorlar. Peki, bunda sorumluluk kimde? Sorumluluk devleti yöneten hükûmetlerde. Siz görevi aldığınızda Türkiye'de bu kadar uyuşturucu kullanılmıyordu ey AK PARTİ, yirmi beş yılın sonunda Türkiye'yi uyuşturucu cenneti hâline getirdiniz. Size bir rakam vereyim: Türkiye uyuşturucu pazarında, dünya uyuşturucu pazarında 42 milyar euroyla rekor seviyede.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Yani Türkiye dünya sıralamasında yukarılara çıktı ama refahta değil uyuşturucu kullanımında, uyuşturucu pazarında 42 milyar euroluk bir rakamla en tepelerde. Bu sizin eseriniz; bunu bitirmek, bunu değiştirmek gerekir. Bunun için de Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevi vardır, yasal düzenlemeler yerine getirmelidir. Uygulamalar yerine getirilmeli ama sadece sanatçıyla... Mehmet Bey doğru söyledi, sanatçı alınıyor, ifşa ediliyor. O sanatçıyı izleyen, takip eden gençler bundan olumlu etkileniyorlar. Sanatçıyla torbacıyla değil baronla uğraşacaksınız, baronu alacaksınız, kurutacaksınız ki bitsin bu işler.

Teşekkür ederim, sağ olun. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Yeni Parti Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Kayıhan Pala. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

YENİ PARTİ GRUBU ADINA KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Önergenin sahibi de buradan konuşurken birkaç kezdir bunu gündeme getirdiklerinden ama iktidar partilerinin bu konudaki duyarsızlığından yakındı. Gerçekten bazı şeyleri anlamak çok zor çünkü bugün ülkemizde madde bağımlılığı giderek artan çok ciddi bir halk sağlığı problemi. Bakın, bilimsel araştırma sonuçlarına göre bugün Türkiye'de 15 yaşın üstünde bir biçimde herhangi bir maddeyi kullanan kişilerin oranı yüzde 3'ü geçmiş durumda. Bu oran 2010 yılında yüzde 2'nin altındaydı. Şimdi, siz bu yüzde 1'lik artışa "Ya, çok ciddi bir artış değil." gözüyle bakıyorsanız bu tip olgular giderek Türkiye'de çok ciddi bir salgın biçimine dönüşme eğilimine sahip. Bakın, burada resmî verilere göre bir istatistiği sizlerle paylaşacağım. Yıl 2014, uyuşturucuyla ilgili olay sayısı 77 bin, 2024'te 309 bine çıkmış. Yıl 2014, uyuşturucuyla ilgili şüpheli sayısı 117 bin; bu, 2024'te 375 bine çıkmış. Soru çok net: Daha ne bekliyoruz bunun için önlem almaya, bunun için Mecliste

kapsamlı bir araştırma yapıp hangi önlemler alınacağına birlikte karar vermeye? Çünkü eğer bu konuda güçlü bir adım atılmazsa şimdi "375 bin" dediğimiz rakamlar kısa bir süre sonra 500 bine, milyona dayanacak. Şimdi, 300 binlerde görünen rakamlar bu kadar yüksek bir artış gösterirken daha fazla annenin, daha fazla babanın ağlamasına, göz yaşlarına gerçekten tahammülümüz var mı? Mecliste çok az sayıda milletvekili var ama ben yine de sormak isterim: Bir bağımlının annesiyle, bir bağımlının babasıyla hiç konuştuğunuz oldu mu? Bakın, Bursa'nın bir dağ köyündeki bir babanın bana sözlerini söyleyeyim size: "Bir an önce evladım yaşamını yitirsin diye bekliyorum Hocam." dedi. "Neden?" diye hayretle sordum, "Çünkü bırakın kendisine, bize, başkasına zarar vermesinden korkuyorum, çekiniyorum." dedi. Şimdi, bizim bu çığlığı görmeden, sanki hiçbir şey olmuyormuş gibi devam etmeye hakkımız var mı? Ben hakkımız olmadığını düşünüyorum ve bunu daha önceki konuşmacıların da ifade ettiği şekliyle, yalnızca güvenlikçi yaklaşımlarla değil aslında Birleşmiş Milletlerin de söylediği gibi, kanıtın çok açık olduğu ifadelerle önlemeye yönelik yatırımlar yaparak çözebiliriz ama bugün geldiğimiz koşullarda maalesef devletin farklı organları arasında güçlü bir eş güdümün gerçekleşmediğini hepimiz görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

KAYIHAN PALA (Devamla) - Sanki "Konu yalnızca İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı üzerinden yürüsün." diye bir bakış açısı var. Oysa bu bakanlıkların yanı sıra Sağlık Bakanlığının, Millî Eğitim Bakanlığının, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının da bu süreçte mutlaka rol alması gerekir. Aksi hâlde bu sürecin iyiye doğru götürülmesi asla mümkün olmaz. Ayrıca tedavi edici hizmetlerdeki eksikliğe de burada vurgu yapmak isterim. Yalnızca 143 AMATEM ve ÇEMATEM'le 1.582 yatak kapasitesiyle sayıları 2 milyonu aşan uyuşturucu kullananlar için herhangi bir tedavi ve rehabilitasyon süreci gündeme getirmek mümkün değildir. Buradan bir kez daha ben de çağrıda bulunuyorum. Gelin, önemli bir konudur, hep birlikte bir araştırma önergesini kabul edelim ve Türkiye'de bu sorunun çözümü için hep birlikte adım atalım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Şanlıurfa Milletvekili Sayın Abdürrahim Dusak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ABDÜRRAHİM DUSAK (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ'nin vermiş olduğu araştırma önergesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Uyuşturucu meselesi çocuklarımızı, gençlerimizi, ailelerimizi ve geleceğimizi ilgilendiren, hepimizin hassasiyetle üzerinde durması gereken önemli bir meseledir. Ancak araştırma önergesinde Türkiye'de uyuşturucuyla mücadeleyi yalnız bir asayiş meselesi olarak gördüğü yönündeki iddia gerçeği yansıtmamaktadır. Ülkemizde uyuşturucuyla mücadele Cumhurbaşkanı Yardımcımızın Başkanlığındaki Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu koordinasyonunda Adalet Bakanlığımız, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız, İçişleri Bakanlığımız, Millî Eğitim Bakanlığımız, Sağlık Bakanlığımız, Gençlik ve Spor Bakanlığımız ile Diyanet İşleri Başkanlığımızın katılımıyla önleme, eğitim, tedavi, rehabilitasyon, sosyal uyum ve arzla mücadele başlıklarında bütüncül olarak yürütülmektedir. 2024-2028 Ulusal Strateji Belgesi de uyuşturucu arzının yanında, talebin önlenmesini, tedaviyi, rehabilitasyonu ve sosyal uyumu birlikte ele almaktadır. Bu çalışmalar kapsamında; bağımlılık tedavi merkezlerimizin sayısı 30'dan 145'e, yatak kapasitemiz 712'den 1.624'e çıkarılmıştır. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi verilerine göre, 15-64 yaş grubundaki madde kullanım yaygınlığı dünyada yüzde 6, Avrupa'da yüzde 29 iken Türkiye'de yüzde 3,1'dir. Elbette zehir tacirlerine karşı da tavizsiz mücadele edilmektedir. 2026'nın ilk yedi ayında 32.702 operasyon gerçekleştirilmiştir, 27.070 kişi tutuklanmıştır. Dolayısıyla mücadelemiz sadece operasyon değildir. Önleme vardır, eğitim vardır, aile vardır, tedavi, rehabilitasyon ve sosyal destek vardır. Bu mücadeleyi yeni tehditlere karşı sürekli geliştiriyor, kapasitemizi her geçen gün daha da güçlendiriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

ABDÜRRAHİM DUSAK (Devamla) - Çocuklarımızı ve gençlerimizi zehir tacirlerine teslim etmedik ve etmeyeceğiz. Tüm kurum ve kuruluşlarımız ve ailelerimizle birlikte göz bebeğimiz olan evlatlarımızı korumak için devletimiz uyuşturucuyla mücadeleyi tüm boyutlarıyla, kararlılıkla sürdürmekte ve uyguladığı politikalarla somut, başarılı sonuçlar elde etmektedir.

Bu itibarla, araştırma önergesine katılmadığımızı belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Yeni Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

5.- Yeni Parti Grubunun, Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent ve arkadaşları tarafından, ülkede giderek derinleşen barınma krizinin nedenlerinin ekonomik ve sosyal sonuçları ile çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla 5/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 7 Ağustos 2026 Cuma günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

7/8/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 7/8/2026 Cuma günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Ali Mahir Başarır
Mersin
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent ve arkadaşları tarafından, ülkemizde giderek derinleşen barınma krizinin nedenlerinin ekonomik ve sosyal sonuçları ile çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla 5/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (25 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 7/8/2026 Cuma günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Sakarya Milletvekili Sayın Ayça Taşkent. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

YENİ PARTİ GRUBU ADINA AYÇA TAŞKENT (Sakarya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün görüşmekte olduğumuz araştırma önergesi yalnızca konut piyasasına ilişkin bir teknik inceleme talebi değildir, aslında ülkenin geleceğini konuşacağız çünkü barınma sorunu artık yalnızca bir ekonomik mesele olmaktan çıkmış, eğitim hakkını, çalışma hakkını, çalışma hayatını, aile kurmayı, kent yaşamını ve toplumsal eşitliği doğrudan belirleyen en temel sorunlardan biri hâline gelmiştir.

Anayasa'mızın 57'nci maddesi devlete konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alma görevi vermektedir. Ancak bugün milyonlarca yurttaş için barınma bir anayasal hak değil, her ay yeniden verilmek zorunda kalınan bir yaşam mücadelesine dönüşmüştür. Bugün üniversiteyi kazanan bir genç için en büyük sevinç kazandığı bölüm değildir, en büyük endişesi "Acaba kalacak yer bulabilecek miyim?"dir. Kamu yurtlarının kapasitesi yetersizdir. Özel yurt ücretleri birçok aile için karşılanamaz durumdadır. Kiralar ise öğrencilerin eğitim hakkını doğrudan tehdit edecek seviyelere ulaşmıştır. Kalacak yer bulamadığı için okulunu donduran, kayıt yaptıramayan ya da eğitimini yarıda bırakan gençler vardır. Bu tablo yalnızca bireysel mağduriyet değil, ülkenin geleceği açısından da ağır bir kayıptır.

Diğer yandan, çalışan insanlar da maaşlarını almadan önce kiralarını hesaplıyor. Asgari ücretle çalışan milyonlarca yurttaş gelirinin çok büyük bölümünü yalnızca kiraya ayırmak zorunda kalıyor. Memurlar tayin oldukları şehirlerde ev bulamıyor. Yeni mezun gençler çalışmak istedikleri kentlerde yaşayamadıkları için iş fırsatlarını reddediyor. Yeni evlenecek çiftler için artık düğün tarihi değil ev kirası konuşuluyor. Bir toplum düşünün ki insanlar gelecek için plan yapamıyor çünkü başını sokacak bir ev bulmak zorunda.

İşte, bugün Türkiye tam da böyle bir tabloyla karşı karşıya. Barınma krizinin belki de en acı tarafı, emeklilerin içinde bulunduğu durumdur. Bu ülkeye yıllarca emek vermiş insanlar emekli olduklarında huzurlu bir yaşam sürmeyi hak ederken kira ödeyemedikleri için otogarlarda geceleyen, pansiyonlarda yaşam sürdürmeye çalışan emeklilerimize tanık oluyoruz. Bu, yalnızca ekonomik bir veri değildir; bu, sosyal devlet anlayışının ne kadar aşındığının en çarpıcı göstergelerinden biridir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de milyonlarca insan uygun fiyatlı konut bulamazken aynı zamanda yüz binlerce konut da boş durmaktadır. Bu çelişki bize şunu göstermektedir: Sorun yalnızca konut üretimi değildir. Sorun, konutun bir yaşam alanı olmaktan çıkarılıp yatırım ve spekülasyon aracına dönüştürülmüş olmasıdır. Konut piyasasının denetlenmemesi, sosyal konut üretiminin yetersiz kalması ve kamusal barınma politikalarının zayıflatılması, bu krizi her geçen gün daha da büyütmektedir.

Barınma krizinin sonuçları; yalnızca kira artışları ya da insanların bir ömür çalışıp bir ev sahibi olamaması değildir. Yoksulluğun kuşaktan kuşağa aktarıldığı, kentlerin yalnızca yüksek gelir gruplarının yaşayabildiği alanlara dönüştüğü gerçeğini görüyoruz artık. Yani bugün barınma sorunu toplumsal yapıyı değiştiren çok yönlü bir krizdir. İşte bu nedenle araştırma önergemiz son derece açıktır: Gerçek konut ihtiyacı ortaya çıkarılsın, boş konut stoku tespit edilsin. Kira artışlarının nedenleri bilimsel biçimde incelensin, öğrenci yurt kapasiteleri artırılsın; gençlerin, öğrencilerin, emekçilerin, emeklilerin ve dar gelirli yurttaşların yaşadığı barınma sorunları tüm yönleriyle araştırılsın ve bu Meclis sosyal devlet ilkesine uygun çözümler üretsin.

Değerli milletvekilleri, araştırma komisyonları siyasi polemik yapmak için değil, gerçekleri ortaya çıkarmak için kurulur. İşte, bu nedenle biz bu araştırma önergesi için birlikte araştıralım diyoruz. Biz biliyoruz ki barınma, piyasanın insafına bırakılacak bir ayrıcalık değildir. Barınma, insan onurunun temel koşuludur ve sosyal devletin en temel sorumluluklarından biridir. Bu nedenle Türkiye'de derinleşen barınma krizinin bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla verdiğimiz Meclis araştırması önergesine destek vermenizi bekliyor ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Kaya. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yeni Partinin Türkiye'deki konut sorunuyla ilgili önergesi hakkında grubumuz adına söz almış bulunuyorum.

Gerçekten önemli bir yaraya parmak basıldı çünkü Türkiye'de özellikle 2018 yılından bu yana çok ciddi bir ekonomik kriz yaşanıyor ve bu ekonomik krizi gölgelemek için de TÜİK rakamlarıyla âdeta oynanıyor. Bazıları bunu sanki TÜİK'i itibarsızlaştırmak için haksız bir eleştiri olarak ortaya koyuyor olabilir ama sadece tek bir tavsiyede bulunmak istiyorum: İstanbul Ticaret Odasının 2018 yılına kadar açıkladığı enflasyon oranları ile TÜİK'in 2018 yılına kadar açıklamış olduğu enflasyon oranlarını karşılaştırın, paralel bir göstergeyle neredeyse birbiriyle benzer rakamları, enflasyon oranı olarak bulduğunu hep beraber görmüş olacağız ama ne hikmettir ki 2018'den itibaren İstanbul Ticaret Odasının enflasyon oranı yukarı doğru giderken TÜİK'in açıkladığı enflasyon oranı ise aşağı doğru gidiyor ve makas gitgide açılıyor. Bu da TÜİK'in aslında tespit ettiği enflasyon oranlarının reel piyasa koşullarına uygun olmayan, tamamen göz boyama ve makyaj ürünü bir enflasyon oranı olduğunu ortaya koyuyor. Bu, beraberinde neyi getiriyor? Beraberinde ekonomik göstergelerin bozulmasını, beraberinde faizin bozulmasını, beraberinde finansmana erişimi ve en önemlisi de her geçen gün gıda ve konut enflasyonunun normal enflasyon oranlarından çok daha yüksek noktalara çıktığını gösteriyor. Dolayısıyla, artık konut Türkiye'de bir sosyal mesele hâline geldi.

Ve yine, istatistiklerde şunu net bir şekilde görüyoruz ki, son yıllarda kiracı ve ev sahibi olma oranlarına baktığımız zaman, konut sahibi olan ikametgâh sahibi kişilerin oranlarının düştüğünü, kiracı sayısının ise hep beraber arttığını görüyoruz.

Ve yine, özellikle nüfusun köylerden ilçelere, ilçelerden de büyükşehirlere gitmesi, metropol ilçe ve illerde şehir merkezlerinde âdeta barınmayı imkânsız hâle getirmekte ve insanlar ömürlerinin büyük bir kısmını işten eve giderken ulaşımla ilgili maalesef, zaman kayıplarında yaşamaktadır ve siz bunu çözmek yerine, maalesef, 2023 Mayısta seçimlere giderken, vatandaşın ev sahibi olma umudunu sömürmek adına TOKİ'yle bir kampanya başlattınız. Ne dediniz? "Herkes ev sahibi olacak." TOKİ'ye 500 TL peşinat yatıran herkes neredeyse ev sahibi olacakmış gibi bir hava oluşturdunuz. 10 milyonu aşkın kişi müracaat etti 500 TL parayı TOKİ'nin hesabına yatırarak. Peki, o 10 milyon kişiden -2023'ten bu yana üç sene geçti- kaç kişiyi ev sahibi yaptınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

BÜLENT KAYA (Devamla) - Umut tüccarlığıyla seçimi kazanmış olabilirsiniz ama o insanların ev sahibi olabilme umudunu sömürerek kazandığınız bir seçimden hayır elde edeceğinizi mi düşünüyorsunuz? O 500 TL'yi yatırıp ev sahibi olma umudunu yaşayan insanlar bugün o hayal kırıklıklarıyla size karşı neler düşünüyor acaba? Dolayısıyla gelin, bu meseleyi enine boyuna Türkiye Büyük Millet Meclisinde hep beraber ele alalım. Millî Emlak Genel Müdürlüğüne ait çok geniş araziler var; belediyelerimizin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın burada arsa üreterek vatandaşımızı ucuz konut sahibi yapabilme imkânları var.

Yine, finansmana erişmeyle ilgili... Bugün yüzde 45-50'lerdeki bir mevduat faiziyle insanların konut kredisi kullanarak ev sahibi olma şansının olmadığını hep beraber görebiliyoruz. Gelin, vatandaşlarımızı faiz belasına bulaştırmadan bir dayanışma, bir kooperatif, bir tasarruf anlayışıyla insanları ev sahibi yapmak için bu önergeyi hep beraber görüşelim diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Edirne Milletvekili Sayın Mehmet Akalın.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET AKALIN (Edirne) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, barınma sorunu bugün ülkemizin milyonlarca vatandaşını doğrudan ilgilendiren çok önemli bir sorundur. Barınma yalnızca başımızı sokacağımız bir ev bulabilmek değildir. İnsanların güvenli, sağlıklı ve insanca yaşayabileceği bir konuta erişebilmesi sosyal devletin temel sorumluluklarından biridir. Ancak bugün Türkiye'de konut ve kira fiyatlarındaki artış geniş toplum kesimleri için bu temel ihtiyacı karşılamayı giderek zorlaştırmaktadır. Asgari ücretli ve emekli için kira, öğrenci için yurt ve gençler için bağımsız bir hayat kurabilmek artık ciddi bir ekonomik mücadeleye dönüşmüştür. Özellikle gençler açısından mesele yalnızca konut bulabilmek de değildir. 2026-2027 eğitim öğretim yılı yaklaşırken öğrencilerimizin en temel kaygılarından biri yine aynıdır: Okul açılınca nerede kalacağız? Özel yurt ücretlerinin büyükşehirlerde yıllık 150 bin liraya ulaştığı, ev kiralarının ise 25 bin liradan başladığı bir ortamda üniversite öğrencisinin eğitim masraflarını karşılaması her geçen gün daha da zorlaşmaktadır. Üstelik devlet yurtlarının kapasitesi açısından da dikkat çekici bir tabloyla karşı karşıyayız. 2026 yılının ilk yarısına ilişkin verilere göre 30 Haziran itibarıyla yurtların yatak kapasitesinde 3 binin üzerinde bir azalma vardır. Emekliler ise yıllarca çalıştıktan sonra güvenli ve insanca bir yaşam sürdürebilme durumuyla karşı karşıyadır.

Diğer taraftan, bir ülkede insanlar ev bulamazken çok sayıda konutun boş kalması da üzerinde düşünülmesi gereken ciddi bir konudur. Burada konut politikalarının, kira piyasasının, sosyal konut üretiminin ve kamu kaynaklarının nasıl kullanıldığının yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Dar gelirli aileler, emekliler, gençler ve yeni ev kuran çiftler için sosyal konutta özel kontenjanlar oluşturulmalıdır. Fahiş kira artışlarının önüne geçilmeli, uzun süre boş kalan konutların ekonomiye kazandırılması sağlanmalıdır. İlk evini alacak vatandaşlara uygun koşullarda net bir biçimde finansman imkânı sunulmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

MEHMET AKALIN (Devamla) - Bu nedenle meseleye günü kurtaran çözümlerle değil uzun vadeli ve bütüncül bir devlet politikasıyla yaklaşmalıyız.

Önergeyi desteklediğimizi belirtiyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Aydın Milletvekili Sayın Hüseyin Yıldız. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, Türkiye'de en önemli sorun barınma sorunu değerli arkadaşlar. 28 bin lira asgari ücret olan bir ülkede, 23.500 lira emekli maaşı olan bir ülkede barınma sorunu olmaması mümkün değil değerli arkadaşlar.

Eskiye baktığımızda, siyaset yaptığımızda vatandaşlar veya memurlar bizi ararken İstanbul'dan gitmemek için uğraşıyorlardı, Doğu'ya gitmemek için uğraşıyorlardı; şu anki memurlar ve işçiler -memurlar özellikle- İstanbul gibi büyük şehirlerde kalmak istemiyorlar. Sebebi ise en kötü evin kirasının 25 bin lira olması değerli arkadaşlar. Bugün 28 bin lira asgari ücret alan bir insan 25 bin lira nasıl ödeyecek? Bugün -emekli özellikle- 23.500 lira alan bir emekli 25 bin lira nasıl ödeyecek ve nasıl geçinecek?

Eskiden emekli, emekli olduktan sonra emekli parasıyla bir ev alıyordu, bir araba alıyordu ve artırıyordu parasını ama şimdi emekli emekli olduktan sonra sadece kredi kartı borcunu ödüyor arkadaşlar.

En büyük sorunumuz öğrenciler arkadaşlar. Yıllarca öğrencilerimiz mücadele ediyor, liseyi bitiriyor, üniversite sınavına katılıyor, başarılı bir üniversite kazanıyor ama gidemiyor değerli arkadaşlar çünkü gittiği her yerde birinci derece yurt yetersiz, ikinci derece ev tuttuğu zaman en kötü evin kirası 25 bin lira; Anadolu'dan gelen o kardeşlerimiz maalesef ve maalesef okulu bırakıp geri gitmek zorunda kalıyor. Yani, 2025'te 57 bin öğrencimiz okulunu dondurdu veya bıraktı, 2015'ten beri 615 bin öğrenci üniversiteyi bıraktı değerli arkadaşlar, bu çocuklar bizim çocuklarımız. Biz bu sorunumuzu çözmediğimiz takdirde önümüzdeki dönemlerde bu sorunlar daha da büyüyecek. AK PARTİ iktidara geldiğinden beri baktım da kusura bakmayın ama yurtlarda hiçbir artış yok. Onun için Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında bütün bu sorunları çözmek için bir yıla ihtiyaç var, bir yıl arkadaşlar. TOKİ istese bütün bu öğrencilerin sorunlarını bir yılda çözer ama çözmüyorsunuz. Neden çözmüyorsunuz biliyor musunuz? Çünkü o öğrencileri başka yurtlara gönderiyorsun, başka yurtlara gitsinler diye bilinçli olarak bu siyasetinizi, bu politikanızı yürütüyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Gelin, hep beraber destekleyelim, bu sorunu hep beraber bu mecliste çözelim değerli arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Evet, çok basit; bana yetki verin, ben bir yılda bütün sorunu çözerim; bir yılda çözerim, bir yılda! (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜSEYİN YILDIZ (Devamla) - Bugün Ege Üniversitesinin gidin bahçesine, 2 bin değil 5 bin kişilik öğrenci yurdu yapabilirsiniz, yapmıyorsunuz!

BAŞKAN - Sayın Yıldız, tamamlayın lütfen.

HÜSEYİN YILDIZ (Devamla) - Çünkü neden biliyor musunuz? Baskılar var, baskılar! Kimden geldiğini çok iyi biliyoruz Sayın Vekilim.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Siirt Milletvekili Sayın Sabahat Erdoğan Sarıtaş. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yıl 2026. Bu iktidar her gün demokraside nasıl ilerlediklerini, nasıl yollar yaptıklarını, emekliye nasıl yüksek yüksek zamlarla maaşlar verdiklerini, emekçiye nasıl hakkını verdiğini ifade edip duruyor ama bu ülkede şimdi söyleyeceğim bir cümleyle bunların altının ne kadar boş olduğunu siz de göreceksiniz. Bu ülkede, değerli arkadaşlar, barınma krizi var. Evet, bu ülkede barınma krizi var. Niye var? Ülkenin ekonomik durumunun olduğu durumdan kaynaklı. İnsanlar zaten ev

alamıyor; bırakın ev almayı, maalesef artık ev kiralayamıyor. Niye bunu söylüyorum? Bültenlerde hepinizin karşısında çıkmıştır; artık iki aile bir evde, ortak ev tutuyor maalesef. Bunun yine en ağır krizini ise üniversite öğrencileri yaşıyor. Milyonlarca genç üniversiteyi kazanıyor ama barınacak yurt bulamıyor. Eğitim hakkı daha üniversitenin kapısından girmeden barınma krizine maalesef çarpıyor. 6 milyonu aşkın öğrenciye karşılık kamu yurtlarında yaklaşık 1 milyon yatak var. Geriye kalan milyonlarca genç ne yapacak? Fahiş kiralara mı teslim olacak, borçlanacak mı yoksa eğitimden mi vazgeçecek? Bu tablo elbette tesadüf değil. Barınmayı kamusal bir hak olmaktan çıkarıp rantın ve piyasanın insafına bırakan iktidarın bu anlayışının sonucu olarak gençler bu sorunu yaşıyor. Bu iktidar, sosyal devletin sorumluluğunu terk edip barınma hakkını parası olanın ulaşabildiği bir ayrıcalığa dönüştürdü. Bugün öğrenciler, emekliler ve dar gelirli milyonlar aynı barınma krizi içinde yaşam mücadelesi veriyor ne yazık ki. Gençler okumak için çalışmak zorunda kalıyor, aileler ise çocukları okutmak için maalesef borçlanıyor. Değerli milletvekilleri, devlet, yurt kapasitesini artırmak, kira krizine karşı kamusal önlemler almak ve sosyal konut politikalarını hayata geçirmek durumundadır. Biz, barınmanın piyasanın insafına terk edilmediği, hiçbir gencin kalacak yer bulamadığı için eğitimden vazgeçmediği, hiçbir yurttaşın yoksulluk nedeniyle evsiz kalmadığı bir ülke için mücadele verdik, vermeye devam edeceğiz. O nedenle de Yeni Partinin önergesine "evet" demeye davet ediyoruz. (DEM PARTİ, Yeni Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Orhan Yegin.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; aziz milletimizi ve onu temsil eden Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

14 Ağustos 2001 yılında AK PARTİ Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde kurulduğunda, artık Türkiye'de hiçbir şey eskisi gibi olmayacak iddiasıyla yola çıkmış; hiçbir meseleyi önemsiz, hiçbir konuyu bir diğerinden değersiz görmemiş; her meseleyi kendi çerçevesinde çok kıymetli ve ehemmiyetli görmüş ve birçoğunda müthiş mesafeler almış, birçoğunda rekorlar üstüne rekorlar kırarak milletinin gönlüne girmiş, milletinin takdirini almış ve bugün çeyrek asra varan bir süre içerisinde milletin iktidarda tuttuğu bir kadro, bir ittifak hâline gelmiştir; Cenab-ı Allah'a sonsuz şükürler olsun.

Sayın milletvekilleri, "barınma krizi" "Yıl 2026, şöyle olmuş, böyle olmuş." gibi birçok şey söyleniyor. Evet, konut kiralarındaki artışın, konut fiyatlarındaki artışın biz de farkındayız. Bir pandemi yaşadık -pandemiyle beraber üretimin durması, lojistikte yaşanan sorunlar, birçok cümle kurulabilir- ve hep beraber gördük ki konut fiyatlarının 4-5 kat arttığı bir dönem yaşandı. Peşine, Rusya-Ukrayna savaşı geldi, Rusya-Ukrayna savaşının ürettiği "Dünya savaşı çıkıyor." paniği ve o paniğin ürettiği insan hareketliliği sadece bizde değil Avrupa'da ve birçok yerde konut ve kira fiyatlarının artışlarında ciddi bir sebep üretti. Sonrasında, bu ülkede bir asrın depremini yaşadık hep beraber; 11 şehrimizin birçoğu tamamen, birçoğu kısmen yerle bir oldu ve bunun ürettiği içerideki o ikamet hareketliliği de aynı şekilde konut fiyatlarımızı ciddi anlamda etkiledi. Sosyolojik değişim, artık gençlerin daha erken ailelerinden ayrı ve bağımsız yaşama arzusunun artması ve benzeri birçok şey bizi konut fiyatlarında ciddi bir artışa doğru götürdü; bunlar sebepler, bunlarla mücadele etmemiz lazım. Bu sebeplerin arkasına giremeyiz ama Hükûmeti suçlamak, "Hiçbir şey yapmadı." demek; bu, vicdana ve insafa sığmaz.

Şimdi "Yıl 2026, 'Şunu yaptık, bunu yaptık.' diyorlar. Şimdi, size bir rakam vereceğim, mesele anlaşılacak." dedi ama biz o rakamlardan bir şey anlamadık. Evet, yıl 2026, biz de size bir rakam verelim: Arkadaşlar, TOKİ 1984 yılında kurulmuş, kırk iki yıllık ömrü var; on dokuz yılı AK PARTİ öncesi dönem, yirmi üç yılı AK PARTİ'li dönem; yarı yarıya. AK PARTİ'den önceki yarı ömründe TOKİ'nin ürettiği konut sayısı 45 bin. Bugün TOKİ sadece deprem bölgesinde üç yılda 455 bin konut üretmiş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ve AK PARTİ dönemlerinde geçen ömründe yani o yarı ömründe TOKİ 1 milyon 750 bin konut üretmiş. Yaptığımızı anlatmayacağız da neyi anlatacağız?

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Daha iyisini yapabilirdiniz; hesap verseydiniz, şeffaf olsaydınız daha iyisini yapardınız.

ORHAN YEGİN (Devamla) - Bunlar rakam değil mi? Bunlar sizin bir şeyler yapıldığına ikna olmanız için veri değilse o zaman arkadaşlar, siz meseleye siyasal bakışınızı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

ORHAN YEGİN (Devamla) - Bir diğer rakam daha vereyim: 2002 yılında 75 il, 57 ilçede, 190 yurtta 182 bin yatak kapasitemiz vardı. Arkadaşlar, bugün 81 ilde, 272 ilçede, 983 bin yatak kapasiteli 871 yurdumuz var ve bu sene yurt müracaatı yapan öğrencilerin yüzde 95'i ya, yüzde 95'i bu yurtlarda yer bulmuş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİYE COŞAR (Antalya) - Nerede bulmuş? Ankara'da var mıydı yurt acaba?

ORHAN YEGİN (Devamla) - Neden bahsediyorsunuz arkadaşlar? Allah'ınızı severseniz...

O yüzden, evet, kira fiyatları yüksek, evet, konut fiyatları yüksek, bunu düşürmek için İlk Evim Projesi, sosyal konut projesi, özellikle dar gelirli ailelerin düşük rakamlarla, bugün güncel kiralardan bile düşük rakamlarla konut sahibi olabilmesi için projeler hayata geçiriyoruz. Yirmi yılda 45 bin konut üreten bir iradeyi üç yılda 455 bin konut, yirmi üç yılda 1 milyon 750 bin konut üreten bir iradeye dönüştürmüşüz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Devamla) - Artı, Emlak Konutun yaptığı konutlar var; artı, diğerlerinin... Dolayısıyla "Lütfen!" diyoruz arkadaşlar.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Biraz da yurt yapsaydınız Orhan kardeş, biraz da yurt yapsanız iyi olacaktı.

ORHAN YEGİN (Devamla) - Yaptıklarımız yeter demiyoruz; daha iyisini, daha çoğunu inşallah yapacağız diyoruz. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın Ali Mahir Başarır, söz talebiniz var.

Buyurunuz.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

48.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in Yeni Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Önergeyle ilgili çok kısa bir şey eklemek isterim: Bir iktidar, yirmi dört yılın sonunda asgari ücret 28 bin lira, en düşük emekli maaşı 23.500 lira ama ortalama kira 30 bin liraysa ve burada "Hükûmeti mi suçlayacaksınız, iktidarı mı suçlayacaksınız?" diyorsa sözün bittiği yerdeyiz. Emlakçılar Odasını mı suçlayacağız? Kimi suçlayacağız? Bir maaş bir kiraya denk gelmiyorsa, karşılamıyorsa kimi suçlayacağız? Olaya doğru yerden bakmamız lazım. Bunu düzeltmek istedim.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın Temelli, buyurun.

49.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in Yeni Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu rakamlar önemli çünkü manipüle edilmeye çok müsait. Türkiye'de, bir kere, üniversite öğrencilerinden bahsedelim çünkü şu anda yerleştirme meselesi var, öğrencilerin tercihlerini çok etkileyen bir mesele. Kamusal yurt oranı yüzde 20 yani örgün öğrenimde 4 milyon 750 bin öğrenci var, kamusal yurdun bu kapasiteyi karşılama oranı yüzde 20'yi aşamamış henüz Türkiye'de.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Talep de o kadar zaten.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Ciddi bir barınma sorunu üniversite öğrencilerimiz için söz konusu, bu bir.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Böyle bir istatistik olmaz, yurt isteyen öğrenci sayısı üzerinden istatistik olur.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - İkincisi, TOKİ bu kadar konut yaptı, yaptı, yaptı; Türkiye'de kirada oturanların sayısı da arttı, demek ki burada bir çarpıklık var. Dolayısıyla da iktidara geldiği zaman Adalet ve Kalkınma Partisi kendi evinde oturanların oranı yüzde 61'ken bugün 55'in altına düşmüş durumda ve tabii, bu mükerrer saymaları bir kenara bırakıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Bitiriyorum.

Ama gerçek rakam şu: Türkiye'de yaklaşık 8 milyon hane kirada oturuyor; bu, araştırmaların bir sonucu. Dolayısıyla bu konut politikası, bu yaklaşım bir an önce terk edilmeli. Gerçek anlamda Türkiye'de bir sosyal konut projesine ihtiyaç var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

5.- Yeni Parti Grubunun, Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent ve arkadaşları tarafından, ülkede giderek derinleşen barınma krizinin nedenlerinin ekonomik ve sosyal sonuçları ile çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla 5/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 7 Ağustos 2026 Cuma günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

Birinci sırada yer alan, İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut ve Antalya Milletvekili Mustafa Köse ile 98 milletvekilinin, Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut ve Antalya Milletvekili Mustafa Köse ile 98 Milletvekilinin Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3771) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 286)[4]

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümünde yer alan 4'üncü maddesi üzerinde önerge işlemlerinde kalınmıştı.

---

4. 286 S. Sayılı Basmayazı 5/8/2026 tarihli 120'nci Birleşim Tutanağı'na eklidir.

Şimdi 4'üncü madde üzerindeki diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 4-5237 sayılı Kanunun 233 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bir yıla" ibaresi "üç aydan iki yıla", ikinci fıkrasında yer alan "üç aydan bir yıla" ibaresi "altı aydan iki yıla" ve üçüncü fıkrasında yer alan "üç aydan bir yıla" ibaresi "bir yıldan üç yıla" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir:

"(4) Birinci ve üçüncü fıkralarda tanımlanan fiiller nedeniyle çocuğun kasten öldürme (madde 81, 82) ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama (madde 87) suçunu işlemesi halinde şikayet aranmaksızın, faile bu madde uyarınca verilecek ceza yarısından iki katına kadar artırılır.

(5) Bu madde kapsamında cezaya hükmedilebilmesi için yetişkin aile bireylerinin, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından belirlenen çocuk gelişimi, ebeveynlik becerileri ve aile içi iletişim konularındaki zorunlu eğitim programlarına katılması ve bu programları tamamlaması gerekir. Eğitime katılım yükümlülüğünün ihlali halinde cezanın aynen infazına kararı verilir.""

Turhan Çömez
Balıkesir

Burak Dalgın
Balıkesir

Hasan Toktaş
Bursa

Yüksel Selçuk Türkoğlu
Bursa

Şenol Sunat
Manisa

Mehmet Akalın
Edirne

Mustafa Cihan Paçacı
İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Edirne Milletvekili Sayın Mehmet Akalın.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

MEHMET AKALIN (Edirne) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir çocuk ağır bir suça karıştığında toplum çoğu zaman yalnızca son ana yani işlenen fiile, kullanılan araca ve ortaya çıkan acıya bakar. Oysa o ana gelinceye kadar yaşanan sessizlikler, görülmeyen ihmaller ve karşılıksız kalan yardım çağrıları da en az sonuç kadar önemlidir. Görüşmekte olduğumuz 4'üncü madde aile hukukundan doğan bakım, eğitim ve gözetim yükümlülüklerini yerine getirmeyen yetişkinlere verilen cezaları artırmaktadır. Çocuğun, bu ihmalin etkisiyle kasten öldürme veya ağır yaralama suçu işlemesi hâlinde ise cezanın yarısından 2 katına kadar yükseltilmesi öngörülmektedir. Aile sorumluluğunun hukuk üzerinden açık biçimde hatırlatılması doğrudur çünkü çocuk doğduğu evin koşullarını seçemez; kendisine sunulmayan ilgiyi, güveni ve rehberliği tek başına kuramaz ancak bu madde, çocuğu suça taşıyan uzun sürecin yalnızca son halkasına yaptırım uygulamaktır. Kanun, ihmal nedeniyle suç işlenmesi şeklinde ağır bir nedensellik bağı kurmaktadır. Peki, bu bağ hangi ölçütlerle tespit edilecektir? Ailenin ihmali ile çocuğun fiili arasındaki ilişkiyi kim, hangi uzmanlıkla ve hangi sosyal inceleme yöntemiyle değerlendirecektir? Mahkeme yalnızca dosyadaki adli olgulara mı bakacak yoksa çocuğun okul hayatı, sosyal çevresi, bağımlılık riski, psikolojik durumu ve aile içindeki şiddet geçmişi de incelenecek midir? Bu sorular cevapsız bırakıldığında aynı nitelikteki olaylar farklı mahkemelerde birbirinden uzak sonuçlara bağlanabilir. Cezanın yarısından 2 katına kadar artırılabilmesi geniş bir takdir alanı yaratmaktadır. Hukuki güvenlik cezanın metne yazılmasıyla tamamlanmaz, cezanın hangi somut ölçütlerle uygulanacağının gösterilmesiyle ölçülür ve güçlenir. Daha önemlisi, maalesef, teklif sadece aileyi cezalandırıyor fakat aile ortamını dönüştürecek hiçbir zorunlu mekanizma kurmuyor. Hapis cezası tamamlandığında aynı iletişim sorunları, aynı bağımlılık örüntüleri, aynı ihmal kültürü ve aynı riskler evin içinde varlığını sürdürebilir. Aynı hanedeki diğer çocuklar açısından da tehlike devam edebilir. Devletin görevi yalnızca mahkûmiyet hükmünün infazını takip etmekle sınırlı tutulamaz. Riskli ailelerin sosyal hizmet uzmanlarınca izlenmesi, bağımlılık ve şiddet vakalarında erken müdahale ekiplerinin devreye alınması gerekir; aksi hâlde, kanun, sonucu cezalandıran fakat sebebe temas edemeyen dar bir çerçevede kalacaktır. Bu nedenle, sorumluluğu tespit edilen yetişkinlerin çocuk gelişimi, ebeveynlik becerileri, aile içi iletişim ve bağımlılıkla mücadele alanlarında zorunlu eğitim programlarına katılması sağlanmalıdır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına görev verilmeli, programların uygulanması, izlenmesi ve sonuçlarının mahkemeye bildirilmesi güvence altına alınmalıdır. Komisyonda bu maddeyle ilgili verdiğimiz önerge tam olarak bunu amaçlıyordu yani cezayı koruyucu sosyal politikayla tamamlamak, ihmali üreten koşullara müdahale etmek ve aynı ailedeki diğer çocukları korumaktı.

Değerli milletvekilleri, çocuk suça sürüklendikten sonra cezayı artırmak kolaydır; asıl devlet sorumluluğu o çocuğun suça uzanan yolunu önceden görmek, ailedeki çöküşü de zamanında fark etmek ve henüz geri dönüşü mümkünken müdahale etmektir. Çocuğu koruyan hukuk riski görür, aileyi güçlendirir, ihmali izler ve suçu ortaya çıkmadan önlemeye çalışır; gerçek caydırıcılık da gerçek sosyal adalet de ancak böyle sağlanır diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 286 sıra sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinde yer alan "halinde" ibaresinin "durumunda" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül
Aydın

Aliye Çoşar
Antalya

Sibel Suiçmez
Trabzon

Mahmut Tanal
Şanlıurfa

Turan Taşkın Özer
İstanbul

Ayça Taşkent
Sakarya

İsmet Güneşhan

Türkan Elçi

Çanakkale İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Çanakkale Milletvekili Sayın İsmet Güneşhan. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifinin 4'üncü maddesi, aile hukukundan doğan bakım ve gözetim yükümlülüğünün ihlali hâlinde cezaların artırılmasını, hamile eşini veya birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe olduğunu bildiği kadını çaresiz durumda terk eden kişilere daha ağır yaptırımlar uygulanmasını ve çocuklarının ahlakını, güvenliğini ve sağlığını ağır şekilde tehlikeye atan anne ve babalara verilen cezaların yükseltilmesini öngörmektedir. Bunlar içerisinde özellikle bir düzenleme var ki ceza hukukunun temel ilkeleri bakımından son derece sakıncalıdır. Teklife göre, anne ve baba bakım yükümlülüğünü yerine getirmemişse ve o çocuklar yıllar sonra kasten öldürme ya da neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçunu işlemişse ebeveynin cezası yarısının 2 katına kadar artırılabileceğidir.

Değerli milletvekilleri, öncelikle açıkça şunu ifade etmek istiyorum: Burada hiç kimsenin çocukların korunmasına dair bir itirazı yoktur, hiç kimsenin aile içi ihmalin yaptırımsız kalmasını savunduğu da söylenemez. Her çocuk güvenli, sağlıklı, şiddetten uzak ve onurlu bir ortamda büyümeyi hak etmektedir. Devletin de Anayasa'dan doğan yükümlülüğü aileyi, çocuğu ve toplumun geleceğini korumaktır ancak hukuk devletinde iyi niyet kötü kanun yapmanın gerekçesi olamaz. Sorulması gereken ilk soru şudur: Mevcut düzenleme neden yetersizdir? Hangi uygulama sorunu tespit edilmiştir? Hangi bilimsel çalışma, hangi istatistik, hangi etki analizi bu ağırlaştırmayı zorunlu kılmıştır? Teklifte bunların hiçbirine cevap yoktur değerli arkadaşlar. Ne yazık ki son yıllarda her zaman olduğu gibi aynı anlayışla karşı karşıyayız. Toplumda bir sorun olduğu zaman çözüm yerine ya yeni bir suç ihdas ediliyor ya da cezalar artırılıyor oysa ceza hukukunun temeli gerçeği ortaya çıkarmaktır. Ceza hukukunun temel gerçeği çok açık ve nettir aynı zamanda; suçu önleyen şey cezanın ağırlığı değil hukukun etkin uygulanmasıdır, suçu önleyen şey yakalanma ve cezalandırma ihtimalinin yüksek olmasıdır, suçu önleyen şey adalet sistemine duyulan güvendir. Sadece ceza artırarak ne suç önlenebilir ne de toplum güvenliği sağlanabilir.

Değerli arkadaşlar, bu teklif, ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesini tartışmaya açmaktadır. Ceza hukukunda herkes yalnızca kendi kusurlu fiilinden sorumludur, burada ise anne ve baba yalnızca kendi ihmali nedeniyle değil yıllar sonra çocuğunun işleyeceği bağımsız bir suç nedeniyle daha da ağır cezalandırılmaktadır. Bir başka sorun ise illiyet bağıdır. Bir çocuğun yıllar sonra suç işlemesini yalnızca aile içerisinde bakım eksikliğine bağlamak hangi bilimsel veriye dayanmaktadır? Kriminoloji bilimi onlarca yıldır aynı gerçeği söylüyor: Suç davranışı tek sebeple açıklanamaz; yoksulluk, eğitim olanakları, madde bağımlılığı, şiddet ortamı, akran çevresi, psikolojik rahatsızlıklar, sosyal çevre; tüm bunlar suç davranışını etkileyen faktörlerin önemli bir kısmıdır. Bu arada, karmaşık bir süreci yalnızca anne ve babanın ihmaliyle açıklamak ceza hukukunun nedensellik anlayışıyla da bağdaşmaz. Üstelik bu yaklaşım başka bir soruyu da beraberinde getirmektedir değerli arkadaşlar: Eğer çocuğun geleceğinden yalnızca aileyi sorumlu tutacaksak devlet kendi sorumluluğunu nereye koyacaktır? Yoksullukla mücadele etmek devletin görevi değil midir? Nitelikli eğitim sağlamak devletin görevi değil midir? Çocuk koruma sistemini güçlendirmek devletin görevi değil midir? Bağımlılıkla mücadele eden merkezleri yaygınlaştırmak devletin görevi değil midir? Psikososyal destek hizmetlerini erişilebilir hâle getirmek devletin görevi değil midir değerli arkadaşlar? Devlet kendi yükümlülüğünü yerine getirmeden yalnızca cezaları artırıyorsa sorumluluğu paylaşmıyor, sorumluluğu devrediyor demektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

İSMET GÜNEŞHAN (Devamla) - Değerli arkadaşlar, teklif bir başka açıdan da sorunludur: "Yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle" deniliyor; peki, bunun sınırı nedir? Hangi ihmal, hangi davranış, kaç yıl sonra işlenen suç, hangi delilde kurulacak illiyet bağı? Kanun bunların hiçbirini söylemiyor. Belirsiz ceza normu olmaz değerli arkadaşlar, belirsizlik hukuk güvenilirliğini ortadan kaldırır. Hukuk güvenilirliğinin olmadığı yerde ise adalet değil keyfîlik doğar.

Biz çocuklarımızın korunmasını istiyoruz, biz aile içi ihmalin yaptırımsız kalmasını istemiyoruz ama aynı zamanda, hukuk devletini de sonuna kadar savunuyoruz değerli arkadaşlar çünkü güçlü devlet cezası ağır olan devlet değildir; güçlü devlet, adil, öngörülebilir ve hukuk kurallarına bağlı devlet demektir.

Çocuklarımızı gerçekten korumak istiyorsak gelin, önce aileyi güçlendirelim, yoksulluğu azaltalım, eğitimde fırsat eşitliğini sağlayalım, koruyucu ve önleyici hukuk politikalarını yaygınlaştıralım, psikolojik destek mekanizmalarını güçlendirelim.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesindeki "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ
Muğla
İdris Şahin
Ankara

Sema Silkin Ün
Denizli

Mustafa Kaya
İstanbul
Haydar Altıntaş
İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde İzmir Milletvekili Sayın Haydar Altıntaş.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

HAYDAR ALTINTAŞ (İzmir) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Komisyonda görüşmelerine başlanılan Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun Teklifi'ne Demokrat Parti olarak hem usulden hem esastan itiraz ediyoruz. İtirazımızın temeli... Vatanımızın bölünmez bütünlüğü adına itiraz ediyoruz; cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde verilen istiklal mücadelesi adına, terör eylemlerinde şehit olan evlatlarımız adına, gazilerimiz adına, çocukları dağa kaldırıldığı için gözyaşı döken anneler adına itiraz ediyoruz. Derdimiz birlikte pişirdiğimiz ekmeği bölüştüğümüz insanlarımızla değil terör örgütleriyledir. Yüz üç yıllık cumhuriyet tarihimizde devlet hayatımız ciddi ve önemli kırılmalardan bir tanesiyle karşı karşıyadır. Adını "barış" koymakla barış olmuyor. Meclis dışında terör örgütüyle pazarlık edilerek hazırlanmış bir metin Meclise getiriliyor, kanunun acele çıkarılması için Meclise talimat veriliyor. Eğer Meclis talimat alırsa "gazi" niteliğini yitirir. Meclise Türkiye'de talimat verebilecek hiçbir kurum, müessese ve şahıs bulunmamaktadır. Bu yasa bir turnusol kâğıdıdır, gelecekte yapılacak olan işlerin -aynı teröristbaşının söylediği gibi- anahtarıdır. Bu kanun gelecekte nelerin yapılacağının işaretini ayan beyan ortaya koymakta ve bir anayasa değişikliğinin provası burada yapılmaktadır. Demokratikleşme ve eşit vatandaşlık talepleri bir ambalaj içerisinde millete sunulmaktadır, bu ambalajın içinde ne olduğu ayan ve açık seçik bir şekilde görülmelidir. Anayasa'nın ilk 4 maddesinin haricinde 66'ncı ve 42'nci maddeleri de bu tekliflerle beraber aşındırılmakta ve devlet hayatımız yeni bir biçime dönüşmektedir; eğer bu yol yürünmeye devam edilirse çok dilli, çok devletli bir yöntemin yolu Türkiye Cumhuriyeti devletinin önünde açılacaktır. İşte, bütün bunlara, biz, vatan toprağının bölünmemesi ve vatandaşın birbiriyle bir etnik ayrımcılıktan dolayı karşı karşıya gelmemesi için Demokrat Parti olarak itiraz ediyoruz. Özerklik, federasyon, konfederasyon çözüm değildir, bunlar fantezi bile değildir. Ülkemizde çok etnisiteli kimlikler vardır ancak bu kimlikleri vatandaşımızın onuru, kültürü ve zenginliği olarak kabul ediyoruz, saygı duyuyoruz. Hiçbir etnik kimliğe karşı bir tavır içerisinde değiliz ve bütün bunların devletin ve milletin himayesi altında olması gerektiğine inanıyoruz. Terörle aramıza mesafe koyarak, demokrasiyi bütün kurum ve kurallarıyla işleterek korkusuz yaşama hürriyetini su gibi, hava gibi vatandaşın ciğerlerine çeke çeke yaşamasını temin etmenin yolunu arıyoruz. Eğer bunlar yapılmazsa üniter devlet yapısının parçalanmasına giden bu yolun taşları döşenir, devlet ve millet mısır patlağı gibi dağılır. Sonradan parçalanan devletlerin hiçbirinde dirlik ve düzenlilik görülmemiştir. Allah muhafaza, böyle bir ayrışma devletin sonu olur. Kimlik, siyaseti demokratikleşmeye değil bölünmeye götürür, ayrışan milletler kutuplaşır, emperyalizmin kölesi olur. Dünkü çamaşırı bugünkü güneşte kurutmak hiç de akıl kârı bir şey değildir. Bu yol, milletin sinir uçlarıyla oynanmasının temel şartıdır. Herkes için söylüyorum; dil kalbin aynasıdır, eğer bu kapı kapanırsa dil ölür. O bakımdan, bizim ülkemizde yaşayan insanların ayrı dilleri, dinleri ve mabetleri elbette olacaktır, hepimiz onlara saygı göstereceğiz; bunun teminatı da düne kadar çok ağır eleştirilere tabi tuttuğunuz laikliktir. Laikliği layıkı veçhile uygulayabilirsek ayrı dilleri ve dinleri olan insanları bir arada yaşatma imkânını kolayca buluruz diye düşünüyorum.

Her konuşmanızda bütün etnisiteleri teker teker saymak hüner değildir, tarihle kavga etmekten vazgeçin. Özgür bireyi güçlendirelim, demokrasiyi güçlendirelim, ekmeği büyütelim; devletin teminatını gelir dağılımındaki adalette ve büyüyen ekmeğin adaletle taksim edilmesinde arayalım. Bütün bunların karşısında, yeni dünya düzeninde ortaya çıkmış olan fırsatları birlikte konuşalım ama tehditlere de hep birlikte karşı koyalım. Gelin, kuvvetler ayrılığı ilkesini konuşalım, hukuku konuşalım, adaleti konuşalım, eğitimi konuşalım, ekonomiyi konuşalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAYDAR ALTINTAŞ (Devamla) - Sayın Başkan, bir dakika daha lütfen.

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

HAYDAR ALTINTAŞ (Devamla) - Bazı milletvekili arkadaşların ifade ettikleri gibi "Irmaklarımıza santraller kurdunuz, bize elektrik satıyorsunuz." lafı çok doğru bir laf değildir. Devletimiz kimsenin toprağına el koymamıştır. Bu yapılan eserler Türk milletinin medeniyet yolculuğundaki ortak değerleridir. Eğer bu yapılan eserleri bu şekilde küçültmeye kalkarsanız buradan varabileceğiniz bir yol da yoktur. Bu eserler geleceğimizin teminatıdır. Gelin, GAP'ı bitirelim; gelin, DAP'ı bitirelim. Bilinmelidir ki devletin teminatı -demin söylediğim gibi- karnı tok insandır. Bugün Türk milletinin yarısı açtır. Muş Ovası'nın sulamasını bitirelim; topraklardan zenginlik fışkırsın, çocuklar yatağa aç girmesin, fakirlik ortadan kalksın, herkes canından ve malından emin olsun.

Değerli arkadaşlar, Türkiye Cumhuriyeti devleti ilelebet payidar kalacaktır, Lozan bağımsızlığımızın tapu senedidir, ortak aidiyet eşit yurttaşlığımızın temelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAYDAR ALTINTAŞ (Devamla) - Bölünüp parçalanarak kardeş kavgasına düşmeden demokratik bir ülkenin vatandaşı olarak yaşamak çok değerli ve şarttır. Vatandaşın din ve etnisite temelinde ayrılarak kutuplaştırılması siyasetin dışında olmalıdır, siyasetin amacı olmamalıdır. Müşterek geçmişimizi yok edersek müşterek geleceğimizi de yok etmiş oluruz. 9'uncu Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel'in dediği gibi: "Türk milletine mensup olmak için vatandaşlık yeterlidir."

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti, İYİ PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesiyle 5237 sayılı Kanun'un 233'üncü maddesine eklenen dördüncü fıkrada yer alan "(madde 87)" ibaresinin "(madde 87, fıkra 2 ve 4)" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu Manisa	Leyla Şahin Usta Ankara	Müşerref Pervin Tuba Durgut İstanbul

Mustafa Köse
Antalya

Fatma Serap Ekmekci
Kastamonu

Abdürrahim Dusak
Şanlıurfa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe: Önergeyle, teklifle Türk Ceza Kanunu'nun 233'üncü maddesine eklenen dördüncü fıkranın kapsamı yeniden belirlenmektedir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:19.01

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.37

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 122'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

5'inci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutacağım ilk 3 önerge aynı mahiyette olduğundan bu önergeleri birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesiyle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 174'üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenmesi öngörülen bentte yer alan "Onbeş" ibaresinin "Onsekiz" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ
Muğla
Necmettin Çalışkan
Hatay

Sema Silkin Ün
Denizli
İdris Şahin
Ankara

Mustafa Kaya
İstanbul
Sadullah Ergin
Ankara

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer
Niğde
İnan Akgün Alp
Kars
Ahmet Baran Yazgan
Edirne

Barış Bektaş
Konya
Ali Karaoba
Uşak
Müzeyyen Şevkin
Adana

Cevdet Akay
Karabük
Sevda Erdan Kılıç
İzmir

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Süleyman Bülbül
Aydın
Mahmut Tanal
Şanlıurfa

Aliye Çoşar
Antalya
Turan Taşkın Özer
İstanbul

Sibel Suiçmez
Trabzon
Türkan Elçi
İstanbul
İzzet Akbulut
Burdur

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Ankara Milletvekili Sayın Sadullah Ergin.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

SADULLAH ERGİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Grubu adına heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

6 Şubat depremlerinin üzerinden tam üç buçuk sene geçti. Türkiye kamuoyunun gündeminden düşse de deprem bölgelerinde ve özelde Hatay'da hayatın normale dönmediğini üzülerek belirtmek istiyorum. Evet, afet büyük bir afetti, yıkım büyük bir yıkımdı; 60 bine yakın canımızı toprağa verdik, çok daha fazlasını enkaz altından yaralı olarak çıkardık. Depremin yaralarını sarmak için yapılan çalışmalar maalesef yeterli olmadı. İlk olarak ciddi bir planlama sorunuyla karşı karşıya kaldık. "Bir yıl içinde konutlar teslim edilecek." denildi; üç buçuk yıl bitti, tablo ortada. Şu an için evine giren vatandaştan çok daha fazlası girememiş durumda. İkinci olarak, hem projelendirmede hem de inşaatı biten binalarda kalite sorunu çok bariz ve yakıcı bir sorun olarak ortada duruyor. Kuralar çekildikten sekiz ila on ay sonra anahtar alınabiliyor ama anahtar alındıktan sonra da evin içinde kendi başınıza tadilat yapmanıza izin verilmiyor. Zira, Emlak Konut ve TOKİ, yüklenici firmalardan henüz teslim almadığı konutların anahtarlarını

teslim ediyor. Dolayısıyla teknik olarak teslim alınmamış konutlarda hak sahiplerinin tadilat yapmasına da müsaade edilmiyor. Tadilat yapmak isteyenler izin talep edecekler, izin verilirse tadilat yapabilecekler; tablo bu.

Değerli milletvekilleri, iş yerlerindeki durum bundan daha da vahim. Antakya'da Ayakkabıcılar Çarşısı, Meydan Çarşısı, Kuyumcular Çarşısı ve Uzun Çarşı'da maalesef çok zayıf bir faaliyet var. Tek katlı ya da iki katlı olarak yapılan bu basit iş yeri inşaatları üç buçuk yıl geçmesine rağmen maalesef tamamlanamadı. Bu iş yerlerinin acilen bitirilerek çarşı esnafına teslim edilmesi hayati derecede önemlidir.

Yine, Antakya'nın kalbi durumundaki Küçük Sanayi Sitesi'ndeki tablo ise tam bir facia. Değerli milletvekilleri, Küçük Sanayi Sitesi'nde 400'ün üzerinde iş yeri yıkılmıştı. Aradan geçen üç buçuk senede yapılan iş yeri sayısı sadece 51'dir. Evet, yanlış duymadınız; Antakya Küçük Sanayi Sitesi'nde yapılması gereken iş yeri sayısı 400 iken bugün itibarıyla sadece 51 adet iş yeri bitirilmiş durumda. Bu hızla gidilirse iş yerlerinin tamamlanması başlangıçtan itibaren on seneyi geçecek. Aynı depremde Malatya'daki küçük sanayi sitesinde yıkılan 715 iş yeri yeniden yapıldı, esnafa teslim edildi, faaliyet başladı ve şimdi ikinci bir sanayi sitesinin inşasına başlanıldı. Afet aynı afet, Hükûmet aynı Hükûmet ama Malatya'da üç yılda biten sanayi sitesi Antakya'da yaklaşık on yılı geçiyor ama bitirilemiyor. Ortaya çıkan bu tablo asla kabul edilemez. Ayrıca, Antakya Sanayi Sitesi'nde bitirilmiş iş yerlerinin fiyatı ve esnafın ödemek zorunda kalacağı rakamlar çok fahiş. On yıl taksitle ödeme planına göre 315 metrekare oturumlu 3 katlı iş yeri için toplamda 44 milyon TL isteniyor. Yani bu, esnafın yüz yirmi ay boyunca ortalama olarak ayda 366 bin TL taksit ödemesi anlamına geliyor. Ancak bu esnaf, yukarıda belirttiğim iş yeri taksiti dışında da ev taksiti ödeyecek, işletme sermayesi bulacak, yaptığı iş için gerekli iş makinalarını satın alacak ve taşıt temin edecek. Değerli milletvekilleri, bu şartlarda, Superman olsanız bu yükün altından kalkamazsınız maalesef. Her ne kadar Bakanlık bu bedelin tek seferde nakit olarak ödenmesi durumunda yüzde 48 indirim yapılarak 17 milyon 500 bin TL'ye ineceğini belirtmişse de deprem sonrasında bunu ödeyecek bir esnaf maalesef görünmüyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada bir başka sorun da şudur: 2023 yılında ilk etapta inşa edilen 51 iş yerinin maliyeti iş yeri başına 44 milyon lira iken 2025 yılında, bundan iki sene sonra gerçekleştirilen ihalede ortaya çıkacak maliyet 32 milyon TL olarak görünüyor. Düşünebiliyor musunuz, 2023'te ihale edilen iş yeri 44 milyon TL'ye, 2025'te ihale edilen aynı iş yeri 32 milyon TL'ye mal olacak. Bu iki yıllık enflasyon toplamı 2023-2025 arasında yüzde 75. Yüzde 75 fiyatlar artmış ama yapılacak iş yerinin fiyatı bir iş yeri için 12 milyon lira daha ucuz ikinci ihalede. Bu nasıl iştir? Akılla, mantıkla izah edilebilecek bir şey değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SADULLAH ERGİN (Devamla) - Bu çarpık ve fahiş rakamlar tekrar masaya yatırılmalı, mağdur esnafımızdan istenen fahiş bedeller makul rakamlara çekilmelidir. Bu konuda Hükûmet yetkililerini ciddiyetle bu tabloyu düzeltmeye davet ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada niyetimiz deprem üzerinden polemik üretmek değildir. Amacımız, afetzedelerin yaşadığı somut sıkıntıları gündeme getirmek ve depremzedeleri sıkıntıya sokan yanlış hesapların düzeltilmesine vesile olmaktır diyor, heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Adana Milletvekili Sayın Müzeyyen Şevkin.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Karşımızdaki teklif ne yazık ki bütüncül bir çocuk politikası üretmekten uzak, tamamen cezalandırma mantığıyla hazırlanmış bir metindir. Yasada yapılan tek şey belirli yaş gruplarına uygulanan cezaları artırmaktan ibarettir. Sayın milletvekilleri, bu uygulama sadece 15 yaş altı değil 15-18 yaş arası çocukları da kapsamalıdır. Anayasa'nın 41'inci maddesi son derece açıktır, çocuklar arası sosyal inceleme bakımından yaş gruplarına göre ayrım yapılmaz. Uygulamada Adli Tıp, pedagog ve altyapı yetersizlikleri sürecin uzamasına, çocuğun uzun süreli şüpheli görünmesine ve lekelenmeme hakkının zedelenmesine yol açabilecektir. Çocuklar suç işledikten sonra daha ağır biçimde cezalandırılarak korunmaz, aksine suçlar önlenerek korunur. Çocuk adalet sisteminin asıl görevi; çocuğu suça sürükleyen unsurlarla, yoksulluk, eğitimden kopuş, ihmal, istismar, çocuk işçiliği ve örgütlü suç ağlarıyla mücadele etmektir.

Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta okullarda meydana gelen olayların araştırılması için kurulan Komisyonun bulguları beklenmeden, ortaya çıkan veriler birleştirilip bütüncül bir çocuk politikası oluşturulmadan Adalet Komisyonuna acele bir teklif getirilmesi yasama ciddiyetiyle bağdaşmaz. Yalnızca cezai sonuçlara odaklanan bu yaklaşım sosyal sorunları kabul etmekte ancak çözüm kısmında yine ceza hukukunun dar kalıplarına sığınılmaktadır.

Sayın milletvekilleri, çocuk adaleti, genel ceza adaletinin altında, sadece yaş küçüklüğüne bağlı cezalandırma indirimlerinin uygulandığı tali bir alan değildir. Meclisimiz, kurumlar arası koordinasyonun sağlandığı, sosyal hizmet uzmanlarının aileye zamanında ulaştığı, koruyucu ve önleyici tedbirleri esas alan bir yaklaşımı benimsemelidir.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak şunları savunuyoruz: Yasanın temel amacı cezalandırma değil öncelikle çocuğun suça sürüklenmesini önlemek, suça karışmış ise aynı koşullara yeniden dönmesini engellemek, rehabilite edip eğitim yoluyla yeniden toplumsal yaşama güven içinde katılımını sağlamaktır. Burada sayısal olarak kaç çocuğun mahkûm edildiği ya da cezanın büyüklüğü değil kaç çocuğun suça temasının önlendiği, suça sürüklenme oranının çocuklarda ne kadar azaltılabildiği önem taşımaktadır. Temel sorun, çocuğun yoksulluğunu yenmektir; yoksulluğu azaltmadan çocukların suça bulaşmasının önüne geçmek mümkün değildir arkadaşlar. Yirmi dört yıllık AKP iktidarında ne yazık ki orta sınıf tamamen yok edildi, çok zengin ve çok yoksul kesimler oluşturuldu ve ne yazık ki yönetilen bir yoksulluk ortaya çıktı. Derin yoksulluk altında olan çocukların suç örgütünün güdümüne girmesi çok daha kolaylaştı ve bu nedenle yoksulluğu azaltmadan çocukların suça bulaşmasının önüne geçmek olası değildir, önce bataklığın kurutulması gerekir. Devlet, çete, mafya, uyuşturucu örgütlerinin çocuklarımızı ele geçirip kullanmasının önlenmesine dönük önlemler almak zorundadır arkadaşlar. Ailelere verilecek sosyal destek siyasi takdire bırakılmayacak kadar önemlidir. Bugün okullarda bir

öğün yemek, güvenli barınma, küçük ölçekli çocuk dostu bakım birimlerinin açılması büyük önem taşımaktadır; yine, okul terkinin önüne geçilmelidir arkadaşlar. Aile içi şiddetin önleneceği ve madde bağımlılığı gibi risk faktörlerinin erken saptandığı bir mekanizma son derece önem taşımaktadır. Dezavantajlı mahallelere özel bir önem gösterilmelidir arkadaşlar ve buralara mutlaka bir sosyoloğun, bir psikoloğun, sosyal bir uzmanın görevlendirilmesi önem taşımaktadır. Mesleki eğitim, sanat, spor faaliyetleri artırılmalı; devlet, temel eğitimin terk edilmesine asla izin vermemelidir. Her çocuğun eğitim alma ve eğitim hakkına erişimi güvence altına alınmalıdır. Çocuk işçiliği ve istismarla mutlaka mücadele edilmelidir. Aile içinden başlayan eğitim sistemi, medya, sivil toplum, kullanılan dil, tavırlar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) - ...yapılan programlar, TV programları özellikle çocukların rol model alması yönünden hareketle ve yetişmesinde büyük etkisi olduğu için çocuk haklarını koruyacak şekilde düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır arkadaşlar.

Son yıllarda yaşadığımız ve ne yazık ki bugün de 7 çocuğun Tayland'da öldürüldüğü olaylarla, çocukların gerçekten bu anlamda hem sosyal medya hem silahlanma hem uyuşturucu sarmalı içerisinde korunması gerektiği günleri yaşıyoruz. Dolayısıyla bu gerçeklerle yasa teklifindeki eksiklerin giderilmesini talep ediyoruz.

Genel Kurulu bu yönüyle saygıyla selamlıyorum. (CHP ve Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde son konuşmacı Burdur Milletvekili Sayın İzzet Akbulut. (Yeni Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Kanun teklifinin ismine baktığımız zaman "çocuk koruma"yla başlıyor. Aslında şöyle içeriğine bir baktığımızda, çocuklarımızın cezalandırılmasıyla karşı karşıya kaldığımız bir kanun teklifi. Tabii, ortada bir suç varsa bir ceza olmalı, buna karşı değiliz; tabii ki cezalar caydırıcı olmalı ama devlet olarak, devletin yürütme organı Hükûmet olarak sizler de biz de muhakkak ve muhakkak bu suça sürüklenen çocuklar konusunda bir şeyler yapmalıyız.

Bugün, 2025 verilerine baktığımızda karşımızda TÜİK rakamları bize çok feci bir tabloyu sergiliyor. Ne diyor? Çocukların karıştığı toplam olay sayısı 609.959; bu olayların kaçında çocuklar suça sürüklenmiş diye baktığımız zaman 196 bin gibi bir rakamla karşı karşıya kalıyoruz yani aşağı yukarı, ortalama günde 538 çocuk denilecek yaşta yurttaşımız suça bulaşıyor. Bunu nasıl engelleyemiyoruz? Devletimiz güçlüdür, elinde polisimiz var, askerimiz var, istihbarat birimlerimiz var; muhakkak ve muhakkak bu çocuklarımızı bu suç örgütlerinden, suç şebekelerinden, çocuklarımızı suça sürükleyen kişilerden ya da organize çetelerden korumamız gerekmiyor mu? Baktığınız zaman, çocuklar ne gibi suçlar işlemiş diyorsunuz; öncelikle ilk suç yaralama olarak karşımıza geliyor, ikinci suç uyuşturucu, o da yüzde 10 oranında. Tabii, yaralama olaylarının içine baktığımız zaman da ne yazık ki birçok çocuğumuzun uyuşturucu etkisi altında böyle kötü olayları yaşattığını ya da yaşadığını görüyoruz. Söylemeye çalıştığımız şudur ki bugün bu ülkede uyuşturucu illetinden ülkemizi kurtarsak sadece yüzde 10 oranında suça sürüklenen çocukların sayısını düşürmüş olacağız -az önce söyledik, günde 540 kadar- yani 55 kadar çocuk bugün daha az suça karışmış olacak. En azından bizler sorumluluğumuzu yapacağız.

Tabii, bir başka neden ne olabilir? Yoksulluk. Ülkede her geçen gün derinleşen ekonomik yoksulluk var. Bu çocukların birçoğunun bu yoksulluk sebebiyle bu suçlara bulaştığını da göz ardı etmemek gerekiyor. Bakın, bazı rakamlar çıkardık, Türkiye'de çocukların yaklaşık yüzde 36,8'i yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında saygıdeğer milletvekilleri; bu oran yaklaşık 7,9 milyon çocuğumuza denk geliyor. "Avrupa Birliğinde ne kadar?" diye bakıyorsunuz, bu oran yüzde 24 düzeyinde. Bizde yüzde 36,8; Avrupa Birliğinde yüzde 24. Peki, biz bu çocuklara sadece "yoksul" dersek, "Yoksul çocuklar bu işi yapıyor." dersek de yanlış anlaşılır ama yoksulluğun bu anlamda büyük bir faktör olduğunu düşünmek zorundayız.

Aynı oranda eğitim, bu ülkede çocuklarımıza nitelikli eğitim verebiliyor muyuz? Onların eğitimiyle alakalı gerekli nitelikli eğitime ulaşabilmeleri adına devlet olarak üzerimize düşeni yapabiliyor muyuz? Bunlarla alakalı da muhakkak inceleme yapmak durumundayız. Eğitime ayrılan kaynağa baktığımız zaman Türkiye'de öğrenci başına eğitim harcaması ortalama 4.500 dolar civarında, OECD ülkelerine baktığımız zaman yaklaşık 14 bin dolar; bizde 4.500 dolar, onlarda 14 bin dolar. Bu anlamda muhakkak bunu da en azından OECD ülkelerinin ortalamasına yaklaştırmamız gerekiyor. Bütçede eğitime ayrılan paya baktığımız zaman, toplam bütçenin yüzde 12'leri, yüzde 13'lerindeyken şu anda bütçeden eğitime ayrılan harcamamız yüzde 10 seviyelerine düşürülmüş durumda. Yani tabii ki cezalar caydırıcı olmalı, ona eyvallah, bir şey dediğimiz yok, tekrar söylüyoruz ama bu ülkede yoksulluğu bitirmek zorundayız. Bu ülkede çocuklarımıza çok daha nitelikli eğitimi Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyeleri olarak bizler sağlamalıyız diyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Sağ olun, var olun. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Burak Dalgın Balıkesir	Hasan Toktaş Bursa	Yüksel Selçuk Türkoğlu Bursa
Mehmet Akalın Edirne	Turhan Çömez Balıkesir	Şenol Sunat Manisa
Yavuz Aydın Trabzon	Mustafa Cihan Paçacı İstanbul	

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Trabzon Milletvekili Sayın Yavuz Aydın.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz teklifin 5'inci maddesi -15 yaşını doldurmamış çocuklar hakkında sosyal inceleme yaptırılmadan iddianame düzenlenirse mahkeme bu iddianameyi iade edecektir- ilke olarak doğru bir düzenlemedir çünkü sosyal inceleme raporu çocuğu aklamak için değil çocuğu anlamak için vardır; çocuğun ailesini, okulunu, çevresini, yoksulluğunu, travmasını, bağımlılık riskini, istismar geçmişini ve suça sürüklenme sebeplerini ortaya koymak için vardır. Ancak burada asıl mesele şudur: Kanun "Bu rapor alınacak." diyor. Peki, bu raporu kim hazırlayacak? Hangi uzman hazırlayacak? Hangi kadroyla hazırlayacak? Hangi bütçeyle hazırlayacak? Hangi süre içinde hazırlayacak? Bu soruların cevabı yoktur.

Değerli milletvekilleri, bugün adliyelerde zaten ciddi bir iş yükü vardır, birçok iş sınırlı imkânlarla hazırlanmaktadır. Şimdi siz yeni bir zorunluluk getiriyorsunuz ama bu zorunluluğun gereğini yerine getirecek kadro nerededir? Yeni uzman alımı yapılacak mıdır, sahaya çıkacak ekip kurulacak mıdır? Aileye, okula, mahalleye ulaşacak mekanizma oluşturulacak mıdır yoksa yine kanunu yazıp "Uygulamada imkânlar ölçüsünde." mi diyeceksiniz?

Değerli milletvekilleri, çocuk meselesi yalnızca adliye koridorlarında çözülemez çünkü çocukları suça sürükleyen yapı yalnızca aile ihmali değildir. PKK yıllarca çocukları dağa çıkardı, çocuklara taş attırdı, çocukları terör propagandasının, sokak eylemlerinin ve şiddetin aparatı hâline getirdi. Bugün de terör örgütleri, çeteler ve suç şebekeleri çocukları kullanmaktadır; kimi çocuğu torbacı yapmaktadır, kimi çocuğu uyuşturucu sevkiyatına alet etmektedir, kimi çocuğu büyük kentlerde suç örgütü elemanına dönüştürmektedir. Devlet bu istismar zincirini sosyal inceleme raporlarında gerçekten görecek midir; çocuğu kullanan terör örgütünü, çeteyi, uyuşturucu şebekesini, azmettiriciyi, aile ve çevre ihmalini tespit edecek midir yoksa yine çocuk dosyada kalacak, asıl örgütlü kötülük perde arkasında mı kalacaktır? Çocuğu koruyamayan sistem mağduru da koruyamaz. Çocuğu kullanan örgütlü yapılarla mücadele etmeyen devlet suçu yalnızca çocuğun omzuna yıkarak adalet sağlayamaz, bizim itirazımız tam da bunadır. Çocuğu kurtaracaksanız onu kullanan terör örgütünü de uyuşturucu şebekesini de sokak çetesini de hedef alacaksınız. Teröristlere af getiriyorsunuz ancak çocukların suçlarının önüne geçmek için bütçe yok, uzman yok ama teröriste yol arayan siyasi mesai vardır; işte, asıl öncelik çarpıklığı da budur.

Biz diyoruz ki: Çocuk koruma sistemi kâğıt üzerinde kurulamaz, kanun emreder ama kurum çalışmazsa o hüküm çocukları korumaz, sadece dosyaya yeni bir evrak ekler. Bu madde de kadro planlamasıyla, bütçeyle, uzman desteğiyle, sahaya dayalı gerçek incelemeyle güçlendirilmelidir. Aksi hâlde, çocuk koruma sistemi yine tabelada olup sahada olmayacaktır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'ncı madde üzerinde 5 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutacağım ilk 4 önerge aynı mahiyette olduğundan bu önergeleri birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Vezir Coşkun Parlak
Hakkâri

Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa

Zülküf Uçar
Van

Nevroz Uysal Aslan
Şırnak

Mehmet Kamaç
Diyarbakır

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Süleyman Bülbül
Aydın

Aliye Coşar
Antalya

Sibel Suiçmez
Trabzon

Mahmut Tanal
Şanlıurfa

Ayça Taşkent
Sakarya

Türkan Elçi
İstanbul

Turan Taşkın Özer
İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer
Niğde

Cevdet Akay
Karabük

Sevda Erdan Kılıç
İzmir

İnan Akgün Alp
Kars

Barış Bektaş
Konya

Ahmet Baran Yazgan
Edirne

Ali Karaoba
Uşak

İlhami Özcan Aygun
Tekirdağ

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Sema Silkin Ün
Denizli

Mustafa Kaya
İstanbul

İdris Şahin
Ankara

Necmettin Çalışkan
Hatay

Mehmet Atmaca
Bursa

Selçuk Özdağ
Muğla

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Diyarbakır Milletvekili Sayın Mehmet Kamaç. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

İlk defa böyle, AK PARTİ Grubundan muhalefete baktığımda 5 muhalefet partisinin AK PARTİ Grubunu, iktidarı anlamadığını ben de görüyorum. Niye anlamadığını görüyorum? Çünkü teklif paketinin adı üstünde, "Çocukları Koruma Kanunu" diyoruz, bence teklifle getirilen bütün bu maddelere baktığımızda "Çocukları korumanın en kısa ve en etkili yolu çocukları cezaevine atıp orada barındırmak" yani teklifin kısa adı, kısa şekli de bu. Niye söylüyoruz bunu? Çünkü 2'nci maddesinde 12-15 yaşındaki çocukların cezası artırılıyor, 6 ve 7'nci maddede de bunun infazı düzenleniyor ve infazı da yine idare gözlem kurullarının garabet olan kararlarının yenilerini çocuklar üzerinden şekillendiriyor. Dolayısıyla bu kanunu, bu maddeleri, bu torba yasayı değerlendirdiğimizde sanırım iktidar en kısa yolu öyle görmüş; çocukları cezaevine atacak, orada tutacak ve en kısa koruma yolu orada var. Onun dışında, eğer başka bir koruma yoluna giderse... Ya, çeteler var, suç örgütleri var, uyuşturucu baronları var yani var da var. Bütün bunlara bir masraf yapmamak için böyle bir yola başvuruyor ama iktidar niye bunu söylüyor? Size bir metin üzerinden bir birkaç açıklama yapacağım: İslam hukukunda, sözlükte yetki, elverişlilik, liyakat, yeterlilik anlamlarına gelen ehliyet, kişinin dinî, hukuki hükümlere muhatap olmaya elverişliliği anlamına gelen bir fıkıh ve hukuk terimidir. Ehliyet, haklardan faydalanmaya, bu hakları kullanmaya ve borçlanmaya elverişli demektir. İslam hukukunda insan cenin safhasından itibaren aklı ve bedeni gelişim seyrine paralel olarak bu ehliyeti kazanmakta ve rüşt yani fikrî olgunlukla bunu tamamlamaktadır. Şimdi, burada mezhebî görüşler var. İslam'da "rüşt" kavramı bütün bu silsile içerisinde yani ceninden başlayarak çocukluk, temyiz, büluğ ve rüşt silsilesi içerisinde mezhepler o konuda şöyle bir görüş bildirmiş: "Bunun nihai noktası rüşttür, rüştün yaşı da 17 ve 18'dir." diyor. Öte taraftan, medeni hukuka baktığımızda, şimdi, 18 yaşından küçük çocuklar bankaya gidiyor, kredi alamıyor çünkü yaşı 18'den küçük; ehliyet almaya gidiyor, alamıyor, yaşı 18'den küçük; notere gidiyor, imzası kabul edilmiyor, yaşı 18'den küçük. Yani fıkha göre de medeni hukuka göre de 18 yaşından küçükler çocuk sayılır. Siz gerçekten fıkha göre mi hareket ediyorsunuz, hukuka göre mi hareket ediyorsunuz yoksa yeni bir kıstas mı belirlediniz ki 18 yaşındakilerin çocuk tanımını değiştiriyorsunuz ve cezalarını ağırlaştırıyorsunuz?

Peki, ne oluyor? 7'nci maddeye baktığımızda yani 6 ve 7'nci maddede infaz düzenlemesi yapıyorsunuz. Ya, bakın, cezaevine atıyorsunuz çocukları ve onları idare gözlem kurullarının insafına teslim ediyorsunuz. Bence şunu söylerseniz çok daha kısa bir yol olur: Mesela, Adalet Bakanlığı bünyesinde kaç tane eğitimevi vardır, bunun sayısını biliyor musunuz arkadaşlar? Mesela, şunu söyleyebilirsiniz: "Ya, bizim eğitimevi altyapımız yeterli değil, dolayısıyla biz çocukları cezaevlerinde tutacağız." Pekin Sözleşmesi'nin maddelerini nereye koyacaksınız? Orada şöyle açık bir belirleme var: Bir çocuk için, çocuk tanımına uyan bir birey için en son ihtimal ya da en son yoldur cezaevinde tutmak çünkü bu çocuk; bu çocuğun eğitimi var, bu çocuğun psikolojisi var, bu çocuğun geleceği var. Bir toplumda bir çocuk o toplumun geleceğidir. Siz çocukların cezalarını ağırlaştırıp cezaevinde tuttuğunuzda o çocuğun eğitimini, sosyal gelişimini, psikolojik yapısını nasıl bir şeye tabi tutacaksınız, nasıl bunu ölçeceksiniz, nasıl geliştireceksiniz? Bence siz hazır bunu yapmışken çocuk tutukevlerinin idare gözlem kurullarına cezaevinin tesisatçısını getirin, koyun oraya, güvenlik görevlisini, bir asker koyun oraya, bir gardiyan koyun, cezaevi aşçısını getirin ve çocuğu değerlendirsin. Ya, arkadaşlar, sosyal gelişimci lazım, psikolog lazım, pedagog lazım. Bu uygulamanın diğer cezaevlerinde nasıl böyle garabet sonuçlar doğurduğunu hepiniz gördünüz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MEHMET KAMAÇ (Devamla) - Eğer siz bu ülkenin geleceğini düşünüyorsanız, eğer bu ülkede çocukların korunmasını istiyorsanız çocukları korumanın yolu cezaevine atmak ve cezaevinde tutmak değil; çocukları korumanın yolu, onları suça sürükleyen her kim varsa onları alıp cezaevlerinde tutmak, çocukları da olması gerektiği gibi bir eğitimden geçirmektir diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Turan Taşkın Özer.

Buyurun. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Tabii, iktidar, çocuk adaletine ilişkin politikasını dönemin siyasi manevralarına göre şekillendiriyordu, şekillendirmeye devam ediyor. Kanun yapma tekniği olsun, usul olsun, doktrin olsun; hepsi sadece politik söylemlerinde birer argüman olarak kalmış durumda, iş kanun yapmaya geldiğinde bunların hepsi siyasi kariyer için bir çırpıda harcanıyor.

Bakın, daha bir yıl önce sizler "Büyük bir reform." diye övündüğünüz onuncu yargı paketinde hükümlü çocukların doğrudan çocuk eğitimevlerine gönderilmesiyle ilgili bir teklifle bu Genel Kurula gelmiştiniz. O gün çocuğun üstün yararı, rehabilitasyon, topluma kazandırma gibi gerekçeler sunuyordunuz, şimdi ise tam tersi bir teklifle karşımızdasınız, şimdi "Eğitimevi değil cezaevi." diyorsunuz. Cezaevlerine hapsedilen çocukların eğitimevine geçip geçmeyeceğine de idare ve gözlem kurulu karar verecek ama kurul bu kararını hangi objektif esaslara göre verecek, değerlendirmesini hangi kriterlere göre yapacak; bunların tamamı belirsiz. Yani çocukların özgürlüğünü doğrudan etkileyen kriterler sayenizde yönetmeliklere havale ediliyor. Bakıyoruz, çocuk bile bu şekilde oyun oynamaz; ciddiyetten yoksun, hukuki formasyonundan uzak, tam bir kepazelik. Bir yıl içinde çocukların üstün yararı mı değişti? Tabii ki hayır. Çocuk psikolojisi mi değişti? Tabii ki hayır. Uluslararası çocuk hukuku mu değişti? Tabii ki hayır ama değişen şeyler oldu. Örneğin, önlenemeyen -hatta bir adım ileri giderek- önlenmeyen çeteler, her gün operasyonlar yapıp "Bitirdik." deseniz bile bitiremediğiniz o çeteler yaygınlaştı, şiddet büyüdü, çeteler büyürken koruyucu sosyal politikalar zayıfladı. Örneğin, Adalet Bakanı değişti, kendisinin birtakım imaj çalışmalarına, meşruluğa ihtiyacı vardı. Bu durum kendisi için âdeta bir nimet oldu. Çocukların hayatı siyasi kariyer için bir basamak oldu. Geldiğimiz noktada hukuk devleti iddiasıyla çocukların geleceğini deneme tahtasına çevirmiş durumdasınız. Bütün başarısızlıkların bedeli çocuklara daha ağır infaz rejimi uygulayarak ödetilmeye çalışılıyor. Oysa uluslararası çocuk adalet sisteminin temel ilkesi çok açıktır, çocuğun özgürlüğünden yoksun bırakılması ancak son çare olarak başvurulabilecek istisnai bir tedbirdir. Siz ise bu istisnayı bir kural hâline getiriyorsunuz. Kapalı ceza infaz kurumları gelişim çağındaki çocuklar açısından yalnızca fiziki bir kapatılma alanı değildir; çocuklar cezaevine girdiklerinde daha önce hiç bilmedikleri suç türlerini öğreniyorlar, farklı suçlardan hükümlülerle aynı ortamda bulunuyorlar, aynı ortamı paylaşıyorlar, yeterli psikososyal destek ve rehberlik alamıyorlar, psikolojik ve fiziki şiddete maruz kalıyorlar. Özellikle belirli etnik kimliğe sahip çocuklara "Zaten suça yatkın." bakışıyla ayrımcı tavırlar sergileniyor hatta avukatlarıyla görüş hakkı kısıtlanıyor. Tahliye edildikten sonra ise yine aynı yoksulluğa ve yine aynı sosyal çevreye dönmek

zorunda kaldıkları için yeniden en başa dönüyorlar. Bakın, sayın vekiller, bir kanun teklifinin hak temelli olmasında asıl belirleyici olan devletin çocuğa hangi gözle baktığıdır, ne gözle baktığıdır. Siz çocuğu korunması gereken bir hak öznesi olarak mı yoksa kontrol edilmesi ve cezalandırılması gereken bir güvenlik meselesi olarak mı görüyorsunuz? Bu nedenle, bugün muhalefet ettiğimiz şey aslında sadece bugün burada önümüze konan bu metin değil çünkü elbette ki komisyonlarda bunlar tartışılıyor, burada da tartışılıyor, teknik sorunlar çözülür ancak kanunların eksik kısımları doğru bir hukuki bakış açısıyla tamamlanabilir. Bizim asıl itiraz ettiğimiz, aslında sizlerin çocuk adalet sistemini inşa etmek istediği anlayış, biz buna itiraz ediyoruz. Eğer gerçekten çocukların suç işlemesini önlemek istiyorsak onları daha uzun süre kapalı ortamlarda tutmak yerine, infaz aşamasında da çocuk hakları hukukunun öngördüğü gibi bireyselleşmiş, koruyucu ve onarıcı bir yaklaşımı hayata geçirmemiz gerekir. Çocukları, önce demir kapıları gösteren bir sistemle korkutmak yerine onlara onarıcı adaletten söz etmemiz gerekir. Devlet, çocuklara ilk olarak okulun kapısını değil cezaevinin kapısını gösteriyorsa orada çocuk adaletinden değil elbette ki güvenlik siyasetinden söz edilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

TURAN TAŞKIN ÖZER (Devamla) - Biz çocukların kaderinin idarenin keyfî takdirine bırakılmasını da kapalı cezaevi meselesinin çocuklar için bir başlangıç noktası hâline getirilmesini de Yeni Parti olarak kabul etmiyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde üçüncü konuşmacı Tekirdağ Milletvekili Sayın İlhami Özcan Aygun. (CHP sıralarından alkışlar)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Ekranları başında bizi izleyen tüm vatandaşlarımızı da Gazi Meclisten selamlıyorum.

Evet, son dönemde yaşadığımız dehşet çocuk cinayetleri bu ülkenin en önemli sorunlarından biri hâline geldi. 2025 yılında Mattia Ahmet Minguzzi henüz 14 yaşındayken vahşice katledildi, 15 yaşındaki Berkay Budak tarafından kalbinden 5 kez bıçaklanarak hayattan koparıldı. Bu cinayete yardımcı olanlar da 16-17 yaşında çocuklardı. Sonra Atlas Çağlayan, 15 yaşındaki şüpheli tarafından sudan sebeplerden katledildi. Bu yıl Kahramanmaraş'ta gerçekleşen büyük katliam hepimizi derinden sarsmıştı. 14 yaşındaki hem de eğitimli bir ailenin oğlu olan İsa Aras, 7 şarjörle 12 kişiyi hayattan koparmış, 13 kişiyi de yaralamıştı. Örneklere bakarsak daha çok örnek var ama en dikkat çekicilerini sizlere sıralamış oldum.

Suç çetelerinin, cezasızlık sebebiyle küçük çocukları yanlarına çekerek örgütlerinde kullanılmaları üzerinde ayrıca kafa yormamız gerektiğini düşünüyorum. Çocukların suça karıştığı yaşların 16-17 aralığı olması çok dikkat çekici arkadaşlar. Evet, Gazi Mecliste kurulan araştırma komisyonu konuyu mercek altına almıştı, raporu da ortalama suç yaşının 16 olduğunu ortaya koymuştu. Suça karışanların büyük bölümünün okulu bırakmış olması da dikkat çekici bir maddeydi. 15-17 yaşında olup okulu bırakanların oranı yüzde 55,6; evet, arkadaşlar, oran 55,6. Okulu bıraktı bu çocuklar. Acaba bu çocuklar neden okulu bıraktı, aslında bizim onu araştırmamız gerekiyor. Çocukların okuldan kopması ile suça başlama yaşı arasında büyük bir ilişki var. Demek ki çocuklar okuldan koparılıyor. 2020-2025 yılları arasında aylık ortalama suça sürüklenen çocuk olay sayısı organize suçlarda yüzde 236,4 oranında artmış. Evet, çocuklar âdeta organize çetelerin, suç örgütlerinin kolay maşası hâline gelmişler. Adalet mekanizması sıkıntılıdır çünkü çocuklar hakkındaki soruşturmaların yüzde 54,4'ünün kovuşturmaya gerek olmadığı şeklinde sonuçlanması hukuk sistemindeki tıkanıklığı göstermektedir. Meclis araştırma komisyonu bu konudaki raporunda oradaki hâkimlerin, çocuk hâkimlerinin ve cumhuriyet savcılarının yüzde 72,5'unun -evet, değerli arkadaşlar, yüzde 72,5'unun- üç yıllık hâkim olduğunu yani çocuk davalarına bakabilecek bir kapasitede olmadığını dile getirmiş ama biz hâlâ daha buna çözüm bulmamışız. Evet, bu çok vahim bir tablo, bunun çözüme ulaştırılması gerekiyor.

Seçim bölgem Tekirdağ'da ciddi bir uyuşturucu sorunu var. Ben buradan İl Emniyet Müdürlüğüne, teşkilatımıza, Jandarmaya teşekkür ediyorum. Büyük çaba gösteriyorlar ve uyuşturucuyu orada ele geçirmek için mücadele gösteriyorlar ama maalesef geçiş yolu üzerinde olduğumuzdan dolayı Tekirdağ'da olduğu gibi tüm Türkiye'de de uyuşturucu sorunu almış başını gitmiş ve baronlara dokunamıyoruz, torbacılarla uğraşıyoruz. Asıl bizim, o sivrisinekleri oluşturan, o sorunu başımıza saranları bulmamız gerekiyor ama biz küçüklerle uğraşıyoruz.

Yine, bakınız, uyuşturucu suçlarına ilişkin dosyaların da yüzde 21,6 oranında artmış olması sorunun ciddiyetini gösteriyor. AMATEM'ler yetersiz arkadaşlar. Uyuşturucu kullanan çocukların rehabilite edilmesini sağlayacak sağlık kurumları ve eğitim mekanizmaları yetersiz. 2025 yılında soruşturma aşamasında şüpheli sıfatıyla işlem gören çocuk sayısı bir önceki yıla göre tam 330.496'ya çıkmış. Güvenlik birimlerine göre suça sürüklenen iddiasıyla getirilen çocuk sayısı 2025'te baktığımızda 168.694. Evet, teklifin 6'ncı maddesiyle hükümlü çocukların çocuk eğitimevlerine yani açık ve yarı açık statüye sahip doğrudan kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesi hedeflenmekte. Çocukların eğitimevine geçip geçmeyeceğine ise iyi hâllerine göre idare ve gözlem kurulu karar verecekmiş. Özetle, çocukların eğitimevlerine geçişinin iyi hâl şartına bağlanması gibi bir düzenleme yapılmaktadır. Meclis araştırma komisyonunda kasten öldürme ve ağırlaştırılmış yaralama suçlarında 12-15, 15-18 yaş aralıklarında ayrı bir düzenleme yapılması, yaş küçüklüğüne bağlı hapis cezalarının yeniden düzenlenmesi önerisi getirilmektedir. Şahsımca bu öneri üzerinde durulmalıdır diye düşünüyorum. Suça sürüklenen çocukların hepsi ayrı kategoride değerlendirilmelidir. Ağır suç ile hafif suç işleyen çocukların aynı yerde bulunması hakikaten sorundur. Maddede yapılan diğer değişiklikle de kapalı ceza infaz kurumlarında 12-18 yaş grubu çocukların barındırılmasında suç türleri esas alınmaktadır. Yani ağır suç işleyenler ile hafif nitelikli suç işleyen çocukların ayrı ayrı koğuşlara alınması sağlanmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Bu ayrıştırma ağır suç işleyen çocukların diğer çocuklara zorbalık yapmasının da önüne geçecektir. Bu noktadaki değişikliği olumlu buluyoruz.

Değerli Başkan, değerli vekiller; çocukları suça sürükleyen ortamların yok edilmesi, eğitim ve sosyal hizmet imkânlarının iyileştirilmesi, uyuşturucuyla mücadelenin etkin hâle getirilmesi talebiyle konuşmama son verirken yüce Meclisi saygıyla selamlıyor, teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde son konuşmacı Bursa Milletvekili Sayın Mehmet Atmaca. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

MEHMET ATMACA (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Suça sürüklenen çocuklarla ilgili bir kanun teklifini görüşüyoruz ancak çocukların neden suça sürüklendiğini değil suç işledikten sonra onlara nasıl muamele edeceğimizi ve onları nasıl cezalandıracağımızı konuşuyoruz. Çocuğu suça sürükleyen yolu konuşmadan yalnızca cezaevini konuşmak, sebebi görmezden gelip sonucu cezalandırmaktır. Oysa kullandığımız "suça sürüklenen çocuk" ifadesi bile toplumsal ve kamusal bir sorumluluğa işaret etmektedir. Unutmayalım ki çocuk toplumun aynasıdır, hiçbir çocuk doğuştan suçlu değildir; ailedeki ihmal, yoksulluk, okuldan kopuş, bağımlılık, sokak çeteleri ve şiddeti normalleştiren çevre çocuğu hayattan koparan temel unsurlardır. Elbette işlenen suçun ağırlığını küçümsemiyoruz; mağdurun hakkı, ailesinin acısı ve toplumun güvenliği bizim için tartışılmazdır ve önemlidir; ağır bir fiil karşılıksız bırakılmamalıdır ancak bugün şu soruyu sormak mecburiyetindeyiz: Çocuk suça sürüklenmeden önce devlet neredeydi? Aile parçalanırken, çocuk uyuşturucuya bağımlı hâle gelirken veya bir suç örgütünün eline düşerken hangi koruyucu mekanizma o çocuğumuzun yanındaydı? Çocuk suç işlemeden önce ortada görünmeyen devletin suçtan sonra demir parmaklıklarla karşısına çıkması adalet değildir. Devletin birincil görevi, çocuğu suça götüren yolları da kapatmaktır. Bizlerin yıllardır üzerinde durduğumuz önce ahlak ve maneviyat ilkesi tam da burada önem kazanmaktadır. Ahlak ve maneviyatı yalnızca çocuğa nasihat vermek olarak değil adil paylaşım, helal kazanç imkânı, güçlü aile, güvenli mahalle, iyi örnekler ve nitelikli eğitim olarak tanımlamalıyız.

Önümüzdeki 6'ncı madde kapalı çocuk ceza infaz kurumlarını cezası kesinleşmiş çocukların cezalarını çekeceği kurumlar hâline getiriyor. Madde, teklifin 7'nci maddesiyle birlikte okunduğunda kapalı cezaevini bazı çocuklar için başlangıç, eğitimevini ise sonradan ulaşılabilecek bir aşama yapıyor. Oysa çocuk eğitimevi iyi davranış karşılığında kazanılan bir ayrıcalık değildir; eğitimevi, çocuğun eğitim alması, meslek edinmesi, ıslah olması ve toplumla yeniden bağ kurması amacıyla oluşturulmuştur. Teklif, önce eğitim anlayışını tersine çevirerek önce kapalı cezaevi, sonra kendini ispat ederse eğitim anlayışını getiriyor. Böylece eğitim, ıslah sürecinin temel unsuru olmaktan çıkarılarak cezaevinde kazanılan bir ödüle dönüştürülmüştür.

Sayın Komisyon dün burada sorulan sorulara cevap verirken çocukların kapalı cezaevlerinde ortaokul ve lise eğitimine devam edebildiklerini ifade etmiştir. Sayın Vekile buradan bir de ben soru sormak istiyorum: Mesele ortaokul ya da liseye devam etmek midir gerçekten? Bu çocuklar suç işlemeden önce ortaokul ya da lise imkânı kendilerine sunulmamış mıydı? Mesele bu kadar basite indirilmemeli, gerçek anlamda o çocukların hayata kazandırılması adına çalışmalar yapılmalıdır.

Kıymetli milletvekilleri, bu düzenlemelerle, travma yaşayan veya ruhsal desteğe ihtiyaç duyan bir çocuk kapalı cezaevi koşullarına uyum sağlayamadığı için eğitimevine en geç geçen çocuklardan biri olabilir ya da cezasının tamamını kapalı cezaevinde geçirebilir. Böyle bir yaklaşım belki en fazla korunması gereken, ilgilenilmesi gereken bir çocuğun topluma kazandırılmasını daha da güç hâle getirecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MEHMET ATMACA (Devamla) - Ömür boyu hapishanede kalamayacağına göre dışarı çıktığında daha büyük tehlikeler arz eden toplumsal bir suçlu olma ihtimalini artırabilir. Üstelik teklifin gerekçesinde, çocuğun cezasını kapalı cezaevinde çekmeye başlamasının yeniden suç işleme oranını azalttığını veya eğitimevinde başlamasına kıyasla daha başarılı sonuçlar verdiğini gösteren herhangi bir araştırma sunulmamıştır. Bilimsel bir dayanak ortaya konulmadan, daha ağır şartlara sahip bir kurum genel başlangıç noktası hâline getirilemez. Çocukların ve kurum çalışanlarının güvenliği elbette sağlanmalıdır ancak güvenlik bütün çocukları peşinen kapalı kuruma alan bir anlayışla değil her çocuğun kaçma, şiddet, mağduriyet ve koruma riskini ayrı ayrı inceleyen adil bir değerlendirmeyle sağlanmalıdır diyor, teşekkür ediyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Burak Dalgın
Balıkesir
Mehmet Akalın
Edirne

Hasan Toktaş
Bursa
Mustafa Cihan Paçacı
İstanbul
Şenol Sunat
Manisa

Yüksel Selçuk Türkoğlu
Bursa
Turhan Çömez
Balıkesir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Divan, muhterem milletvekilleri; elbette çocuk korunmalıdır ama mağdur ne olacak? Evladını toprağa veren anneye ne diyeceğiz? Hayatı kararan insanlar ne olacak? Adalet, sadece suç işleyeni koruyan bir sistem değildir; adalet, mağdurun gözyaşını da gören sistemdir. 18 yaşına üç gün kala işlenen vahşi bir cinayet ile üç gün sonra

işlenen aynı cinayet arasında oluşan uçurum gibi ceza farkını bu millete izah edemeyiz, toplum bunu vicdanında kabul etmez. Çocukları koruyacağız derken ağır suçlarda cezasızlık algısı oluşturamazsınız.

Teklifteki, çocukların ateşli silahlardan korunmasına yönelik düzenlemeyi doğru buluyoruz ama silah sahibi "Ben gerekli özeni göstermiştim." diyerek sorumluluktan sıyrılabilecekse de bu maddenin çok bir anlamı kalmıyor.

Ve yine kasten yaralama, cinsel saldırı, intihara yönlendirme, suç örgütü kurma; bunlar toplumun vicdanını yaralayan ağır suçlardır. Bugün organize suç örgütleri çocukları âdeta bu tür konularda kullanıyorlar. Bunu görmezden gelerek çocukları da kurtaramazsınız, toplumu da koruyamazsınız. Bizim anlayışımız nettir: Çocuğu da koruyacağız, mağduru da koruyacağız, rehabilitasyonu da güçlendireceğiz, güçlendirmeliyiz ama caydırıcılıktan da asla vazgeçilmemelidir çünkü hukuk devleti merhamet ile adalet arasındaki dengeyi kurabildiği ölçüde güçlüdür.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; efendim, geçtiğimiz ay ciddi bir kamuoyu araştırma kuruluşu bir üniversiteyle 18-33 yaş arası 8 bin gençle bir açık araştırma yaptı. Yirmi dört yıldır yönettiğiniz memlekette işte en az üç nesil çocuğun gençliğe adım attığı ve genç kaldığı dönemde ankete verilen şu 3 cevaba Allah aşkına bakar mısınız. Efendim, gençlere soruluyor "Yurt dışında yaşamak ister misin?" Yüzde 64'ü "Avrupa, Kanada, Amerika gibi ülkelere kalıcı oturum verildiği takdirde vatandaşlığı kabul ederek gitmeye razıyım." diyorlar.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Bilmiyorlar ki oraları.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Vah ki ne vah! Kendi vatanıyla hayal kuramaz hâle geldi gençler ve çocuklar. Yüzde 53'ü daha bu çağda, bu yaşta "Sosyal medya platformlarında görüşümü açıklayamıyorum, yorum yapamıyorum." diyor. Yüzde 75'i "Bütün şartları tamamlasam dahi bir tavassut, bir torpil olmadan iş bulamam." diyor. Sayın Yenişehirlioğlu, sizden bahsediyor.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Seviyorum seni.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Ve en acısı yüzde 84'ü "Mutsuzum ve umutsuzum." diyor; getirdiğiniz tablo bu, yönettiğiniz memleket bu. Böyle yönetilen bir memlekette 186 bin çocuk suça karışmış, 5 bin çocuk cezaevinde.

Efendim, bugün sabah 10.00'da yaklaşık on üç gündür eylemde olan Doruk Madenciliğin mağdur ettiği emekçilerin yanındaydım Sakarya Caddesi'nde; yine eylemlerini yaptılar, meramlarını, dertlerini anlatmaya gayret ettiler. Ya, şöyle bir tablo olabilir mi ya! Hiç vicdanınız sızlamıyor mu şimdi söyleyeceğim konuyla alakalı? Bu işçiler -TÜRK MADEN-İŞ sendikasında örgütlü- yeni, ekstra bir kazanım istemiyorlar, iyileştirme istemiyorlar, ekstra ikramiye istemiyorlar, zam istemiyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Tamamlıyorum.

Diyorlar ki: "Üç ay çalıştık, beş ay çalıştık, yedi ay çalıştık, maaşımızı alamadık, ikramiyelerimizi alamadık." 630 işçi. Yahu, bu işçinin zaten o üç kuruş maaşından başka ne geliri var ya? Beş ay maaş almadan devam edin bakalım hayata, nasıl olacak! Üç ay maaş almadan devam edin bakalım, nasıl olacak! Çocuklarıyla, aileleriyle geçen yürüyüşleri vardı, her gün bir yerde meramlarını anlatmaya çalışıyorlar. İktidarınızın bakanları söz verdi, devletin sözü yere düştü. Bu Yıldızlar SSS Holding demek ki sizden de büyük bir kuruluş. Allah aşkına buna artık "Dur! deyin.

Heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

7'nci madde üzerinde 6 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutacağım ilk 4 önerge aynı mahiyette olduğundan önergeleri birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Vezir Coşkun Parlak Hakkâri	Nevroz Uysal Aslan Şırnak	Dilan Kunt Ayan Şanlıurfa
Mehmet Kamaç Diyarbakır	Zülküf Uçar Van	Sabahat Erdoğan Sarıtaş Siirt

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Süleyman Bülbül Aydın	Aliye Coşar Antalya	Sibel Suiçmez Trabzon
Mahmut Tanal Şanlıurfa	Eylem Ertuğ Ertuğrul Zonguldak	Turan Taşkın Özer İstanbul
Ayça Taşkent Sakarya	Türkan Elçi İstanbul	

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer Niğde	Barış Bektaş Konya	Cevdet Akay Karabük
Sevda Erdan Kılıç İzmir	Ali Karaoba Uşak	İnan Akgün Alp Kars
Ahmet Baran Yazgan Edirne	Ediz Ün Edirne	

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Sema Silkin Ün Denizli	Mustafa Kaya İstanbul	Necmettin Çalışkan Hatay

İdris Şahin
Ankara

Selçuk Özdağ
Muğla

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Siirt Milletvekili Sayın Sabahat Erdoğan Sarıtaş.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizleri izleyen değerli halklarımızı ve özellikle cezaevi idare ve gözlem kurulları hukuksuzluğuyla cezaevlerinde tutsak bırakılan siyasi tutsakları saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bir toplumun ya da devletin çocuklara nasıl davrandığı aslında nasıl bir gelecek kurmak istediğinin en açık göstergesidir. Çocuklar devletin cezalandıracağı nesneler değil hak sahibi bireylerdir. Bu nedenle, çağdaş çocuk adaleti sistemleri çocuğu suç üzerinden değil gelişimi, korunması ve topluma yeniden kazandırılması üzerinden değerlendirir.

Değerli milletvekilleri, bugün ceza infaz kurumlarında anneleriyle birlikte kalan yüzlerce 0-6 yaş arası çocuk bulunuyor. Sizlere sorarım: Bu normal bir şey midir? Türkiye'de 9 kapalı çocuk ceza infaz kurumu varken yalnızca 4 çocuk eğitimevi var. Bu tablo çocukları koruyan bir sosyal devletin değil çocukluğu güvenlik politikalarının konusu hâline getiren bir anlayışın tablosudur. Oysa çocuklar için esas olan özgürlüğün kısıtlanması değil eğitim, rehabilitasyon ve topluma yeniden kazandırmadır. Ne yazık ki önümüzdeki kanun teklifi bu anlayışı güçlendirmiyor, tam aksine, çocukların geleceğini idare ve gözlem kurulularının insafına bırakıyor. Bugün idare ve gözlem kurulları, mahkemelerin verdiği cezaları fiilen uzatan, "iyi hâl" adı altında özel değerlendirmeler yapan, koşullu salıvermeyi keyfî gerekçelerle engelleyen yapılardır. Defalarca ifade ettik, bu kurullar infaz hukukunda âdeta ikinci bir yargılama mekanizmasına dönüşmüştür, mutlaka ama mutlaka da kapatılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, bugüne kadar idare ve gözlem kurullarının siyasi tutsakların tahliyelerini nasıl keyfî bir şekilde engellediğini defalarca bu kürsüden konuştuk. Yetişkinler hakkında verdiği kararlar bile hem insani hem de hukuki olarak bu kadar tartışmalı, çocukları onların insafına mı bırakacaksınız diyorum.

Bu maddeyle, çocukların eğitimevine geçişi bağımsız bir yargı kararına değil idare ve gözlem kurulunun iyi hâl değerlendirmesine bağlanıyor ve "tutum ve davranış" gibi sınırları belirsiz ifadelerle çocuklarının özgürlüğü hakkında karar veriliyor. Bir çocuğun gelişim sürecini, psikolojisini ve üstün yararını bir idarenin kanaatinin belirlemesine buradaki vekiller nasıl rıza gösteriyor? Hukuk devletinde, kesinleşmemiş bir idari işlem özgürlüğü sınırlandıramaz ama söz konusu çocuklar olunca en temel hukuk güvenceleri bile askıya alınıyor. Bu ülkede yıllar önce Pozantı Cezaevinde yaşanan istismarı unutmadık. Kamuoyuna "taş atan çocuklar" diye etiketlenip cezaevlerine atılan çocukların nasıl yetişkin ceza hukukunun içine sürüklendiğini unutmadık. Devletin bu acı deneyimden çıkarması gereken ders, çocukları daha fazla idari denetime ve ağır infaz rejimine teslim etmek değildir. Çocuklar suçun değil yoksulluğun, eşitsizliğin, ayrımcılığın ve sosyal politikaların yetersizliğinin mağdurudur. Bunu bilip buna göre davranmalısınız. Bir çocuğun hakkı iyi çocuk olup olmadığına göre belirlenmez sadece ama sadece çocuk olduğu için o hak korunur. Biz çocukların geleceğini idare ve gözlem kurullarının insafına bırakan bu anlayışı reddediyoruz. Çocukları cezalandıran değil çocukluğu koruyan bir adalet sistemi için bu maddeye "hayır" diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyoruz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Zonguldak Milletvekili Sayın Eylem Ertuğrul. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz teklifin 7'nci maddesi çocuk hükümlülerin infaz rejimine ilişkin son derece kritik bir değişiklik öngörmektedir ancak bu düzenleme çocuk adalet sisteminin temel ilkeleriyle, Anayasa'mızla ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle ciddi bir şekilde çelişmektedir.

Her şeyden önce şunu açıkça ifade etmek gerekir ki çocuklar yetişkin değildir; çocuklar hata yapabilir, suça sürüklenebilir, yanlış çevrelerin etkisine girebilir. İşte tam da bu nedenle çağdaş hukuk sistemleri çocukları cezalandırmayı değil onları yeniden topluma kazandırmayı amaçlar. Çocukluk yalnızca bir yaş bilgisi değildir, çocuk olmanın hukuki sonucu özel koruma, ayrı güvenceler ve çocuk adalet sistemidir. Çocuk mahkeme kapısından içeri girdiği anda çocuk olmaktan çıkmaz. Bir çocuğun özgürlüğünden yoksun bırakılması uluslararası hukukta daima en son çare olarak bırakılmıştır.

Bakın, grupların önerileri konuşulurken uyuşturucu kullanımının çocuk yaşlara kadar indiğinden, uyuşturucu çetelerinin çocukları uyuşturucu dağıtımında kullandığından bahsedildi. Biz şimdi devlet olarak suçu doğuran yoksulluğu, ihmali, istismarı, şiddeti, uyuşturucu düzenini ve örgütlü suç ağlarını ortadan kaldıramadığımız sürece, bunları kaldıracak kamusal politikaları üretmediğimiz sürece çocukları koruyacak önlemler alamayız. Ne yapıyoruz? Bu önlemleri almak yerine, çocukları daha uzun süre, daha ağır şartlarda kapalı tutmayı öngörüyoruz; bu, kabul edilemez. Cezaevleri yetişkinler için bile psikolojik ve sosyolojik olarak korkunç yerler hâline gelmişken çocuklara daha fazla ceza vererek, daha fazla kapatarak ders vermek kabul edilemez. Hepimizin çocuğu var ve hiçbirimiz ne çocuğumuzun birisine saldırmasını ne de çocuklarımızın bir başka çocuk tarafından saldırıya uğramasını istemeyiz, bunu kabul etmeyiz ancak bu ülkede son yıllarda gerçekten çok acı olaylar yaşandı ve bu acıları görmemek, buradaki adalet taleplerine kulakları tıkamak da mümkün değildir. Ancak çocuk suçlarında çözüm sadece cezaların artırılmasında değildir, orada aranmamalıdır; aslında ülkedeki hiçbir suçta çözüm sadece cezaların artırılmasında değildir. Çözüm, mevcut kanunların doğru şekilde uygulanmasındadır. Çözüm, devletin devlet olarak, sosyal devlet olarak üzerine düşeni tam anlamıyla yapmasındadır. Çocukların ruhsal ve ahlaki gelişimini bozan şartları ortadan kaldırmadan, onları uyuşturucu baronlarından ve suç çetelerinden korumadan çocuk suçlarını önlemek asla mümkün olamaz.

Çocukların cezalarına doğrudan kapalı ceza infaz kurumlarında başlamasını kural hâline getiriyorsunuz, çocuğun eğitimevine geçişini ise idarenin iyi hâli değerlendirmesine bağlıyorsunuz yani çocuğu önce kapalı cezaevine koyuyorsunuz, ondan sonra da iyi davranırsan seni eğitimevine göndeririz diyorsunuz. Bu yaklaşım, çocuk adaletinin mantığına tamamen aykırıdır, bununla

bağdaşmaz çünkü kapalı infaz kurumları yalnızca özgürlüklerin kısıtlandığı yerler değildir; bu kurumlar izolasyonun, akran şiddetinin, travmanın, umutsuzluğun ve sosyal kopuşun en yoğun şekilde yaşandığı ortamlardır. Henüz kişiliği gelişmekte olan bir çocuğu böyle bir ortama sokmanın psikolojik sonuçları yıllarca silinemeyecek yaralar bırakacaktır. Ayrıca cezaevi idare ve gözlem kurulları tamamen keyfiyetin merkezi hâline gelmişken, infaz hukukunun en sorunlu alanlarından biri olmuşken, bu kurulun hangi objektif kriterlere göre karar vereceği kanunla düzenlenmemişken bunu bu kurulun insafına bırakmak hiç doğru değildir. Ayrıca, Anayasa Mahkemesinin kararları da devletin çocukları koruma yükümlülüğünü açıkça hatırlatmaktadır. Şimdi, aynı belirsizliği çocuklar açısından daha da fazla genişletiyoruz; bu, kabul edilemez.

Değerli milletvekilleri, Anayasa'nın 41'inci maddesi devlete çocuğu koruma yükümlülüğü getirmektedir, 42'nci madde ise eğitim hakkını güvence altına almaktadır. Çocuk eğitimevlerinin varlık nedeni de tam olarak budur. Çocuğun eğitimden kopmaması, toplumla bağını tamamen kaybetmemesi ve rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla vardır eğitimevleri. Biz bugün bu anlayışı güçlendirmek yerine maalesef zayıflatıyoruz; çocuğu önce kapalı cezaevine gönderiyoruz, ondan sonra da eğitim ve rehabilitasyonunu ikinci plana itiyoruz. Bunlar yalnızca hukuken değil vicdanen de doğru değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Devamla) - Tamamlıyorum Başkanım.

Unutmayalım ki çocuklar devletin cezalandırılacak nesneleri değil korunması gereken hak sahipleridir. Onlara daha ağır duvarlar değil daha güçlü eğitim imkânları sunmalıyız, daha fazla kapalı kapı değil yeniden hayata tutunabilecekleri fırsatlar vermeliyiz. Çünkü bir çocuğu topluma kazandırmak sadece kendi geleceğini değil toplumun geleceğini de korumaktır. Bu nedenle, çocukların üstün yararını, hukuk devletini ve insan onurunu zedeleyen bu maddeye karşı olduğumuzu bir kez daha ifade ediyor, Genel Kurulu bu düzenlemeyi yeniden değerlendirmeye davet ediyorum.

Teşekkür ederim. (Yeni Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde üçüncü konuşmacı Edirne Milletvekili Sayın Ediz Ün. (CHP sıralarından alkışlar)

EDİZ ÜN (Edirne) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; birkaç gündür burada Çocuk Koruma Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerinde konuşmalar yapıyoruz. Peki, suça karışmış çocukların cezalarını artırarak suç oranlarını düşürebileceğimizi mi zannediyoruz? Bence hayır. Bu kanun teklifi bu hâliyle maalesef suça sürüklenen çocukları bu suçlardan uzaklaştırmayacaktır çünkü hepimiz üzülerek izliyoruz, her gün televizyonlarda farklı haber bültenlerinde suça karışan çocukların işlediği suçlarla alakalı günden güne artan sayılar var.

Oysa bunu daha temel bazı sorunlara eğilerek çözebiliriz. Mesela, bu sorunlar nedir? Köyden kente göçle birlikte üretime dair hiçbir fikri olmayan, üretimin ne olduğunu bilmeyen, alın terinin ne olduğunu bilmeyen bir genç, bir toplum yarattık. Şimdi, yarattığınız bu kuşağın getirdiği sorunları kanunlarla çözmeye çalışıyoruz; bence işe yaramayacaktır. Yapılması gereken, suça sürüklenen çocukları hapishanelere tıkmak değil suça sürüklenmelerini engellemektir. Bunun en önemli ayağı da köyleri yeniden ayağa kaldırmaktır. Kısacası, köylüyü yeniden ayağa kaldıracak politikalar üretmektir. Mevcut tarım politikalarına baktığımızda üretmekten çok yurt dışından ithalat yöntemiyle Uruguay'dan, Rusya'dan, Ukrayna'dan ithal eden bir ülke konumuna düştük maalesef. Üretimi ve tarımı desteklemediğimiz sürece, köyden kente göçü engellemediğimiz sürece ne işsizliğin ne de suçun önüne geçemeyiz. Büyük şehirlerin suç mahalli hâline gelmesine, gençlerimizin uyuşturucu batağına, çetelere teslim olmasına neden olan maalesef bu yanlış politikalardır.

Bakın, seçim bölgem Edirne'de yakında ayçiçeği hasadı başlayacak. Burada da üretim yerine ithalat politikalarına değer verildi. İktidarınızda tam yirmi dört yılda 53 milyar dolarlık ayçiçeği ithal etmişiz. Üretim rekorları kırmamız gereken bu bol bereketli günlerde dahi ayçiçeğini yurt dışından ithal etmek durumunda kalmışız.

2026 yılının ilk yarısında da daha bakın, ayçiçeği hasadı başlamamışken 2,7 milyon ton ithalata tam 1,7 milyar dolar ödemişiz ve bu sorunları çözmemizin elzem olduğunu düşünüyorum ve sorunları da çözebiliriz. Peki, biz üretim yapabilir miyiz? Tabii ki yapabiliriz, yeter ki çiftçiye destek verilsin, üretici karşılığını, alın terinin karşılığını alacağını bilsin, gençlerine güvensin, biz üretiriz de devletimize kazandırırız da. Ama sizler ne yapıyorsunuz? Maalesef her yıl olduğu gibi ithalatı seçiyor, ithalatı destekliyorsunuz. Örneğin en son fındık fiyatı açıklandı, tamamen üretim maliyetlerinin altında açıklanan bir fiyat. Fındık üreticisine ne diyorsunuz kısaca ben özetleyim: "Ağaçlarınızı sökün, şehre dönün, asgari ücretle geçinmeye çalışın ama bu asgari ücretle de hiçbir suça bulaşmayın." Maalesef ki tarım politikalarını dikkate almamak, tarım politikalarını geliştiremediğiniz için köyden kente göçü engelleyemediğiniz için, gençlere umut olamadığınız için biz kanun teklifleriyle, kanunlar yaparak suçun önüne geçemeyiz.

Değerli milletvekilleri, çiftçi üretmek için destek bekliyor, gençler gelecek için umut bekliyor, insanlarımız yarına umutla bakmak istiyor, çocuklarına güzel bir ülke bırakmak istiyor ama maalesef iktidar bayat nakaratları tekrarlayıp farklı sonuçlar bekliyor. Bu kanundan çözüm bekleyeceğinize gelin, önce bataklığı kurutalım. Gençlerin yüzünü üretime döndürelim, bu politikalara kafa yoralım. Başka ülkelerin çiftçilerini zengin edeceğimize, başka ülkelerin gençlerine hayal kurmayı öğreteceğimize bu paraları kendi çiftçilerimize ödeyelim, kendi gençlerimiz hayal kurmayı tekrar başarabilsin. Köylerimiz yeniden üretimle güçlensin, çocuk sesleriyle şenlensin, gençler üretsin, ülkemiz kazansın. Bakın bakalım suç oranları düşüyor mu, düşmüyor mu?

Saygılar. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde son konuşmacı Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Necmettin Bey'i biz de alkışlayalım.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Mahcup ediyorsunuz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Televizyonların kapanmasına son yedi dakika kala kürsüdeyim. Öncelikle bütün Meclisimiz adına bir talepte bulunmak istiyorum.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bravo Necmettin Bey!

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Bu kanunda 6-7 ayrı bakanlığın bulunması gerekiyor. Türkiye Büyük Millet Meclisine yani sizlere, yani aziz milletimize saygı açısından burada bütün bakanlıkların temsilcisinin olması beklenirdi.

ELİF ESEN (İstanbul) - Aile ile Adalet Bakanlıkları.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Bunu Genel Kurulun bilgisine arz ediyorum. En azından biliyoruz ki buradaki önergelerimizin hiçbirisi ciddiye çoğunlukla alınmıyor. Belki bürokratlar not alabilir, "Mecliste şunlar söylendi, bunları not ettik." diye alabilirler. Biz de bu Meclisi, bu milletin temsilcisi olan Meclisi bürokrasinin de bütün bakanlıkların da saygıyla karşıladığını görmüş oluruz Sayın Başkan, arz ederim.

Değerli milletvekilleri, dün buraya çıktığımda demiştim ki... Yasanın 1 hariç 2, 3, 4'üncü maddesindeydik. 5'te 4, 4'te 3 yeniden tashih edildi, ek önergelerle düzeltildi. Bugün geldiğimiz noktada ise 6, 7, 8'de yani 3 maddede daha değişme önergesi veriliyor. Dolayısıyla bu kanunun başarı oranı sekizde 2. Yani toplamını düşündüğümüzde 18 maddenin bu orantıya göre en fazla 4 maddesine dokunulmadan geçecek. Onun için de şu günlerden beri seçim bölgesinde sözü olan bu AK PARTİ milletvekilleri de dâhil olmak üzere, buraya bu niçin acele edildi, bunu özellikle iktidar sıralarına hatırlatmak istiyorum. Yasanın sekizde 2'si geçti 1 ve 5'inci madde, 6'sı da ayıplı madde, kalanı da hesap ettiğimizde en fazla 4 madde düzgün geçecek.

Değerli milletvekilleri, burada esasen Aile Bakanlığının temsilcilerini görmek isterdim. Neden derseniz, bugün kanun içerisinde deniyor ki: "Bu ceza alan çocuklar ceza olarak bir şekilde kamu hizmetinde çalıştırılacak." Bu hizmetlerden biri de muhtemelen park, bahçe sulaması. Elbette buradaki çocukların hayati tehlikesi söz konusu, kaygan bir yerden kayıp düşme tehlikeleri var. Onun için de muhtemelen bu çocuklara sigorta yapılacak.

Sorum şu: Acaba staj ve çıraklık mağdurlarına yaptığınız gibi, sahte sigorta numarası verip sonra "Biz seni kandırdık, o sadece geçiciydi." diyecek misiniz yoksa bu çocuklara yapılan sigortalar geçerli olacak mı? Bunu Genel Kurula arz etmek isterim.

Bunun dışında bir başka husus şu: Aile Bakanlığının koordinasyonu üstlenmesi çok tabii bir şey ama hani, kendine hayrı olmayanın topluma ne hayrı ola ki? Asgari ücretle, asgari ücretin daha altında bir ücretle ücretli sosyolog, psikolog istihdam eden bir kurumun hiç kimseye faydası olmaz. Onun için, burada eğer siz bu çocuklara iyilik yapmak istiyorsanız önce Bakanlığın altyapısını güçlendirin. "Bakanlık normal, en düşük memur maaşından daha düşük ücretli eleman çalıştıramaz." diye en azından bunu diyelim ama Bakanlığın altyapısına ilişkin hiçbir düzenleme yok fakat Bakanlık her işi nasılsa yüklenecek.

Burada başka bir problem şu: Kanun ayıplı dedik ya, hep yuvarlak ifadelerle doldurulmuş, "gözlenmiştir" "olması değerlendirilen" "gerekli görülen" "davranışsal bağımlılık..." Yani akıl zayıflığı, bir kere kanuna giren bir ifadenin yoruma açık olmaması lazım, neyi ifade ettiğinin ilk okuyuşta anlaşılması lazım ama uygulayıcıya göre şekil değiştiren bir ifade doğru olmamıştır değerli milletvekilleri.

Bunun dışında arz edeceğim başka bir husus şu: Kanunda isim değişikliği var. İşte, "suça sürüklenen çocuk" değil başka bir şey denilecekmiş. Güzel, yetmez ama evet. Ama burada mesele şu: Mesele, bu çocukların izlenmesi. İzlenecek, sen ismine başka bir şey desen de ne yapıldığını görüyoruz. Milletvekilleri hakkındaki fezlekeler daha Meclise ulaşmadan basına servis ediliyor. Böyle bir ortamda siz çocuğu teşhir ettikten sonra ismini değiştirmenizin bir anlamı yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Necmettin Bey'i alkışlayın. (Alkışlar)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Başkanım, gerçekten çok mahcup ediyorsunuz; umarım diğer Grup Başkan Vekillerinize de örnek olur nezaketli tavrınız.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN - Tamamlayınız Sayın Çalışkan.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Burada, yasa ne yazık ki bilimsel verilerle, araştırmalarla, gerçekçi ve somut veriler üzerine oluşturulmamış; sadece sosyal medyada gürültüsü fazla çıkan insanların taleplerine göre bir yasa yapıldı. Onun için de bu yasanın...

Son olarak, bir başka husus şu: KVK'ye aykırı davranılacak. Çocuğu izleyecekmiş, dijital veriler... Ne için izleyeceksin? Ne zamana kadar, niçin, hangi verilerini izleyeceksin? Bu da Anayasa Mahkemesinden döner, bu da hukuksuzdur. Sen çocuğu alkolden, kumardan, sanal bahisten kurtarmadığın sürece bütün yaptıkların boş. Tabii, iktidar için kumar, bahis, alkol, vergisi alınmadığı sürece kötüdür; vergisini aldıysa ondan daha iyi bir şey ne yazık ki yoktur. Bu açıdan, hiç olmazsa bu gece bu yasa düzeltilsin.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Burak Dalgın	Burhanettin Kocamaz	Turhan Çömez
Balıkesir	Mersin	Balıkesir
Hasan Toktaş	Selcan Taşcı	Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
Bursa	Tekirdağ	İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Mersin Milletvekili Sayın Burhanettin Kocamaz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Sayın Divan, değerli milletvekilleri; 286 sıra sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerine İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün, burada, çocuk hükümlülerin ceza infaz süreçlerine ilişkin bir düzenlemeyi görüşüyoruz ancak daha işin başında şu gerçeği ifade etmemiz gerekiyor: Eğer bir ülkenin çocukları işledikleri suçlar ve cezaevleri üzerinden konuşuluyorsa orada yalnızca çocukların değil yaklaşık yirmi dört yıldır ülkeyi yönetenlerin izlemiş olduğu ekonomik ve sosyal politikalarının da sorgulanması gerekir.

Değerli milletvekilleri, Türk aile yapısı güçlü bağlar, karşılıklı sevgi, saygı, dayanışma ve yardımlaşma özellikleriyle tarih boyunca tüm dünyaya örnek olmuşken yirmi dört yıllık AKP iktidarıyla tüm bu özelliklerini neredeyse kaybetmiş, artık "Biz bu hâle nasıl geldik?" sorusunu sordurur hâle gelmiştir. İktidar yıllardır karşı karşıya kaldığı her toplumsal sorunda olduğu gibi bu soruna da popülist yaklaşarak çocukları suça sürükleyen sebepleri ortadan kaldırmak yerine, suç işledikten sonra nasıl infaz edileceklerini tartışmaktadır. Oysa, mesele yalnızca cezalandırma ve cezasını çektikten sonra topluma kazandırma meselesi değildir. Çocukları suça sürükleyen ve suç örgütlerinin kucağına iten ekonomik ve sosyal politikaların da titizlikle gözden geçirilmesi gerekir.

Değerli milletvekilleri, buradan ülkeyi yönetenlere sormak istiyorum: Bugün ülkemizde kaç çocuk yoksulluk nedeniyle eğitim hayatından kopmuştur? Kaç çocuk parçalanmış ailelerin, bağımlılığın, şiddetin ve sosyal dışlanmanın içinde sürüklenmektedir? Kaç çocuk umutsuzluk nedeniyle suç örgütlerinin, uyuşturucu tacirlerinin ve sokak çetelerinin eline düşmüştür? Bunların cevabını vermeden ceza düzenlemesini konuşmak asla yeterli olmayacaktır.

Değerli milletvekilleri, teklifte çocuk hükümlülerin eğitimevlerine ayrılmasına ilişkin süreç yeniden düzenlenmekte. Elbette çocukların eğitim odaklı kurumlarda bulunmasını, rehabilitasyon süreçlerinin güçlendirilmesini destekliyoruz ancak burada önemli olan, kanun metninde yazılanlardan daha ziyade uygulamanın nasıl olacağıdır. Bugün birçok kurumda psikolog eksiktir, sosyal hizmet uzmanı eksiktir, çocuk gelişimcisi eksiktir. "Rehabilitasyon" dediğiniz şey yalnızca kuru bir binadan ibaret değildir. Rehabilitasyon eğitimle, psikolojik destekle, sosyal uyum programlarıyla ve nitelikli personelle sağlanır. Ne yazık ki AKP iktidarının kronikleşmiş "Göç gide gide yolda düzelir." anlayışı burada karşımıza çıkmaktadır. Önce kanunu çıkarıyor, sonra "Altyapıyı nasıl oluştururum?"un derdine düşüyor; önce tabelayı asıyor, sonra içini doldurmaya çalışıyor. Sonuçta da iyi niyetli görünen düzenlemeler uygulamada beklenen faydayı sağlayamıyor.

Değerli milletvekilleri, çocuklar hata yapabilir, çocuklar yanlış çevrelerin etkisine girebilir ancak devletin görevi o çocuğa daha aile ortamında iken sahip çıkmak, zararlı alışkanlıklardan korumak olmalıdır. Bugün ülkemizde milyonlarca aile ekonomik sıkıntılarla boğuşurken, gençler gelecek kaygısıyla cebelleşirken, eğitim sistemi sürekli değişikliklerle yıpratılırken çocuk suçluluğunu yalnızca ceza infaz sistemi üzerinden değerlendirmek gerçekleri görmezden gelmektir. Biz İYİ Parti olarak çocuklarımızın korunmasını, eğitilmesini ve topluma kazandırılmasını sonuna kadar savunuyoruz ancak çocukların geleceğini güvence altına alacak olan şey, sadece kanun maddeleri değil adil bir yönetim, güçlü bir sosyal devlet, ekonomik sıkıntılarla boğuşmayan bir aile, nitelikli bir eğitim sistemi ve fırsat eşitliğidir diyor, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesiyle değiştirilen 5275 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasında yer alan "ve öğretmen" ibaresinin ", öğretmen ve Türkiye Barolar Birliğinin çocuk hakları komisyonundan görevlendireceği avukat" şeklinde değiştirilmesini ve maddeye eklenen (4)'üncü fıkranın (a) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"a) Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olanlar."

Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu	Leyla Şahin Usta	Halil Eldemir
Manisa	Ankara	Bilecik
Ahmet Çolakoğlu	Murat Cahid Cıngı	Abdürrahim Dusak
Zonguldak	Kayseri	Şanlıurfa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, çocuk hükümlülerin çocuk kapalı ceza infaz kurumundan çocuk eğitimevine ayrılmalarında yapılan değerlendirmeye katılacak uzmanlar netleştirilmektedir. Ayrıca, doğrudan çocuk eğitimevlerinde infaz edilecek cezalar belirlenmektedir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

8'inci madde üzerinde 5 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutacağım ilk 3 önerge aynı mahiyette olduğundan bu önergeleri birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Vezir Coşkun Parlak	Dilan Kunt Ayan	Zülküf Uçar
Hakkâri	Şanlıurfa	Van

Nevroz Uysal Aslan Şırnak	Mehmet Kamaç Diyarbakır	Ömer Faruk Gergerlioğlu Kocaeli

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Sema Silkin Ün Denizli	Selçuk Özdağ Muğla	Mustafa Kaya İstanbul
Necmettin Çalışkan Hatay	İdris Şahin Ankara	Elif Esen İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer Niğde	Cevdet Akay Karabük	Sevda Erdan Kılıç İzmir
Barış Bektaş Konya	İnan Akgün Alp Kars	Ahmet Baran Yazgan Edirne
		Ali Karaoba Uşak

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Kocaeli Milletvekili Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu.

Şu an yok.

Sayın Temelli, Sayın Gergerlioğlu yok.

Bakıyorum, bir sonraki konuşmacı da yok burada.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Yer değişikliği talebimiz var.

BAŞKAN - Kim konuşacak? Yani diğer grubun konuşmacısı da burada yok Sayın Temelli.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Kimdir efendim diğer konuşmacı?

BAŞKAN - YENİ YOL, Ekmen...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Efendim, burada; Elif Hanım konuşacak.

BAŞKAN - Sayın Ekmen'in ismi var.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Ben düzelttim efendim onu, düzelttim.

BAŞKAN - Bende düzeltilmemiş hâli var.

Sayın Esen mi konuşacak?

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Elif Esen konuşacak efendim.

BAŞKAN - DEM PARTİ'nin gerekçesini mi okutalım arkadaşlar?

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Gerekçeyi okutun Başkanım.

BAŞKAN - Tamam, gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

15 yaşını doldurmaya kadar infaz kurumunda geçirilen bir günün iki gün sayılması, çocuğa tanınmış keyfî bir ayrıcalık değil çocukluk statüsünden, gelişimsel farklılıklardan ve hapishanenin çocuk üzerindeki ağır etkisinden doğan koruyucu bir infaz güvencesidir. Teklif, bu güvenceyi belirli suçlar bakımından kaldırmakta ve çocukların daha uzun süre hapishanede kalmasına yol açmaktadır. Daha uzun hapsetme ile çocuğun güçlenmesi ve toplumsal yaşama katılımı arasında kendiliğinden bir bağ kurulamaz, fiilin ağırlığı da çocuğu yetişkin hâle getirmez. Ayrıca, Türk Ceza Kanunu'nun 220'nci maddesinde fıkra ve fiil ayrımı yapılmadan yapılan atıf, farklı nitelikteki eylemleri aynı ağır infaz sonucuna bağlama riski taşımaktadır. Çocuk lehine mevcut güvencelerin daraltılması için madde çıkarılmalıdır.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Sayın Elif Esen.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ELİF ESEN (İstanbul) - Değerli Başkan, sayın milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Çok netameli bir kanun teklifini görüşüyoruz ülkemizdeki çocuklarla ilgili. Elbette biz hiçbir çocuğun bir suçun faili ya da onun mağduru olmasını istemiyoruz. Bu, en başından beri söylediğim o hassas vicdan terazimizin bu konuda çalışması gerekiyor.

Yine, bu madde 8, koşullu salıverilmeyle ve bir güne iki gün gibi bir düzenlemeyle ilgili. İktidar yöneticileriyle yaptığımız bazı görüşmelerle madde iyileştirildi, kısmen iyileştirildi. İnşallah uygulamalarda da bu amacın hasıl olmasını biz YENİ YOL Grubu olarak gönülden arzu ediyoruz. Mevcut düzenlemeye göre suç tipine bakılmaksızın 12-15 yaş arasındaki her çocuğun hapishanede geçirdiği, cezaevinde geçirdiği bir gün, iki gün sayılırken kanun teklifiyle birlikte bu düzenlemeden aşağıdaki suçlardan hüküm giyen çocukların yararlanmaması açıklanmıştı. Fakat yeni düzenlemeyle 12-15 yaş grubuyla ilgili bu düzenleme geçmişte yani bugünkü uygulamasında olduğu gibi kaldı fakat 15-18 yaş grubu için devam ediyor.

Peki, bu değişiklik bu 15-18 yaş grubu için ne anlama geliyor, bir onun üzerinden geçelim. Hem yaş küçüklüğünde cezaların artırılması ve hem de "çocukluk" kavramının hâkim takdiriyle değiştirilmesi, kaldırılması maddesi -hem tekerrür maddesi hem de madde- hapsedilen bir çocuğun daha uzun süre ceza infaz kurumunda tutulması anlamına geliyor. Ancak bir çocuğun daha uzun sürelerle hapishanede tutulmasının onarıcı adalete hiçbir katkısı olmayacağı gibi konuyu sadece cezalandırma boyutuyla ele alma anlamına da geliyor. Ceza infaz kurumlarının bağımsız izlemeye kapalı olmasına rağmen uzun sürelerdir yapılan izleme çalışması sonucu elde edilen bilgiler çocuk hapishanesinde, çocuklar suç ortamına neden olan faktörlerden uzaklaşmak yerine daha keskin bir şiddet sarmalı içine girebiliyor ve onlar açısından bu çok daha tehlikeli bir boyut oluşturuyor. Bu şiddet kendisini işkence ve bazen de zalimce davranışlarla, akran zorbalığıyla gösterebiliyor. Ayrıca cezaevinde, bu çocukların kapalı infaz ceza sistemlerinde yetişkinlerle kalması bu zorbalığın ötesinde çocukların suç işleme potansiyelinde de bir artışa sebep olabiliyor. Yani aslında riskleri devam ediyor bu çocuklar için ve suçları sebebiyle cezaevine giren çocukların belki de çıktıktan sonra o içinde bulundukları, onları suça sürükleyen sosyal döngüleri değişmediği takdirde ki bu döngünün en başında, temelinde o kötülük sürecini açan, suç sürecini açan yoksulluk geliyor. Ülkemizde yoksulluk şartları iyileştirilmediği takdirde; riskli aileler, riskli gençler o doğru sosyal politikalarla desteklenmediği

takdirde, o risk döngüsünü kıramadıkları takdirde cezaevindeki aldıkları o networkle, ilave olumsuz destekle belki de çıktıklarında yeniden suçun içine düşecekler ve o suç makinesi özellikleri bu çocukların peşini bırakmayacak. Bunu sadece biz söylemiyoruz, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 37'nci maddesi çocukların özgürlüklerinden yoksun bırakılmasının yalnızca son çare olarak ve mümkün olan en kısa süreyle uygulanması gerektiğini düzenliyor. Teklif ise tam tersine, belirli suçlar bakımından 15-18 yaş grubu çocuklar için infaz süresini uzatarak çocukların kapalı kurumlarda daha uzun süre tutulmasını öngörüyor. Teklif, ayrıca, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 3'üncü maddesinde güvence altına alınan, çocuğun üstün yararı ilkesini zedeleme riskini de taşıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

ELİF ESEN (Devamla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Çocukların infaz süresini uzatan bir yaklaşım onların gelişimsel ihtiyaçlarını ve topluma yeniden kazandırılma hedefini ikinci plana itiyor.

Değerli milletvekilleri, biz bu kanunla bütün sorunların üstesinden gelinebileceğine inanmıyoruz ancak doğru bir sosyal politika desteğiyle, evveliyatında yani suç işlenmeden önce ama cezaevi süreci başlamışsa suç işlendikten sonra da yani o cezaevi süreci sonrasında da çocukların, gençlerin desteklenmesi gerektiğini ve 7 bakanlığın doğrudan ilgili olduğunu söylüyoruz. Şu anki sistemde 5 bakanlık buna dâhil; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bunun dışında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ELİF ESEN (Devamla) - Adalet Bakanlığıyla suç sonrası, cezaevi sonrası bu bakanlıkların da mutlaka ortak projelerle en az altı ay, bu çocukların yoksulluk döngüsünü kıracak, bir daha suça bulaşmamalarına destek sağlayacak mesleklendirme desteğiyle de bu kanun teklifine bakılması ve politikaların düzenlenmesi gerekmektedir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, Yeni Parti, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki son önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Madde, belirli ağır suçları işleyen 15 yaşından küçük çocukların lehine olan infaz uygulamasını kaldırmaktadır. Çocuklar arasında, işlenen suçun türüne göre "daha ağır infazı hak eden çocuk" ayrımı yaratılmaktadır. Failin işlediği suç ağır olsa bile 15 yaşından küçük olması ve gelişimsel özellikleri değişmemektedir. Uzun süreli hapis çocukların eğitiminden uzaklaşmasına, aile bağlarının zayıflamasına ve ruhsal sorunların artmasına neden olmaktadır. Cezaevinde daha uzun süre tutulmanın çocuğu rehabilite ettiğine veya suçları azalttığına ilişkin bilimsel bir veri bulunmamaktadır. Düzenleme, çocuğun bireysel ihtiyaçları yerine suçun türünü esas almaktadır. Çocuğun üstün yararı, bireyselleştirme, onarıcı adalet ve özgürlüğünden yoksun bırakmanın son çare olması ilkeleri ihlal edilmektedir. Çocuklara ilişkin infaz sistemi, suçun ağırlığına göre, intikamcı bir anlayışla değil rehabilitasyon ve topluma kazandırma amacıyla düzenlenmelidir.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 5275 sayılı Kanun'un 107'nci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "ve suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu (madde 220)" ibaresinin ", kasten yaralama suçu (madde 86), neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçu (madde 87), tehdit suçu (madde 106), intihara yönlendirme suçu (madde 84) ve suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu (madde 220)" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turhan Çömez
Balıkesir
Burhanettin Kocamaz
Mersin

Burak Dalgın
Balıkesir
Selcan Taşcı
Tekirdağ

Hasan Toktaş
Bursa
Turan Yaldır
Aksaray
Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Aksaray Milletvekili Sayın Turan Yaldır. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

TURAN YALDIR (Aksaray) - Değerli milletvekilleri, İYİ Parti Grubum adına söz almış bulunuyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu kanun teklifiyle, Türkiye'nin en ağır güvenlik meselelerinden biriyle yüzleşiyoruz. Çocuk yaşta defalarca suça bulaşan failler ve onları kullanan sokak çeteleri; 14-17 yaşındaki çocuklar önce madde bağımlısı hâline getiriliyor, sonra ellerine silah verilip masum insanlara karşı kurşun sıktırılıyor. Bu habis örgütler çocuğun yaşını ceza kalkanı gibi kullanıyor. Çocukların yaşı küçüldükçe suç örgütlerinin iştahı büyüyor. Eskiden çeteler aynı yolun yolcularına bulaşırlardı, bugün ise Telegram ve dijital mecralardan iş tutup masum insanlara salça oluyorlar. Uyuşturucu ve sanal bahis bataklığıyla çocukları tetikçi yapıyorlar. Oysaki bir çocuk kalem tutacağı ya da sanat öğreneceği yaşta silah tutup uyuşturucu kullanıyorsa burada çok büyük bir sorun vardır. İktidar bu konuya yıllarca seyirci kaldı. Kanunlarda insana karşı suç işleyenler için caydırıcılık neredeyse sıfıra indi. Suç işleyen çocukmuş, yetişkinmiş ayırt etmeden can yakanın canı kanunla öyle bir yanmalı ki suça meyli olanlar suç işlemeyi aklından dahi geçirmemeli. Daha önce bu kürsüden El Salvador örneğini vermiş ve sokakların temizlenmesi önerisinden bahsetmiştim. El Salvador daha önce cinayetin başkenti, uyuşturucu baronlarının ve suç örgütlerinin hâkim olduğu bir ülke iken üç yıl süren kararlı bir mücadele ülkeyi huzurlu ve güvenli bir hâle getirdi. Biz ise sokaklarımızda sayısı her geçen gün artan suç makinelerinin başını ezme konusunda aynı kararlılığı neden

göstermiyoruz? Ucu nereye dayanıyor ki bu çetelere bu kadar uzun süre göz yumuldu? Yıllarca göstermelik operasyonlarla mücadele ediliyormuş gibi yaptınız, olan çocuklarımıza ve masum insanlarımıza oldu. Kanunun sustuğu noktada suç makinesi konuşur, cezasızlığın hüküm sürdüğü noktada vatandaşımız sokağa inmeye korkar, velhasıl çocukları tetikçi hâline getirip silahlandıran çeteler en ağır şekilde cezalandırılmalıdır. Sizlere daha radikal bir öneride bulunmak istiyorum: Hırsızlık, uyuşturucu, tehdit, tecavüz ve cinayet gibi suçlara defalarca bulaşmış ve sadece ıslah olmayan faillerin gönderileceği, cezalarını da en ağır şekilde çekeceği Suriye'de bir cezaevi inşa edelim. Böylelikle sokaklarımız temizlenmiş olur ve insanımız korkusuzca yaşayabilir.

Sayın milletvekilleri, ülkemizde ne yazık ki her yeni güne başka bir çürümüşlükle uyanıyoruz. Yalnızca son birkaç yılda ortaya çıkan rezilliğe gelin hep birlikte bakalım. "Ver parayı, al Türk vatandaşlığını." diyen vatandaşlık çetesi, yoğun bakım ünitelerini ticarethaneye çeviren yenidoğan çetesi, Gülistan Doku davasındaki kamu görevlilerinin alçaklıkları, Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta yaşanan okul katliamları, Kartalkaya Otel faciasındaki hukuk garabeti, Türk futbolunu bahis baronlarının oyuncağına çeviren suç şebekeleri, uyuşturucu ve sanal bahis çeteleri, sokak çeteleri tarafından katledilen Ahmet Minguzzi, Atlas, Hakan Çakır, Alperen Ömer Toprak cinayetleri ve Cem Küçük, Rasim Ozan Kütahyalı, Haluk Levent gibi ardı arkası kesilmeyen, her gün yeni kepazelikler...

Türk vatandaşlığını sahte raporlarla, milletimizin bağışlarını bahis hesaplarıyla, gazeteciliği şantaj iddialarıyla, kamu otoritesini ise örtbas iddialarıyla anıyorsak ne yazık ki topyekûn bir çürüme vardır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 286 sıra sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinde yer alan "uyuşturucu veya uyarıcı" ibaresinin "uyuşturucu ya da uyarıcı" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Sibel Suiçmez Trabzon	Aliye Coşar Antalya	Süleyman Bülbül Aydın
Mahmut Tanal Şanlıurfa	Turan Taşkın Özer İstanbul	Türkan Elçi İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Trabzon Milletvekili Sayın Sibel Suiçmez. (Yeni Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan kanunun dayanağı, Genel Kurulda tüm partilerin oy birliğiyle kabul edilen, çocukların suça sürüklenmesine yol açan nedenlerin tüm boyutlarıyla incelenerek koruyucu ve önleyici mekanizmalar geliştirilmesi ile çocukların toplumsal yaşama etkin katılımının sağlanması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis araştırması açılması önergesidir. Amaç bu iken Komisyonun kurulmasıyla birlikte ana amaçtan uzaklaşılmış, Suça Sürüklenen Çocuklara İlişkin Araştırma Komisyonu bu ortak ruha ve kurulma gerekçesine uygun olarak çalıştırılmamıştır. Genel Kurulun Komisyon kurmadaki amacı dışına çıkılarak, çocuk adalet sistemimizi altüst edecek şekilde, Araştırma Komisyonuna katılan uzmanların görüşlerini yansıtmayan, haftalarca verilen emeği ortadan kaldıracak bir rapor hazırlanmasına neden olunmuştur. Daha da vahimi, rapor Meclis Başkanlığına sunulmadan yasa teklifi Adalet Komisyonunda görüşülmeye başlanmıştır. Hemen hemen aynı konuya ilişkin kurulan iki ayrı komisyondan birinin raporunun yayınlanmasından, diğerinin de çalışmalarını bitirmesinden sonra 3 rapor üzerinde ortak bir çalışma yapılarak yasa teklifinin hazırlanması talebimiz ise Adalet Komisyonunda reddedilmiştir. Elbette kimse "Suç işleyen çocuklar cezalandırılmasın." demiyor ama çocuk adalet sistemini ters düz edecek şekilde de birkaç maddelik yasa teklifiyle oranın düzeninin bozulmasını kabul etmiyoruz. Tam da bu noktada suça sürüklenen çocukların tekrar suç işlemelerini önlemenin yani yeni mağdurların oluşmasını önlemenin yolunun adalet sistemimizi bozacak nitelikte kanun teklifi hazırlamak olmadığını, tam tersi, suçun işlenmesini önleyecek koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınması olduğunu söylemek zorundayız. Bu hedefe ulaşılmasında etkili bir çocuk adalet sistemi büyük önem taşımaktadır. Türkiye, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne 1995 yılında taraf olmuş, 2005 yılında kabul edilen Çocuk Koruma Kanunu'yla koruyucu ve onarıcı adalet anlayışını benimsemiştir. Hatta iktidarınız döneminde çocuk adalet sistemini güçlendiren önemli adımlar da atılmıştır. Ancak bugün görüşmekte olduğumuz teklifle o anlayıştan önemli ölçüde uzaklaşılmıştır.

Sayın Başkan, bu Komisyon kurulduktan sonra komisyon aşamasında ve daha sonra teknik hukuki bilgileri ilettiğimizde de özellikle Komisyon Başkanının kişisel tavırları nedeniyle maalesef hiçbir talebimiz kabul edilmemiştir; duygusal yaklaşmış, kanuna âdeta "Benim kanunum." demiştir. O kadar ilerlemiştir ki, ileriye gitmiştir ki yaptıkları anketin altına kendi adını açmıştır, itirazlarımız sonunda bu çıkarılmıştır.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Nerede o anket, nerede yayınlanmış? Yalan söylüyor.

SİBEL SUİÇMEZ (Devamla) - Şimdi, geçen gün burada bir tartışma oldu ve ben o tartışmada bizatihi kendisine dönük "Bu, şahsi ikbal kanunudur." demiş olmama rağmen, trolleriyle birlikte halkın önüne beni atarak ve bunu da doğrulamayarak linç edilmeme, hedef gösterilmeme sebep olmuştur, hâlâ yapmaya devam ediyor.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hedef göstermedim sizi.

SİBEL SUİÇMEZ (Devamla) - Biz hiç kimseden korkmayız.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Öldürülen çocuğun annesi...

SİBEL SUİÇMEZ (Devamla) - Ben buradan Sayın Ahmet Minguzzi'nin annesine sesleniyorum: Ben Trabzonlu olan, Trabzonsporlu olan...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yalan söylüyor!

SİBEL SUİÇMEZ (Devamla) - Ve katledilen bir çocuk için "Şahsi ikbal peşinde koşuyor." diyebilir miyim? Zaten ölmüş bir insanın şahsi ikbal peşinde koşması mümkün müdür? Ama gördüğünüz gibi, hem Komisyonda... Bütün arkadaşlarımız şahittir, kişisel algılamıştır tüm özellikleri ve kanunu buna göre buradan geçirmeye çalışmaktadır; çok üzgünüm, çok üzgünüm. Neredeyse, uzun zamandan sonra ilk kez tüm paydaşların, Meclisteki grupların ortak talebiyle kurulmuş bir Komisyon, tekrar söylüyorum; bir kişinin ikbali yüzünden gereği gibi çalışamamış, gereğini yapamamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

SİBEL SUİÇMEZ (Devamla) - Sayın Başkan, bir milletvekili hazırlanacak olan bir kanun hakkında komisyonda, Mecliste görüşünü bildiremeyecek de nerede bildirecek? Kanun yapmak teknik ister, hukuki bilgi ister ama sadece duygusal yönden bakarak acılar üstünden bir ilerlemeyle biz çocuk adalet sistemini düzeltemeyiz. O nedenle, tekrar söylüyorum: Çok faydalı olabilecek bir Komisyon maalesef bugün herkesin karşı çıktığı, olumlu bulduğumuz şeylerde de hukuki güvenliğin, belirliliğin, ölçülülüğün olmadığı bir metinle karşı karşıya gelmiştir. O nedenle, bir kez daha, acısı olan, çocukları katledilen tüm ailelerin yanında olduğumuzu, acılarını bizim de acımız kabul ettiğimizi ifade etmek isterim. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bana bir söz hakkı doğdu Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Ben cevap hakkımı yerimden kullanmak istiyorum.

BAŞKAN - Efendim...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sataşmadan söz vermenizi rica ediyorum çünkü bana karşı mesnetsiz iddialarda bulunuldu.

ALİ KARAOBA (Uşak) - İsim kullanılmadı ki Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, bir dakika, açacağım mikrofonunuzu.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

50.- İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut'un, Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmaları dahilinde kurulan Komisyonumuz etik onaylarını alarak çeşitli üniversitelerle bilimsel çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar Komisyon raporumuza dercedilmiştir ve tez olarak ya da makale olarak başka hiçbir yerde yayınlanmamıştır. Kendisi, aksine, bir trol... Ben hiç kimseyi hedef göstermedim fakat bu kanunu bütün Türkiye takip ediyor, TBMM TV'den anneler bu kanunu takip ediyor ve kendisini canlı yayında seyreden Ahmet Minguzzi'nin annesi kendisine sitem etmiştir. "Trol" dediği Ahmet Minguzzi'nin annesidir ve onun sevenleridir.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Aynı şekilde...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Benim hiçbir surette kesinlikle ve kesinlikle hedef göstermem gibi bir şey olamaz çünkü ben zaten buradaydım, kanunun görüşmelerine katılıyordum; kesinlikle böyle bir şey olmamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bilimsel çalışmalarımız uluslararası literatüre katkı sunacak şekilde, tamamen etik kurallar çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Bunun dışındaki bütün mesnetsiz iddiaları reddediyorum, reddediyorum, reddediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz. Tamam, kayıtlara geçti.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Suiçmez, şu an sadece sizin söylediklerinize -sataşma değil- cevap verdi.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Kesinlikle reddediyorum. Burası iftira atma yeri değildir, Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Kimse kimseye iftira atamaz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bakın, böyle bir stil olabilir mi?

BAŞKAN - Tamam, böyle bir usul yok, o yüzden söz vermeyeceğim.

Sayın Suiçmez, böyle bir usulümüz yok ama...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkanım, şimdi "Ahmet Minguzzi'nin ailesine 'trol' diyorsun." dedi kendisi. Böyle bir şey olabilir mi? Ben cevap hakkımı kullanmak istiyorum. "Trol" olabilir mi yani?

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - "Trol" dedi.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yok, ben... "Trolleriyle üzerime saldırıyor." dedi.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Aynı şeye devam ediyor.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Hayır, Ahmet Minguzzi'nin annesini sen "trol" olarak değerlendiriyordun, benim onunla bir ilgim yok.

BAŞKAN - Geçin yerinize.

Buyurun.

51.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, bir milletvekilinin adabına uymayacak şekilde oradan "Yalan söylüyorsun." diye tekil şahısla konuşmuştur.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Yalan söyleyene "Yalan söylüyorsun." denir.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bu tutumunu Komisyon boyunca sürdürmüştür, Adalet Komisyonunda da sürdürmüştür. Şimdi de benim Ahmet Minguzzi'nin ailesine diyecek hiçbir şeyim yoktur; onlar acılı ailelerdir, onlar hedef de gösterebilirler ama bir milletvekilinin hedef göstermesi asla kabul edilemez.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut ve Antalya Milletvekili Mustafa Köse ile 98 Milletvekilinin Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3771) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 286) (Devam)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

9'uncu madde üzerinde 5 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutacağım ilk 2 önerge aynı mahiyette olduğundan bu önergeleri birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Vezir Coşkun Parlak Hakkâri	Dilan Kunt Ayan Şanlıurfa	Zülküf Uçar Van
Nevroz Uysal Aslan Şırnak	Mehmet Kamaç Diyarbakır	Sırrı Sakik Ağrı

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer Niğde	Barış Bektaş Konya	Ali Karaoba Uşak
Cevdet Akay Karabük	Sevda Erdan Kılıç İzmir	İnan Akgün Alp Kars
	Ahmet Baran Yazgan Edirne	

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Ağrı Milletvekili Sayın Sırrı Sakik.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; hepinize iyi akşamlar. "..."[5]

Ben bu akşam, yeni fezlekeler ve dokunulmazlıklarla ilgili, geçmişten bugüne kadar yaşanan sürecin tanığı olarak söylüyorum: Yıl 1994; dokunulmazlıklar kaldırılıyor, savcılar ağzımızı açtığımız an hakkımızda fezlekeler düzenliyor ve gönderiyorlar. Fezlekeler bütün bizim konuşmalarımızdan. Ve sonrası karma komisyon toplanıyor, 3 kez benim için "Dokunulmazlığının kaldırılmasına gerek yok." dedi karma komisyon ama ilahlar emretmişti o dönem, Millî Güvenlik Kurulu bizim dokunulmazlıklarımızın kaldırılmasını istiyordu. Hatta ben komisyondan çıkarken birçok üye gözündeki yaşları siliyordu, "Böyle bir zulüm olmaz." diyordu. Şimdi, geldiğimiz noktada, yeniden fezlekeler var ve dokunulmazlıkların kaldırılmasını istiyorlar. Buradan çağrımdır bütün Parlamentoya: Halkın iradesine saygı gösterin, öyle elinizdeki gücü halka karşı kullanmayın. Milletvekilleri eğer dokunulmazlıkları varsa milletvekillerinin işlediği suçlar hiçbir dönem zaman aşımına uğramaz. Eğer bir günah işlemişse onları seçenler onlardan hesap sormalıdır ama bunların hiçbiri yapılmıyor. Bakın, benim dokunulmazlığım kaldırılırken sadece bir tek açıklamam var: "Ben demokratik siyasete inanıyorum. Kürt sorunu demokrasiyle çözülür, hukukla çözülür." dediğimiz için bizi tutuklayıp alıp götürdüler. Sonrası acı dolu yıllar başladı ve şu kürsüye çıkıp savunma yaparken aynen şunu söyledim: "Size ilahlar emretmiş, siz el kaldıracaksınız ama biz çok haklı bir mücadelenin birer neferiyiz, er geç döneceğiz ve bu kürsüye geleceğiz ve siz tarihin çöplüğünde olacaksınız." Bakın, biz bugün buradayız. Buradan dokunulmazlıkları kaldırılıp gidenler çok güçlü döndüler. Sevgili Selahattin Demirtaş'ın dokunulmazlığını kaldırdınız, ne oldu? Anadolu tabiriyle, başı dara düşen ta Edirne Cezaevinin kapısına kadar gidiyor. Onun için, halkın iradesine saygı gösterin.

---

5. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Dünyanın her yerinde birçok hukukçu arkadaşım var; genelde delilden tutuklamaya gidilir ama benim ülkemde ilk önce tutuklarlar, sonra delil oluşturmaya çalışırlar. Bizi de alıp götürdüler, hiçbir delil yok. Sonra o dönem, DGM savcıları, altlarında helikopterler, devletin bütün imkânlarıyla -DEP davasının bütün vekilleriyle ilgili- gittiler, devletin gücünü kullandılar bölgede, itirafçılar buldular. Hiçbir şey yokken bizim hesaplarımıza el koydular, "Bu paralar şuraya ait." çünkü hiçbir delil yoktu. Şimdi, diyorum ki sevgili arkadaşlar, siz eğer Türkiye'de toplumsal barıştan bahsediyorsanız -özellikle iktidara sesleniyorum- Türkiye'nin ihtiyacı var, siz Türkiye'nin bir kesimiyle barışıp bir kesimini dövemezsiniz, yargılayamazsınız; barış hepimiz için geçerlidir. Siz her gün, muhalif olan belediye başkanlarını alıp tutukluyorsunuz ama sizin belediyelerde hiçbir şey olmuyor mu, sizlerde hiçbir günah yok mudur? Belediye Başkanlığı görevinde bulunmuş birisi olarak söylüyorum, her seferinde Ağrı'dan onlarca kez... İçişleri Bakanlığına sesleniyorum: Bakın, şuralarda yolsuzluklar yapıldı, İçişleri Bakanlığı müfettişler gönderiyorlardı, benim görevi aldığım günden bulunduğum güne kadar soruşturma... Ya, kardeşim, gelin beni soruşturun ama sizin belediye başkanlarınız birçok yolsuzlukla iç içe. Bugün sadece size muhalif olanları alıyorsunuz, operasyonlar yapıyorsunuz; onun için ne dokunulmazlıkları kaldırmanın ne de belediye başkanlarını bu şekilde yargılamanın Türkiye'ye hiçbir yararı yoktur. Türkiye eğer büyük bir barışı sağlayacaksa vallahi toplumun bütün kesimleriyle barışmak zorundayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SIRRI SAKİK (Devamla) - Çok teşekkürler Başkan.

Onun için diyorum ki sevgili arkadaşlar, bu Parlamento "Efendim, şu partiden, biz onlara karşı sessiz kalalım..." Siz demokrasiye, hukuka karşı sessiz kalamazsınız. Demokrasi hepimiz için geçerlidir. Siz demokrasiyi Parlamentodan halka sunacaksınız, halkın sizden beklentisi de budur. Bunu yapabilirseniz bu Parlamentonun toplumda saygınlığı olur, bu Parlamentonun uluslararası arenada saygısı olur. Eğer bu Parlamento AİHM'in kararlarına, bu Parlamento Anayasa Mahkemesinin kararlarına saygılı olursa ülkemiz de saygın bir ülke olur. Onun için diyorum, geçmişte yaşanan ve hiçbir çare olmayan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SIRRI SAKİK (Devamla) - Ben canlı tanığıyım, tam otuz iki yıl önce dokunulmazlığım kaldırıldı ve ben buradayım. O gün söyledim: "Biz geleceğiz, siz tarihin çöplüğünde olacaksınız." Eğer bugün yaparsanız dokunulmazlığı kaldırılan arkadaşlar er geç buraya gelecek diyorum.

Teşekkürler, sağ olun. (DEM PARTİ ve Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki 2'nci önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

"Diğer kesici, delici veya bereleyici aletler" ifadesi son derece geniştir. Tornavida, şiş, demir çubuk veya günlük yaşamda kullanılan başka araçlar da kapsama alınabilir. Aletlerin sayı ve nitelik bakımından "vahim" olması ifadesinin nesnel bir ölçütü bulunmamaktadır. Hangi nesnenin yasak kapsamında olduğu ve hangi durumda daha yüksek ceza uygulanacağı önceden öngörülememektedir. İdari yaptırımlar da kanunilik ve belirlilik ilkelerine uygun olmak zorundadır. Uygulayıcıya sınırsız takdir yetkisi verilmesi keyfî ve farklı uygulamalara neden olabilir.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesiyle 5326 sayılı Kanun'a eklenmesi öngörülen 43/C maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "beşbin" ibarelerinin "ellibin" ve "onbin" ibaresinin "yüzbin" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turhan Çömez
Balıkesir
Burhanettin Kocamaz
Mersin

Burak Dalgın
Balıkesir
Selcan Taşcı
Tekirdağ

Hasan Toktaş
Bursa
Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul
Mehmet Akalın
Edirne

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Edirne Milletvekili Sayın Mehmet Akalın. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Sayın Çömez, bütün konuşmaları Sayın Akalın'a vermişsiniz bugün.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Evet. Komisyon çok yoğun Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Akalın.

MEHMET AKALIN (Edirne) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz 9'uncu maddeyle, günlük hayatta kolaylıkla temin edilebilen ve nitelikleri itibarıyla yaralama ya da öldürme amacıyla kullanmaya elverişli olan bıçakların; kesici, delici ve yaralayıcı aletlerin satışı, sergilenmesi, çocuklara ulaştırılması ve taşınmasına ilişkin bazı yasaklar getirilmektedir. Şüphesiz, bu düzenleme, kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması ve çocukların her türlü şiddet ve istismardan uzak tutulması bakımından önemli bir ihtiyaca karşılık gelmektedir ancak değerli milletvekilleri, iyi niyetli her düzenleme tek başına yetersiz kalır. Önemli olan, bu düzenlemenin gerçekten caydırıcı, açık ve uygulanabilir olmasıdır. Bugün, çocuğun cebine giren bir bıçak çoğu zaman o cebinde kalmamakta, okul kapısında, parkta ya da bir tartışma anında başka bir çocuğun hayatını tehdit etmektedir. Son yıllarda kesici ve delici aletlerin kullanıldığı olaylardaki artış meselenin bireysel bir güvenlik sorununun sınırlarını aşarak toplumsal bir güvenlik meselesine dönüştüğünü göstermektedir. Devletin görevi suçtan sonra cezalandırmanın yanında, suç oluşmadan önce gerekli

önlemleri almaktır. Anayasa'nın 5'inci ve 41'inci maddeleri devlete bu konuda açık bir sorumluluk yüklemektedir. Ancak getirilen düzenlemede öngörülen yaptırımlar bu sorumluluğun ağırlığıyla uyumlu bir seviyede yer almamaktadır. 5 bin lira ve 10 bin lira gibi idari para cezaları bu fiillerden kazanç sağlayan kişiler açısından caydırıcılık gücünü taşımamaktadır. Komisyonda bu cezaların artırılmasına ilişkin önerge verdik ancak bu önerge Cumhur İttifakı'nın oylarıyla reddedilmiştir. Bu reddiyeyle bir rakam değişikliğinin yanı sıra daha güçlü bir caydırıcılık iradesi de geri çevrilmiştir. Oysa insan hayatını tehdit eden bir fiil ticari bir maliyet hesabına indirgenmemelidir. Bugün, bazı basit trafik ihlallerine uygulanan cezaların dahi bu tutarların üzerinde olduğu düşünüldüğünde ortaya çıkan tablo ciddi bir orantısızlığa işaret etmektedir. Burada korunan değer bir ruhsat ya da işlemin çok ötesindedir, doğrudan insan hayatı ve çocukların güvenliğidir. Bu nedenle, önergemizle, cezaların artırılmasını teklif ettik. Amacımız, keyfî bir artıştan ziyade yaptırım ile korunan değer arasında makul bir denge kurmaktı ancak bu teklif reddedilmiştir.

Değerli milletvekilleri, maddede ayrıca, "amaç dışı taşıma" kavramı yeterince açık bir çerçeveye oturtulmamıştır. Bu belirsizlik uygulamada farklı yorumlara ve eşitsizliklere yol açabilecek bir alan yaratmaktadır ancak çocuklara bu aletleri satan, piyasaya süren ve bundan kazanç sağlayan yetişkinler için tereddütsüz ve ağır yaptırımlar uygulanmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun yapmak, yasak koymanın yanında o yasağın arkasına güçlü bir irade koymak anlamına gelir. 5 bin ve 10 bin liralık cezalar bu toplumsal sorun karşısında sembolik bir düzeyde kalmaktadır. Çocuklarımızın güvenliği sembolik yaptırımlara bırakılamaz, insan hayatı ticari bir risk hesabına indirgenemez. Bu nedenle, bu düzenlemeyi gerçekten caydırıcı, açık ve etkili bir hâle getirelim çünkü çocuklarımızın güvenliği hiçbir şekilde 5 bin liralık bir hesapla ölçülemez diyor, aziz Meclisi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 286 sıra sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinde yer alan "delici veya bereleyici aletlerin" ibaresinin "delici ya da bereleyici aletlerin" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül Aydın	Aliye Coşar Antalya	Sibel Suiçmez Trabzon
Mahmut Tanal Şanlıurfa	Turan Taşkın Özer İstanbul	Ayça Taşkent Sakarya
Türkan Elçi İstanbul	Aliye Timisi Ersever Ankara	

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Ankara Milletvekili Sayın Aliye Timisi Ersever.

Buyurun. (Yeni Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün yalnızca bir kanun teklifi görüşmüyoruz, milyonlarca çocuk ve ailenin hayatını doğrudan ve derinden etkileyecek bir düzenlemeyi görüşüyoruz. Bu teklif enine boyuna düşünülmeden, yasama süreçleri sağlıklı bir şekilde işletilmeden, uzman görüşleri alınmadan, doğuracağı sonuçlar düşünülmeden buraya getirildi. Çocukları suça sürükleyen yoksullukla, eşitsizlikle, çaresizlikle mücadele etmek yerine cezaları ağırlaştırarak sorunu çözeceğini sanan bir iktidarla karşı karşıyayız. Bu teklif, Hükûmetin çocuklara nasıl baktığının, ülkeyi nasıl yönettiğinin özetidir. Hepimizin yüreğini yakan acılar yaşandı; Ahmet Minguzzi'yi, Belinay Nur'u, Kerem Erdem'i, Kayra'yı, Zeynep'i hiç unutmadık. Evlatlarını kaybeden ailelerin acısını yüreğimizde hissediyor, adalet arayışlarını da sonuna kadar destekliyoruz. Elbette ağır suç işleyenler yaptıklarının hesabını vermelidir ancak gerçek adalet sadece ceza sürelerini uzatmak değildir; gerçek adalet, çocukların aynı karanlığa sürüklenmesini engelleyecek politikaları hayata geçirmektir. İktidar böyle bir sorunda bile en kolay yolu seçiyor, önleyici sosyal politikalar üretmek yerine cezaları artırıyor. Etki analizi yok, bilimsel çalışma yok, kapasite planlaması hiç yok. Kaç sosyal hizmet uzmanına ihtiyaç var, kaç çocuk psikiyatristi gerekiyor? Kapalı kurumlar bu yükü kaldırabilecek mi? Bunların hiçbirinin cevabı yok. "Ben yaptım oldu" anlayışıyla çocukların geleceği üzerinde deney yapamazsınız. Teklifin gerekçesinde yoksulluk var, eğitimden kopuş var, aile içi şiddet var, bağımlılık var, sosyal hizmet yetersizliği var yani teşhis doğru. Peki, reçete ne? Daha fazla ceza, daha fazla kapalı kurum, daha fazla gözetim. Teklifte, çocukları suça iten nedenleri ortadan kaldıracak tek bir güçlü sosyal politika göremiyoruz. Teklifle, ceza sorumluluğu bulunmayan çocuklara dahi üç yüz saate kadar zorunlu görev yüklenebiliyor, "çevre temizliği" adı altında fiilen angaryaya dönüşebilecek uygulamalar getiriliyor. Üstelik bu çocukların kullandığı telefonların, tabletlerin, bilgisayarların üç aydan iki yıla kadar takip yazılımlarıyla izlenmesinin önü açılıyor. Ceza ehliyeti bulunmayan bir çocuğun dijital hayatını yıllarca gözetim altında tutmak Anayasa'nın özel hayatın gizliliğini, haberleşme özgürlüğünü ve ölçülülük ilkesini güvence altına alan hükümleriyle mi bağdaşacak, nasıl bağdaşacaktır?

Bir başka vahim sorun da temel güvencelerin yönetmeliğe bırakılmasıdır. Çocuğun hangi programa yönlendirileceği, nasıl denetleneceği, hangi haklara sahip olacağı kanunla belirlenmelidir. Temel hak ve özgürlükler, ilgili düzenlemeler yönetmelikle değil açık ve net kanun hükümleriyle yapılır.

Değerli milletvekilleri, 2025 yılında suça sürüklenen çocuklarla ilgili yaklaşık 254 bin dosya mahkemelere gelmiş, 267 bine yakın çocuk adli sisteme girmiş, on yıl öncesine göre tablo katlanarak ağırlaşmıştır. Bu çocuklar neden suçun içine sürükleniyor? Yanıt yok. Bu devletin yoksul olarak hayata gözlerini açan, okula boş beslenme çantasıyla giden çocuklara bir kap yemek verebilecek gücü mü yok? Hükûmetin tek görevi yangın çıktıktan sonra söndürmek değildir; Hükûmetin tek görevi, o yangının çıkmasını engelleyecek eğitim sistemini kurmak, sosyal devleti yaygınlaştırmak, aileleri desteklemek, çocukları bağımlılıktan ve suç örgütlerinden korumaktır. Çünkü güçlü devlet çocuklarını hapseden değil çocuklarını suçtan koruyan devlettir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Devamla) - Bu nedenle, Anayasa'ya, çocuk haklarına ve hukuk devleti ilkesine aykırı hükümler içeren bu teklife karşı olduğumuzu bir kez daha ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (Yeni Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesindeki "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ Muğla	Sema Silkin Ün Denizli	Mustafa Kaya İstanbul
Necmettin Çalışkan Hatay	İdris Şahin Ankara	

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NURETTİN ALAN (İstanbul) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Sayın Çalışkan ile Sayın Akalın yarışıyorlar bu akşam.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün farkında mısınız, çok olağanüstü bir gün yaşıyoruz. Bugün belki de ülkemizin savaşa girdiği gün, savaş imzasının atıldığı gün; Türkiye-Suudi Arabistan-Pakistan üçlü iş birliği anlaşması imzalandı Mekke ambalajıyla, Mekke'de. Aslında, Türkiye Büyük Millet Meclisi bugün "Çocuklara hangi cezayı vereceğiz?" diye bunu görüşmek yerine bu ittifakın içeriğine ilişkin bu Meclisi bilgilendirmek zorundaydı.

Hatırlanacağı üzere, Trump NATO Zirvesi'nde Tahran'ı bombalama emrini Ankara'dan verdi, ardından dedi ki: "Yerimize askerî harekât yapacaklar var." Sonra, sömürge valisi dört bölgenin filan yere bağlanacağını söyledi, pek çok açıklamalar yaptı; hiçbiriyle ilgili ne yazık ki bir şey duymuyoruz.

Şimdi, son anlaşma bu Meclisten onay almak zorunda çünkü bu ülkede savaş kararını Meclis verir. Bu anlaşmanın içeriğine ilişkin bu Meclise bilgi verilmek zorunda. Ne yazık ki şu geldiğimiz noktada -pek çok karanlık noktalar var- soru şu: Acaba BOP çerçevesinde mi bu anlaşma imzalandı? Bugüne kadar Gazze için kılını kıpırdatmayanların bir anda bir eksende toplanmalarını anlamak mümkün değil. Niçin toplandık? Acaba ülkemizin savunması zayıftı da bu ülkelere muhtaç olduğumuz için mi böyle iş birliği yaptık? Yoksa bu anlaşmada para babası Suudi Arabistan, nükleer güç sahibi Pakistan, güçlü orduya sahip Türkiye; üçü arasında hangisi baş, başrolde, öncü? Yoksa bu üçü dışında arka planda başka birileri, siyonizm şebekesi, çetesi var da bizimkileri kullanıyorlar mı? Ne yazık ki bu sorular havada.

En önemli madde şu: Bu anlaşmanın maddelerinden biri -NATO 5'inci maddesi gibi- üye ülkelere saldırı olduğu an hepsinin savaşa girmesi. Biliyoruz ki bölgede İran karşısında Amerika, İsrail savaşı var; İran da savunma amaçlı olarak bölgedeki Amerikan üslerine saldırıyor. Şimdi, yarın İran Suudi Arabistan'daki bir Amerikan üssüne saldırırsa biz hemen savaşa mı gireceğiz? Kimin yanında yer alacağız? Belli ki şu anda bölgedeki konjonktüre göre Irak, Lübnan, Yemen ve İran'a karşı bir hat oluşturuluyor; biz de bu hattın içerisinde bir şekilde konumlandırılmaya çalışılıyoruz. Suudi Arabistan mali imkânları fazla olduğu için geçmişte de Afrika ülkelerinden paralı asker buldu, acaba bizi de lejyoner olarak kullanıp bu ülkelere karşı savaşın içerisinde mi bir anda kendimizi bulacağız? Bu sorunun cevabı yok.

Bir anlaşmanın adının "Mekke" olması onun kutsal olduğu anlamına gelmez. Bu çok tehlikeli bir anlaşmadır. Evet, keşke bütün Müslüman ülkeler birleşse, ortak bir İslam güvenlik paktı kursa bunu takdir ederiz ama belli ki bu anlaşma Amerika'nın direktifiyle, kontrolüyle İran'a karşı bölgede oluşturulmuş yeni bir cephe. Belki yanlış da olabilir. Tabii...

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Bir kere "İsrail" demedi!

DERYA YANIK (Osmaniye) - Aynen öyle, bir kere "İsrail" demedi!

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - Diğerleri de... Diğerleri de...

BAŞKAN - Dinleyelim lütfen.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Amerika ve İsrail...

Kahrolsun İsrail! Kahrolsun İsrail'le iş birliği yapanlar! Herhâlde ayıksın; neyse, fazla ikili şeye girmeyelim. (Gülüşmeler)

Soru şu: Bu iş birliğinin ana amacı Amerikan üslerini korumak mıdır? Bu üslerin amacı İran'a karşı bir iş birliğini ortaya çıkarmak mıdır? Bu anlaşma NATO'dan sonra meydana geldiğine göre, arka planda dönen karanlık her ne varsa bu Meclis gelip bunları konuşmak zorundadır. İktidar açısından da eğer sorumluluğu burada paylaşırsa eli rahatlar. Gidip ağababalarına karşı "Muhalefet bizi bırakmıyor." deme şansı olur ama...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - Neler düşünüyorsun, neler, neler!

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Evet, bu anlaşma İran'a karşı yapılmış bir anlaşma, tehlikeli bir anlaşma. Böyle bir durumda, Türkiye Büyük Millet Meclisine bu anlaşmanın içeriğine dair bilgi vermek gerekirken burada ceza yasasını, çocuklara hangi cezayı nasıl vereceğiz onu konuşuyoruz. İcraat olarak da ne yapıyorsunuz? Önce, NATO protestosu yapan insanları meydanlardan topladınız, yetmedi, şimdi de sosyal medyada NATO karşıtı paylaşım yapanlar hakkında halkı kin, nefret ve düşmanlığa sevk etti diye akın akın Türkiye'nin dört bir yanında dava açılıyor ama ne yazık ki burada bununla ilgili en küçük bir açıklamayı görmüyoruz.

Türkiye'de NATO eleştirilebilmelidir. Ülkemizin savaşa girmesinin ön adımı olan bu imzanın niçin atıldığı mutlaka burada paylaşılmalıdır. (YENİ YOL ve Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Birinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.59

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 22.12

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 122'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi ikinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci bölüm 10 ila 18'inci maddeleri kapsamaktadır.

İkinci bölüm üzerinde söz isteyen, YENİ YOL Partisi Grubu adına Samsun Milletvekili Sayın Mehmet Karaman.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MEHMET KARAMAN (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Bugün ne yazık ki toplum olarak büyük bir utanç duymamız gereken hayati bir konuyu, en kıymetli varlığımız olan çocuklarımızın korunmasını, yarınlarımızı ve ülkemizin geleceğini doğrudan ilgilendiren kanun teklifini görüşüyoruz. Bugün karşımızda duran tablo, milletin asli unsuru olan aile kurumunun ve masumiyetin simgesi çocukların nasıl bir uçuruma sürüklendiğinin acı resmidir.

Öncelikle siyasi polemikleri bir kenara bırakıp kendimize şu temel soruyu sormamız gerekiyor: Biz bu kanun teklifine neden ihtiyaç duyduk? Sistemimizde ne eksik ki mevcut mekanizmalar çocuklarımızı ve ailelerimizi korumada böylesine yetersiz kalıyor? Bu sorunun cevabını şöyle bulabiliriz: Başkentimizin okulları, sokakları, mahalle aralarını gezelim; küçücük çocukların dilinde ağza alınmayacak küfürlerin, argonun günlük yaşamın normal bir parçası hâline geldiğini dehşetle göreceğiz. Çocuklarımız akran zorbalığıyla ve sahipsizlikle suça sürükleniyor, sokak köşelerinde gasp, yağma ve uyuşturucu batağında nitelikli suçlulara dönüştürülüyor. Teknoloji yeteneği olanlar ise doğru yönlendirilmedikleri için siber mecralarda devlete ve topluma dijital tehdit hâline geliyorlar.

TÜİK verilerine göre 2025'te olaylara karışan mağdur ve suçlu çocukların sayısı tam 610 bin, dile kolay. 270 bin çocuk olaylarda mağdur olarak yer alırken kayıtların yüzde 84'ü suç mağduriyeti, yüzde 16'sı takibi gereken olaylar kapsamında değerlendirilmiş, suça karışan çocuk sayısı 197 bin olarak açıklanmış. Bu çocukların yüzde 42'si yaralama, yüzde 15'i hırsızlık, yüzde 10'u uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma, satma ve satın alma, yüzde 5'i de tehdit suçlarından işlem görmüş. 92 bin çocuk ise sadece bilgisine başvurulmak üzere karakol koridorlarıyla tanışmıştır. Şimdi kalkmış, suçu nasıl durdururuz diye önümüze 16 maddelik sığ bir ceza artırımı getiriyorsunuz. Açıkça ve eğip bükmeden ifade edelim: Bu tablo sizin eserinizdir. Bu durumun sorumlusu yılları bulan ihmalkârlıklarıyla sizlersiniz. Şimdi tüm bu sorumluluğu ve çöken sistemin ağır faturasını çocuklara yüklemek istiyorsunuz. Arkadaşlar, altmış yıllık millî görüş hareketinin ilk gününden beri haykırdığımız bir hakikat var: Önce ahlak ve maneviyat. Çocuklarımızın okullarda akranlarını silahla katlettiği bir cinnet tablosunda biz ne yazık ki suça teşvik eden asıl unsurları, bataklığın kendisini konuşmuyoruz. Toplumsal ahlakın neden bu denli aşındığını, toplumdaki yozlaşmanın, içten çürümenin sebeplerini sorgulamıyoruz; sadece binaları, sınıfları büyütmekle övünüyoruz ancak o binaların içindeki ruhu, insanı ve karakteri inşa etmeyi maalesef unutuyoruz. Yeni nesillere bir ideal veremiyoruz.

Elbette, suç işleyen cezasız kalmamalıdır. Bir gencin hayatı kararmışken, gencecik biri öldürülmüşken failin elini kolunu sallayarak gezmesini biz de asla kabul etmiyoruz, vicdanımız buna elvermiyor ama soruyoruz size: TBMM bünyesinde aylarca titizlikle çalışan suça sürüklenen çocuklarla ilgili araştırma Komisyonunun 790 sayfalık raporu çıktı. Soruyorum size, aylar süren bu emekten sonra 790 sayfadan çıkara çıkara yalnızca çocukların yaş haddinin düşürülmesi ve cezaların artırılması sonucunu mu çıkardınız, sizin vizyonunuz bu mu arkadaşlar? Devam eden bir komisyonumuz daha var, Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta okullarda yaşanan acı saldırılar. Bundan sonra benzer acıların yaşanmaması için hangi önleyici tedbiri aldınız da bu kanun teklifinde bu kadar aceleci davrandınız? Bakınız, Kahramanmaraş'ta ve Şanlıurfa'da okullarda yaşanan acı olaylar hepinizin malumudur; o süreçte tam 32 defa PDR servisine giden, rehberlik hizmeti alan ve acil psikiyatrik tedavi görmesi gereken, âdeta "Geliyorum." diyen birisiydi bu saldırıyı yapan. Mesela, okullardaki PDR uzmanlarının yetkilerinin artırılması için bu teklifte bir şey yaptınız mı? PDR uzmanının veya okul yönetiminin riskli bir çocuğu bürokratik engellere takılmadan anında hastaneye, çocuk psikiyatrisine sevk edebileceği bir sistem kurmak bu kadar zor mudur? Bağımlı çocuklarla uyuşturucu batağındaki evlatlarımızın tedavisi ve rehabilitasyonuyla ilgili bağlayıcı tek bir adım attınız mı? Ekonomik durumu kötü olan derin yoksulluk yüzünden çetelerin kucağına itilen, ihmal edilen çocuklarla ilgili bir sosyal koruma maddesi var mı bu teklifte? Yok, koca bir yok arkadaşlar. Teklifte ne var? Sadece kapalı cezaevi kapasitelerini artırmak, 12 yaşındaki çocuğu 15 yaş rejimiyle, 15 yaşındaki çocuğu ise acımasız yetişkin rejimiyle yargılamak var. Arkadaşlar, hiçbir suç sadece cezaları artırarak engellenemez; kök nedeni bulmak, bataklığı kurutmak, sorunun kaynağını ortadan kaldırmak zorundayız.

Değerli milletvekilleri, TÜİK verilerine göre 2025 yılında evlenen çift sayısı 552 bin 237 iken boşanan çift sayısı aynı yılda 193 bin 793 kişi olmuştur yani toplumumuzda evlenenlerin yüzde 35'i boşanmıştır, bu boşanmalarda ise 200 bine yakın çocuk doğrudan travmatik bir şekilde etkilenmiştir. Parçalanmış ailelerin çocukları sokakların insafına terk edilmektedir çünkü biliyoruz ki sağlam bir toplum ancak ve ancak temelleri sağlam atılmış, sevgi ve merhametle yoğrulmuş aile yapılarıyla mümkündür. Aile çökerse toplumun taşıyıcı kolonları da çöker. Peki, biz bu korkunç sayılara nasıl bir anda ulaştık?

Bakınız, bu toplum yıllarca televizyon ekranlarında dizilerle gayrimeşru hayatın, mafyacılığın ve lüks yaşamın özenilecek bir şey gibi sunulmasını sessizce izledi, zihinler zehirlendi, bunlar tamamen sizin iktidarınız döneminde yaşandı. Şimdi kalkmış telaş içinde "Suçu nasıl durdururuz?" diye düşünüyorsunuz. Açıkça ifade edelim: Bu yıkım tablosu sizin eserinizdir. Şimdi de çözüm olarak karşımıza geçip sadece "Cezayı artıralım." diyorsunuz. Eğer bu ülkede birilerine hesap sorulacak ve ceza verilecekse gelin, bu yozlaştırıcı, ahlak bozucu dizilerin yayınlanmasına yıllarca göz yuman dönemin RTÜK üyelerine hesap soralım; bu ülkede dünyanın en tehlikeli mafya baronlarının cirit atmasına, yaşa dışı işler yapmasına müsaade eden dönemin yetkililerine hesap soralım; devlet bütçesinden en büyük paylardan birini almasına rağmen toplumun ahlaki dokusuna dokunamayan, manevi tahribatı durduramayan, bunu işlevsiz hâle getirenlere hesap soralım; okulları sadece akademik başarı ve sınav odaklı merkeze dönüştüren, çocukların ruhsal gelişimini göz ardı edenlere hesap soralım.

Değerli milletvekilleri, önümüzdeki kanun teklifi, yöntemi ve içeriği bakımından bütünüyle sakattır çünkü kurumsal akıl yok sayılmıştır. Bu kanun teklifi Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunun raporu alınmadan Adalet Komisyonunda yangından mal kaçırır gibi kırk sekiz saatte görüşülmüştür. Etki analizi yapılmamıştır. TCK, CMK, İnfaz Kanunu ve Çocuk Koruma Kanunu dâhil temel hakları etkileyen değişiklikler öngörülmesine rağmen etki analizi de hazırlanmamıştır. Adalet ilkesi çiğnenmiştir. Bir çocuğu zamanında koruyamayan, okulda tutamayan, bağımlılıktan kurtaramayan devlet, kendi gecikmesinin faturasını çocuğa daha uzun süre kapatma cezası vererek ödetemez.

Değerli milletvekilleri, bir çocuğu suç işledikten sonra on yıl, yirmi yıl kapalı cezaevine atmak en kolay olandır. Güç olan ve devlet ciddiyetine yakışan asil görev ise o çocuğa suç örgütünden önce ulaşmak, onu sağlam bir ahlak ve maneviyatla donatmak, okulda tutmak, ailesini ekonomik ve sosyal olarak desteklemek ve başka ailelerin canının yanmayacağı önleyici koruma sistemini kurmaktır. Çocuklarımızı cezaların sertliğiyle değil ahlakın, maneviyatın, nitelikli eğitimin ve güçlü sosyal hizmetlerin şefkatli koruyuculuğuyla geleceğe hazırlayabiliriz. Bu sebeple, sorunu temelden çözmekten uzak olan, sadece günü kurtarmayı hedefleyen, cezalandırmayı esas alıp korumayı tali gören bu kanun teklifinin tekrar görüşülmek ve çok daha kapsayıcı bir metin olarak TBMM'ye getirilmesini temin etmek için geri çekilmesini teklif ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Manisa Milletvekili Şenol Sunat. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz kanun teklifinin ikinci bölümü üzerinde söz aldım. Gazi Meclisi saygıyla selamlarım.

Sayın milletvekilleri, binlerce çocuk aynı anda çetelere, uyuşturucuya, silaha ve suç ekonomisine sürükleniyorsa artık yalnızca çocukların suçunu değil yirmi beş yıldır bu devleti yönetenlerin politikalarını sorgulamak zorundayız. Bu gençler ve çocuklar AK PARTİ iktidarında doğup bu iktidarda büyüdüler. Ortaya çıkan bu vahim sonuçlar yirmi beş yıldır yaptıklarınızın aynasıdır. Adalet Bakanlığının verilerine göre, 2025 yılında suça sürüklenen çocuk sayısı 186.256, cumhuriyet başsavcılıklarında işlem gören dosya sayısı 435.469, çocukların karıştığı suç sayısı ise 683.823. İçişleri Bakanlığı raporlarında 2025'te 478 çocuğun cinayet olaylarına karıştığı belirlendi. Her 100 kasten öldürme olayının 15'inde failler maalesef çocuk. Üstelik, çocuklarımızı içine çeken bu suç düzeni mahallede türemiş birkaç çeteden de ibaret değil; uyuşturucunun uluslararası sevkiyatından şehirlerdeki dağıtımına kadar uzanan büyük bir suç ekonomisinin sonucudur. PKK terör örgütü, aynı zamanda yıllardır uyuşturucu ticaretinden gelir sağlayan ve bu suç ekonomisini besleyen bir narkoterör örgütüdür. Terörün finansmanına göz yuman her zafiyet uyuşturucu baronlarının kasasını, onların kasası da evlatlarımızın kaybını artırmaktadır. Şimdi o ekonominin militanlarını hem de binlercesini teröristlere af yasasıyla maşallah çıkarıyorsunuz, sokaklara salacaksınız. Bir yandan "Çocuklarımızı uyuşturucudan kurtaracağız." diyeceksiniz, diğer yandan terör örgütüne siyasi meşruiyet kazandıracaksınız. Teröre, narkoteröre ve çocuklarımızın geleceğini karartan suç düzenine taviz vererek adalet sağlayamazsınız.

Sayın milletvekilleri, çocuğu suçtan uzak tutacak aile politikalarını oluşturmadan, okulu güçlendirmeden, sosyal hizmet kapasitesini artırmadan, yoksullukla mücadele etmeden, bağımlılıkla mücadeleyi etkin hâle getirmeden, yalnızca kanun maddeleri yazarak çocuklarımızı koruyamayız.

Özellikle ikinci bölümde düzeltilmesi için birçok önerge verdik maddeler için. Bazı maddelerden bahsedeceğim. Teklifin 12'nci maddesiyle, çocuk hakkında kamu davası açılması hâlinde durumun Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığına bildirilmesi öngörülmektedir ancak çocuk koruma sistemi bildirim esasına değil koordinasyon esasına dayanmak zorundadır. Bir kamu davasının açılmış olması devlete harekete geçme yükümlülüğü de doğurmaktadır ancak bu maddede hangi kurumun hangi süre içerisinde hangi tedbirleri alacağı düzenlenmemektedir. Dolayısıyla düzenleme, idare hukukunda beklenen belirlilik ve idarenin sorumluluğu ilkelerini tam anlamıyla karşılamamaktadır.

Bir başka önemli eksiklik ise çocuk koruma sisteminin yalnızca iki bakanlıkla sınırlandırılmış olmasıdır. Bugün, suça sürüklenen çocukların önemli bir bölümünde travma, bağımlılık, ruh sağlığı sorunları, davranış bozuklukları, öfke kontrolü problemleri bulunduğu bilimsel çalışmalarla ortaya konulmaktadır. Bu nedenle, Sağlık Bakanlığının sürecin dışında bırakılması ciddi bir eksikliktir. Aynı şekilde, çocukların yeniden topluma kazandırılmasında sporun, sanatın ve sosyal faaliyetlerin rehabilite edici etkisi artık tartışmasızdır. Buna rağmen, Gençlik ve Spor Bakanlığının hiçbir şekilde sistem içerisinde yer almaması da önemli bir boşluk oluşturmaktadır.

13'üncü maddeye baktığımızda, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarında yönlendirme tedbirlerini düzenlemektedir bu madde. Çocuk odaklı onarıcı adalet anlayışını tabii ki destekliyoruz ancak ölçütler belirsiz bırakılırsa aynı olayda farklı mahkemeler farklı uygulamalar yapacaktır. Adaletin en önemli şartlarından biri öngörülebilir olmaktır.

14'üncü madde, çocuk adalet sisteminin en önemli güvencelerinden birini zayıflatmaktadır. Sosyal inceleme raporu mahkemenin ceza tayin etmesi için hazırlanmış sıradan bir belge değildir; bu rapor, çocuğun aile yapısını, eğitim hayatını, psikolojik durumunu, sosyal çevresini ve suça sürüklenmesine neden olan risk faktörlerini ortaya koyan bilimsel bir değerlendirmedir. Teklif ise 15 yaşını doldurmuş çocuklar bakımından bu raporun alınmasını zorunluluktan çıkarmaktadır. Peki, hangi objektif ölçüte göre? Kanun teklifinde bunun cevabı yoktur. "Gerekçesi yazılır." denilmektedir. Oysa hukuk devletinde gerekçe belirliliğin yerine geçemez; belirlilik kanunda olur, gerekçe ise o kanunun uygulanmasını açıklar. Bu düzenleme, aynı hukuki durumda bulunan çocuklar hakkında farklı uygulamalara yol açabilecek geniş bir takdir alanı oluşturmaktadır.

15'inci madde, koruyucu ve destekleyici tedbirlerle kolluk desteğini ve tedbire uymayan bakım sorumluluklarına tazyik hapsini düzenlemektedir. Elbette tedbir uygulanmalıdır ama devlet önce aileyi güçlendirmelidir.

Teklifin 16'ncı maddesiyle, çeşitli kanunlarda yer alan "suça sürüklenen çocuk" kavramı yerine "adil süreçteki çocuk" kavramı getirilmektedir. "Suça sürüklenen çocuk" kavramı çocuk ceza adalet sisteminin temel kavramlarından biridir. Bu kavram, çocuğu suçlu olarak damgalayan bir anlayışı değil çocuğun içinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve çevresel şartların suç davranışı üzerindeki etkisini kabul eden modern çocuk adaleti anlayışını ifade etmektedir. "Adli süreçteki çocuk" ifadesiyle önemli bir hukuki sorun ortaya çıkmaktadır çünkü "adli süreçteki çocuk" kavramının kanunda herhangi bir tanımı yapılmamaktadır, bu kavramın kapsamı belirlenmemektedir, hangi çocukları kapsadığı da açık değildir. Bir çocuk mağdur olarak, tanık olarak, koruma tedbirine konu olarak, velayet davasında taraf olarak ya da ceza soruşturmasında şüpheli sıfatıyla adli süreç içerisinde bulunabilir. O hâlde "adli süreçteki çocuk" denildiğinde bunların hangisi kastedilmektedir? Kanun bu sorunun cevabını vermemektedir. Teklif gerekçesinde, çocukların damgalanmasının önlenmesinin amaçlandığı ifade edilmektedir. Bu amaç elbette değerlidir ancak çocukların damgalanmasını önleyecek olan şey yalnızca kavram değişikliği değildir. Asıl ihtiyaç, eğitime erişimin güçlendirilmesi, psikososyal destek mekanizmalarının yaygınlaştırılması, rehabilitasyon süreçlerinin etkinleştirilmesi ve çocuğun yeniden topluma kazandırılmasını sağlayacak koruyucu sosyal politikaların geliştirilmesidir. Bu yapısal sorunlar çözülmeden yalnızca terminolojinin değiştirilmesi çocuk adalet sistemine somut bir katkı sağlamayacaktır.

Sayın milletvekilleri, bu teklif, bize bir kez daha şunu göstermiştir: Eğer siz, çocuğu suça iten sebepleri ortadan kaldırmazsanız ceza kanunlarını ne kadar değiştirirseniz değiştirin, yarın aynı çocukları yeniden mahkeme salonlarında görmeye devam ederiz. İYİ Parti olarak biz hem mağdurun hakkını koruyan hem çocuğun geleceğini koruyan hem aileyi güçlendiren hem de hukuk devletinin belirlilik ilkesinden taviz vermeyen bir çocuk adalet sistemini savunuyoruz.

Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Ali Öztunç. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa'da yaşanan okul saldırılarının ardından kurulan Komisyonun üyesi olarak Komisyon çalışmalarına ilişkin bir miktar bilgi vermek istiyorum. Komisyonumuzun Başkanlığını değerli Tokat Milletvekili Sayın Yusuf Beyazıt gerçekleştirdi. Ben, kendisine, Komisyondaki bütün üyelere, milletvekili arkadaşlarımıza parti ayrımı gözetmeksizin teşekkür ediyorum çünkü Komisyon çalışmalarında siyasetüstü bakıldı meseleye ve hiçbir şekilde kafaların arkasından siyasi birtakım hesaplar yapılmayarak bir çalışma yürütüldü; olması gereken buydu ve bu gerçekleştirildi.

Değerli arkadaşlar, Kahramanmaraş'ta, biliyorsunuz, bir okul saldırısı oldu nisan ayında ve evlatlarımız şehit edildiler, bir öğretmenimiz şehit edildi ve bundan sonra Türkiye'de bu mesele tartışılmaya başlandı. Bizim bu konuda önerilerimiz çok nettir: Değerli milletvekilleri, bir defa, Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri bireysel silahlanma, silah meselesi. Bakın, malum, Kahramanmaraş'taki failin babası Emniyet Müdüründe 6-7 tabanca vardı. Bu süreçte bizim yaptığımız çalışmalarda tanık olduk ki bazı emniyet müdürlerinde, bazı emniyet amirlerinde o kadar çok tabanca, silah var ki akıl alır gibi değil. 60 tabancası olan emniyet müdürü varmış değerli arkadaşlar; sanki kovboy, sanki savaşa gidecek! Sadece emniyet müdürleri mi, emniyet amirleri mi, Emniyet teşkilatı mı? Hayır. Üst düzey bürokratlar sınırsız silah sahibi olabiliyorlar; milletvekilleri, bizler sınırsız silah sahibi olabiliyoruz. Arkadaşlar, ne yapacağız bu kadar silah, tabanca; ne olacak yani; savaş mı var, savaşa mı gidiyoruz? Bunun sınırlandırılması gerekiyor değerli arkadaşlar; 2 olur, 3 olur; sayıyla sınırlandırılması gerekiyor. Bir kişinin bu kadar silah sahibi olmasının önüne geçmek gerekiyor.

Bir başka sorun, okullarda rehberlik öğretmenlerinin eksik olduğu tespit edilmiştir. Bakın, Kahramanmaraş'taki fail 32 kez rehberlik öğretmeniyle görüşmüş, 32 kez. 32 görüşmenin sonunda her defasında öğretmen yazı yazmış, Millî Eğitim "Çocuğu kazanalım." demiş; öğretmen yazmış, Millî Eğitim "Çocuğu kazanalım." demiş. Bir yeni uygulamaya ihtiyaç var Millî Eğitim Bakanlığında. Nedir bu? Bu erken uyarı, ikaz sistemi olması gerekiyor Avrupa'daki gibi. Bir öğrenci, bir çocuk rehberlik öğretmeniyle 2 kez, 3 kez görüşüyorsa, öğretmen bunu fark ediyorsa Millî Eğitime bilgi verilmeli. 5 kez olduysa, 6 kez olduysa Aile, Sosyal Hizmetlere, daha da sayı arttıysa Emniyete bilgi verilmeli ve çocuk koruma altına alınmalı; en azından o çocuğun yapacağı herhangi bir olayın önüne geçmek gerekir. Böyle bir sisteme ihtiyaç var tıpkı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi.

50 bin öğretmen açığı var, rehber öğretmen açığı var, 50 bin de atama bekleyen öğretmen var. Türkiye'de bazı okullarda 700-800 öğrenciye 1 rehber öğretmen düşüyor değerli arkadaşlar. Rehber öğretmenlerin aslında okullarda pek çok branş öğretmenden daha önemli olduğu, daha değerli olduğu bu süreçte görüldü; önümüzdeki süreçte görülmemesi için Millî Eğitim Bakanlığının rehber öğretmen atamalarını bir an önce gerçekleştirmesi gerekiyor.

Bir başka sorun, medya. Televizyonları izliyoruz arkadaşlar, ben eski bir RTÜK üyesiyim. RTÜK Kanunu yetersiz değerli milletvekilleri. Yıllar önce çıkmış bir RTÜK Kanunu, 6112 sayılı Yasa var, o yasa artık güncellenmeli. Yasa çıktığında Türkiye'de televizyon sayısı 2 elle gösterilecek kadar, bu kadar yaygın medya yok. Reklam pastası o dönem sadece televizyonlarda; şimdi sosyal medyası var, dijital medyası var; reklam pastası yok, kalmadı. Televizyonlar reklamdan pay alabilmek için, işte görüyorsunuz, saçma sapan diziler yapıyorlar. Her dizide 3-5 kişi ölüyor, öldürülüyor; öldüren dizinin sonuna doğru cezaevine giriyor, bir sonraki bölümde cezaevinden çıkıyor; şaşaalı hayatlar, genç kızlar, yakışıklı erkekler, güzel kızlar dizilerde özendiriyor. Türkiye'de dizilerde silah kullanımı ekranlarda gösteriliyor arkadaşlar; dünyanın hiçbir ülkesinde böyle bir şey yok, bu olmamalı. Bunu denetleyecek olan kim? RTÜK, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ama RTÜK işi gücü bırakıyor, bu işlere bakmıyor, başka işlere bakıyor kanunu da

yetersiz kaldığı için. Bir defa, bu kanun mutlaka değiştirilmeli ve çocukların korunmasına yönelik, medyanın insanları etkilemesine yönelik mutlaka tedbirler alınmalı. Allah aşkına, hiç rahatsız olmuyor musunuz dizileri izlerken değerli arkadaşlar? Dizilerde, inanılır gibi değil, büyük bir ahlaki sorun var. Reklam almak için birbirlerini takip ediyor televizyonlar, o televizyonda o dizi varsa öbür televizyonda da öbür dizinin aynısı oluyor, aynısını çekiyorlar. Mardin'de, Diyarbakır'da, kötü Kürtçe kullanılarak, sanki bölge insanı o şekildeymiş algısı yaratılarak, ağalık varmış, para pul varmış, başka ilişkiler varmış gibi bölgesel diziler çekiyorlar; bir de öyle bir furya var. O yüzden, RTÜK Kanunu mutlaka değiştirilmeli.

Değerli arkadaşlar, öğretmenlerin ciddi bir sorunu var. Yine bir tespitim, nedir biliyor musunuz? CİMER sorunu, CİMER. Öğretmen öğrenciye uyarı yaptığı zaman babası hemen CİMER'e yazıyor hatta İstanbul'da yaptığımız toplantıda bir öğretmenimiz dedi ki: "En ufak bir olayda öğrenci bize diyor ki 'Hocam, bir CİMER'liksin, altı üstü bir CİMER'e mesajla işin biter.'" CİMER'e atılmalı öğretmenin varsa yaptığı yanlışlar, evet, buraya ihbar yapılmalı ama asılsız iftira, yalan ihbarlar mutlaka ayıklanmalı, bir müeyyide uygulanmalı.

Bir başka sorun; psikiyatrist, psikiyatri raporu meselesi. Maraş'taki örnekte var; çocuk psikoloğa gidiyor, psikiyatriste gitmesi lazım, aile götürmüyor psikiyatriste, emniyet müdürü babası. Neden biliyor musunuz? Çünkü psikiyatriste giderse, rapor tutulursa çocuk hakkında ya da ilaç girerse o çocuk mesela pilot olamaz, polis olamaz, asker olamaz. Dolayısıyla aileler çocuklarını sorunlu olduğu zaman psikiyatriste götürmüyorlar çocuğu fişlenmesin diye. Bunun için de bir tedbir alınması gerekiyor. Nedir bu tedbir? Belki üç yıl, beş yıl, belki belli bir yaştan sonra eğer düzelmişse bu raporların silinmesi gerekiyor. Yani düşünün, Kahramanmaraş'ta -deprem bölgesi milletvekiliyiz- depremde çocuğu öldü insanların, annesi-babası öldü. Şimdi, annesi-babası ölmüş, 7 yaşında, 8 yaşında bir çocuk tedavi alacak arkadaşlar, tedavi olacak. Tedavi aldığı anda rapor giriyor, rapor girildiği zaman o çocuk gelecekte bazı meslek dallarına giremeyecek oluyor. O yüzden buna da yönelik bir tedbir alınması gerekiyor.

Okullarda güvenlik önlemleri alınmalı. Bu meselenin çözümünde sadece okulların güvenliği yetmez ama bu da olması gereken bir şey. Okullarda fiziki şartlar berbat durumda değerli arkadaşlar yani öyle bir noktadaki fiziki şartlar; Kahramanmaraş'ta saldırının olduğu okulda sınıfa giriyorsunuz, cezaevi gibi, camlar buzlanmış, fena. Her okulda mutlaka ve mutlaka ya sanata ya da spora yönelik bir faaliyet olması gerekiyor yani spor salonu ya da sanat merkezi gibi bir merkezin olması gerekiyor. Bunlar bizim yaptığımız çalışmalarda benim en azından Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Cumhuriyet Halk Partisinin Milletvekili olarak tespit ettiğim bazı durumlar ve biz bunları raporumuzda aktardık, aktaracağız. Umarım ekim ayında çıkacak olan raporumuzun bu konuda Türkiye'ye, kamuoyuna güzel mesajlar vereceğini görürüz.

Değerli arkadaşlar, başka bir konuya değineceğim. Kahramanmaraş'ta yavrularımız şehit edildi, öğretmenimiz şehit edildi. Bu çocuklarımıza şehitlik hakkı verilmesi ailelerin talebi çünkü bu çocuklar kamusal alanda şehit edildi, okulda şehit edildi yani ailelerin en güvenli yer diye gönderdiği okulda bu çocukların kafasına silah sıkıldı arkadaşlar, ufacık çocukların kafasından mermiler çıktı. Dolayısıyla bu çocuklara şehitlik hakkı verilmesi lazım, yaralılara gazilik hakkı verilmesi lazım. Bunun -yanlış anlamayın- şehitliğin ekonomik boyutuyla ilgisi yok, aileler de bunu istemiyorlar, para pul meselesi değil ama diyor ki: "Benim çocuğuma şehitlik verilsin ki ben yüreğimi birazcık bununla rahatlatayım, refahlatayım." Bunu bekliyor aileler. Bu kapsamda birkaç gün önce aileler Millî Eğitim Bakanlığının koordinasyonunda Ankara'ya getirildiler ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'la görüştürüldüler, kendisine taleplerini ilettiler. Orada da şöyle bir şey oldu arkadaşlar: Kahramanmaraş'ın 8 milletvekili var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) - Teşekkür ederim.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'la görüştürülüyor çocuklar, 7 milletvekili davet ediliyor, bir tek ben davet edilmiyorum.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yazıklar olsun!

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) - Sanki siyasi bir mesele, sanki siyasi bir konu. Çok meraklısı değilim, o saraya gitmeye meraklı değilim ama siyasi bir konu değil bu, siyasetüstü bir konu. Burada 7 milletvekili çağırılıyor, orada şovlar yapılıyor ama arkasında durulmuyor. Bu çocuklara "şehitlik" sıfatı verilmesi gerekiyor. Aynı zamanda bu çocukların isimlerinin Kahramanmaraş'taki okullarda yaşatılmasını talep ediyoruz. Bu kapsamda Ekinözü ilçemizde Belediyemiz aile yaşam merkezini gerçekleştirdi, yaptı, bitirdi ve oraya Ayla Kara Öğretmenimizin ismini verdik. Orası önümüzdeki günlerde Şehit Öğretmen Ayla Kara Kadın Yaşam Merkezi olarak açılacak.

Bir kez daha Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Ordu Milletvekili Sayın Naci Şanlıtürk. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çocuk Koruma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen yüce Türk milletini saygılarımla selamlıyorum.

Son yıllarda 18 yaş altında çocuklarımızın yaşlarıyla orantılı olmayan suçlara karışması toplumda bir duyarlılık oluşturmuştur. Hatta hiçbir sebep yokken, sokakta yürüyen Ahmet Minguzzi, Atlas Çağlayan, Hakan Çakır, Fatih Acacı gibi masum çocuklarımıza karşı işlenen cinayetler toplumda infialle karşılanmıştır. TÜİK verilerine göre 2024 yılında 612 bin çocuğumuz adli işlem görmüştür, 2025 yılında ise bu rakamlar çok az azalarak 610 bin civarına gerilemiştir. Son on yılın verilerine baktığımızda çocukların suça karışma oranı yüzde 234 artmıştır. Son iki yılın verilerine bakıldığında her yıl ortalama 200 bin çocuğa suç işlediği için işlem yapılmıştır. Tablonun vahameti ortadadır. Bu manada, Türkiye Büyük Millet Meclisinde tüm partilerimizin ortak önergesiyle, çocukların suça sürüklenmesine yol açan nedenlerin araştırılması amacıyla benim de üyesi olduğum bir araştırma komisyonu kurulmuştur. Komisyonumuz yaklaşık beş aylık çalışmasını tamamlamış, konuyla ilgili başta ilgili Bakanlıklarımız olmak üzere toplumun farklı kesimlerinden uzman görüşleri alınarak rapor oluşturulmuş, önerilerimiz ortaya konulmuştur. Bu çalışmada emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Adalet Komisyonumuzdan gelen bu teklifle 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddelerinde değişiklik yapılarak 18 yaş altında suç işleyen çocuklar için öngörülen ceza indirimleri gözden geçirilerek yeniden değerlendirilmiş, hapis cezalarının alt ve üst sınırları kademeli bir şekilde artırılmıştır; süreli hapis cezaları bakımından her bir fiil için verilecek hapis cezasına ilişkin sınırlar yükseltilmiştir. Toplumdaki cezasızlık algısını yıkmak adına yapılan bu değişiklikler yerinde olmuştur. Ağır suçlar işleyen çocukların büyük kısmı 15 ila 18 yaş arasındaki çocuklardan oluşmaktadır. Mevcut ceza yasalarımızda 18 yaş altındaki çocuklara suçun tekerrürü hâlinde tekerrür hükümleri uygulanmamaktadır. Toplumda âdeta suç makinasına dönenlere, ellerindeki bıçaklarla gruplar hâlinde kendilerine bir kurban arayanlara, masum insanlarımızı ve çocuklarımızı katledenlere sırf yaşları 18'den küçük diye müsamaha gösteremeyiz, birden çok suç işlenmesine rağmen âdeta ödüllendirircesine tek bir suçtan ceza veremeyiz. Kim ne kadar suç işliyorsa işlediği bu suçlardan ayrı ayrı cezalandırılmalıdır. Kendi tabirleriyle, fiyaka yapmak için, nam yapmak için, isim yapmak için, kendilerini organize suç şebekelerine göstermek için hiçbir sebep yokken masum çocuklarımızın ve insanlarımızın sokak ortasında öldürülmesine göz yumamayız, çanak tutamayız. Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli'nin dediği gibi, eğer bir kişi öldürme iradesini ayırt edebiliyorsa 18 yaşın altında bile olsa büyüklerle aynı yasalarla yargılanmalı, aynı cezaları almalıdır; aksi takdirde, toplumdaki adalet algısını sağlayamayız, refah ve huzuru tesis edemeyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yapılan çalışmaların neticesinde görüldü ki çocuklarımızın suça sürüklenmesi toplumumuzdaki bozulmanın yalnızca bir boyutunu ortaya koymaktadır. Özellikle, 28 Şubat sürecinden sonra zorunlu eğitim süresinin on iki yıla çıkarılması, köy okullarının kapatılması, nüfusun kırsaldan kente göç etmesi, son yıllardaki dijitalleşme, sosyal medya kullanımı, televizyonlarda yayınlanan sabah programları ve diziler, yasaklı madde kullanan, yozlaşmış özel hayatlarıyla sözde sanatçıların basında ve televizyon ekranlarında gençlerimize rol model olarak sunulması gibi sayacağımız daha birçok nedenle bizi biz yapan değerlerden uzaklaşılmıştır. Toplumumuz bozulmakta, gençlerimiz zehirlenmektedir. Avrupa Birliğine uyum yasaları çerçevesinde çıkarmış olduğumuz bizim kültürümüzle uzaktan yakından ilgisi olmayan yasalar bu süreci körüklemiştir. Güçlü ailelerin yani anne-baba beraber yaşayan huzurlu ailelerin çocuklarının suça karışma oranı çok çok düşüktür. Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli'nin de sık sık dile getirdiği gibi, Türk devlet felsefesinde güçlü ve sağlam bir devlet yapısı onun çekirdeğini meydana getiren ailenin gücüyle, sağlamlığıyla doğru orantılıdır. Türk düşüncesinde aile, devletin en küçük örneğidir ve aynı zamanda devlet olmanın da temelini teşkil eder. Aile kurumumuz çok yönlü bir tehdit altındadır. Son yıllarda boşanma oranlarının artması nedeniyle parçalanmış ailelerin çocuklarıyla yeterince ilgilenememesi neticesinde çocukların suça sürüklenme oranları artmıştır. Ailede yaşanan problemlerin adliyeye intikalinde aile reisine çok kolay verilen uzaklaştırma kararları ailedeki otorite figürünü zedelemektedir. Okullardaki öğrencilerimizin rahatlığı, yapılan yerli yersiz şikâyetler neticesinde verilen uyarı ve cezalar öğretmenin saygınlığını ve öğrenci üzerindeki otoritesini ortadan kaldırmaktadır. Öğretmenlere verilen kılık kıyafet, saç sakal serbestliği öğretmenlerimizin öğrenciler gözünde olumlu rol model olmasını ortadan kaldırmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ailede ve yetiştiği çevrede şiddet gören, okulda akran zorbalığı yapan, okuluna devamsızlık yapma gibi nedenlerle kendisini gösteren çocuklarımız Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından takip edilmeli, hem aileye hem çocuğa sosyoekonomik ve psikolojik destek verilmelidir. Bu çocuklar ifşa edilmeden, çocuğun yüksek menfaatleri de göz önünde bulundurularak çocuk büyüdükçe ilgili bakanlıklarımızın oluşturacağı koordinasyon kurulu tarafından takip edilmelidir. Çocuklarımızın ev ve okul arasında geçirdiği zaman fazladır. Aile ve okulun gözetiminden uzak geçirilen 15.00 ila 18.00 saatleri arasında suça karışma oranları yüksektir. İçişleri Bakanlığımızın yapmış olduğu çalışmalarda yeni nesil organize suç örgütü mensuplarının ilk suçlarını 18 yaş altında işlediği görülmektedir. Ailede veya mahallede suçla tanışan çocuk, okula geldiğinde yaptığının suç olduğunu bilmeden akran zorbalığı yapmaktadır. Daha sonra spor kulübü taraftarlığı ve tribün liderliğinden sonra kötü niyetli insanların ya da organize suç şebekelerinin ilgisini çekmektedir. Böylelikle organize suç şebekelerinin içerisine girmektedirler. Aslında sürece baktığımızda her şey gözümüzün önünde olmaktadır. Ailede, mahallede, okulda kendisini gösteren bu çocuklar takip altına alınmalıdır. Aile ve Sosyal Hizmetler, Millî Eğitim, İçişleri ve Adalet Bakanlıklarının kuracağı bir koordinasyon kurulu neticesinde bu tür çocukların suça sürüklenmesi minimize edilebilir. Bir şekilde adli süreçle tanışan çocukların cezaevine düştükten sonra ıslah olmak yerine dışarı çıkınca tekrar suça karışma ve cezaevine dönme oranları artmaktadır. Cezaevinde çocukların ıslahına dönük eğitim ve meslek edindirme çalışmaları yapılmalıdır. Çocuklarımızın suça sürüklenmesinde çevresel faktörler de önemli bir etkendir. Yerel yönetimlerimiz, şehirleri planlarken ailelerimizin yaşadığı konut alanlarının içerisinde çocukların yetişmesini olumsuz yönde etkileyecek işletmelere ruhsat vermemelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; toplumu toparlamanın birinci yolu aile kurumunu güçlendirmekten geçmektedir. Aileyi güçlendirmenin de birinci yolu ayakları altına cennet vadedilen annelerimizi ve anne adayı kadınlarımızı güçlendirmekten geçmektedir. Bu manada, Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli'nin talimatlarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bizim de ilk imzacısı olduğumuz bir kanun teklifi verdik. Hiçbir sosyal güvencesi olmayan, yeni evlenen anne adayı kadınlarımızın sosyal güvenlik primi evlendiği günden başlamak üzere devlet tarafından ödenmeli ve gelin kızımıza asgari ücretin dörtte 1'i kadar bir cep harçlığı bağlanmalıdır. 3 çocuğa kadar her çocukta asgari ücretin dörtte 1'i kadar maaş verilmelidir yani 3 çocuklu bir anneye hem SGK primi devlet tarafından ödenmeli hem de 1 asgari ücret maaş bağlanmalıdır. Böylece evde çocuklarını büyüten annelerimize emeklilik yolu da açılmış olacaktır. Aynı zamanda, son yıllarda iyice gerileyen nüfus artış hızımızın artmasına vesile olunacaktır. Çalışan kadınlarımız için çocuğu 4 yaşına gelene kadar anne ile çocuğun arasına giren ne kadar olumsuz koşul varsa ortadan kaldırmalıyız. 100 ve daha üzeri personel çalıştıran işyerlerimizde kreş açma zorunluluğu getirmeliyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NACİ ŞANLITÜRK (Devamla) - Çocuklu ailelere mama yardımı, bez yardımı gibi çeşitli destekler vermeliyiz. Bunun yanı sıra, aileyi güçlendirecek farklı önlemler de alınarak yıllardır tarihin süzgecinden geçerek büyüklerimizden aldığımız Türk kültürünün gelecek nesillere aktarımı sağlanmış olacak, daha sağlıklı ve güçlü nesiller yetiştirmenin önü açılacaktır.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak bu kanun teklifini desteklediğimizi, olumlu yönde oy vereceğimizi beyan ediyorum. Genel Kurula ve ekranları başında bizleri izleyen tüm vatandaşlarımıza saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Van Milletvekili Sayın Zülküf Uçar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ben öncelikle değerli halkımızı ve zindanlardaki yoldaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, birkaç gündür bu Mecliste çocuk karşıtı bir kanun teklifi var, görüşülüyor. Neden çocuk karşıtı olduğunu günlerdir arkadaşlarımız anlattı, anlatmaya devam edeceğiz ama en baştan kanunun kimliğini ortaya koymak gerekiyor. Bu da çocuk karşıtlığıdır, çocuk adalet sisteminde geriye gidiştir. Elbette her kimliği oluşturan bir tarih vardır. Bu kanuna kimliğini veren tarih de devletin çocuk karşıtı geçmişidir. AKP bu geçmiş mirasla bağını koparma iddiasıyla geldi ama onlar da bu tarihin, bu kimliğin ardılı hâline gelmiş durumda.

Çocukluk evrensel bir kimliktir; siyasi, etnik veya ekonomik kategorilere göre hukuka zerk edilemez ya da buna göre muamele yapılamaz. Ancak Türkiye'de ne yazık ki çocukluk da politiktir. Her bir çocuk ait olduğu kimliğe göre muamele görür. Devlet dilediğinde çocukluğu ortadan kaldırıyor, çocuklara yetişkin muamelesi yapıyor. Kendi tarihi boyunca bu devlet hiçbir zaman hukuku çocuğa göre uygulamadı, uyarlamadı; hukuku da çocuğu da kendi ideolojisine göre uyarladı. İşte, eldeki görüşülen kanun teklifi de tam da bu söylediklerimizin somutluk kazanmış hâlidir. İktidar yine tüm keyfî yaklaşımıyla, keyfî bir kararla çocuğa yetişkin muamelesi yapmayı tercih etmiş hâldedir.

Bakın, dikkatinizi çekerim değerli milletvekilleri; yasa demiyorum, karar diyorum çünkü kanun teklifinin gerekçesinin yasama ihtiyacından değil bizzat yürütmenin hatta yürütme içerisinde birkaç vekilin perspektifinden türediğini biliyoruz. Hatta ve hatta iktidar içerisinden bazı vekillerin de bu yasadan rahatsız olduğunu biliyor, buradan paylaşıyoruz. Bu yasa yönetememenin bir telafisi olarak kurgulanmış, o amaçla bu Meclise getirilmiştir. Evet, iktidar bu yasa teklifini çocukların yaşadığı sorunları çözemediği için getirdi. Bir diğer şekilde ifade edecek olursak, çocukları suça sürükleyen sosyal ve ekonomik sorunlara çözüm üretemediği için çocukları cezalandırmayı tercih etti. Bu garabetin hukuken açıklaması şudur: Yasaya bağlı yürütme yetkisi yürütmeye göre yasama denklemine dönüşmüş hâldedir. Peki bunları neden anlatıyoruz? Çünkü suç, bir tercih olmanın ötesinde sosyal ve ekonomik koşulların bir sonucu olarak ortaya çıkar. Suç ve ceza politikasının esas alması gereken ilk ilke de budur. Suç hukuken elbette şahsidir ama tümüyle izole ve sadece birey bazlı değerlendirilemez. Bireyi suça iten sebepler dikkate alınmak zorundadır, bu ise kanundan önce idari yükümlülüklere ilişkindir. İşte, tüm bu hukuk yapılanması ve mantığı çocuk söz konusu olduğunda çok daha acil hâle gelir. Tam şu anda sormak gerekiyor: Hükûmetin çocukları suça iten ekonomik ve sosyal etkilere ilişkin herhangi bir raporu, yol haritası veya çözüm programı var mıdır? Komisyonda defalarca sorduk ve anladık ki maalesef yok. Bunların hiçbiri yokken cezaları artırmak neye yarayacak? Buradan cevaplamanızı bekliyoruz ama elbette iktidarın bakış açısı belli. Bu bakış açısıyla çocuk zaten baştan itibaren suçla mimlenmiş. 3'üncü maddenin gerekçesinde yazılan bir husus bu yaklaşımı da zaten esaslı bir şekilde ortaya koyuyor. Teklif sahipleri diyor ki: "Son zamanlarda çocukların suç işleme davranışını devam ettirdiği görülmektedir." Bunu da kanunda açıkça gerekçe olarak yazmışlar. Soran var mı ama sorun yok, biz soralım. Bir: Bu çocuklar neden suç işliyor? İki: Çocuğun suç işleme davranışını sürdürmesi şeklinde bir tanımlama absürt değil midir? Üç: Böylesi bilim ve hukuk dışı bir gerekçeyi nasıl esas alabiliriz? Ve daha sayısız sorabileceğimiz soru var bu konu üzerinde.

Değerli milletvekilleri, aranızda hukukçular var, tarihçiler var, tarihle ilgilenenler var hatta ve hatta dünyanın birçok kıtasında halklar ve toplumlar üzerine araştırma yapanlar var. Burada söyleyeceğim hususu daha önce Komisyonda ifade etmiştim ama yine ifade edeceğim. Siz, AKP iktidarı olarak, Hükûmet olarak hukuku da ülkeyi de iki bin beş yüz yıl önceki 12 Levha Kanunlarından daha geriye götürdünüz. Bakın, 12 Levha Kanunları diyorum. 12 Levha Kanunlarında bir yetişkin ile bir çocuk arasında bir cezalandırma yöntemine gidilirken çocuk ve yetişkin arasında hassasiyet muhakkak gözetilirdi ama siz şimdi, o 12 Levha Kanunlarının çok daha gerisinde, çok daha gerisinin daha ötesinde bir tutum sergiliyor ve çocukları yetişkinlerle aynı kefeye koyarak iki bin beş yüz yıl öncesine gidiyorsunuz. Buradan sizlere bir kez daha söylüyoruz: Mesele çocuklara yönelik bir düzenleme yapmak ise, mesele suç ve cezanın önüne geçmek ise o zaman yapmanız gereken iki bin beş yüz yıl öncesine, 12 Levha Kanunlarından bile daha geriye gitmek değildir.

Değerli milletvekilleri, ne yazık ki bu kanun teklifinin her bir maddesi diğerinden daha riskli, daha sorunlu. Örnek olarak birkaç maddeyi incelemek istiyoruz, mesela 10'uncu maddeye bir bakalım: Madde, çocukları üç yüz saate kadar çalıştırmaktan bahsediyor; açıkça angarya yasağının ihlalidir. Dijital cihazların takip edilmesinden söz ediyor; özel hayatın gizliliği, veri mahremiyetinin açık ihlalidir. "Çevre temizleteceğim." diyor; yine angarya, yine ihlal. İşte bunlar, bu zihniyet, çocuklara bu şekilde yaklaşan zihniyet 5 yaşındaki bir çocuğa bile çöp toplatabilme yaklaşımını ortaya koyabilir.

11'inci maddeye baktığımızda diyor ki: Çocuğu hâkim kararı olmaksızın altı güne kadar gözlem altında tutabileceğim, gerektiğinde kolluk gücünün çocuğa müdahale etmesinin yolunu açacağım. Bu düzenleme zaten problem ama bir de "davranışsal bağımlılık" diye bir kriter getiriyor, tamamen keyfî bir yorum alanı açıyor. Komisyonda defalarca sorduk, cevap alamadık, bir kez daha soruyoruz: Nedir bu "davranışsal bağımlılık" dediğiniz durum ve bunun bir sınırı var mı? 13'üncü madde 10'uncu maddenin mirasını alarak sorun üretmeye devam ediyor. 14'üncü madde de bu kez çocukluğu bölüyor, "Bazı çocuklar hakkında sosyal inceleme raporu alınabilir." diyor, bazı çocuklar hakkında keyfî bir kararla ayrım yapıyor. 15'inci madde bir kez daha çocuğu kolluk gücüyle terbiye etme yolunu seçiyor ve "Kolluk gücü çocuğa müdahale edebilir." diyor, üstelik herhangi bir sınırlama da öngörmüyor. Bununla yetinmiyor madde, bir de anne ve babaya hapis getiriyor. Bu yolla hem kişi güvenliği ve özgürlüğü ihlal ediliyor hem de mükerrer cezalandırma yolu açılıyor, yine aynı şekilde suç ve cezanın şahsiliği ilkesi de ihlal ediliyor.

Peki ne yapmalı, nasıl yaklaşmalıyız? Doğru yaklaşımın temelinde toplumun doğru inşası yer alır. Bu da çocuklar da dâhil olmak üzere tüm bireylerin güçlü toplumsal bağlarla yaşadığı, birbirlerine ve topluma karşı güçlü bir aidiyet hissettiği ve izole edilmemiş şekilde yaşadığı bir toplumu ifade eder yani bizim yaptığımız tanımlamayla ahlaki ve politik bir toplumu ifade eder, demokratik toplumu ifade eder. Bu temelin hemen üzerinde eğitim kurumunun doğru kurulması olgusu yükselir. Buna göre eğitim bir prosedür ya da ideolojik bir biçimlendirme süreci şeklinde değil özgür ve ahlaklı bireyin açığa çıkması süreci şeklinde anlaşılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

ZÜLKÜF UÇAR (Devamla) - Eğitim sürecinin açığa çıkardığı birey hemen etkilenen ve biat eden değil sorgulayan ve ahlaki tercihte bulunabilen bir birey olmalıdır. Bu tarz bir birey en çetin şartlarda dahi doğru tercihi yapabilecek olan bireydir.

Bu sürecin bir diğer katmanı ise siyasal ve ekonomik yönetim aşamasıdır. Bu aşamada, her şeyden önce, katılımı ve kendi kaderini belirleyen bireyin takdir hakkı kritik önem taşır.

Şimdi, bu katmanın diğer bileşeni olan Hükûmet... Birincisi, Hükûmet her 3 katman için de ifade ettiğimiz tüm gereklilikleri yerine getirmek zorundadır. İkincisi, çocuğa yönelik yaklaşımını kökten değiştirmelidir. Çocuğa ceza ve terbiye merkezli değil katılım merkezli yaklaşmalıdır. Üçüncüsü; yasama kolaycılığına kaçmamalı, idari yükümlülüklerini yerine getirmelidir. Son olarak, çocuk için hukuk bir kötek mantığından çıkarılmalıdır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Yeni Parti Grubu adına Muğla Milletvekili Sayın Gizem Özcan. (Yeni Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ PARTİ GRUBU ADINA GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün, bu kürsüden, bir milletvekili ve bir hukukçu olarak değil aynı zamanda 2 evladını büyüten bir anne olarak konuşuyorum; evladı biraz geciktiğinde endişelenen, evladının canı yandığında kendi canı yanmış gibi hisseden bütün annelerin duygusuyla konuşuyorum.

Değerli milletvekilleri, önce şunu vurgulamak isterim: Hiçbir anne evladının şiddete uğramasını, yaralanmasını, öldürülmesini istemez. Hiçbir anne çocuğunun bir suç örgütünün eline düşmesini de istemez, uyuşturucunun içine çekilmesini istemez. Görevimiz ise bu ikisini de önlemektir. Biz, ceza olmasın, suç görmezden gelinsin demiyoruz, tam aksine şunu söylüyoruz: Gelin, çocukların suça sürüklenmesiyle gerçekten mücadele edelim. Gelin, bir çocuğumuzun daha suç örgütlerinin eline düşmesini engelleyelim. Bizim itirazımız mücadeleye değil sonuç vermeyen bu yöntemde ısrara.

Değerli milletvekilleri, 2020-2025 arasında çocukların ilişkilendirildiği organize suç olaylarındaki artış yüzde 236; 2025 yılında 168.694 çocuk suça sürüklendiği iddiasıyla güvenlik birimlerine getirildi. Bu rakamları okuyup sadece "Cezaları artırmalıyız." sonucuna varırsak çok önemli bir şeyi de kaçırmış oluruz çünkü "Bu çocuklar bir sabah uyandılar ve hep birlikte suç işlemeye karar verdiler." diye bir gerçeklik yok. Peki, ne oldu? Çocukların hayatında hangi boşluklar oluştu? Okuldan kopan çocuğun yanında kim vardı? Evinde şiddet yaşayan çocuğun kapısını kim çaldı? Uyuşturucuyla tanışan çocuğa kim ulaştı? Yoksulluk içindeki çocuğu kim gördü? Bir çetenin para, güç, aidiyet vadettiği çocuğa sistem ne vadetti? İşte, bizim sormamız gereken sorular bunlar çünkü bir çocuk ikinci kez adalet sistemiyle karşılaştığında sorumuz "Biz bu çocuğa birinci seferde neden ulaşamadık?" olmalıdır. Okuluna döndü mü? Ailesine destek verdik mi? Bağımlılık sorunu varsa tedavi ettik mi? Şiddet görüyorsa koruduk mu? Bir suç örgütü onu kullanıyorsa o örgütün üzerine gittik mi? O çocuğu aynı mahalleye, aynı yoksulluğa, aynı şiddete, aynı çetenin içine geri bırakmak kolaydır, sonra yeniden suç işlediğinde cezayı biraz daha arttırmak da kolaydır ama çözüm bu değildir; bu, musluğu kapatmadan yere yayılan suyu paspaslamaktır. Her yeni olayda daha büyük bir paspas getiriyoruz ama musluk hâlâ açık, çocuk yoksulluğu orada, okuldan kopuş orada, çocuk işçiliği orada, uyuşturucu orada, şiddet orada, çeteler orada, sosyal hizmet eksikliği yine orada. Musluğu kapatmadığınız sürece o su yeniden taşacak ve ne yazık ki biz aynı sorunları yeniden yaşayacağız.

Değerli milletvekilleri, çocuk adaleti yetişkin ceza hukukunun küçültülmüş bir hâli değildir. Temelinde çok açık bir ilke vardır: Çocuğun üstün yararı. Çocuk hakkında aldığınız karar yalnızca bugün için sonuçlar yaratmaz, o çocuğun eğitimi üzerinde etki yapar, ruhsal gelişimi üzerinde etki yapar, yarın yeniden topluma katılabilme ihtimali üzerinde etki yapar. O yüzden çocuğu özgürlüğünden mahrum bırakmak son çare olmalıdır. Çocuk adaletinin amacı çocuğun yaptığı davranışın sorumluluğunu anlamasını sağlamaktır, onu yeniden topluma kazandırmaktır. Mağdurun hakkını korumak ile suça sürüklenen çocuğun hakkını korumak birbirinin karşıtı değildir. Gerçek çocuk adaleti bugün mağdur olan çocuğu korumaktır, yarın yeni mağdurlar yaratacak suç döngüsünü de kırmaktır. Bir çocuğu yeniden topluma kazandırmak yalnızca o çocuğu korumak değildir, gelecekte başka çocukların da mağdur olmasını önlemektir. Bizim Anayasa'mız devlete sadece cezalandırma görevi vermiyor; Anayasa'nın 41'inci maddesi çocuğun korunmasını, 42'nci maddesi eğitim hakkını, 58'inci maddesi gençlerin suçluluktan ve kötü alışkanlıklardan korunmasını devletin sorumluluğu olarak tanımlıyor; dikkatinizi çekiyorum, suç işlendikten sonra daha ağır cezalandırmak değil suçluluktan korumak. Peki, önümüzdeki teklif ne yapıyor? Çocuklara uygulanan yaş küçüklüğü indirimlerini daraltıyor, 15 yaşından sonra işlenen suçları tekerrüre esas hâle getiriyor, böylece çocukların geçmiş mahkûmiyetleri nedeniyle kalıcı olarak suçla özdeşleştirilmelerinin önünü açıyor, çocukların cezalarını doğrudan eğitimevlerinde çekmesi anlayışından uzaklaşıyor, eğitimevine geçmeyi daha sonra kazanılacak bir imkâna dönüştürüyor. Biz tam da buna itiraz ediyoruz çünkü eğitim, bir çocuğun iyi davranırsa alacağı ödül değildir; eğitim, çocuğun hakkıdır. Çocukluk da hâkimin işlenen fiilin ağırlığına bakarak kaldırabileceği bir ayrıcalık değildir.

Değerli milletvekilleri, bir çocuk adalet sistemiyle ilk kez temas ettiğinde devletin bütün imkânları o anda devreye girmelidir. Mahkeme dosyasına sadece "Ne yaptı?" diye bakılmamalıdır, "Bu çocuk buraya nasıl geldi?" diye bakılmalıdır. Evi nasıl, okulla ilişkisi nasıl; şiddet görüyor mu, bağımlılık sorunu var mı, aile desteğe ihtiyaç duyuyor mu, bir yetişkin tarafından kullanılıyor mu, bir suç örgütünün tehdidi altında mı? Bunun için bütün çocuklar hakkında gerçek nitelikli bir sosyal inceleme yapılmalıdır. Rapor çocuğun evini, okulunu, mahallesini, yaşam koşullarını gören sosyal hizmet uzmanları tarafından hazırlanmalıdır. Adli sisteme giren her çocuk için bir vaka yöneticisi olsun diyoruz. Bu uzman o çocuğu başından sonuna kadar takip etsin. Okuluna dönmüş mü, tedavisine başlamış mı, ailesine destek ulaşmış mı, verilen tedbir gerçekten ulaşmış mı; bu bilinsin. İlk kez suç isnadıyla karşılaşan çocukları mümkün olduğunca mahkeme ve cezaevi sisteminin dışında tutalım. Özellikle şiddet içermeyen fiillerde yönlendirme mekanizmalarını güçlendirelim diyoruz ve en önemlisi, ceza bittiğinde devletin görevi bitmesin, çocuğu cezaevinden çıkarıp yeniden aynı yoksulluğa bırakıp "Artık senin sorumluluğun." diyemeyiz, aynı mahalleye bırakamayız, aynı şiddet ortamına bırakamayız, aynı uyuşturucu ağına bırakamayız. Tahliye sonrasında okula döndüğünde bunu takip eden gerçek bir destek sistemi kurmak zorundayız; mesleki eğitimini takip eden bir sistem kurmak zorundayız, barınmasını takip eden bir sistem kurmak zorundayız, bağımlılık tedavisini takip eden bir sistem kurmak zorundayız ve ailesiyle ilişkisini de yine takip eden bir sistem kurmak zorundayız.

Değerli milletvekilleri, bizim önerdiğimiz sistemin özeti aslında çok basit: Devlet çocuğu suç işledikten sonra değil suça sürüklenirken görmelidir. Kaç çocuk okuluna döndü, kaç çocuk bir suç örgütünün elinden kurtarıldı, kaç çocuk ikinci kez o mahkeme

kapısından içeri girmedi; gerçek başarı ölçütümüz bu olmalıdır çünkü en başarılı çocuk adalet sistemi en fazla çocuğu cezalandıran sistem değildir; çocuğun suçla temas etmesini baştan engelleyebilen, bunu gören ve müdahale eden sistemdir. Güçlü devlet, çocuğu suça sürüklenmeden önce gören devlettir, düştüğünde kaldıran devlettir, hiçbir çocuğundan vazgeçmeyen devlettir. Şu ilkemizi yine tekrar ederek bitirmek istiyorum: Gerçek çocuk adaleti bugün mağdur olan çocuğu korumaktır, yarın yeni mağdurlar yaratacak suç döngüsünü de kırmaktır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Şahıslar adına ilk konuşmacı İzmir Milletvekili Sayın Deniz Yücel.

Buyurun. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

DENİZ YÜCEL (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çocuk Koruma Kanunu'nun ikinci bölümü üzerine şahsım adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu ülkede aklınıza gelen iyi ya da kötü olayların tamamı politiktir, dolayısıyla çocuk cinayetleri de politiktir. Yirmi beş yıldır bu ülkeyi yöneten AKP'nin politik tercihlerinin bir sonucu olarak onlarca çocuğumuz akranları tarafından şiddete uğruyor, hayatlarını kaybediyor. 15 yaşındaki Ahmet Minguzzi bir sokak pazarında yine 15 yaşında bir çocuk tarafından kalbinden defalarca bıçaklanarak katledildi. Bugün 15 yaşındaki bir çocuğun elinde bıçak görüyoruz. Peki, o bıçağı eline alana kadar görmediğimiz yılları ne yapacağız? "Aile" "okul" "sosyal çevre" "ekonomik koşullar" "dijital ortamlar" ve "sosyal medya" diyerek gerekçelendirmek ne yazık ki Ahmet Minguzzi'yi geri getirmiyor, daha fazla hapis cezası da geri getirmiyor. Bir önceki Adalet Bakanı Sayın Yılmaz Tunç güzel bir şey söylemişti "Asıl suçlu olan suça sürükleyen nedenlerdir." demişti. Bu kanun daha önce çıkmış olsaydı 16 yaşında "Yan baktın." diye bıçaklanan Atlas Çağlayan'ı, kaykay malzemesi almaya giden 15 yaşındaki Ahmet Minguzzi'yi yaşatacak mıydı? Bu yasa yüreğimizi dağlayan geçmişteki diğer çocuk cinayetlerini önleyebilecek miydi? Çünkü çocukların eline bıçak geçtikten sonra cezayı artırmak onları o bıçağın karşısına çıkaran düzeni değiştirmiyor. Bizim sormamız gereken "Kaç yıl hapis cezası vereceğiz?" değil "Bu çocukların eline o bıçaklar ulaşmadan neden müdahale etmedik?" sorusudur. Ahmet'i de Atlası da adını sayamadığımız diğer çocuklarımızı da geri getiremeyiz ama onların ölümünü yalnızca daha ağır cezaların gerekçesi hâline getirirsek yarın başka bir çocuğumuzun adını da bu kürsüde anmak zorunda kalırız.

Suça sürüklenen çocukların sürüklenme evresine müdahil olmazsanız, çocukları kullanan örgütleri çökertmezseniz; kısacası, çocuğun suça sürüklenmesine mahal vermeyecek, hukuka dayalı refah içerisinde bir toplumsal düzeni tesis etmezseniz çocukları koruyamazsınız, ancak böyle eksik düzenlemelerle günü kurtardığınızı zannedersiniz.

Şimdi sizlere soruyorum: Neden sürekli düzeltilmeye muhtaç yasalar yapılıyor? Mesela, Mecliste tam da bu konuyu doğrudan doğruya ilgilendiren Meclis araştırma komisyonları kuruldu, bir komisyon raporunu hazırladı, Kahramanmaraş'ta ve Şanlıurfa'da yaşanan olayları inceleyen komisyon çalışmalarına devam ediyor. Peki, böyle, parça parça, yarım yarım işler yapılacağına neden bütünlüklü bir çocuk koruma yasası hazırlanması düşünülmüyor, alelacele bu yasayı geçirmeye çalışıyorsunuz?

Değerli arkadaşlar, eğitimden sağlığa, ekonomiden kültüre, toplumda kutuplaşmanın her geçen gün daha da arttığı bir ülkede şiddeti bir çözüm olarak gören çocuğun sosyoekonomik koşullarını değiştirmediğiniz sürece, çocuğu suça sürükleyen nedenleri ortadan kaldırmadığınız sürece hepimizi kahreden çocuk cinayetleri ve çocuk suçları devam edecektir. Kindar nesil söyleminin üzerine yapıştığı bir iktidar bu sorunu hiç ama hiç çözemez çünkü bugün yaşadığımız sorunun temeli AKP iktidarının çocukları bile ötekileştirmekten çekinmeyen sakat anlayışıdır. Oysa sosyal devlet, doğduğu andan itibaren çocuğu koruyan, ona herkesle eşit koşullarda yaşam hakkı sağlayan devlettir. Siz "sosyal devlet" kavramının da içini boşalttığınız için bugün çocuklar çok küçük yaşta yoksullukla ve yoksunlukla mücadele etmek zorunda.

Değerli milletvekilleri, bir çocuk için tehlike çanları çok küçük yaşta çalarken uyuyan, kulağının üzerine yatan iktidar bugün yaşananlardan sorumludur. Pek çok ülke aynı amaca hizmet eden yani çocuğu korumayı hedefleyen yöntemlerle çocuk suçluluğunu engellemeyi başarmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

DENİZ YÜCEL (Devamla) - Mesela, ne yapmışlardır? Doğduğu andan itibaren çocuğun sadece ekonomik koşullarını değil sosyal koşullarını da takip etmişlerdir. Aksayan her noktada devreye giren bir sistem kurmuşlardır. Bu konuda yapılan sayısız çalışmayla hayat karşısında seçeneksiz bırakılan çocukların suç ve yasaklı madde kullanımına eğiliminin daha fazla olduğunu tespit etmişlerdir. O zaman da sosyal devletin şefkatli elini devreye sokmuşlardır. Yoksulluğun en dramatik hâllerini gördüğümüz ülkemizde üstünkörü bir yaklaşımla çocukları koruyamazsınız. İktidar bu nedenleri ortadan kaldırmadıkça; yoksulluğun, yoksulluğun, şiddetin pençesinde bir toplum yarattıkça, vatandaşın hukuka olan inancı her geçen gün biraz daha azaldıkça çocuklar tehlikede olmaya devam edecektir. Çocuğu korumak cezaları artırmakla değil çocuğu suça sürükleyen sebepleri tespit etmek ve ortadan kaldırmakla mümkündür.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Yeni Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Şahıslar adına ikinci konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Şengül Karslı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifinin kabul edilen ilk bölümünün ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Benden önce söz alan hatiplerin konuşmalarına baktığımızda sanki yalnızca Türkiye'ye özgü bir problemi tartışıyormuşuz gibi bir hava oluşturulmaya çalışıldı, oysa önce şu gerçeği kabul etmek zorundayız: Küresel ölçekte şiddet yükseliyor, suç form değiştiriyor ve çocukların suça karışma yaşı ne yazık ki tüm dünyada giderek düşüyor. Fakat bizim bir farkımız var, biz başka evlerin dertleriyle avunamayız. Bu ülkede bir çocuğun canı yandığında o acı 85 milyonun yüreğine düşer. "Ateş düştüğü yeri yakar." derler ya, bu ateş tek tek ocaklara değil hepimizin ortak evine, bu milletin bağrına düşer.

Değerli arkadaşlar, merhamet ile adalet birbirinin düşmanı değildir. Merhametsiz bir adalet zulme, adaletsiz merhamet ise cezasızlığa dönüşür. Çocuk adalet sistemi işte bu iki değeri aynı vicdanda buluşturmak zorundadır. Kim tarafından işlenirse işlensin, hukuk düzeni suça karşı caydırıcı bir tepki vermek zorundadır. Sokaklarda "Nasılsa yatarı yok." algısıyla eline silah alan, bir insanın

canına kıymayı prestijli bir alan gibi gören ve suç işledikten sonra da sosyal medyada pervasızca gülerek poz veren bir çürümüşlük karşısında hepimizin adaleti savunması boynumuzun borcu. Çocuğun üstün yararı elbette ki vazgeçilmezdir fakat üstün yarar ilkesi mağdur bir çocuğun ya da bir başkasının yaşam hakkını görünmez kılmaz. Bu meselede biz çoğu zaman 2 çocuk kaybediyoruz; biri hayattan koparılan çocuk, diğeri suçla geleceği karartılan çocuk. Birisinin odası boş kalıyor, diğerinin ise çocukluğu ve geleceği. Bize düşen ikisine birden sahip çıkma iradesidir. Caydırıcılık da işte bu sebeple hem mağduru korur hem de yarın o sokakta kandırılacak başka bir çocuğu korur.

Devlete düşen sorumluluklar var elbette fakat ailelere de düşen ve hatta toplumun tüm taraflarına düşen sorumluluklar var. Adalet, bazen bir öğretmenin fark ettiği değişimde, bir sosyal hizmet uzmanının zamanında çaldığı kapıda, bir hâkimin önündeki nitelikli sosyal inceleme raporunda yatar. Dolayısıyla ıslah ve rehabilitasyon infazın merkezindedir.

Değerli milletvekilleri, çocukların hukuki statülerinden kaynaklanan koruma mekanizmalarının bir istismar alanına dönüştürülmeye çalışıldığını hepimiz biliyoruz ve görüyoruz. Mevcut çocuk adalet sistemindeki bazı uygulamaların oluşturduğu cezasızlık algısı ne yazık ki yavrularımızı suç odaklarının etkisine açık hâle getiriyor. Ben buradan gençlere seslenmek istiyorum: "Cesaretini göster." diyerek elinize suç aleti tutuşturan hiç kimse sizin dostunuz değildir. Sizi bir suçun içinde gösterip kendisi gölgede kalanlar sizi sadece harcanabilir bir eşya olarak görüyorlar. Bir suç şebekesinin size verebileceği tek gelecek ya bir mahkeme koridorudur ya da soğuk bir mezar taşıdır. Sizin yeriniz onların karanlığı değildir; sizin yeriniz okuldur, üniversitedir, spordur, sanattır ve bu ülkenin aydınlık yarınlarıdır. Maalesef, bazıları tüm bunlara karşı yapılan hukuki müdahalelere "hak" ve "özgürlük" kavramlarının arkasına sığınarak karşı çıkma eğiliminde fakat çocukluk ne bir cezasızlık ruhsatıdır ne de yetişkin ceza sorumluluğunun küçültülmüş bir kopyasıdır. İşte, biz bu sebeple, çocuğu korurken aynı zamanda mağduru unutmayan anlayışı destekliyoruz. İhmali görmezden gelmeyen ve toplum güvenliğini, yeniden suç işlemesini önleyerek sağlayan bir çocuk adalet sistemini hedefliyoruz. Çocukluk korunması gereken fakat sorumluluk duygusundan bütünüyle koparılamayacak özel bir hukuk alanıdır. Tüm bu sebeplerle toplumun kalbine dokunmaya, acılı ailelerimizin yüreğini hafifletmeye vesile olacak bu adıma Gazi Meclisimizin en güçlü şekilde sahip çıkması gerektiğine inanıyorum.

Aziz milletimizin tertemiz vicdanına en derin hürmetlerimi sunuyor, hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, soru-cevap yok.

İkinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Birleşime üç dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.29

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 23.30

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 122'nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

286 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

2'nci sırada yer alan 237 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlayacağız.

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Milli Birlik Hükümeti Arasında Kolluk İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3030) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 237)

BAŞKAN - Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

3'üncü sırada yer alan 242 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlayacağız.

3.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 28 Nisan 1992 Tarihinde Bişkek'te İmzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasını Tadil Eden Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2996) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 242)

BAŞKAN - Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Bundan sonra da komisyonların bulunamayacağı anlaşıldığından, alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 8 Ağustos 2026 Cumartesi günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati:23.31